AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

ASG WP wewn. 3692/82

Płk doc. dr hab. Władysław JAKUBISIAK

DOWODZENIE ZWIĄZKAMI TYŁOWYMI ARMII I FRONTU

Podręcznik
(Wydanie pierwsze)

WARSZAWA 1983

AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

ASG WP wewn. 3692/82

Płk doc. dr hab. Władysław JAKUBISIAK

DOWODZENIE ZWIĄZKAMI TYŁOWYMI ARMII I FRONTU

Podręcznik
(Wydanie pierwsze)

WARSZAWA 1983

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

JAWNE

[redacted]

ASG WP wewn. 3692/82

Egz. nr 1

Płk doc. dr hab. Władysław JAKUBISIAK

DOWODZENIE ZWIĄZKAMI TYŁOWYMI ARMII I FRONTU

PODRĘCZNIK
/Wydanie pierwsze/

JAWNE
Egzemplarz NO ARH
05.11.2002 r.

WARSZAWA 1983 r.

Żołnierz ma więcej obowiązków niż praw, lecz jedno prawo winniśmy mu szczególnie zagwarantować - to, aby był dobrze dowodzonym.

gen. Józef Bem

S P I S T R E Ś C I

CZĘŚĆ DRUGA

W Z O R Y D O K U M E N T Ó W D O W O D Z E N I A

/załączniki/

CZĘŚĆ TRZECIA

S Ł O W N I K

W S T Ę P

"Obecnie i w przyszłości chodzi o to, aby w codziennej praktyce szkoleniowej w wojskach i uczelniach doskonalić formy i metody pracy organów dowodzenia tyłami. Kadrę uczyć wypracowania i doprowadzania do wojsk decyzji tyłowych w ograniczonym czasie, przyswajać sobie najlepsze wzory i styl pracy sztabów ogólnowojskowych".

Przytoczone zdania, wypowiedziane przez głównego kwatermistrza WP, wiceministra obrony narodowej gen. broni Mieczysława OBIEDZIŃSKIEGO w podsumowaniu sympozjum naukowego, przeprowadzonego w ASG WP w 1979 roku, określają główny motyw podjęcia próby opracowania podręcznika traktującego o dowodzeniu związkami tyłowymi. Mając świadomość tego, że nic nie jest tak dobre dla praktyki jak dobra teoria, podjęliśmy próbę opracowania monografii w formie podręcznika o dowodzeniu związkami tyłowymi frontu i armii.

Istnieje dość bogata literatura z dziedziny dowodzenia związkami taktycznymi i nie mniej liczna z zakresu kierowania zabezpieczeniem tyłowym wojsk. Jednakże literatura ta nie może dostarczyć pełnej teorii dowodzenia związkiem tyłowym, bowiem:

- związki taktyczne funkcjonują przez walkę, natomiast związki tyłowe - przez specjalistyczną pracę w odpowiednim systemie zabezpieczenia wojsk w walce, bitwie;
- kierowanie zabezpieczeniem tyłowym realizuje się przez zastępcę dowódcy /kwatermistrza i szefa służb technicznych/, a więc przez organa dowodzenia o ograniczonej samodzielności, natomiast dowodzenie związkiem tyłowym realizuje dowódca /szef, komendant/ wg zasady jednoosobowej odpowiedzialności, z wszystkimi prawami i obowiązkami wynikającymi z tej zasady.

Oficerowie dowództw /szefostw, komend/ związków tyłowych zdobywają niezbędną wiedzę z zakresu dowodzenia związkami tyłowymi, wykorzystując w tym celu specjalistyczne instrukcje, zawierające zasady taktyki działania związków tyłowych w warunkach polowych, jak również twórczo zaadaptowane do własnych potrzeb zasady pracy kierowniczej dowódców i sztabów liniowych oraz tyłowych organów dowodzenia związków taktycznych. Jest to jednak zbyt długa i żmudna droga dochodzenia do względnie pełnej wiedzy w omawianym przedmiocie.

Z nie mniejszymi trudnościami w zdobywaniu wiedzy z zakresu dowodzenia związkami tyłowymi spotykają się słuchacze odpowiednich wyższych szkół oficerskich i akademii. Im to szczególnie niezbędny jest

materiał teoretyczny, zebrany, możliwie pełny i usystematyzowany w formie podręcznikowej.

Przed podjęciem próby opracowania podręcznika, traktującego o zasadach, sposobach i formach dowodzenia kilkunastoma różnorodnymi związkami tyłowymi, autor miał wątpliwości w takich kwestiach, jak: czy przedsięwzięcie to jest wykonalne ze względu na różny skład, wyposażenie, przeznaczenie i działanie poszczególnych związków tyłowych na różnych szczeblach i w różnych systemach zabezpieczenia tyłowego wojsk? czy istnieją takie uniwersalne zasady, sposoby i formy dowodzenia i czy można je wyrazić w zunifikowanej treści? Odpowiedzi na wymienione problemy autor zawarł, a Szanowny P.T. CZYTELNIK przeczyta w treści podręcznika i oceni stopień skuteczności podjętej próby.

Treść podręcznika wyrażono /ze względu na dydaktyczny charakter tej monografii/ w trzech częściach. Część pierwsza obejmuje główną treść, część druga - wzory głównych dokumentów dowodzenia i część trzecia - słownik. Szczegółowe zagadnienia poszczególnych części podręcznika przedstawiono w spisie treści.

Treść główna obejmuje ogólną charakterystykę systemu dowodzenia, założenia budowy i funkcjonowania tego systemu oraz zasady, organizację, metodykę i formy dowodzenia związkami tyłowymi. Badania istniejącego stanu przedmiotowej, udokumentowanej wiedzy ujawniły znaczne luki w teorii dowodzenia związkami tyłowymi. Dlatego też wykład teorii podręcznikowej, a więc pełnej, usystematyzowanej i logicznie spójnej, wymagał wprowadzenia pojęć i treści zupełnie nowych.

Wzory dokumentów dowodzenia związkami tyłowymi stanowią próbę formalizacji głównych treści dowodzenia i realizacji cytowanego uprzednio polecenia głównego kwatermistrza WP, którego odpowiedni fragment brzmi: "... przyswajać sobie najlepsze wzory i styl pracy sztabów ogólnowojskowych". Cytowane polecenie stanowiło fundamentalną zasadę przy opracowaniu treści podręcznika, a wzorów dokumentów w szczególności. Wzory i kanwa treści dokumentów dowodzenia związkami tyłowymi oparte są na zasadzie racjonalności oraz zasadach dowodzenia i kultury sztabowej z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych związków tyłowych.

Zawarte w podręczniku wzory dokumentów dotyczą tylko dokumentów podstawowych i nie wszystkich dla każdego związku tyłowego, lecz są one na tyle reprezentatywne, że brakujący dokument, dla określonego związku tyłowego, można bez szczególnych trudności opracować wzorując się na odpowiednim dokumencie innego związku tyłowego o podobnym przeznaczeniu lub zbliżonym charakterze działania.

Do opracowania wzorów dokumentów dowodzenia związkami tyłowymi przyczynili się oficerowie, absolwenci pierwszego w ASG WP kursu Podyplomo-

wego Studium Operacyjno-Tyłowego w roku 1980. W tym miejscu autor znajduje sposobność wyrażenia IM serdecznego podziękowania za okazaną pomoc.

Badania treści podręcznika w trakcie jego opracowania ujawniły dość duże luki teoretyczne, których - bez wprowadzenia odpowiednich nazw, terminów i pojęć - nie można było uzupełnić. Z kolei podręcznikowy charakter tej monografii, o wyraźnym celu dydaktycznym, wymagał opracowania definicji tych nowych terminów i pojęć, a także definicji niektórych pojęć i terminów już zdefiniowanych i określonych, ale jednak nie w pełni uświadomionych. W ten sposób, wraz z opracowaniem treści pierwszej i drugiej części podręcznika, powstała część trzecia - słownik, zawierający 155 haseł. Dodawanie słowników do podręczników nie jest zwyczajem autorów, ale poczynienie takiej próby, szczególnie w teorii nie w pełni opracowanej, może okazać się pożytecznym przedsięwzięciem. Słownik zawiera definicje w zasadzie wszystkich ważniejszych terminów, pojęć oraz nazw stosowanych w podręczniku.

Oddając do rąk P.T. CZYTELNIKÓW ten podręcznik, mamy świadomość jego potrzeby, ale też i niedoskonałości. Jest on dziełem jednego autora. Powstał w czasie rocznych badań oraz półrocznym okresie opracowania tekstu, w latach 1980-82, a więc w okresie nie sprzyjającym wydajnej pracy naukowo-twórczej. W związku z tym na końcu tekstu podręcznika zarezerwowano kilka czystych kartek, które mogą posłużyć do odnotowania /od ręki, na gorąco/ przez Szanownego P.T. CZYTELNIKA uwag krytycznych i propozycji, które z kolei posłużą autorowi do opracowania następnej edycji tego dzieła. Autor za tę pomoc z góry serdecznie dziękuje. Dziękuję również płk dypl. rez. Edwardowi KASZLEJOWI, pierwszemu czytelnikowi tego podręcznika, za techniczną, często i merytoryczną pomoc, bez której horyzont czasowy zamierzenia wydłużyłby się znacznie.

W podręczniku zrezygnowano z opracowania zagadnień dotyczących mobilizacji i przegrupowania związków tyłowych z rejonów mobilizacji do rejonów wyjściowych do działań. Podręcznik nie zawiera też treści z zakresu struktury organizacyjnej, wyposażenia i przeznaczenia związków tyłowych oraz ich działań taktycznych, specjalistycznych i zabezpieczeniowych. Problemy, których rozwiązania brak w tym podręczniku, przedstawione są w odpowiednich instrukcjach i innych aktach normatywnych MON, w tym szczególnie Głównego Kwatermistrzostwa WP. Należy więc studiować odpowiednie instrukcje i inne akty normatywne, z nich uczyć się taktyki działania bojowego i specjalistycznego danego związku tyłowego, a w czasie ćwiczeń - utrwalać wiedzę teoretyczną oraz zdobywać i doskonalić umiejętności dowodzenia tak, aby podlegli WAM żołnierze korzystali z prawa, dobrego dowodzenia nimi, jak to zalecał wielki Polak i internacjonalista gen. Józef BEM.

CZĘŚĆ PIERWSZA

G Ł Ó W N A T R E Ś Ć

I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU DOWODZENIA ZWIĄZKAMI TYŁOWYMI ARMII I FRONTU

Ogólnej charakterystyki systemu dowodzenia związkami /oddziałami i pododdziałami/ można dokonać przez wyodrębnienie pewnych cech rzeczowych i organizacyjnych właściwych tylko systemowi i ten system określających.

Na dostrzeżenie i rozpoznanie cech charakteryzujących system dowodzenia związkami tyłowymi pozwalają takie punkty widzenia, jak: cel, miejsce, czas, treść, struktura organizacyjna i inne.
Postępując więc wg tej wytycznej rozpatrzmy w ogólnych zarysach system dowodzenia związkami tyłowymi na tle dowodzenia związkami taktycznymi i operacyjnymi.

1. Cechy charakterystyczne systemu dowodzenia związkami tyłowymi

Pierwszą cechą systemu dowodzenia związkami tyłowymi jest kierowanie siłami i środkami, których głównym przeznaczeniem, celem i zadaniem nie jest walka, lecz praca na rzecz wojsk i które to siły podejmują walkę tylko w warunkach konieczności samoobrony.

Z pierwszej cechy wynikają różne treści dowodzenia związkami bojowymi i tyłowymi. Treści informacji tyłowych są zawsze /i być muszą/ liczbowe, bowiem przedmiot pracy tyłów jest liczbowo wymierny. Liczbowe treści informacji tyłowych można zaliczyć do rzędu cech dowodzenia tyłami.

Następną cechą dowodzenia związkami tyłowymi jest kierowanie siłami i środkami, które zajmują dość odległe miejsce w łańcuchu zaopatrywania i obsługi wojsk, łączącym pole walki z obszarem kraju. Jest to więc działanie od- i dofrontowe oraz współdziałanie z sąsiadami znajdującymi się bliżej i dalej od rubieży bojowej styczności wojsk i granic zaplecza /patrz rys. 1b/.

Dowódcy związków taktycznych przejawiają w walce dużą dbałość o zabezpieczenie skrzydeł, obecność sąsiadów na skrzydłach i współdziałanie z nimi /patrz rys. 1a/. W geometrycznym sensie dowódcy związków ogólnowojskowych i tyłowych mają partnerów współdziałania na różnych kierunkach, a mimo to stanowią jedność organizacyjną i zapewniają sobie wzajemnie świadczenia: wojska tyłom - bezpieczeństwo, te zaś wojskom - zasilanie.

Kolejną cechą systemu dowodzenia związkami tyłowymi jest wydłużona o jeden szczebel drabina hierarchiczno-służbowa, łącząca dowódcę związku tyłowego z dowódcą związku operacyjnego.

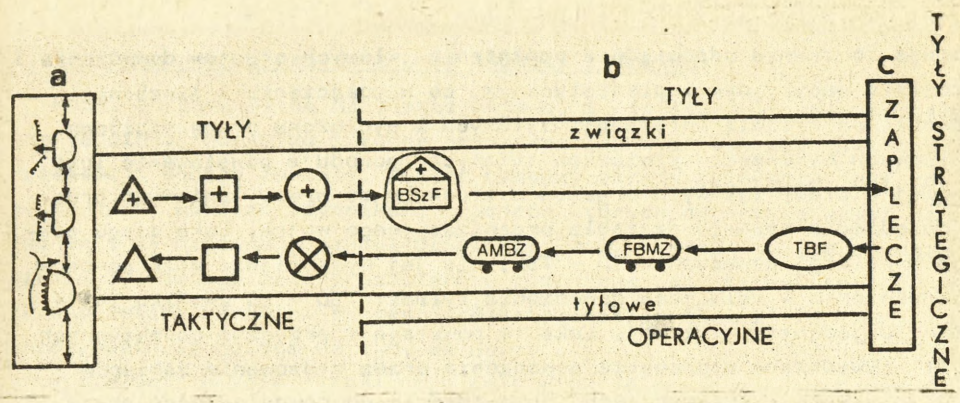

Rys. 1 Ideowy schemat przestrzennego modelu systemu zabezpieczenia tyłowego wojsk

Linia służbowa przebiega np. w skali frontu:

a/ dla dowódcy związku tyłowego:

SD frontu	TSD frontu	SD zw. tyłowego
dca frontu - kwatermistrz fr. - szef służby - dca zw. tyłowego		

b/ dla związku rodzajów wojsk:

SD frontu		SD związku rodzaju wojsk
dowódca frontu -	dowódca /szef/ rodzaju wojsk -	dca związku rodz. wojsk

c/ dla dywizji:

SD frontu	SD armii	SD dywizji
dowódca frontu -	dowódca armii -	dowódca dywizji

Wydłużona droga służbowa dowódców związków tyłowych powoduje wydłużenie czasu obiegu informacji i zwiększa prawdopodobieństwo ich deformacji.

Następna cecha dowodzenia tyłami wynika z metodologicznego faktu opracowywania decyzji tyłowych i planów zabezpieczenia tyłowego wojsk na podstawie decyzji i planów operacyjnych.

Powoduje to zawsze odpowiednie opóźnienie tyłowych organów dowodzenia w procesie decyzyjnym i planistycznym, co w połączeniu z liczbową, pracochłonną treścią informacji tyłowych i wydłużoną drogą służbową do tyłowych wykonawców /związków tyłowych/ powoduje powstawanie luki czasowej w pracy tyłowych organów w stosunku do pracy liniowych organów dowodzenia każdego szczebla organizacyjnego wojsk. Luka czasu powstaje w relacji dowodzenia SD - TSD, ale jej wystąpienie może powodować opóźnienia w relacjach dowodzenia tyłami: TSD - SD związku tyłowego - SD jednostki tyłowej. Luka ta powstaje z przyczyn obiektywnych i jest likwidowana w procesie dowodzenia przez stosowanie zabiegów organizacyjnych i technicznych, np.: dążenie do równoległości pracy, zarządzenia wstępne, sformalizowane dokumenty dowodzenia tyłami, użycie orgatechniki i ETO do prac sztabowych, przekazywanie informacji przez utajnione środki łączności itp.

Kolejną, w rzędzie cech, właściwością dowodzenia tyłami jest podwójna podległość związku tyłowego: służbowa - kwatermistrzowi, i funkcjonalna - szefowi służby, który jest specjalistycznym dysponentem specjalistycznego związku tyłowego lub jego części:

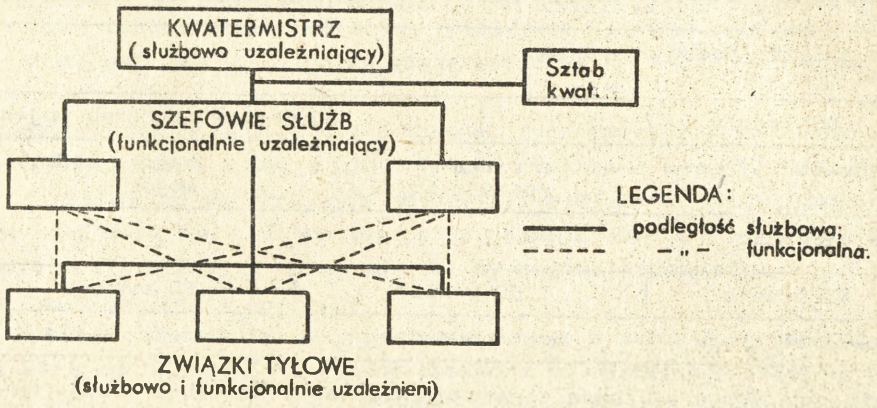

Rys. 2 Ideowy schemat podległości związku tyłowego

Podwójna podległość związku tyłowego wymaga /dla jego sprawnego funkcjonowania/ jednolitych i niesprzecznych pod każdym względem zarządzeń, wytycznych i dyspozycji napływających do SD związku z różnych ośrodków TSD. Jednolitość decyzji dla związku tyłowego może zapewnić sztab kwatermistrzostwa frontu /armii/ przez należyte spełnianie funkcji koordynacyjnej.

2. Zorganizowany okres działania związku tyłowego

Każde zorganizowane działanie bojowe, i nie tylko bojowe, określa się terminami początku i końca jego trwania, wyznacza się więc okres realizacji danego zadania. Wymiar czasowy okresu działania jest zdeterminowany wieloma czynnikami, spośród których najważniejszymi są jednak trzy następujące: cel działania, siły i środki użyte do osiągnięcia założonego celu oraz szeroko rozumiane warunki działania. Przedstawione czynniki tworzą "trójkąt współzależności", w którym współzależność polega na tym, że np.:

- dla osiągnięcia określonego celu w określonych trudnych warunkach trzeba użyć relatywnie więcej sił i środków;
- w określonych warunkach i przy relatywnie mniejszych siłach i środkach należy odpowiednio zminimalizować cel;
- dla osiągnięcia określonego celu przy użyciu relatywnie mniejszych sił i środków należy złagodzić trudności powodowane warunkami działania.

We wszystkich wypadkach trzeba ustalić odpowiedni, najbardziej optymalny sposób działania.

Rys. 3 Trójkąt współzależności

Warunki działania na polu walki to: siła i charakter działania nieprzyjaciela, teren ze wszystkimi jego właściwościami, klimat, pora roku i doby oraz czas. Spośród elementów składających się na warunki działania czas jest czynnikiem najbardziej dyspozycyjnym. Organ decydujący o działaniu może skracać lub wydłużać okresy lub cykle działania odpowiednio do celów, sił i środków oraz innych warunków działania.

Działania bojowe prowadzone są w sposób wysoko zorganizowany nie tylko w zakresie celów i sposobów działania, ale także w określonym wymiarze czasowym.

Działania bojowe wojsk różnych szczebli organizacyjnych są teoretycznie określone, to znaczy, że mają określoną nazwę i przedział na skali czasu.

W myśl zasad sztuki operacyjnej i taktyki wojska lądowe prowadzą:

- front - operację zaczepną frontu o wymiarze czasu 13-17 dób;
- armia - operację zaczepną armii w czasie 7-9 dób;
- dywizja - działania taktyczne w zasadzie w czasie doby /bojowej/.

Operacje zaczepne frontu i armii są zawsze uregulowane przez odpowiednio wyższych dowódców w formie dyrektyw operacyjnych, a działania taktyczne dywizji na każdą dobę bojową - w formie rozkazów bojowych dowódcy armii. Cele operacji zaczepnej armii i frontu oraz doba bojowa natarcia dywizji są podzielone na cele pośrednie, szczegółowe, przekazane wykonawcom w zadaniach wielostopniowych: bliższym /i dalszym/, a ponadto dla dywizji także w zadaniu dnia /rys. 4/.

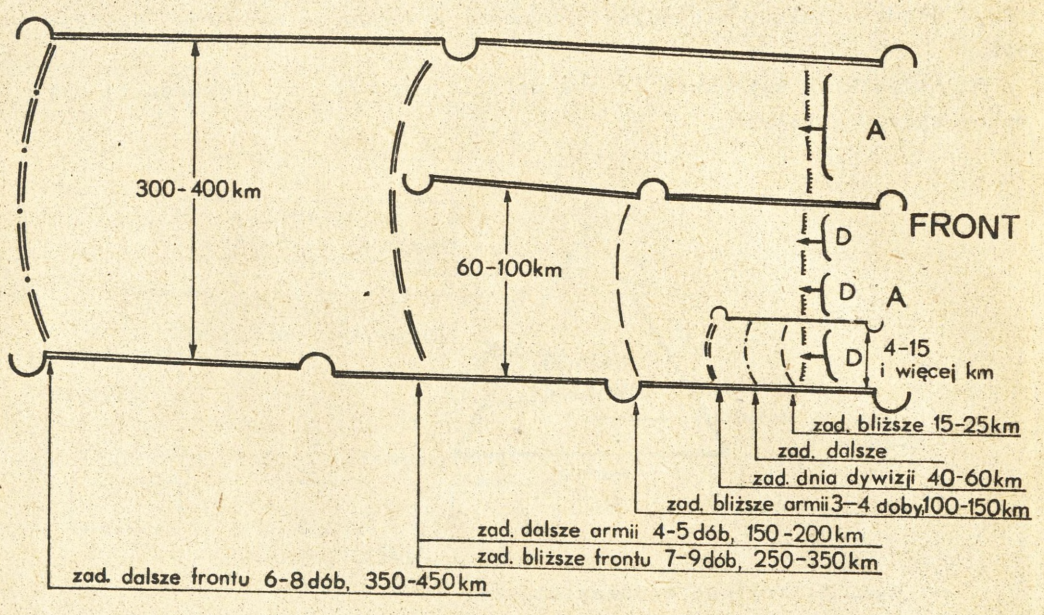

Rys. 4 Ideowy schemat rozmachu operacji zaczepnej armii i frontu

Teoria kierowania zabezpieczeniem tyłowym wojsk, wdrożona do praktyki ćwiczeń, zawiera następujące zasady:

a/ na szczeblu frontu dowódca wydaje:

- dyrektywę tyłową, w której ustala organizację zabezpieczenia tyłowego wszystkich wojsk frontu w całej operacji frontowej;
- dyrektywę tyłową dla każdej armii i zgrupowania operacyjnego na okres trwania ich operacji /działań bojowych/;

b/ na szczeblu armii dowódca wydaje:

- rozkaz tyłowy, regulujący zabezpieczenie tyłowe wojsk armii w całej operacji armijnej;
- rozkaz tyłowy dla każdej dywizji i związków rodzajów wojsk na każdą dobę bojową.[1/]

Za przygotowanie tych dokumentów i przekazanie ich adresatom odpowiada kwatermistrz i jego sztab.

Przedstawione zasady kierowania zabezpieczeniem tyłowym wojsk są wyrazem jedności dowodzenia w pionie organizacyjnym /rys. 5, relacja A/.

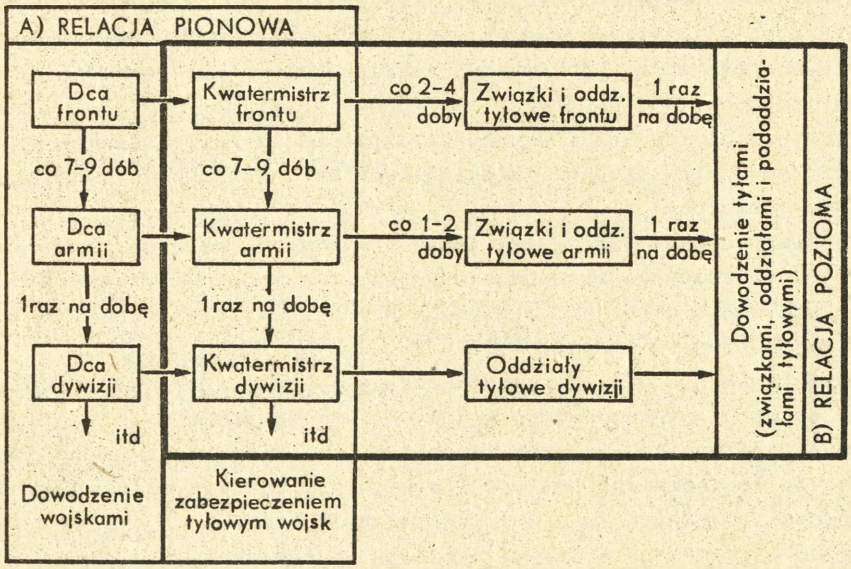

Rys. 5 Ideowy schemat dowodzenia w relacji pionowej /A/ i poziomej /B/

1/ Dywizja działająca jako operacyjna grupa manewrowa lub dywizja desantowa i powietrznodesantowa otrzymują zadanie na kilka dni /zarówno bojowe, jak i tyłowe/.

Dowódcy i szefowie rodzajów wojsk armii i frontu stawiają zadania bojowe podległym oddziałom i związkom rodzajów wojsk /rakietowych i artylerii, inżynieryjnych, łączności, chemicznych/ na okres 1-2 doby w formie zarządzeń bojowych.

Regulowanie działania związków tyłowych przez tyłowe organa dowodzenia armii i frontu /patrz rys. 5, relacja B/ na czas trwania armijnej i frontowej operacji - lub nawet tylko na zadanie bliższe, a następnie dalsze - jest niemożliwe z uwagi na to, że są to okresy zbyt długie jak na potrzeby związków tyłowych. Potrzeby te określa szczegółowość zadań i trudnych do przewidzenia warunków taktyczno-operacyjnych, w jakich będą one realizowane. Zorganizowane odgórnie okresy działania różnych związków tyłowych będą różne pod względem czasu ich trwania i częstokroć nie pokrywające się z zadaniami operacyjnymi armii i frontu /patrz rys. 6/.

Czynnikami determinującymi czas trwania "zorganizowanego okresu działania" /ZOD/ związku /oddziału/ tyłowego są jego zadania taktyczne i zadania specjalistyczne. Zadanie taktyczne związku tyłowego dotyczy jego przesunięcia do nowego rejonu, rozmieszczenia lub rozwinięcia, natomiast zadania specjalistyczne są różne, np.:

- w odniesieniu do baz i brygad zabezpieczenia materiałowego - przyjęcie /pobranie/ środków materiałowych oraz ich dowóz /wydanie/ określonym odbiorcom;
- w odniesieniu do BSzF - przyjęcie porażonych, rannych i chorych żołnierzy z określonego zgrupowania wojsk, ich leczenie /hospitalizacja/ i wypisywanie do wojsk, względnie przekazywanie na określony transport celem dalszej ewakuacji;
- w odniesieniu do związków komunikacji - wykonanie przewozów lub odbudowa i osłona techniczna dróg kołowych, kolejowych i mostów.

Z powyższego wynika, że czas trwania ZOD określonego związku tyłowego zależy od konieczności takiego uregulowania zadania taktycznego lub zadań specjalistycznych /a nawet ich zmiany/, które wymagają sprecyzowania ich w odrębnym zarządzeniu szczebla nadrzędnego. W większości wypadków wiąże się to z czasem pracy związku tyłowego na jednym miejscu, a zatem z częstotliwością jego przesuwania w operacji zaczepnej frontu /armii/.

Częstotliwość przesuwania związków tyłowych, będącą funkcją tempa natarcia wojsk /40-60 km na dobę/ i charakteru specjalistycznej pracy, ilustruje /orientacyjnie/ tabela 1.

TABELA 1

CZĘSTOTLIWOŚĆ PRZESUWANIA ZWIĄZKÓW TYŁOWYCH

Lp.	Nazwa związku /oddziału/ tyłowego	Częstotliwość przesuwania	Czas trwania ZOD w dobach
	Armijne związki /oddziały/ tyłowe		
1	Armijna brygada materiałowego zabezpieczenia	1 raz na 1-2 doby	1-2
2	Armijna brygada zabezpieczenia medycznego x/	1 raz na 1-2 doby	1-2
3	Batalion drogowo-eksploatacyjny	1 raz na 1-2 doby	1-2
	Frontowe związki tyłowe		
4	Frontowa brygada materiałowego zabezpieczenia	1 raz na 3-4 doby	3-4
5	Tylna baza frontu	1 raz w końcu operacji	7-8
6	Baza szpitalna frontu	1-3 razy na operację /do pierwszego rozwinięcia/	różnie
7	Brygada transportowa	1 raz w końcu operacji	2-3
8	Brygada drogowo-eksplpatacyjna	1 raz na 3-4 doby	2-4
9	Brygada mostowa	do kolejnych rejonów budowy mostów	3-4
10	Brygada wojsk kolejowych	1 raz na 2-3 doby	2-3

x/ Obecnie związek ten nie istnieje. Powstała koncepcja jego utworzenia.

Wymiar czasu trwania ZOD związku tyłowego jest wielkością zmienną, zwłaszcza w odniesieniu do BSzF. O terminie rozpoczęcia i czasie trwania ZOD decyduje odpowiedni kwatermistrz /szef służby tyłowej/.

Liczbę ZOD związku tyłowego na tle czasu trwania przykładowej operacji zaczepnej armii i frontu przedstawia rys. 6.

Analiza danych zawartych w tabeli pozwala stwierdzić, że związki tyłowe armii i frontu w większości wypadków mają 4-6 ZOD w czasie operacji zaczepnej. Pewnym wyjątkiem pod tym względem może być TBF i BSzF. TBF jest "polowostacjonarnym" związkiem i jej działalność w operacji frontowej można uregulować jednym zarządzeniem kwatermistrza na dłuższy okres czasu, oczywiście odpowiednio dopełnianym wytycznymi i innymi dyspozycjami sztabu kwatermistrzostwa, szefów służb tyłowych oraz dowódców rodzajów wojsk. Natomiast bazy szpitalne, po ich zapełnieniu, pozostają w rejonie rozwinięcia przez dłuższy okres czasu, niejedno-

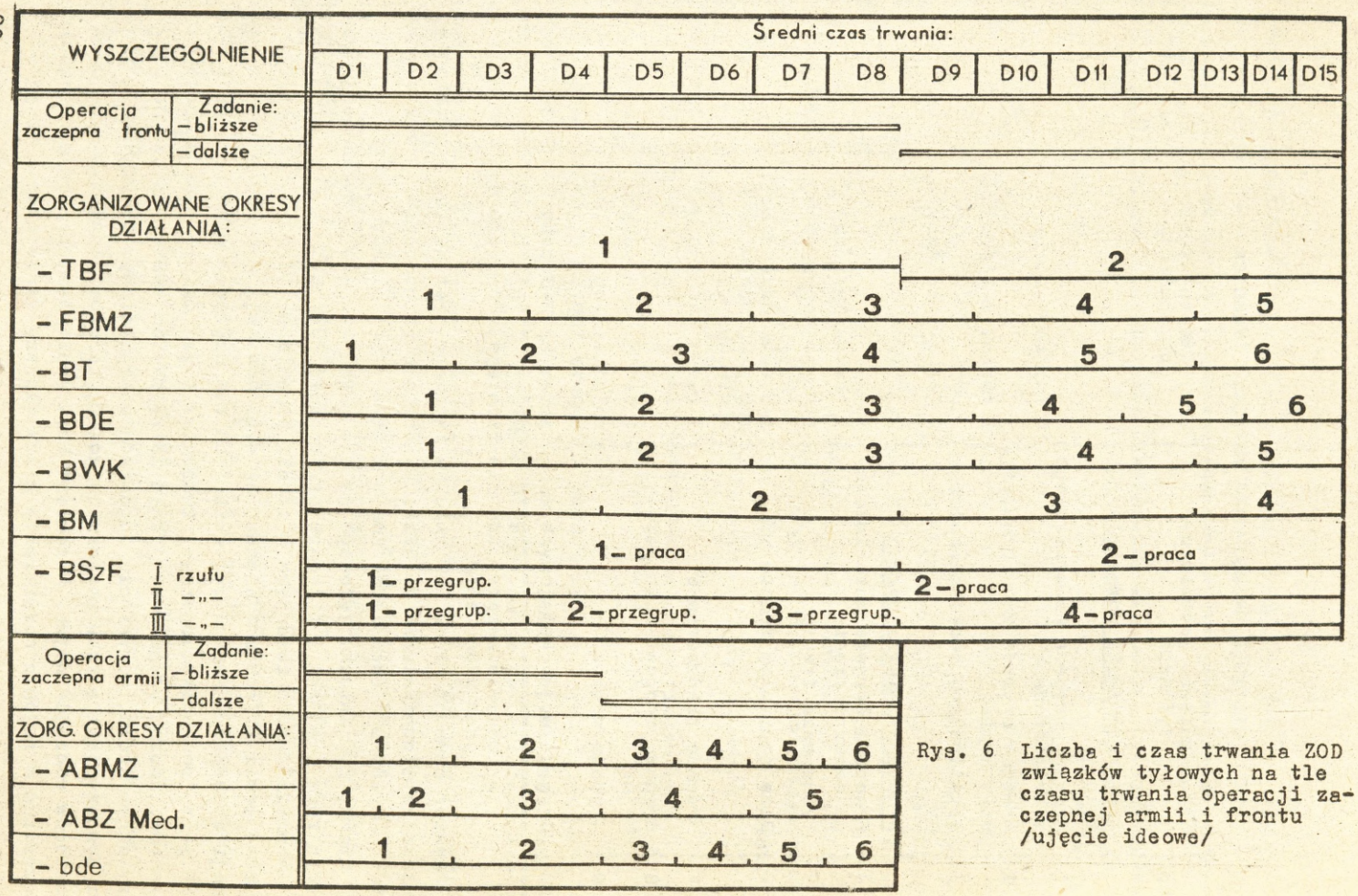

Rys. 6 Liczba i czas trwania ZOD związków tyłowych na tle czasu trwania operacji zaczepnej armii i frontu /ujęcie ideowe/

krotnie znacznie dłuższy niż czas trwania operacji frontowej.

Rzut pionowy skali czasu na diagramy ZOD poszczególnych związków tyłowych frontu i armii /rys. 6/ pozwala stwierdzić, że przedziały czasowe ZOD różnych związków tyłowych w zasadzie nie pokrywają się, co przyczynia się do równomiernego rozłożenia pracy tyłowych organów dowodzenia armii i frontu oraz ruchu na drogach samochodowych, bowiem unika się spiętrzenia kolumn przegrupowujących się jednostek tyłowych w poszczególnych dniach operacji.

Analiza wymiarów czasowych ZOD różnych związków tyłowych pozwala także zauważyć, że zawierają się one w pewnych odcinkach czasu, tj. 1-2, 3-4, 7-8 i więcej dób. Wydaje się zatem celowe - tak w aspekcie teorii, jak i praktyki - wprowadzenie nazw "zorganizowanych okresów działania" związków /i oddziałów/ tyłowych. Proponuje się więc następujące nazwy zorganizowanego okresu działania w zależności od czasu ich trwania:

1-2 doby - "mały ZOD",
3-4 doby - "średni ZOD",
5-8 dób - "duży ZOD",
ponad 8 dób - "wielki ZOD".

Można również określać kolejne ZOD danej jednostki tyłowej liczebnikami, np. pierwszy ZOD, drugi ZOD itd., niezależnie od ich wymiaru czasowego /mały, średni, duży, wielki ZOD/.

II OGÓLNE ZAŁOŻENIA BUDOWY I FUNKCJONOWANIA SYSTEMU DOWODZENIA ZWIĄZKAMI TYŁOWYMI

System dowodzenia związkiem tyłowym jest układem osobowych, rzeczowych i instruktywnych elementów celowo i harmonijnie funkcjonujących. W działaniach złożonych, takich jak dowodzenie związkiem tyłowym, nie można oddzielać zespołów ludzkich od ich technicznego wyposażenia oraz od stałych i doraźnych aktów normatywnych pod groźbą utraty skuteczności działania. W związku z tym w systemie dowodzenia można wyodrębnić kompleks osobowo-rzeczowy i kompleks instruktywno-zadaniowy.

1. Kompleks osobowo-rzeczowy systemu dowodzenia

Osobowe i rzeczowe elementy tworzą konstrukcję systemu, określaną w potocznym języku wojskowym "organizacją dowodzenia". Z tego względu zasługują na poświęcenie im szczególnej uwagi i miejsca.

A. Organizacja dowodzenia

Organizację dowodzenia wyrażają: struktura organizacyjna organów dowodzenia i ich stałe zadania oraz organizacja punktów dowodzenia w terenie.

a/ Charakterystyka organów dowodzenia

Organem dowodzenia związku tyłowego jest kierownictwo związku tyłowego, któremu podlegają organizacyjnie jednostki tyłowe. Związki tyłowe armii i frontu mają różne specjalistyczne przeznaczenie; stąd też wynika ich niejednorodna struktura organizacyjna, a także nazwa i skład kierownictwa związku /patrz tabela 2./, np.:

- dowództwo - w tyłowych brygadach, pułkach, batalionach i kompaniach;
- szefostwo - w TBF;
- komenda - w BSzF i w szpitalach polowych;
- kierownik/ctwo/ - w składach polowych i w jednostkach produkcyjno-usługowych /np. piekarnia polowa, łaźnia itp./.

Na czele organów dowodzenia związku /oddziału/ tyłowego stoi jego "główny kierownik" /decydent/, czyli dowódca, szef, komendant lub kierownik.

Każde kierownictwo związku tyłowego składa się ponadto z pomocniczych organów dowodzenia, którym można nadać następujące /wspólne/ nazwy:

- "organizator dowodzenia",
- "organizator zabezpieczenia".

Ogólnym organizatorem dowodzenia związku /oddziału/ tyłowego jest sztab, który występuje jednak tylko w tych związkach i oddziałach tyłowych, w których na czele jednostki stoi dowódca. W innych jednostkach może to być np. oddział /wydział/ organizacji i planowania.

Specjalistycznym organizatorem dowodzenia w bazie szpitalnej frontu jest oddział leczniczo-ewakuacyjny, który na gruncie tego związku medycznego spełnia również takie funkcje jak sztab w innych związkach tyłowych. Do specjalistycznych organów dowodzenia w bazie szpitalnej należą także starsi inspektorzy - doradcy komendanta BSzF do spraw OPBMR, chirurgii, interny i epidemiologii.

Specjalistycznym organizatorem dowodzenia w ABMZ i FBMZ jest wydział zaopatrzenia i produkcji, skupiający specjalistów po linii każdego rodzaju zaopatrzenia, np. amunicji, mps, sprzętu czołgowo-samochodowego, żywności, sprzętu inżynieryjno-saperskiego, chemicznego, łączności, umundurowania i innego oraz specjalistów z dziedziny produkcji chleba, mięsa i wędlin.

W TBF rolę wydziału zaopatrzenia spełniają oddzielni starsi pomocnicy szefa TBF - specjaliści w zakresie wyżej wymienionych rodzajów zaopatrzenia i produkcji.

Specjalistycznym organizatorem dowodzenia w zakresie przewozów i przeładunków w TBF oraz w FBMZ i ABMZ jest oddział /wydział/ przewozów i przeładunków, a w brygadzie mostowej do specjalistycznych organów dowodzenia należy także zaliczyć pomocnika dowódcy BM do spraw mostowych.

Do organizatorów dowodzenia w dziedzinie kadr i stanów osobowych należą komórki kadrowe i organizacyjno-ewidencyjne, które w różnych związkach tyłowych mają różne podporządkowanie; podlegają bezpośrednio dowódcy /szefowi, komendantowi/ lub też wchodzą organizacyjnie w skład sztabu.

Do organizatorów dowodzenia w dziedzinie wychowania należą organa partyjno-polityczne. Organa te odpowiedzialne są za ideologiczne i patriotyczne wychowanie żołnierzy tyłów, ich stan moralno-polityczny i ducha bojowego, a w szczególności za organizowanie pracy partyjno-politycznej i kulturalno-oświatowej, czuwanie nad czystością szeregów partyjnych, dyscypliną partyjną i służbową oraz nad przestrzeganiem tajemnicy wojskowej. Poza tym prowadzą nadzór nad zapewnieniem odpowiednich warunków bytowych i warunków pracy żołnierzy jednostek tyłowych.

W związku i oddziale tyłowym występuje odpowiednio organizacyjnie rozwinięty organ, występujący tu pod wspólną nazwą "organizator

zabezpieczenia". Przez pojęcie to należy rozumieć organizatora szeroko pojmowanego zabezpieczenia: bojowego, dowodzenia, specjalnego, kwatermistrzowskiego i technicznego.

Organizatorem zabezpieczenia bojowego związku tyłowego jest sztab danego związku lub organ o innej nazwie spełniający rolę sztabu. Bezpośrednimi organizatorami zabezpieczenia bojowego po swojej linii są:

- w TBF - wydział obrony i ochrony;
- w pozostałych związkach tyłowych szefowie: zabezpieczenia chemicznego, zabezpieczenia inżynieryjnego, ochrony i maskowania.

Wymienieni szefowie zabezpieczenia wchodzą w skład sztabu /np. w armijnej i frontowej BMZ/ lub podlegają bezpośrednio zastępcy do spraw liniowych /np. w BSzF/.

Organizatorem zabezpieczenia dowodzenia w zakresie łączności w każdym związku tyłowym jest szef łączności, wchodzący organizacyjnie w skład sztabu lub podlegający bezpośrednio: w TBF - szefowi bazy, w BSzF - komendantowi bazy.

Organizatorem zabezpieczenia specjalistycznego w każdym związku tyłowym jest wydział WSW.

Organizatorem zabezpieczenia kwatermistrzowskiego /tj. zabezpieczenia materiałowego w zakresie służb kwat. oraz medycznego i finansowego/ związku tyłowego jest jego kwatermistrz.

Organizatorem zabezpieczenia technicznego /tj. zabezpieczenia materiałowego w zakresie służb technicznych oraz eksploatacji, obsługi i remontu sprzętu technicznego/ związku tyłowego jest jego szef służb technicznych. W ABMZ i FBMZ szef służb technicznych odpowiada ponadto za remont sprzętu technicznego służb kwatermistrzowskich nie tylko własnego związku tyłowego, ale także sprzętu ewakuowanego w tym celu z wojsk.

Systematyczną informację o osobach i komórkach funkcjonalnych /specjalistycznych/ w organach dowodzenia związków tyłowych armii i frontu przedstawiono w tabeli 2.

b/ Ogólne zadania organów dowodzenia

Zadania ważniejszych osób i komórek organizacyjnych wchodzących w skład organów dowodzenia każdego rodzaju związku tyłowego określają odpowiednie instrukcje "organizacji i pracy". Poniżej przedstawione zostaną podstawowe zadania kierownicze dowódcy /szefa, komendanta/ oraz zagregowanych zespołów określanych tu pojęciami "organizator dowodzenia" i "organizator zabezpieczenia".

TABELA 2

WYKAZ OSÓB I KOMÓREK FUNKCYJNYCH W ORGANACH DOWODZENIA I ZABEZPIECZENIA ZWIĄZKÓW TYŁOWYCH

Lp.		BT	BDE	BM	BWK	ABMZ FBMZ	BSzF	TBF
1.	Główny kierownik związku tyłowego:							
	- dowódca	x	x	x	x	x		
	- szef							x
	- komendant						x	
	- zastępca ds. liniowych	x			x		x	x
2.	Organizator dowodzenia:							
	a/ ogólny - sztab związku tyłowego	x	x	x	x	x		
	- oddział org. i planowania							x
	b/ specjalistyczny:							
	- oddział leczniczo-ewakuacyjny						x	
	- st. inspektorzy /doradcy/ ds. OPBMR, chirurgii, interny, epidemiologii						x	
	- wydział zaopatrzenia i produkcji					x		
	- st. pomocnicy ds. amunicji, mps, sprzętu czołgowo-sam., żywności, sprzętu inż-sap., chemicznego, łączności, umundurowania							x
	- oddz./wydz./ przewozów i przeładunku					x		x
	- pomocnik dcy ds. mostowych			x				
	c/ administracyjny - wydział, sekcja lub pomocnicy ds. kadrowych i org.-ewid.	x	x	x	x	x	x	x
	d/ polityczny - wydział lub sekcja	x	x	x	x	x	x	x
3.	Organizator zabezpieczenia:							
	a/ bojowego:							
	- szef zabezp. inż.-sap.	x	x	x	x	x	x	x
	- szef zabezp. chemicznego	x	x	x	x	x	x	x
	- wydział obrony i ochrony							x
	b/ dowodzenia - szef łączności/w sztabie lub podległy szefowi, komendantowi związku/	x	x	x	x	x	x	x
	c/ specjalnego - wydział WSW	x	x	x	x	x	x	x
	d/ kwatermistrzowskiego:		x	x	x	x	x	x
	- szef służby zdrowia,							
	- szef służby finansowej							
	- szef służby żywnościowej							
	- szef służby mps							
	- szef służby mundurowej							
	e/ technicznego:	x	x	x	x	x	x	x
	- szef służby samochodowej							
	- szef służby uzbrojenia							
	- ofic. ds. remontu sprzętu technicznego							
4.	Komenda /szefostwo/ oddziału związku tyłowego					x	x	x

Zadania dowódcy /szefa, komendanta/ związku tyłowego /tab. 2 pkt 1/ wynikają z zasady jedności /jednoosobowości/ dowodzenia. Zgodnie z "Regulaminem Służby Wewnętrznej Sił Zbrojnych PRL" dowódca ma prawo wydawać wszystkim podwładnym rozkazy i zarządzenia, a także sprawować władzę dyscyplinarną. Stałe obowiązki dowódcy określa cytowany regulamin w punktach 36-40. Dowódca ma do pomocy osoby i komórki organizujące dowodzenie, zabezpieczenie i specjalistyczną działalność jednostki. Są jednak w działaniach bojowych pewne zadania, które dowódca /szef, komendant/ wykonywać musi osobiście lub poświęcać im szczególną uwagę. Są to zadania następujące:

- reprezentacja jednostki na zewnątrz, wobec przełożonych lub ich przedstawicieli, a także wobec jednostek oraz organów cywilnych własnych i sojuszniczych;
- dbanie o utrzymanie ciągłej gotowości bojowej i gotowości do pracy w każdych warunkach działania;
- utrzymanie na właściwym poziomie dyscypliny i ducha moralno-politycznego podległych żołnierzy;
- drogą odznaczeń, awansów, wyznaczania na wyższe stanowiska i innych wyróżnień - stwarzanie motywacji do ofiarnej służby i pracy podległych żołnierzy;
- podejmowanie decyzji o działaniu związku tyłowego w celu wykonania otrzymanych zadań taktycznych i specjalistycznych;
- osobiste wydawanie rozkazów i zarządzeń określonym wykonawcom oraz wytycznych do pracy swym zastępcom i bezpośrednim pomocnikom;
- stwarzanie podległym jednostkom i organom dowodzenia taktycznych, czasowych, materiałowych, technicznych, bytowych i innych warunków do pełnego i terminowego wykonywania zadań;
- egzekwowanie terminowego, pełnego i fachowego wykonywania zadań taktycznych i specjalistycznych;
- ciągła znajomość sytuacji związku tyłowego i stała gotowość do jej meldowania przełożonym lub ich przedstawicielom.

Zadania komórek organizacyjnych wykazanych w tabeli 2 pkt 2 i określonych wspólną nazwą "organizator dowodzenia" mają charakter organizacyjny i wykonawczy w sensie sztabowym.

Zadania komórek organizujących dowodzenie są następujące:

- organizowanie szkolenia jednostek i dowództwa związku tyłowego w myśl wytycznych dowódcy i przełożonych wyższego szczebla dowodzenia;
- zbieranie, ewidencjonowanie i opracowywanie informacji o stanie, położeniu i możliwościach związku tyłowego oraz o stopniu wyko-

nania zadań przez podległe jednostki;

- opracowywanie projektów decyzji, wniosków i propozycji dla dowódcy /szefa, komendanta/ oraz rozkazów, zarządzeń i wytycznych dla podwładnych, a także meldunków dla przełożonych wyższego szczebla;
- opracowywanie planów działania związku tyłowego;
- organizowanie i koordynowanie współpracy różnych komórek dowodzenia i zabezpieczenia oraz jednostek tyłowych związku tyłowego;
- zapewnienie bezpieczeństwa i dogodnych warunków pracy i życia żołnierzy na stanowisku dowodzenia i na innych punktach dowodzenia związku tyłowego;
- udział w kontroli podległych jednostek, egzekwowanie wykonania przez nie decyzji dowódcy /szefa, komendanta/ oraz udzielanie im organizatorskiej pomocy.

Zadania komórek organizujących zabezpieczenie związku tyłowego /tabela 2 pkt 3/:

- znajomość aktualnego położenia, stanu osobowego, zaopatrzenia i sprzętu technicznego oraz stopnia zagrożenia związku tyłowego, jak też prowadzenie odpowiedniej ewidencji dotyczącej tych zagadnień;
- ustalanie potrzeb związku tyłowego w zakresie zabezpieczenia bojowego, materiałowego, medycznego, technicznego i łączności oraz organizowanie sił i środków do ich zaspokojenia;
- podejmowanie decyzji o sposobach zabezpieczenia związku tyłowego pod każdym względem w oparciu o wytyczne dowódcy /szefa, komendanta/;
- stawianie zadań podległym pododdziałom w formie zarządzeń, wytycznych i dyspozycji materiałowych, a w niektórych zagadnieniach - w formie wyciągu z planu;
- opracowywanie danych do ogólnych rozkazów dowódcy i planów działania związku tyłowego oraz opracowywanie odcinkowych planów wg rodzajów zabezpieczenia;
- znajomość przydziałów gospodarczych, źródeł zaopatrzenia i etapów specjalistycznej obsługi związku tyłowego wg decyzji szczebla wyższego;
- egzekwowanie wykonania zadań w poszczególnych rodzajach zabezpieczenia, w zakresie właściwego zużycia środków materiałowych oraz użytkowania i obsługi sprzętu technicznego.

c/ Organizacja punktów dowodzenia

Punkty dowodzenia związków tyłowych - to ogólna nazwa stanowisk dowodzenia urządzonych pod względem organizacyjno-technicznym w rejonie rozmieszczenia lub w kolumnie marszowej i odpowiednio zabez-

pieczonych pod każdym względem. Z punktu dowodzenia kieruje się działalnością całości lub części jednostki.

Punkty dowodzenia związków i oddziałów tyłowych dyslokuje się w rejonach rozmieszczenia tych jednostek, nawet w tym wypadku, kiedy dana jednostka zadanie swoje wykonuje poza rejonem rozmieszczenia. Dotyczy to głównie brygad transportowych, drogowo-eksploatacyjnych i kolejowych.

Rozmieszczenie związków tyłowych armii i frontu w obszarze tyłów frontu i ich głównych stanowisk dowodzenia ilustruje rysunek 7.

W związku tyłowym /oddziale/ z reguły organizuje się stanowisko dowodzenia /SD/, tj. główny punkt dowodzenia. Ponadto w związkach tyłowych mogą być organizowane: wysunięte stanowisko dowodzenia /WSD/ i tyłowe stanowisko dowodzenia /TSD/. Punkty dowodzenia są elementami ugrupowania jednostek w rejonie ich rozmieszczenia lub w kolumnie marszowej.

Miejsce stanowiska dowodzenia w rejonie rozmieszczenia jednostki w zasadzie określa dowódca /szef, komendant/ danej jednostki. Niekiedy jednak miejsce SD związku tyłowego może być wyznaczone odgórnie przez szczebel nadrzędny /np. przez kwatermistrza frontu/. Odgórne wyznaczanie miejsca rozwinięcia SD bywa stosowane z uwagi na to, że ułatwia wyższemu sztabowi kwatermistrzowskiemu nawiązanie łączności radioliniowej w relacji TSD frontu /armii/ - SD związku tyłowego przy pomocy azymutu. Dokładne umiejscowienie SD w konkretnym rejonie oraz rozmieszczenie poszczególnych elementów SD w terenie określa grupa rekonesansowa podczas prowadzenia rekonesansu. O ugrupowaniu stanowiska dowodzenia w kolumnie marszowej związku, oddziału tyłowego z reguły decyduje dowódca danej jednostki.

Wyznaczając lub wybierając miejsce rozwinięcia dowolnego stanowiska dowodzenia, należy pamiętać o konieczności:

- zapewnienia sprawnego dowodzenia oddziałami, pododdziałami i urządzeniami;
- stworzenia względnie wygodnych i bezpiecznych warunków pracy i bytu organów dowodzenia.

Główne stanowisko dowodzenia w rejonie rozmieszczenia związku tyłowego może być usytuowane według różnych wariantów, np. może zajmować położenie centralne, mimośrodowe lub skrajne.

Warianty położenia SD związku tyłowego w rejonie rozmieszczenia, wyodrębnione w aspekcie geometrycznym, przedstawia rysunek 8.

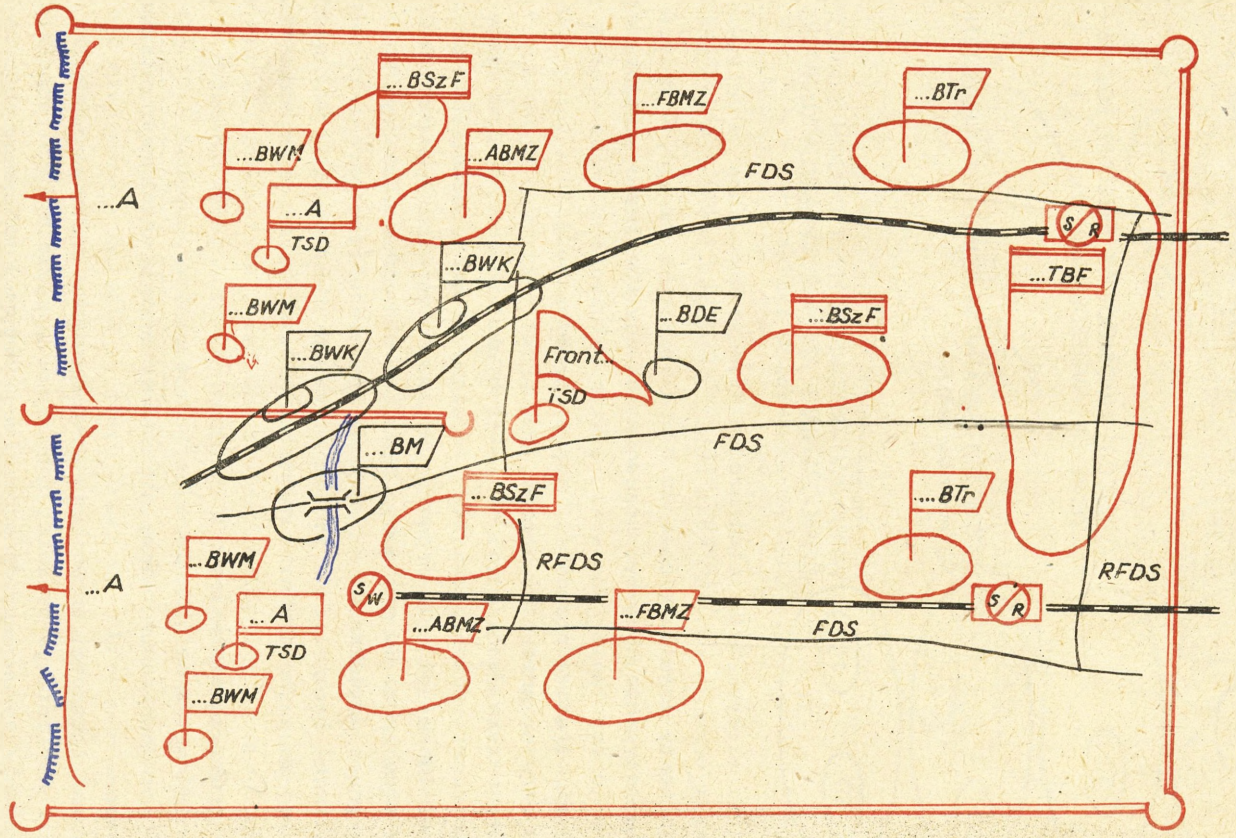

Rys. 7 Rozmieszczenie głównych stanowisk dowodzenia związkami tyłowymi armii i frontu /bez związków mat.-techn. zabezpieczenia/

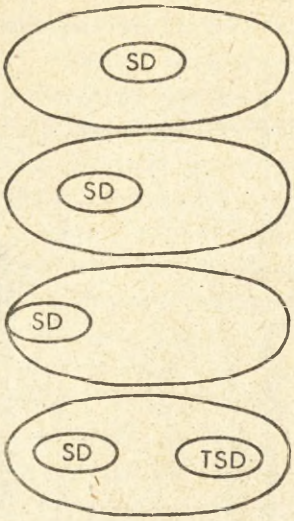

WARIANT (a) – CENTRALNE ROZMIESZCZENIE SD

WARIANT (b) – MIMOŚRODOWE PRZEDNIE ROZMIESZCZENIE SD (może być boczne)

WARIANT (c) – SKRAJNE PRZEDNIE ROZMIESZCZENIE SD (może być boczne)

WARIANT (d) – ROZMIESZCZENIE DWÓCH PUNKTÓW DOWODZENIA W REJONIE ZWIĄZKU TYŁOWEGO

Rys. 8 Rozmieszczenie stanowisk dowodzenia związków tyłowych względem granic rejonu rozmieszczenia

Warianty rozmieszczenia SD - mimośrodowy i skrajny - rozpatrywane teoretycznie mogą być przednie, boczne i tylne w stosunku do kierunku działania jednostki, a więc położenie SD może być:

- mimośrodowe przednie, boczne, tylne;
- skrajne przednie, boczne, tylne.

Stanowisko dowodzenia, niezależnie od wariantu dyslokacji w rejonie rozmieszczenia związku tyłowego, ma swoją wewnętrzną organizację. Ideowy schemat organizacji SD przedstawia rysunek 9.

W strukturze SD można wyodrębnić następujące elementy:

- grupa dowodzenia;
- węzeł łączności /a jeżeli dysponuje się radiostacjami średniej i dużej mocy, to dla nich wyznacza się oddzielny rejon rozmieszczenia/;
- grupa zabezpieczenia i ochrony;
- lądowisko śmigłowców.

Grupę dowodzenia tworzą organa dowodzenia danego związku tyłowego.

Węzeł łączności organizuje szef łączności siłami pododdziału łączności. Radiostacje średniej i dużej mocy /jeżeli są w pododdziale łączności/ wysuwa się do oddzielnego rejonu, odległego na tyle, na ile pozwalają przewodowe lub radiowe środki sterowania radiostacją silnie promieniującą oraz względy jej bezpieczeństwa naziemnego.

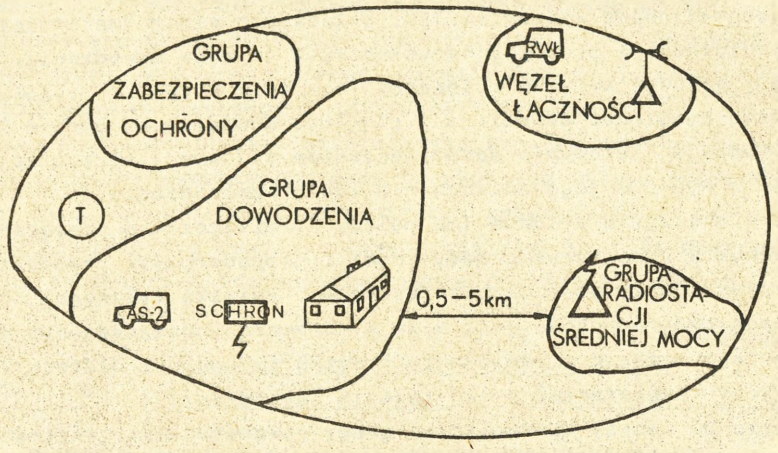

Rys. 9 Ideowy schemat wewnętrznej organizacji stanowiska dowodzenia związku tyłowego

Rejon grupy zabezpieczenia zajmują pododdziały zabezpieczenia dowodzenia, ochrony i regulacji ruchu oraz rezerwa środków łączności. Z tego rejonu zabezpiecza się SD pod względem materiałowym, transportowym, technicznym, medycznym, ochronnym, w prąd elektryczny itp.

Obok grupy zabezpieczenia głównego SD związku tyłowego urządza się i obsługuje lądowisko śmigłowców dowodzenia. Związek tyłowy wprawdzie śmigłowców nie posiada, ale mogą one przylatywać z różnych organów szczebla wyższego.

Elementy stanowiska dowodzenia mogą być rozmieszczane zarówno w osiedlach, jak i terenie nie zabudowanym wg potrzeb sprawnego funkcjonowania i bezpieczeństwa organów dowodzenia. W każdej sytuacji dokonuje się maskowania przed rozpoznaniem i organizuje ochronę przed niespodziewanym napadem nieprzyjaciela. Przy rozmieszczaniu SD w osiedlu /zwłaszcza grupy dowodzenia/ wybiera się budynki murowane i podpiwniczone. Autobusy sztabowe i inne wozy dowodzenia ustawia się obok budynków w bezpiecznej odległości. Ponadto przygotowuje się ukrycia ziemne poza budynkami dla wszystkich żołnierzy. Ludność miejscową z osiedla zajętego przez SD należy ewakuować w inne miejsce. Na teren stanowiska nie dopuszcza się osób cywilnych i wojskowych nie uprawnionych do tego.

Kwatermistrzowskie i techniczne organa dowodzenia w niektórych związkach tyłowych, np. w TBF i BSzF rozlokowują się na SD, tworząc oddzielną podgrupę kierowania zabezpieczeniem tyłowym.

W niektórych jednak związkach tyłowych, takich np. jak ABMZ, czy FBMZ może być organizowane oddzielne TSD, składające się z kwatermistrzowskich, technicznych i produkcyjno-usługowych organów dowodzenia. Skład TSD określa dowódca związku tyłowego. Tworzenie w związku tyłowym SD i TSD zwiększa żywotność dowództwa i ciągłość dowodzenia, bowiem TSD - oprócz funkcji kierowania zabezpieczeniem tyłowym - może przejąć funkcje SD w wypadku jego zniszczenia lub obezwładnienia.

Tworzone w związku tyłowym TSD należy rozmieszczać w powiązaniu przestrzennym z remontowymi, medycznymi i gospodarczymi pododdziałami, tworzącymi "bazę gospodarczo-remontową" związku tyłowego. Baza gospodarczo-remontowa jest siłą wykonawczą zabezpieczenia materiałowo-technicznego i medycznego związku tyłowego i dlatego TSD wskazane jest rozmieszczać w jej rejonie /sektorze/.

Wysunięte SD tworzy kierownictwo grupy rekonesansowej, które - po rozpoznaniu i zaplanowaniu rozmieszczenia związku tyłowego w nowym rejonie - może przejąć na czas marszu SD kierowanie pracą części jednostek wcześniej wysuniętych do tego rejonu.

Stanowisko dowodzenia związku tyłowego w czasie marszu zajmuje miejsce na czele kolumny sił głównych /pierwszego rzutu/. Jeżeli było utworzone TSD, to zajmuje ono miejsce na czele drugiego rzutu i rzutem tym dowodzi. Położenie WSD, SD i TSD w marszu ilustruje rysunek 10.

Przesuwanie SD związku tyłowego dokonuje się za zgodą sztabu kwatermistrzostwa frontu /armii/. Przesunięcia SD z własnej inicjatywy dowódca /szef, komendant/ może dokonać tylko w wypadku obezwładnienia lub zagrożenia zniszczeniem organów dowodzenia.

Rys. 10 Rozmieszczenie stanowisk dowodzenia związków tyłowych w marszu względem rzutów ugrupowania

B. Zabezpieczenie dowodzenia

Zabezpieczenie dowodzenia obejmuje wyposażenie organów dowodzenia w środki dowodzenia i wykorzystanie ich w procesie dowodzenia.

Wyposażenie organów dowodzenia w materiałowe i techniczne środki dowodzenia określone jest w etatach i tabelach należności na czas wojny,

które Sztab Generalny WP i Główne Kwatermistrzostwo WP opracowują jeszcze w czasie pokoju, natomiast ich wykorzystanie w procesie realizacji dowodzenia w operacji frontu /armii/ należy do samych dowództw /szefostw, komend/ związków i oddziałów tyłowych.

Efektywność kierowniczej działalności organów dowódzenia warunkowana jest nie tylko wysokim poziomem wyszkolenia składu osobowego tych organów, lecz także należytą organizacją zabezpieczenia procesu dowodzenia, tj. właściwym wykorzystaniem wszelkich środków dowodzenia.

Ogólną systematykę środków dowodzenia przedstawia tabela 3.

TABELA 3

OGÓLNA SYSTEMATYKA ŚRODKÓW DOWODZENIA

1. Materiały sztabowe		
2. Techniczne i elektroniczne środki dowodzenia		Mechanizacja i automatyzacja dowodzenia
Instrumentalizacja dowodzenia	a/ Wozy dowodzenia i autobusy sztabowe	
	b/ Środki łączności	
	c/ Orgatechnika	
	d/ Elektroniczna technika obliczeniowa	

Środki dowodzenia są to różnego rodzaju materiały sztabowe oraz techniczne i elektroniczne środki dowodzenia wspomagające organa dowodzenia w wykonywaniu ich dowódczych i kierowniczych funkcji.

a/ Zabezpieczenie dowództw w materiały sztabowe

Materiały sztabowe są to przedmioty topograficzne i kancelaryjno-biurowe, przeważnie jednorazowego użytku, wykorzystywane do pracy przez organa dowodzenia.

Materiały topograficzne to różnego rodzaju i skali mapy i plany służące jako źródło wiedzy o terenie, zawierające szczegółowe charakterystyki obiektów hydrotechnicznych, komunikacyjnych, przemysłowych, magazynowych, socjalnych itp. oraz służące za podstawę do sporządzania graficznej części planów taktycznej działalności związków tyłowych, a w związkach komunikacji wojskowej - także działalności specjalistycznej.

Materiały kancelaryjno-biurowe są to różnego rodzaju materiały papiernicze, piśmienne, kreślarskie, teczki, klej, spinacze itp.

Organem zaopatrującym związek tyłowy w materiały topograficzne jest sztab /lub właściwy odpowiednik sztabu/, a w materiały kancelaryjno-biurowe służba mundurowa.

Przydzielone dla dowództwa związku tyłowego materiały sztabowe przechowuje i wydaje kancelaria sztabu wg rozdzielnika zatwierdzonego przez szefa sztabu.

b/ Zabezpieczenie transportowe

Dowództwo /szefostwo, komenda/ związku tyłowego jest zabezpieczane w samochody osobowo-terenowe i w wozy sztabowe z odpowiednich pododdziałów zabezpieczenia, np. w ABMZ i FBMZ przez kompanię ochrony i regulacji ruchu, w BSzF - batalion zabezpieczenia, w TBF - pułk zabezpieczenia, w brygadach komunikacji wojskowej - przez kompanie dowodzenia.

Samochody osobowo-terenowe powinny być częściowo w osobistej dyspozycji dowódcy /szefa, komendanta/ i jego zastępców. Największa ich liczba powinna pozostawać w gestii szefa sztabu /lub dyżurnego operacyjnego/, który przydzielać będzie samochody do dyspozycji oficerów wykonujących zadania kierownicze związane z wyjazdem do określonych jednostek. Jeden samochód osobowo-terenowy /dyżurny/ powinien zawsze pozostawać na SD w celu wykonywania zadań uprzednio nie przewidzianych, np. przywiezienie i odwiezienie na lądowisko osób, które przybyły na SD śmigłowcem.

Wozy sztabowe są miejscem pracy i środkiem przewozu kadry dowódczej, sztabowej i służb /w czasie przegrupowania SD/. Wozy te przydzielone są na stałe do poszczególnych komórek organizacyjnych dowództwa. Obsługa wozów sztabowych pod każdym względem należy do obowiązków kierowców tych wozów.

c/ Zabezpieczenie łącznościowe

Zabezpieczenie łącznościowe obejmuje wyposażenie dowództw /szefostw, komend/ związków tyłowych w środki łączności oraz organizację łączności.

Środki łączności jest to różnego rodzaju sprzęt i urządzenia umożliwiające przekazywanie informacji na odległość. Rozróżnia się następujące grupy środków łączności: sygnalizacyjne, techniczne, ruchome. Do pierwszej grupy należą m.in.: trąbka, gong, syrena, chorągiewki i płachty sygnalizacyjne, pociski smugowe i świetlne, rakiety sygnalizacyjne; do drugiej - różnego rodzaju urządzenia radiowe, radiolinowe i przewodowe; do trzeciej - różnego rodzaju środki transportowe wykorzystywane przez pocztę polową dla przewożenia i doręczania przesyłek o charakterze tajnym i jawnym oraz łącznicy sztabowi.

Sygnalizacyjne środki łączności /dźwiękowe i wzrokowe/, zaliczone do grupy pierwszej, nie wymagają dodatkowej charakterystyki. Są one wykorzystywane do przekazywania umówionych sygnałów na stosunkowo

niewielkie odległości, tak w rejonie rozmieszczenia jednostki tyłowej, jak i w kolumnach marszowych.

Techniczne środki łączności związków tyłowych są następujące: radiostacje R-118 i R-105 z przystawką mocy /UM-1/ i bez, radiotelefon K-10, ruchomy węzeł łączności RWŁ-1, kable polowe oraz stacje radioliniowe R 405 i radioodbiornik R-311.

Wymieniony sprzęt występuje w zasadzie we wszystkich związkach tyłowych armii i frontu, warto więc odnotować jego ogólne charakterystyki.

Charakterystyka sprzętu łączności związków tyłowych

R-118 DMZ jest to dwuwstęgowa radiostacja średniej mocy, krótkofalowa /KF/, zainstalowana na samochodzie, simpleksowo-dupleksowa. Posiada dwa kanały telegraficzne i jeden telefoniczny. Moc nadajnika na telegraf - 200 W i na fon - 100 W. Zasięg z anteną:

- prętową - na postoju 70 km, w ruchu 30 km;
- półteleskopową - na postoju 50-100 km;
- dipol symetryczny - na postoju do 800 km.

R-105 z przystawką mocy /UM-1/ jest do simpleksowa radiostacja małej mocy, ultrakrótkofalowa /UKF/, przenośna, telefoniczna z możliwością zdalnego sterowania do 20 km. Moc nadajnika z przystawką mocy UM-1 - 10 W, z UM-2 - 50 W. Zasięg z anteną /km/:

	w ruchu	na postoju
- Kulikowa	6	8
- prętową 2,7 m	8	12
- prętową 4 m	-	15
- prętową 4 m + UM-1	-	25
- promieniową 40 m + UM-1	-	25-40

R-311 jest to radioodbiornik telefoniczno-telegraficzny, przenośny oraz instalowany w radiostacjach średniej /R-118/ i dużej /R-102/ mocy. Posiada antenę prętową lub skośny promień.

Aparatownia RWŁ - 1M jest przeznaczona do zapewnienia łączności wewnętrznej i dalekosiężnej na SD związku tyłowego. Wykorzystywana jest do pracy na postoju i współpracuje z innymi elementami węzła łączności. Aparatownia zamontowana jest na samochodzie STAR 660. Wyposażona jest w następujący sprzęt łączności:

- stacja radioliniowa R-405 Z /dwa półkomplety/,
- radiotelefon K-1,
- radiostacja R-105d ze wzmacniaczem mocy UM-3,
- łącznica telefoniczna ŁP - 40 MR z przystawką PW-10,
- telefoniczne urządzenie utajniające "E",

- telefoniczne urządzenie utajniające typu BM-2,
- urządzenie kodujące typu "F",
- radiopulpit telegraficzny /RPT/ spełniający rolę łącznicy telegraficznej,
- przystawka zdalnego sterowania /PZS-3/,
- przełącznica /kross/,
- dalekopis T-63 z dziurkarką i automatycznym nadajnikiem,
- aparaty telefoniczne TAP - 12 sztuk,
- urządzenia zasilające /aparaty prądotwórcze PAR-2-1/230 - 2 sztuki i akumulatory 12, 24, 48 V/,
- urządzenia antenowe.

Do pracy na postoju aparatownia wykorzystuje maszty antenowe:
- dwa maszty składane o wysokości 14,5 m do pracy R-105z w zakresie metrowym oraz wysokości 16,5 m do pracy R-405z w zakresie decymetrowym;
- maszt teleskopowy o wysokości 9,5 m do pracy z pomocą radiotelefonu K-1 na odbiorze z fali dyżurnego odbioru;
- maszt teleskopowy /zamontowany na nadwoziu/ o wysokości 8 m do pracy R-105d /w tym celu może być stosowana ponadto antena "skośny promień"/.

Aparatownia zapewnia następującą łączność w ruchu:
- za pomocą R-405z tylko w zakresie metrowym na antenie prętowej i tylko jednego półkompletu;
- za pomocą radiotelefonu K-1 na antenie prętowej;
- za pomocą R-105d na antenie elastycznej.

Obsługa RWŁ-1M składa się z ośmiu żołnierzy. Aparatownię rozwija pięciu żołnierzy w czasie 60 minut /z nawiązaniem łączności/, a zwija trzech w czasie około 40 minut .

Stacja radioliniowa R-405 zmontowana jest na samochodzie aparatowni RWŁ-1. Posiada dwa półkomplety umożliwiające łączność w dwóch różnych kierunkach. Każdy półkomplet posiada 2 kanały telefoniczne i 2 telegraficzne. Zasięg bezpośredni - 45 km, a ze wzmacniaczem mocy - 70 km odległości horyzontalnej /w linii prostej, bez terenowych przeszkód/. R-405 wyposażona jest w radiotelefon K-1.

Łącznica telefoniczna ŁP-10 jest urządzeniem łączeniowym o możliwości podłączenia 10 abonentów i jednoczesnej realizacji 5 rozmów. Może być wykorzystywana samodzielnie, na innym punkcie dowodzenia aniżeli RWŁ-1. Doprowadzenie łączy do ŁP-10 odbywa się przy użyciu kabli polowych PKL i PKA.

Łącznica telefoniczna ŁP-40 jest urządzeniem łączeniowym o możliwości podłączenia 40 abonentów z łączy dalekosiężnych i wewnętrznych. Umożliwia prowadzenie 12 jednoczesnych rozmów telefonicznych. Może współpracować z centralami automatycznymi. Jest wyposażona w przystawkę PW-10, która umożliwia zastosowanie połączeń w ruchu końcowym i tranzytowym. Doprowadzenie łączy do ŁP-40 wykonuje się przy użyciu kabli PKL i PKA.

Kable polowe

PKL-2 /polowy kabel lekki/ używany jest do budowy wewnętrznych i dalekosiężnych telefonicznych kierunków przewodowych na węźle łączności. Na bębnie jest 750 m zwiniętego kabla. Masa bębna z kablem wynosi 10,5 kg. Zasięg bezpośredni linii budowanych z PKL-2 wynosi do 16,5 km. Szybkość rozwijania 4-5 km/godz. siłami drużyny łączności.

PKA-2 /polowy kabel akustyczny/ używa się do budowy telefonicznych kierunków dalekosiężnych oraz ważniejszych kierunków wewnętrznych na węźle łączności. Na bębnie nawinięte jest 800 m kabla, którego masa wynosi 43,2 kg. Zasięg bezpośredni linii budowanej z PKA-2 wynosi 33 km. Szybkość rozwijania linii 3-4 km/godz. siłami drużyny łączności.

Ogólne założenia organizacji łączności związków tyłowych

Organizatorem łączności w każdym związku tyłowym jest szef łączności, a w oddziale /pododdziale/ tyłowym dowódca plutonu /drużyny/ łączności.

Na szczeblu związku tyłowego występuje kompania /w BSzF pluton/ łączności wyposażona w sprzęt łączności, którego ogólną charakterystykę techniczną przedstawiono powyżej. Kompania ta posiada siły i środki do budowy węzła łączności na SD i na ewentualnych innych punktach dowodzenia związku tyłowego. Kompania łączności nie jest w stanie sama zabezpieczyć łączności związku tyłowego, bowiem każda łączność to relacja więzi między co najmniej dwoma organami: przełożonym i podwładnym. Oddziały i pododdziały, jako podwładni dowódcy /szefa, komendanta/ związku tyłowego mają swoje siły i środki łączności służące do utrzymywania łączności z SD związku tyłowego. Z powyższego wynikają stwierdzenia:

- organizatorem zabezpieczenia łączności jest szef łączności związku tyłowego;
- zabezpieczenie łączności związku tyłowego możliwe jest przy wykorzystaniu pododdziałów łączności szczebla związku tyłowego i podległych jednostek, a w brygadach wojsk kolejowych - także z wykorzystaniem stałej łączności kolejowej.

Radiostacje średniej mocy /R-118/ wykorzystuje się do łączności SD związku tyłowego z TSD frontu /armii/. Ponadto buduje się z radiostacji R-118 sieć dowodzenia i współdziałania dowódcy /szefa/ związku tyłowego z ważniejszymi podległymi oddziałami i współdziałającymi jednostkami. Nie dotyczy to BSzF, która nie posiada tyle radiostacji R-118, ażeby mogła organizować własną sieć dowodzenia z podległymi szpitalami polowymi.

Radiostacje małej mocy R-105 PM są wykorzystywane do budowy sieci dowodzenia we wszystkich, bez wyjątku, związkach tyłowych i we wszystkich relacjach, a więc: SD związku tyłowego - SD podległych oddziałów lub komendantów sektorów w TBF i BSzF, SD oddziałów - dowódcy pododdziałów.

Radioodbiornik R-311 znajduje się na węźle łączności każdego związku tyłowego. Wykorzystywany jest do prowadzenia ciągłego nasłuchu w sieci ostrzegania i odbierania sygnałów z centralnego źródła armii i frontu o zagrożeniu z powietrza. Obsługa R-311 melduje o odebraniu ustalonych sygnałów dowódcy /szefowi, komendantowi/, ten zaś analizuje je, ocenia stopień zagrożenia związku tyłowego i stosownie do tego może zarządzić alarm bojowy dla zagrożonych jednostek własnych i innych, czasowo przebywających w rejonie zagrożonym.

Stacja radioliniowa R-405 przeznaczona jest do utrzymywania łączności między SD związku tyłowego a TSD frontu /armii/ oraz do zdalnego sterowania /z węzła łączności/ radiostacją R-118, pracującą na tzw. "punkcie wyniesionym". Radiostacja R-118 pracuje w rejonie odległym od SD o 0,5-5 km. Wyniesienie R-118 poza rejon SD jest podyktowane koniecznością jego maskowania oraz niezakłócania wzajemnego urządzeń emitujących fale elektromagnetyczne /zapewnienie kompatybilności elektromagnetycznej/.

Łączność przewodowa jest głównym sposobem utrzymywania łączności wewnętrznej, tj. łączności między SD a wszystkimi elementami ugrupowania związku tyłowego lub sektorami rejonu rozwinięcia. Łączność przewodowa może być budowana na kierunkach dalekosiężnych przy użyciu kabla PKA-2 lub linii stałych /np. kolejowych albo międzygarnizonowych/ oraz ich central telefonicznych i telegraficznych.

Utajnianie informacji przekazywanych przez techniczne środki łączności związku tyłowego umożliwiają dokumenty kodowe i urządzenia kodujące.

Dokumenty kodowe powinny być w posiadaniu organów dowodzenia wszystkich szczebli. Dokumentami dowodzenia są tabele rozmównicze i sygnałowe oraz kod mapy, terenu itp.

Urządzenia kodujące należą do RWŁ-1M i są to urządzenia: mechaniczne /zwane "F" - fiałka, "D" - dudek/ oraz automatyczne telefoniczne, określane potocznie znakiem "TI". Urządzenia kodujące służą do utajniania wiadomości /opracowywania kodogramów wychodzących i przychodzących/ przekazywanych między SD związku tyłowego a TSD armii lub frontu.

Łączność poczty polowej zapewnia związkowi tyłowemu stacja poczty polowej występująca na własnym węźle łączności oraz na węźle łączności TSD frontu /armii/. Do przekazywania korespondencji służbowej /tajnej i jawnej/ propagandowej i prywatnej żołnierzy służą łącznicy /doręczyciele polowi/ na samochodach i motocyklach. Dostarczają oni korespondencję do dowództw oddziałów i pododdziałów, które zajmują się doręczeniem jej do adresatów. Wymiana korespondencji między stacjami poczty polowej własnej i przełożonego przebiega zgodnie z decyzją przełożonego, zwykle dwa razy na dobę.

Niezależnie od poczty polowej tyłowe organa dowodzenia wykorzystywać będą do przekazywania rozkazów lub zarządzeń /tak pisemnych, jak i ustnych/ oficerów łącznikowych, łączników sztabowych i gońców.

Organizując łączność dowodzenia i współdziałanie, szef łączności związku tyłowego bierze pod uwagę: zadanie związku i decyzję dowódcy o jego wykonaniu, zarządzenie łączności sztabu kwatermistrzostwa frontu /armii/, wytyczne szefa sztabu związku tyłowego oraz stan posiadanych sił i środków.

d/ Zabezpieczenie orgatechniczne i informatyczne

"Orgatechnika" jest skrótem wyrażenia "organizatorska technika". należy do niej aparatura używana do usprawnienia pracy organów dowódczo-sztabowych, organizatorów dowodzenia /kierowania/ i zabezpieczenia. Do orgatechniki zalicza się urządzenia służące do utrwalania i powielania informacji, ich liczbowego przetwarzania i obrazowania oraz inne o podobnym przeznaczeniu. W wojsku do orgatechniki nie zalicza się natomiast środków łączności.

W procesie dowodzenia jednostkami tyłowymi mogą być skutecznie wykorzystywane różne urządzenia organizacyjno-techniczne.

Magnetofony służą do utrwalania informacji akustycznych na nośnikach magnetycznych /taśmach magnetycznych/. Umożliwiają one wierne i szybkie zapisywanie i odtwarzanie decyzji, rozkazów, zarządzeń, meldunków i innych informacji przekazywanych ustnie. W warunkach polowych najodpowiedniejsze dla tych celów są magnetofony kasetowe z bateryjnym zasilaniem.

Urządzeniem do reprodukcji dokumentów są powielacze i kopiarki. W warunkach polowych może być zastosowany powielacz offsetowy. Powiela on druk z matrycy stanowiącej cienką folię aluminiową. Z jednej matrycy można uzyskać od kilku sztuk do kilkunastu tysięcy odbitek o wysokiej jakości druku.

Do urządzeń kopiujących zalicza się kserograf, termokopiarkę i termofotokopiarkę.

Kserograf pracuje na zasadzie rozładowywania się - pod wpływem światła - uprzednio naelektryzowanej płyty selenowej, spełniającej rolę matrycy. Z jednego wywołania obrazu na płycie można wykonać do 6 kopii. Zaletą kserografu jest wykonywanie kopii na zwykłym papierze biurowym, wadą natomiast - duży wpływ wilgotności powietrza na jakość kopii.

Termokopiarka pracuje na zasadzie właściwości pochłaniania promieniowania podczerwonego przez pigmenty stosowane do utrwalania informacji. Kopie wykonuje się na papierze termoczułym z wykorzystaniem kalki na przezroczystej folii oraz matrycy do powielania spirytusowego. Proces kopiowania jest jednostopniowy, suchy. Kopiarka ma małe gabaryty i jest prosta w obsłudze.

Telefotokopiarka wykonuje kopie na specjalnym papierze. Proces kopiowania obejmuje wykonanie "negatywu", a następnie "pozytywu".

Do urządzeń utrwalających i powielających informacje alfanumeryczne należą mechaniczne i elektryczne maszyny do pisania. Są one powszechnie dostępne w sztabach i służbach jednostek tyłowych.

Informacje stanowiące treść kierowniczej pracy sztabów i służb związków tyłowych są szczególnie kwantyfikatywne /ilościowe/. W procesie dowodzenia tego rodzaju informacje wymagają liczbowego przetwarzania. Mnogość informacji liczbowych może opóźniać procesy decyzyjne, planistyczne i sprawozdawcze, a przez to zmniejszać sprawność dowodzenia i w konsekwencji obniżać skuteczność pracy jednostki tyłowej.

W opracowywaniu informacji liczbowych dużą rolę odgrywają kalkulatory mechaniczne, a szczególnie elektryczne sieciowe i bateryjne. Obecnie są to urządzenia powszechnie dostępne, a posługiwanie się nimi powinno być umiejętnością wszystkich żołnierzy sztabów i służb jednostek tyłowych. W brygadach i bazach zabezpieczenia materiałowego armii i frontu istnieją wyspecjalizowane komórki zajmujące się opracowywaniem analiz, planów, ewidencji i meldunków o treści liczbowej.

Spośród środków obrazowania informacji kierowniczych powszechnie stosowane są mapy i szkice oraz wszelkiego rodzaju tablice informacyjne.

W niektórych związkach tyłowych mogą ponadto mieć zastosowanie zdjęcia, przezrocza, foliogramy i filmy.

Do środków orgatechnicznych należy wiele innych prostych urządzeń służących do prac sztabowych, jak np. linijki sztabowe, suwaki, kręgi kalkulacyjne, cyrkle, kątomierze, kompasy itp.

Orgatechnika mechanizuje, natomiast informatyka automatyzuje dowodzenie. Jakościowy i ilościowy rozwój funkcji związków tyłowych oraz charakter pola walki powodują, że dowództwa /szefostwa, komendy/ nie są w stanie "panować nad informacją", nawet przy zastosowaniu orgatechniki. W tej sytuacji staje się nieodzowne informatyczne zabezpieczenie dowodzenia.

Informatyczne zabezpieczenie jest to żespół przedsięwzięć własnych i nadrzędnego sztabu w zakresie komputerowego przetwarzania informacji liczbowych w celu kalkulacji, ewidencji, analizy i oceny ich stanu aktualnego oraz prognozowanego.

Zabezpieczenie informatyczne dowodzenia związkiem tyłowym wymaga dostępu do elektronowych maszyn cyfrowych /EMC/, posiadania odpowiednich /dla celów danego związku tyłowego/ programów oraz zespołów wyspecjalizowanych w opracowywaniu danych dla komputera i w interpretacji uzyskanych wyników. System informatyczny, uwzględniający także potrzeby związków tyłowych armii i frontu, jest obecnie w budowie.

e/ Zabezpieczenie bojowe organów dowodzenia

Organa dowodzenia są ważnym elementem każdej jednostki wojskowej, w tym i tyłowej, i wraz z nią, podlegają szczególnemu bojowemu zabezpieczeniu. Określając zatem bojowe zabezpieczenie związku tyłowego, określa się pod tym względem także zabezpieczenie jej dowództwa /szefostwa, komendy/.

Zabezpieczenie bojowe związku tyłowego są to zorganizowane, stałe i doraźne przedsięwzięcia o charakterze obronnym i ochronnym, realizowane przez dany związek i przez inne jednostki w celu uniknięcia strat oraz zachowania warunków ciągłej pracy i zdolności bojowej. Zabezpieczenie bojowe związku tyłowego obejmuje takie przedsięwzięcia, jak:

- rozpoznanie rejonu rozmieszczenia, rejonu przyległego i dróg;
- OPBMR, OPL, obrona przeciwdesantowa i przeciwdywersyjna;
- ochrona przeciwpożarowa, przed szkodliwymi warunkami atmosferycznymi, przed kradzieżą mienia itp.;
- rozbudowa inżynieryjna i maskowanie w rejonie rozmieszczenia oraz zabezpieczenie sił i środków w czasie pracy i w marszu.

Rozkład odpowiedzialności za realizację przedsięwzięć bojowego zabezpieczenia związku tyłowego przedstawiono w tabeli 4.

TABELA 4

ROZKŁAD ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ BOJOWEGO ZABEZPIECZENIA ZWIĄZKU TYŁOWEGO

Przedsięwzięcia bojowego zabezpieczenia związku tyłowego	Dowództwa odpowiedzialne		
	Dtwo związku tyłowego	Dtwo szczebla własnego	Dtwo szczebla wyższego
1	2	3	4
1. Rozpoznanie terenu w rejonie rozmieszczenia i przyległym oraz dróg dowozu, ewakuacji i przesunięcia	x	x	x
2. Obrona przed bronią masowego rażenia	x		
3. Obrona przeciwlotnicza	x	x	x
4. Obrona przeciwdesantowa	x	x	x
5. Obrona przeciwdywersyjna	x	x	x
6. Ochrona przed kradzieżą i szkodliwymi warunkami	x		
7. Ochrona przeciwpożarowa	x		
8. Rozbudowa inżynieryjna	x		
9. Maskowanie	x		
10. Ubezpieczenie w rejonie i marszu	x		

Dowództwo /szefostwo, komenda/ związku tyłowego organizuje bezpośrednie bojowe zabezpieczenie /obronę i ochronę/ podległych mu jednostek, w tym szczególnej dbałości wymaga ubezpieczenie stanowisk i środków dowodzenia, osób i dokumentów tak w rejonie rozmieszczenia, jak i w ruchu na drogach.

W podziale głównych funkcji między osoby dowództwa /szefostwa, komendy/ odpowiedzialność za bojowe zabezpieczenie związku tyłowego i stanowiska dowodzenia powinna być przypisana zastępcy ds. liniowych, a tam gdzie funkcja ta nie występuje - szefowi sztabu.

Sposoby bojowego zabezpieczenia związków tyłowych i ich dowództw należą do taktyki i zawarte są w odpowiednich regulaminach i instrukcjach.

f/ Zabezpieczenie bytowe organów dowodzenia

Zabezpieczenie bytowe organów dowodzenia związków tyłowych obejmuje wyżywienie, odzież, odpoczynek, pomoc medyczną, obsługę higieniczną i handlową oraz zaspokojenie potrzeb kulturalnych.

Za zabezpieczenie bytowe składu osobowego dowództwa bezpośrednio odpowiadają:

- w zakresie materiałowym, obsługi higienicznej i handlowej - kwatermistrz - zastępca dowódcy /szefa, komendanta/;
- w zakresie pomocy medycznej - szef służby zdrowia, lub w BSzF - zastępca ds. leczniczych;
- w zakresie odpoczynku - szef sztabu, w TBF - szef organizacji i planowania, w BSzF - szef oddz. leczniczo-ewakuacyjnego;
- w zakresie kulturalnym - zastępca ds. politycznych.

Do realizacji zabezpieczenia bytowego składu osobowego dowództw /szefostw, komend/ są przeznaczone odpowiednie pododdziały kwatermistrzowskie lub pododdziały /zintegrowanego/ zabezpieczenia.

Od poziomu zabezpieczenia bytowego organów dowodzenia w dużym stopniu zależy kondycja fizyczna i psychiczna stanu osobowego, a w konsekwencji - sprawność dowodzenia związkiem tyłowym.

2. Kompleks instruktywno-zadaniowy systemu dowodzenia

Kompleks osobowo-rzeczowy systemu dowodzenia związkami tyłowymi nie będzie sprawnie i skutecznie funkcjonować bez dopełniającego kompleksu instruktywno-zadaniowego, tj. podstaw, zasad i form dowodzenia.

Podstawy, zasady i formy dowodzenia regulują i harmonizują działanie organów dowodzenia, należy zatem poznać te stymulatory i regulatory.

A. Podstawy dowodzenia związkami tyłowymi

Podstawę dowodzenia związkami i oddziałami tyłowymi stanowią akty normatywne /prawne/. Ogólną systematykę aktów normatywnych przedstawia tabela 5.

a/ Stałe akty normatywne

Do stałych aktów normatywnych należy grupa dokumentów głównych i pomocniczych.

Do grupy głównych aktów normatywnych należą regulaminy i instrukcje.

Regulaminy zawierają zbiór głównych zasad dotyczących działań bojowych oraz regulujących tok życia i służby wojska w czasie pokoju i wojny. Regulaminy wprowadza do użytku MON PRL.

TABELA 5

SYSTEMATYKA AKTÓW NORMATYWNYCH

Akty normatywne /prawne/	G ł ó w n e	P o m o c n i c z e
Stałe	Przysięga wojskowa Regulaminy życia i służby wojska /w czasie pokoju i wojny/: - służby wewnętrznej, - służby garnizonowej i wartowniczej, - dyscypliny, - musztry. Regulamin walki Sił Zbrojnych PRL /dywizja - pułk/ Regulamin Służby Polowej Sztabów Instrukcje traktujące o działaniu poszczególnych służb tyłowych Instrukcje traktujące o organizacji i pracy poszczególnych jednostek tyłowych	Etat jednostki tyłowej Zbiór umownych znaków taktycznych i skrótów Odpowiednie biuletyny inform. Instrukcja o pracy organizacji partyjnych w Siłach Zbrojnych PRL Zasady etyki zawodowej żołnierza PL Kodeks Karny /cz. wojskowa KK/ Statut Sądów Honorowych Statut Sądów Koleżeńskich
Doraźne /polowe/	Dyrektywy tyłowe Rozkazy tyłowe Rozkazy dowódców jednostek tyłowych Zarządzenia kwatermistrzowskie /główne/	Zarządzenia przygotowawcze Wytyczne Dyspozycje materiałowe Awiza Komunikaty

Instrukcje o działaniu poszczególnych służb kwatermistrzowskich w warunkach polowych, a także o organizacji i pracy poszczególnych jednostek tyłowych /kwatermistrzowskich/ wydaje Główne Kwatermistrzostwo WP. Instrukcje te zawierają szczegółowe przepisy ustalające zasady pracy służb kwatermistrzowskich oraz normatywy zabezpieczenia i obsługi wojsk w warunkach polowych. Instrukcje o organizacji i pracy jednostek tyłowych regulują organizacyjno-taktyczne i specjalistyczne działanie jednostek również w warunkach polowych.

Szczególnym aktem normatywnym z grupy dokumentów pomocniczych, obowiązującym dowódcę każdej jednostki tyłowej, jest etat danej jednostki. Etat wyraża ilościową, jakościową i strukturalną budowę jednostki i w zasadzie nie powinien być zmieniany bez racjonalnych powodów.

b/ Doraźne /polowe/ akty normatywne

Doraźne akty normatywne są wydawane w warunkach polowych. Należą do nich dyrektywy, rozkazy, zarządzenia, wytyczne, dyspozycje materiałowe, awiza i komunikaty przekazywane przez przełożonych dla dowódcy związku tyłowego.

Przełożeni związków tyłowych na szczeblu frontu /armii/, tj. kwatermistrz i szefowie służb, uprawnieni są do dowodzenia jednostkami tyłowymi poprzez wydawanie zarządzeń, wytycznych, dyspozycji materiałowych itp. /patrz rys. 11 C/.

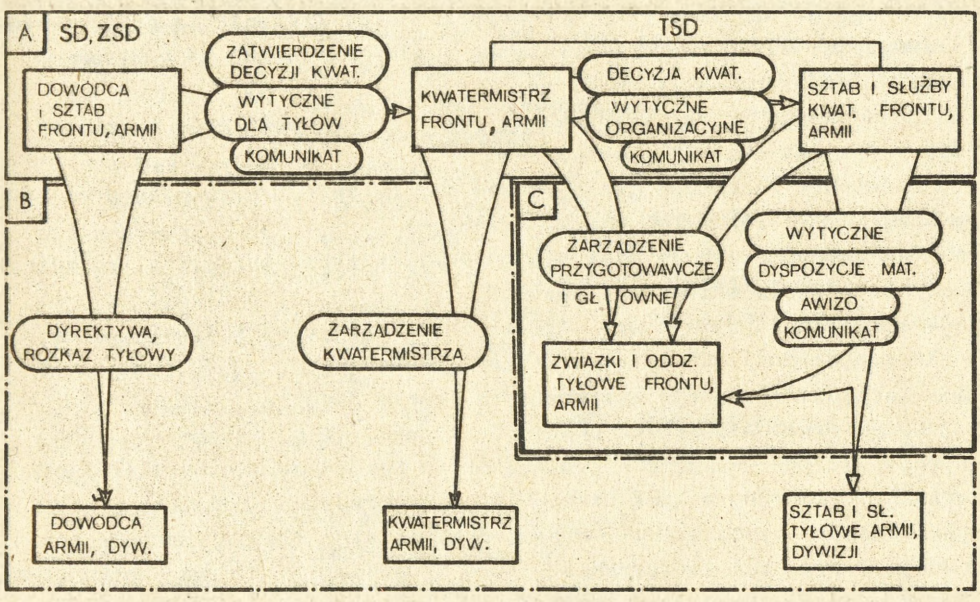

Rys. 11 Doraźne akty normatywne stosowane w poszczególnych relacjach dowodzenia tyłami i kierowania zabezpieczeniem tyłowym wojsk

Zarządzenie to akt prawny obowiązujący dowódcę /szefa, komendanta/ zarządzanej jednostki tyłowej, wydawany przez kwatermistrza, szefa sztabu lub szefa odpowiedniej służby kwatermistrzowskiej w ramach przysługujących im uprawnień kompetencyjnych. Zarządzenie dla jednostki tyłowej może dotyczyć różnych dziedzin jej życia i działalności, między innymi: szkoleniowej, bojowej, pracy specjalistycznej, zabezpieczenia, dowodzenia itp. Jednostka tyłowa może otrzymywać zarządzenie w postaci dokumentu pisemnego, graficznego lub ustnie.

W czasie działań wojennych rozróżnia się zarządzenia przygotowawcze /wstępne/ i zarządzenia główne.

Zarządzenie przygotowawcze /wstępne/ jednostka tyłowa może otrzymać /przed otrzymaniem zadania właściwego/ w celu przygotowania się do przyjęcia zarządzenia głównego, a w nim zadania właściwego. Zarządzenie przygotowawcze otwiera nowy ZOD i wydłuża okres przygotowawczy jednostki tyłowej do działania. W zarządzeniu przygotowawczym przełożony powiadamia jednostkę tyłową o czekającym ją nowym zadaniu i terminie otrzymania zarządzenia głównego, oraz podać może, jakie nowe przedsięwzięcia należy wykonać, co przyśpieszyć lub zaniechać spośród dotychczasowych zadań, tak aby przygotować się do sprawnego działania w ramach nowego zadania. Zarządzenia przygotowawcze wydają: sztab kwatermistrzostwa i szefowie służb na podstawie decyzji /zamiaru/ kwatermistrza.

Zarządzenie kwatermistrzowskie /główne/[2] określa czas i działanie jednostki tyłowej w całym ZOD.

Wydawanie zarządzeń głównych dla jednostek tyłowych może przebiegać wg trzech wariantów kompetencyjnych:

1 - zarządzenie wydaje szef służby kwatermistrzowskiej, np. zdrowia, komunikacji wojskowej, mps itd;
2 - zarządzenie wydaje szef służby kwatermistrzowskiej, ale także za podpisem szefa sztabu kwatermistrzostwa;
3 - zarządzenie wydaje kwatermistrz frontu /armii/.

Dotychczasowa praktyka ćwiczeń wskazuje, że zarządzenia główne wydają szefowie służb dla podległych im bezpośrednio związków i oddziałów tyłowych, a szef sztabu kwatermistrzostwa - dla baz i brygad zabezpieczenia materiałowego. Kwatermistrz frontu /armii/ decyduje o tym, czy zarządzenia główne wydawane będą przez szefów służb i szefa sztabu kwatermistrzostwa, czy też pozostaną w jego wyłącznej gestii. Kwatermistrz, decydując kto, komu, jakie i kiedy ma wydać zarządzenie, powinien brać pod uwagę sprawność dowodzenia jednostkami tyłowymi w danych warunkach.

Każdy spośród trzech wymienionych wariantów kompetencyjnych wydawania zarządzeń ma swoje dodatnie i ujemne strony.

Wydawanie zarządzeń głównych dla jednostek tyłowych przez ich specjalistycznych przełożonych, tj. przez szefów służb, ma zaletę operatywności, której głównym czynnikiem jest względnie krótki czas doprowadzenia decyzji do wykonawcy. Ujemną stronę mogą natomiast stanowić częściowe odejścia od decyzji kwatermistrza i planu zabezpieczenia tyłowego operacji. Takie "częściowe odejścia" od decyzji kwatermistrza, często nawet słuszne z punktu widzenia danej służby, mogą doprowadzić do dezintegracji tyłów, rozregulowania ich działal-

---

2/ Zarządzenie wydawane przez szefa sztabu lub szefa /dowódcę/ rodzaju wojsk określane jest nazwą "zarządzenie bojowe".

ności i osłabienia bezpieczeństwa. Stronę ujemną pierwszego wariantu zarządzenia skutecznie eliminuje wariant trzeci, tj. wydawanie jednostkom tyłowym zarządzeń przez kwatermistrza. Jest to jednak centralizacja dowodzenia tyłami, która proces ten czyni powolnym, mało operatywnym, a przez to nie zawsze skutecznym. Wydaje się, że optymalnym rozwiązaniem w zakresie wydawania zarządzeń jest wariant drugi, ponieważ:

- autor zarządzenia - właściwa służba - zmuszony jest do uzgodnienia treści zarządzenia z odpowiednimi komórkami organizacyjnymi sztabu kwatermistrzostwa;
- podpisanie zarządzenia również przez szefa sztabu kwatermistrzostwa /pierwszego zastępcę kwatermistrza/ gwarantuje zgodność jego treści z decyzją i planem zabezpieczenia tyłowego wojsk, a przez to także zgodność z planem operacji.

Nie bez wpływu na preferencyjną ocenę drugiego wariantu pozostaje organizatorska i koordynacyjna funkcja sztabu kwatermistrzostwa w dowodzeniu tyłami oraz pewne treści zarządzenia, nie należące do kompetencji danego szefa służby, np. zabezpieczenie jednostki tyłowej pod względem materiałowym, medycznym, technicznym itp., o których może decydować tylko kwatermistrz, a z jego ramienia - szef sztabu kwatermistrzostwa.

Zarządzenie główne dla każdej jednostki tyłowej powinno zawierać pięć grup zagadnień /patrz także wzory zarządzeń, załączniki 2; 3;4/:

- działanie nieprzyjaciela i wojsk własnych,
- zadanie taktyczne jednostki tyłowej,
- zadanie specjalistyczne jednostki tyłowej,
- wszechstronne zabezpieczenie działania jednostki tyłowej,
- organizacja dowodzenia.

Wytyczne, dyspozycje materiałowe, awiza i komunikaty są to nazwy form, w których przełożony przekazuje podwładnemu informacje obligatoryjne i do wykorzystania służbowego, niezależnie od rozkazu lub zarządzenia.

Wytyczne, jako doraźny akt normatywny, stanowią wiadomości odnoszące się do celów lub sposobów działania, będące rozwinięciem i specjalistycznym dopełnieniem rozkazów i zarządzeń. Prawo wydawania wytycznych przysługuje szefom służb i rodzajów wojsk, szefom sztabów oraz kwatermistrzom i innym zastępcom, a także dowódcom. A oto kilka przykładowych zagadnień które osoby funkcyjne regulują wytycznymi:

Osoba funkcyjna	Przykładowe zagadnienia tyłowe
Dowódca	Wytyczne dla tyłów
Kwatermistrz	Wytyczne do obrony i ochrony tyłów Organizacja rekonesansu tyłowego Organizacja pracy na TSD
Szef sztabu kwatermistrzostwa	Opracowanie dokumentów dowodzenia tyłami Organizacja łączności tyłów
Szef służby kwatermistrzowskiej	Wykorzystanie zdobyczy wojennej Eksploatacja sprzętu technicznego Technologia budowy, produkcji, przechowalnictwa Specjalistyczne lecznictwo itp.

Wytyczne mogą być przekazane na piśmie lub ustnie i odnotowane w dzienniku działań albo w zeszycie pracy osoby funkcyjnej, do której były skierowane.

Dyspozycje materiałowe są to również doraźne akty normatywne z grupy "pomocniczych". Wydawane są przez dowódców /szefów służb/ rodzajów wojsk, będących organami zaopatrującymi, dla odpowiednich składów polowych oraz innych gospodarzy zasobów materiałowych i sprzętu w celu wydania tych środków wymienionym w dyspozycji jednostkom wojskowym. Dyspozycjami materiałowymi są rozdzielniki, zlecenia, asygnaty, a niekiedy i ustne polecenia przełożonych.

Awiza są to zawiadomienia jednostek o przydziale zaopatrzenia lub limitu zużycia, wysłaniu sił lub środków w celu wzmocnienia, zaopatrzenia /dowozu/, wsparcia lub stworzenia odpowiednich warunków działania.

Komunikaty są to informacje wysyłane przez dowództwa związków operacyjnych i taktycznych do podwładnych i współdziałających sąsiadów, zawierające ogólne wiadomości polityczne, o działaniach nieprzyjaciela i wojsk własnych, osiągniętych celach i uzyskanych w operacji /walce/ doświadczeniach. Komunikaty napływające z SD na TSD powinny być odpowiednio wzbogacone w zakresie działania tyłów, a następnie przekazywane związkom i oddziałom tyłowym w celu wykorzystania w pracy polityczno-wychowawczej żołnierzy tyłów.

Awiza i komunikaty przekazują jednostkom tyłowym sztaby i służby kwatermistrzowskie oraz organa partyjno-polityczne TSD.

W rozdz. II pkt. 2 stwierdzono, że zorganizowany okres działania każdej jednostki tyłowej określa główne zarządzenie kwatermistrzow-

skie i ono stanowi podstawę działania jednostki w tym okresie. W miejscu tym wyłania się pytanie: a jaka jest rola wytycznych, dyspozycji, awiza i komunikatu na tle głównego zarządzenia kwatermistrzowskiego i określonego w nim ZOD?

Zarządzenie główne powinno /ale nie zawsze jest to możliwe/ dostarczyć jednostce tyłowej szczegółowych podstaw do pracy we wszystkich dniach ZOD. Dyrektywy, rozkazy i zarządzenia mają obiektywną cechę malejącego stopnia szczegółowości /lub wzrastającego stopnia ogólności/ na kolejne okresy lub dni, których dotyczą. Tak też jest w wypadku głównego zarządzenia kwatermistrzowskiego dla związku /oddziału/ tyłowego, a zatem wytyczne, dyspozycje materiałowe, awiza i komunikaty dostarczają z dnia na dzień szczegółowych podstaw do pracy danej jednostki tyłowej. Nie zastępują one zarządzeń, lecz je dopełniają i rozwijają.

Przedstawione akty normatywne obowiązują wszystkie osoby funkcyjne dowództw, szefostw i sztabów, lecz odpowiedzialność za ich przestrzeganie, wykonywanie i wykorzystanie spada na dowódców, szefów i komendantów związków, oddziałów i pododdziałów tyłowych. Nie wszystkie akty normatywne stanowią jednocześnie podstawę formalno-prawną przy spełnianiu poszczególnych funkcji dowodzenia i kierowania życiem oraz działalnością danej jednostki tyłowej. Dowodzenie jest procesem polegającym na kolejnym, a nie jednoczesnym, wykonywaniu czynności dowódczych i kierowniczych. Np. podstawą przy spełnianiu funkcji będą:

- dyscyplinarnej - odpowiednie regulaminy,
- kadrowej - etaty,
- decyzyjnej o działaniu jednostki - zarządzenia przełożonych itd.

O właściwym wykorzystaniu przez dowódcę /szefa, komendanta/ podstaw dowodzenia przesądza jego wyszkolenie i znajomość aktów normatywnych oraz doświadczenie i talent dowódczy.

B. Zasady i kryteria oceny dowodzenia związkami tyłowymi

W procesie dowodzenia wojskami i tyłami oraz w trakcie kierowania ich bojową i tyłową działalnością dowództwa postępują według określonych zasad, sposobów i norm, słowem - kierują się taktyką i sztuką operacyjną. W tyktyce /w tym także i w taktyce tyłów/ i sztuce operacyjnej istnieją idee, reguły i tezy, według których postępują dowódcy, sztaby i służby w trakcie organizacji i realizacji własnej pracy dowódczej i kierowniczej. Te ogólne i uniwersalne wskazania określa się jako "zasady dowodzenia".

Zasada dowodzenia jest to ogólnie przyjęte twierdzenie, które może zalecać dowództwom, sztabom i służbom co robić, a czego nie robić w procesie dowodzenia i kierowania.

Zasady dowodzenia są podstawami teoretycznymi, które zostały poddane weryfikacji w praktyce wojennej /ćwiczebnej/ i uznane za prawdziwe.

Zasady dowodzenia w ujęciu ogólnym mają bardzo krótką, hasłową nazwę, a mianowicie: jedność, ciągłość, konsekwencja, elastyczność, tajność, ekonomiczność, optymalność, racjonalność itd. Tym to zasadom należy poświęcić nieco miejsca, dając ich obszerniejszą wykładnię /interpretację/.

a/ Jedność dowodzenia jest główną zasadą postępowania dowództw, sztabów i służb polegającą na ich zgodności pod względem ideowo-politycznym, podstaw normatywnych i teoretycznych oraz form i metod w procesie dowodzenia.

Zasady jedności dowodzenia przestrzegają także budowniczowie jednostek tyłowych, dostosowując ich strukturę do modelu jednostek liniowych, np. w latach 1980-81 ruchome bazy materiałowe armii i frontu przebudowano na brygady zabezpieczenia materiałowego.

Jedność dowodzenia zapewnia wychowanie kadr w duchu ideowo-politycznym, w tym szczególnie w duchu socjalizmu, patriotyzmu i etyki niezależnej. Opanowanie regulaminów, instrukcji oraz wiedzy podręcznikowej powinno zapewnić jedność dowodzenia od strony teoretycznych podstaw, właściwie rozumianych i twórczo stosowanych.

Konkretnym wyrazem jedności dowodzenia związkiem lub oddziałem tyłowym jest zasada jednoosobowego dowodzenia jednostką przez jej dowódcę /szefa, komendanta/. Zasada ta nakłada na dowódcę obowiązek osobistego podejmowania decyzji o działaniu jednostki tyłowej, wydawaniu rozkazów, zarządzeń i wytycznych w celu doprowadzenia jej do wykonawców oraz zatwierdzania planów działania jednostki. Tak rozumiana jednoosobowość i osobistość dowodzenia jednostką tyłową przez jej dowódcę zapewnia realizację celów i zadań przełożonego danego dowódcy i w ten sposób - hierarchiczną jedność dowodzenia tyłami, zwaną także centralizacją dowodzenia. Centralizacja dowodzenia nie może jednak ograniczać inicjatywy podwładnych.

Jednolitości dowodzenia tyłami sprzyjają główne dokumenty dowodzenia, jednolite pod względem formy i metodologicznej budowy, lecz o zróżnicowanej treści pod względem specjalistycznym.
Do jedności dowodzenia jednostkami liniowymi i tyłowymi przyczynia się także jednolita, uniwersalna metodyka dowodzenia.

b/ Ciągłość dowodzenia jest to zasada polegająca na ciągłym i terminowym podejmowaniu decyzji o działaniu jednostki tyłowej i przekazywaniu zadań ich wykonawcom niezależnie od sytuacji jednostki.

Celem ciągłości dowodzenia jednostką tyłową jest pełne i terminowe wykonanie jej zadań, uchronienie od zniszczeń, strat i demoralizacji oraz utrzymanie w gotowości do wykonywania nowych zadań.

Warunkiem utrzymania ciągłości dowodzenia jednostką tyłową jest sprawny system obiegu informacji, w tym sprawne i niezakłócone wykorzystanie technicznych środków łączności oraz utrzymanie zdolności sztabu i służb do maksymalnego wysiłku w każdym położeniu i etapie działania, a także zabezpieczenie dowództwa pod względem bojowym, informatycznym, kancelaryjno-sztabowym, materiałowo-technicznym i medycznym, a w razie utraty dowodzenia, z powodu zniszczenia lub obezwładnienia SD, niezwłoczne jego odtwarzanie we własnym zakresie i - następnie - z pomocą przełożonego.

Ciągłość dowodzenia jest głównym czynnikiem ciągłości działania jednostki tyłowej przy wykonywaniu jej zadań taktycznych, specjalistycznych, szkoleniowych, fortyfikacyjnych i maskowniczych, w zakresie obsługi i konserwacji sprzętu oraz w zakresie likwidacji skutków uderzeń nieprzyjaciela.

c/ Konsekwencja dowodzenia jest to stanowcze /zdecydowane, wytrwałe, kategoryczne/ działanie od początku do końca, zgodnie z rozumną decyzją /planem/ i ze świadomością odpowiedzialności za jej wynik.

Zasada konsekwencji dowodzenia odnosi się do cech osobowych dowódcy /szefa, komendanta/ jednostki każdego szczebla, rodzaju wojsk i tyłów.

Konsekwencja dowodzenia wojskami walczącymi przejawia się w narzuceniu woli dowódcy podległym jednostkom i jej stanowczym egzekwowaniu, a także narzuceniu przeciwnikowi takiego sposobu walki, jaki odpowiada celowi własnego działania bojowego.

Konsekwencja dowodzenia związkami, oddziałami i pododdziałami tyłowymi wyraża się ponadto w egzekwowaniu terminowego i pełnego wykonywania zadań taktycznych i specjalistycznych, a w stosunku do podległego sztabu - terminowego opracowywania dokumentów oraz przekazywania informacji przełożonemu /na TSD/ i dowódcom /kierownikom, szefom, komendantom/ podległych jednostek.

Konsekwencja w dowodzeniu nie może oznaczać nieracjonalnego uporu dowódcy.

d/ Elastyczność dowodzenia jest to zasada dowodzenia polegająca na zdolności dowództw /szefostw, komend/, sztabów i służb jednostek tyłowych do dokonywania szybkich zmian w sposobach działań taktycznych i specjalistycznych odpowiednio do nowych decyzji przełożonego lub nowych

potrzeb, możliwości i warunków. Elastyczność dowodzenia określana jest również mianem "operatywności dowodzenia".

Stosując zasadę elastyczności dowodzenia dokonuje się zmian w sposobach działania, np. w zakresie wielkości użycia sił i środków, czasu trwania działania, miejsca, pory dnia itp. Nie ulega natomiast zmianie /bez woli wyższego przełożonego/ cel działania /zadanie/ jednostki tyłowej.

Zasadę elastycznego dowodzenia zrodził współczesny charakter pola walki, a szczególnie takie jego cechy, jak: determinacja, dynamizm, nieograniczoności przestrzeni, super niszczenie. Zasada elastyczności nie jest zaprzeczeniem poprzedniej zasady - konsekwencji dowodzenia. Zasady te uzupełniają się nawzajem i do dowódcy należy decyzja, którą i kiedy należy w głównej mierze stosować.

Stosowanie zasady elastyczności dowodzenia wymaga szerokiej wiedzy o problematyce dowodzenia, a zwłaszcza umiejętnego zastosowania w praktyce posiadanej wiedzy teoretycznej i nabytych doświadczeń.

e/ Tajność dowodzenia polega na ukryciu przed nieprzyjacielem organów dowodzenia i informacji kierowniczych. Cel ten osiąga się przy użyciu całego kompleksu przedsięwzięć.

Szczególnej obronie i ukryciu podlegają stanowiska i punkty dowodzenia oraz węzły i linie łączności, a w nich: osoby zajmujące stanowiska kierownicze, dokumenty, urządzenia łączności i szyfrowe, elektroniczna technika obliczeniowa /ETO/. Osoby kierownicze podlegają ochronie podczas indywidualnych przejazdów samochodami, w miejscach pracy i odpoczynku.

Oznaczanie odpowiednim gryfem tajności dokumentów niejawnych oraz ścisła ich ewidencja, kontrola obiegu i ograniczanie liczby osób mających korzystać z tych dokumentów - to zasada obowiązująca wszystkie organa dowodzenia. Dokumenty dowodzenia, wymagające utajnienia przez ich autorów to zapisy tekstowe, graficzne, magnetyczne, zdjęcia itp.

Zgodnie z zasadą tajności dowodzenia przekazywanie między stanowiskami /punktami/ dowodzenia rozkazów, zarządzeń, wytycznych, dyspozycji materiałowych, meldunków i zapotrzebowań oraz prowadzenie rozmów za pomocą technicznych środków łączności może odbywać się tylko przy użyciu kodów i szyfrów. Jeżeli techniczny środek łączności nie jest wyposażony w urządzenie szyfrujące, to zakodowanie informacji należy do obowiązków użytkownika nieutajnionego środka łączności, przez który dana informacja będzie nadawana.

f/ Ekonomiczność w dowodzeniu jednostką tyłową polega na celowym wydatkowywaniu środków pieniężnych oraz umiejętnym i oszczędnym wyko-

rzystywaniu żołnierzy, sprzętu technicznego, środków materiałowych i medycznych w trakcie wykonywania zadań przez jednostkę tyłową i zaspokajania jej własnych potrzeb.

Przy właściwej organizacji pracy oddziałów i pododdziałów tyłowych można uzyskać odpowiednio korzystne rezultaty, np.:

- wykonać nakazane zadanie w terminie, angażując mniejszą ilość sił i środków;
- posiadanymi siłami i środkami wykonać nakazane zadanie w krótszym czasie;
- posiadanymi siłami i środkami w nakazanym czasie wykonać zadanie ze zwiększonym efektem.

Oszczędność paliwa - to bardzo ważny kierunek oszczędności. Można to uzyskiwać przez podwyższenie sprawności technicznej pojazdów i agregatów napędzanych motorami spalinowymi, pełne wykorzystanie ładowności pojazdów, holowanie przyczep, niedopuszczanie do przejazdów bez ładunku, dbałość o dobry stan dróg, fachowe przygotowanie kierowców itp.

Wydłużanie norm przebiegu pojazdów między remontami, użytkowanie posiadanego sprzętu dłużej niż to przewidziano normami, kilkakrotne wykorzystywanie przedmiotów przeznaczonych do jednorazowego użytku, należyta konserwacja, terminowe naprawy, regeneracja itp. - to przedsięwzięcia oszczędnościowe, które można i należy stosować w polowych, wojennych warunkach działania jednostek tyłowych.

Wykorzystanie zasobów miejscowych i świadczeń na rzecz wojska - to także sposoby ekonomizujące gospodarkę jednostki tyłowej.

g/ Optymalność w dowodzeniu jednostkami tyłowymi jest zasadą polegającą na:

- dążeniu dowódcy do uzyskania najlepszych /optymalnych/ wyników w pracy jednostki;
- matematycznym ustalaniu najkorzystniejszych rozwiązań bardziej skomplikowanych zagadnień.

Z kolei korzystność jest cechą działania ocenianą dodatnio ze względu na przewagę nabytków /N/ nad ubytkami /U/, tj. ocenianą stopniem wykonania zadania /N/ oraz zużyciem środków materiałowych i stratami /U/. Korzystność zachodzi wówczas, jeżeli $N > U$ lub $N = U$, niekorzystność - jeżeli $N < U$.

Należy jednak uwzględniać fakt, że w działaniach wojennych niekorzystność w jednej jednostce, w określonym zadaniu, na określonym odcinku przestrzeni lub czasu, rozpatrywana w szerszym zakresie i większej całości, może dać efekt korzystności.

Wracając do optymalności w dowodzeniu, można stwierdzić, że gdy odnosi się ona do działania /procesu działania/, wówczas stosuje się określenie "optymalizacja działania", a jeżeli do wyniku /efektu/ działania, to określa się mianem "wynik optymalny".

Nie zawsze optymalne działanie daje optymalny wynik, np. optymalnie zorganizowany rekonesans rejonu rozmieszczenia nie zawsze kończy się zajęciem tego rejonu. Rozpoznawany rejon mógł być skażony lub nie nadaje się do rozmieszczenia z innych względów, niemożliwych do odczytania z mapy. Jednakże zarówno działanie, jak i wynik optymalny są następstwem optymalnych decyzji.

Optymalność nie jest zbiorem maksymalnych wartości określanych liczbowo, takich jak ekonomiczność, skuteczność, korzystność itp. i nie postuluje samych maksimów, lecz stanowi kompleks takich wartości, które dają wariant działania jednostki z określonych względów najbardziej pożądany, nawet przy pewnych składnikach o wartościach ujemnych.

Składników determinujących decyzję jest dużo i są one różne, np.: cel /zadanie/, zużycie sił i środków do osiągnięcia celu, czas trwania działania, bezpieczeństwo, przestrzeń, warunki terenowe i klimatyczne, stopień wyszkolenia żołnierzy, stan moralno-polityczny itd. Dodać przy tym należy, że nie wszystkie składniki działania są kwantyfikatywne /dające się wyrazić liczbami/.

Z definicji optymalizacji decyzji wynika, że jest to matematyczne ustalenie najlepszego rozwiązania spośród szeregu możliwych wariantów rozwiązań. Dla zastosowania zasady optymalizacji w działaniu jednostek /nie tylko tyłowych/ są niezbędne:

- kwantyfikacja wszystkich czynników oparta na danych statystycznych zaczerpniętych z praktycznej pracy /działania/ jednostki;
- posiadanie odpowiednich programów do EMC;
- istnienie w składzie dowództwa /szefostwa, komendy/ pracowników posiadających umiejętności przygotowania danych dla ośrodka przetwarzania informacji /OPI/, a następnie potrafiących zinterpretować wyniki obliczeń uzyskanych na taśmie perforowanej, tabulogramie lub monitorze /wybór optymalnego wariantu działania, tj. decyzja, należy do kompetencji dowódcy jednostki/;
- posiadanie dostępu do EMC obsługiwanej przez wyszkolonych operatorów maszyn liczących i urządzeń towarzyszących.

Cały system informatyczny dla jednostek tyłowych na czas wojny, pozwalający na optymalizację decyzji, czeka na rozwiązanie. Jak dotąd dowództwa związków i oddziałów tyłowych w swojej działalności dowódczej kierują się ogólnymi zasadami dowodzenia, a głównie zasadą racjonalności.

h/ Racjonalność dowodzenia /racjonalny = rozumny, rozsądny, przemyślany, oparty na naukowych podstawach i ugruntowany poznawczo/ jest zasadą dowodzenia polegającą na działaniu celowym, sposobnym i informacyjnym.

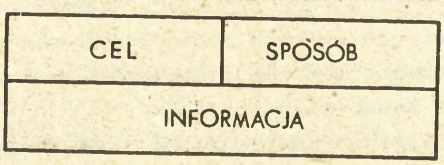

Rys. 12 Racjonalność dowodzenia

Zasada racjonalności jest kompleksem zasad celowego, sposobnego i informacyjnego działania kierowniczego dowództw /szefostw, komend/, sztabów i służb, a na mocy ich decyzji - także i działania wykonawczego podległych im związków, oddziałów i pododdziałów.

Celowość jest racjonalną zasadą dowodzenia polegającą na ścisłym określaniu rezultatów /stanów/ dążeń, zamierzonych przez przełożonego i nakazanych podwładnym do osiągnięcia.

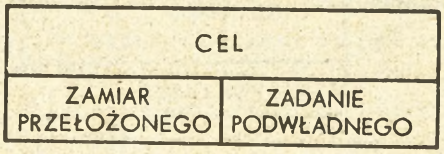

Rys. 13 Stosunek celu do zamiaru i zadania

Cel działania złożonego /w odróżnieniu od działania prostego, jednoosobowego/ określa zawsze przełożony w swoim zamiarze działań, który jest zwykle ważnym elementem treści decyzji o działaniu jednostki tyłowej. Cel działania, tak jak i zadanie wykonawcy, musi być ściśle i jednoznacznie określony.

W działaniu złożonym cel końcowy /główny/ działania zwykle nie jest możliwy do osiągnięcia w jednym zorganizowanym działaniu. Zatem cel główny zwykle dzieli się na cele pośrednie osadzone w realiach przestrzeni, czasu, użytych sił i środków oraz innych warunków działania.

Główne cele /zadania/ bojowe wojsk określa się zadaniami dnia lub operacji, a te dzieli się na zadania pośrednie, takie jak zadanie bliższe, następne, dalsze. Główne cele /zadania/ tyłów odpowiadają zadaniom bojowym zabezpieczanych wojsk, a więc zadaniom dnia lub operacji. Zadania tyłów, realizowane w trakcie zadania dnia lub w operacji, dzieli się dla poszczególnych związków i oddziałów tyłowych na zadania pośrednie,

odpowiadające zorganizowanym okresom działania /ZOD/, a w ich ramach mogą być zadania /cele/ skonkretyzowane i określane liczebnikowo: zadanie pierwsze, zadanie drugie itd. Dowódca jednostki nie może odmówić wykonania zadania i za jego realizację ponosi pełną odpowiedzialność.

W podziale celów głównych na cele pośrednie i odpowiednim wyodrębnieniu etapów lub innych okresów zorganizowanego działania przejawia się zasada "stopniowego doskonalenia działania".

Zadanie /cel/ w działaniach kierowniczych lub wykonawczych musi zawierać odpowiedź na pytanie: co zdziałać?

Sposobność /metodyczność/ - to zasada racjonalnego działania, polegająca na umyślnym dobieraniu, układaniu i porządkowaniu działań w czasie i przestrzeni z uwagi na zadanie /cel działania/, dysponowane siły i środki oraz warunki działania.

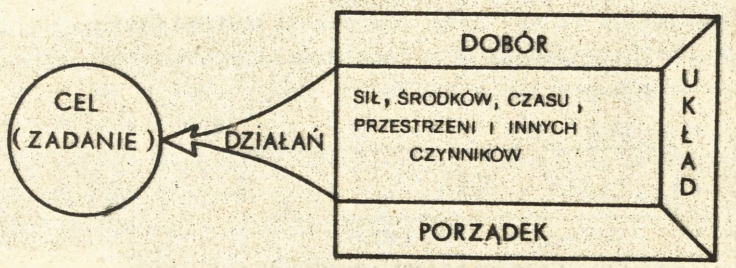

Rys. 14 Sposobność działania

O ile cele i zadania jednostki tyłowej są doraźnie określane i stawiane jej dowódcy /szefowi, komendantowi/ w warunkach polowych, o tyle sposoby działania - zarówno taktycznego, jak i specjalistycznego - są /lub powinny być/ opracowane w czasie pokoju i zawarte w regulaminach, instrukcjach, podręcznikach oraz w innych teoretycznych opracowaniach, stanowiąc taktykę działania danej jednostki tyłowej. Trzeba jednak taktykę tę jak najlepiej opanować. Mimo to praktyka działania jednostki w warunkach wojennych będzie zmuszała dowództwo danej jednostki do stosowania nowych, teoretycznie nie opracowanych sposobów działania. Zadaniu temu sprostają tylko kadry należycie wykształcone.

Jeżeli cel /zadanie/ jednostki tyłowej zawiera odpowiedź na pytanie: co zdziałać?, to sposób działania musi zawierać odpowiedź na pytanie: jak działać? Pytanie to, jak i domniemana odpowiedź na nie, jest jednak zbyt ogólne. Chcąc precyzyjnie odpowiedzieć na pytanie o sposób działania jednostki tyłowej, trzeba odpowiedzieć na następujące, bar-

dziej konkretne pytania: co należy wykonać, na czyją rzecz, kto ma wykonywać, czym, z kim, gdzie i jak?

Informacyjność jest zasadą o charakterze racjonalności. Informacje są podstawą wszelkiego kierowania, w tym także i dowodzenia jednostkami tyłowymi. Nie wymaga dowodu twierdzenie: kieruje ten, kto posiada informacje.

W wojsku osobą upoważnioną do posiadania pełnych informacji, w zakresie niezbędnym do dowodzenia, jest dowódca /szef, komendant/. Dowódca /szef, komendant/ jednostki tyłowej posiada sztab, służby i inne organa dowodzenia przeznaczone /i wyspecjalizowane/ do zbierania, utrwalania, przetwarzania i opracowywania informacji kierowniczych oraz ich przekazywania poprzez budowane w tym celu kanały łączności.

Informacje, z punktu widzenia charakteru ich treści, są klasyfikowane jako instruktywne, dowódcze i sytuacyjne.

Informacje instruktywne są to normatywy i zasady organizacji jednostki tyłowej, organizacji i prowadzenia jej działań taktycznych i specjalistycznych oraz zasady wykorzystania sprzętu i środków materiałowych. Informacje instruktywne zawarte są w stałych, zasadniczych i pomocniczych aktach normatywnych oraz w innych oficjalnych dokumentach, takich jak: regulaminy, instrukcje, podręczniki itp. Informacje instruktywne stanowią taktykę działania jednostki tyłowej. Dowódca /szef, komendant/ powinien doskonale znać taktykę działania podległej mu jednostki tyłowej. Powinien umieć myśleć kategoriami taktycznymi i specjalistycznymi tejże jednostki, a zatem powinien umieć szybko i trafnie kojarzyć otrzymane zadanie z posiadanymi siłami i środkami na tle obiektywnych warunków i w ten sposób określać sposoby działania. Myślenie dowódcy kategoriami taktycznymi i specjalistycznymi jednostki i ustalanie sposobów jej działania, a więc racjonalne dowodzenie, możliwe jest w rezultacie posiadania teoretycznego wykształcenia, potwierdzonego nabytym doświadczeniem.

Informacje dowódcze obejmują zadania /cele/, sposoby działania oraz sposoby zabezpieczenia jednostki tyłowej określane doraźnie przez służbowych i funkcjonalnych /fachowych/ przełożonych w zasadniczych i pomocniczych aktach normatywnych, takich jak: rozkazy, zarządzenia, wytyczne, dyspozycje materiałowe, awiza i komunikaty. Informacje dowódcze opracowywane doraźnie na polu walki i przekazywane jednostce tyłowej stanowią bezpośrednie podstawy, bez których nie jest możliwe racjonalne działanie dowódcze i wykonawcze jednostki tyłowej.

Informacje sytuacyjne są to wiadomości o warunkach działania, bez których dowódca jednostki nie może podejmować racjonalnych decyzji, a jednostka sprawnie i skutecznie działać.

Dowódca musi zatem znać:

- stan, potrzeby, straty i możliwości działania jednostki;
- warunki terenowe i bojowe w rejonie działania i na liniach komunikacyjnych;
- charakter, zakres i trudności uprzedmiotowanej pracy jednostki;
- stopień zagrożenia i zakres zabezpieczenia bojowego jednostki tyłowej;
- czas i terminy działania;
- warunki atmosferyczne, klimatyczne itp.

Informacje sytuacyjne mają bogatą treść i różne źródła ich uzyskiwania. Ponieważ dowódca powinien znać najważniejsze aktualne informacje sytuacyjne, jego zastępcy, sztab i służby powinni być w ciągłej gotowości do meldowania mu wyczerpujących wiadomości z interesującej go dziedziny życia i działania jednostki tyłowej.

Działając ze świadomością celu /C/ i sposobów jego realizacji /S/ oraz w oparciu o ogół teoretycznych i aktualnych informacji /I/, stosujemy zasadę racjonalności /R/, inaczej zwaną zasadą C,S,I. Racjonalność działania można wyrazić jako zbiór atrybutów racjonalnego działania: R = /C,S,I/.

i/ Prostota działania jest zasadą dowodzenia polegającą na doborze takiego wariantu działania, który w sposób najmniej skomplikowany doprowadzi do osiągnięcia celu i wykonania zadania. Sposób najmniej skomplikowany, najprostrzy to: najkrótsza, albo najlepsza droga, najmniejszy nakład czasu i pracy, bezpośrednie wykonanie zadania, najmniejszy manewr sił, środków, ognia itp. Wyrazem prostoty jest aforyzm: "woda w rzece toczy się korytem wyżłobionym po linii najmniejszego oporu".

j/ Sprawność dowodzenia jest dążeniem dowódców /szefów, komendantów/, sztabów i służb jednostek tyłowych do:

- przestrzegania ustalonych zasad dowodzenia;
- utrzymania na odpowiednim poziomie zdolności do wysiłku intelektualnego, fizycznego i psychicznego u oficerów we wszelkich warunkach działań bojowych;
- specjalizacji pracowników sztabów i służb w czynnościach sztabowych, np. w kreśleniu map, pisaniu rozkazów i meldunków, kalkulacji itp;
- wyposażenia sztabów i służb w ETO, orgatechnikę, doskonałe środki łączności, materiały sztabowe itp.

Sprawność dowodzenia uzyskuje się w rezultacie wielu przedsięwzięć natury organizacyjnej, technicznej, szkoleniowej, treningowej i zaopatrzeniowej.

Opisane dziesięć zasad dowodzenia jednostkami tyłowymi nie wyczerpuje wszystkich zasad w tej dziedzinie, tym bardziej, że intensyfikacja dowodzenia w ostatnich kilkunastu latach dostarcza nowych, elektronicznych i technicznych środków dowodzenia, rodzących nowe systemy i podsystemy dowodzenia, a wraz z tym i nowe teorie dowodzenia.

Zasady dowodzenia służą za główne wytyczne dowodzenia na etapie podejmowania decyzji, planowania i stawiania zadań wykonawcom, a więc zasady te służą za wytyczne dla organów dowodzenia przed działaniem wykonawczym /ex ante/. Jednak te same zasady mogą również służyć organom dowodzenia jako kryteria oceny decyzji i planu działania w stadium projektu, a także jako kryteria oceny jednostki po wykonaniu zadania /ex post/ dla wyciągnięcia wniosków usprawniających działanie w kolejnych, zorganizowanych okresach działań.

C. Formy dowodzenia związkami tyłowymi

Pojęcie "formy dowodzenia" jest szeroko stosowane zarówno w teorii, jak i w praktyce dowodzenia. Ze względu jednak na brak słownikowego określenia, pojęcie to jest nadużywane lub niewłaściwie stosowane. Podejmujemy zatem próbę jego zdefiniowania w trzech najczęściej używanych znaczeniach.

Po pierwsze - formy dowodzenia jednostkami tyłowymi to charakter kontaktów przełożonych z podwładnymi w procesie dowodzenia. Kontakty osobiste przełożonego z podwładnymi mogą odbywać się na własnym punkcie dowodzenia lub na punkcie podwładnego, a także w ustalonym miejscu w terenie, gdzie jednostka wykonuje swoje zadanie. Kontakty takie mogą mieć charakter rozmowy indywidualnej, odprawy z zastępcami i szefami komórek organizacyjnych własnego szczebla, z dowódcami podległych jednostek tyłowych, a także charakter zebrania ogólnego kadry oficerskiej, chorążych, podoficerów i szeregowców. Kontakty bezpośrednie przełożonych z podwładnymi w drabinie hierarchicznej związku tyłowego mogą następować za pomocą technicznych środków łączności, takich jak: telefon, radiotelefon, radiostacja i inne.

Po drugie - formy dowodzenia jednostkami tyłowymi to zewnętrzny wyraz, kształt informacji kierowniczych, przekazywanych w relacjach dowodzenia lub opracowanych na użytek wewnętrzny dowództwa. Formy dowodzenia w tym znaczeniu to wszelkiego rodzaju dokumenty użytku wewnętrznego /jak np. plany działania jednostki/ i użytku zewnętrznego /np. rozkazy, zarządzenia, wytyczne, komunikaty, meldunki itp./. Dokumenty dowodzenia powinny być sformalizowane, tzn. jednolite w zakresie układu treści w pionach organizacyjnych związku tyłowego i właściwej służby, jak też jednolite między służbami i specjalistycznymi związkami tyłowymi.

Wyrazem formalizacji dokumentów dowodzenia jest opracowanie i wdrożenie wzorów podstawowych dokumentów i druków dowodzenia /blankietów/ jednostkami tyłowymi.

Po trzecie - formy dowodzenia to także organizacyjna postać badania warunków i obiektów działania oraz nadzwyczajnych zdarzeń w jednostce tyłowej. Formą dowodzenia w tym znaczeniu będzie więc działanie grup rekonesansowych w celu rozpoznania rejonów rozmieszczenia, dróg dowozu i ewakuacji, przemieszczania jednostki, odbudowy linii kolejowych, dróg i mostów, rozpoznania zasobów miejscowych i zdobyczy wojennej. Działanie grup operacyjnych i zespołów doraźnie wyznaczanych do czasowego dowodzenia częścią /rzutem/ jednostki tyłowej zaliczamy również do organizacyjnych form dowodzenia, podobnie jak i działanie komisji powoływanych przez dowódcę do wyjaśnienia np. wypadków nadzwyczajnych w jednostkach.

Formy dowodzenia jednostkami tyłowymi można podzielić na organizacyjne /w znaczeniu pierwszej definicji/, tj. dotyczące charakteru kontaktów przełożonego z podwładnymi oraz formy sztabowe /w znaczeniu drugiej definicji/, czyli wyraz zewnętrzny, kształt informacji kierowniczych.

Organizacyjne i sztabowe formy dowodzenia można także sklasyfikować na wewnętrzne - stosowane wewnątrz dowództwa związku i oddziału tyłowego, oraz zewnętrzne - podlegające przekazywaniu podwładnym dowódcom i bezpośredniemu przełożonemu.

Względnie dokładną systematykę form dowodzenia jednostką tyłową zawarto w tabeli 6.

D. Funkcje dowodzenia związkiem tyłowym

Funkcje dowodzenia każdym związkiem tyłowym /jednostką tyłową/ i kierowania jego działalnością zależą od przeznaczenia, stałego celu i zadania organów dowodzenia /dowództwa, szefostwa, komendy, kierownictwa/ jednostki.

Zarówno w teorii, jak i w praktyce pojęcie "dowodzenie" i "kierowanie" mają następujące zastosowanie:

- pojęcie "dowodzenie" ma zastosowanie w odniesieniu do sił i środków, np. wojsk, tyłów. W kontekście słowo "dowodzenie" stosuje się więc następująco: dowodzić/ę/ pułkiem, dywizją, armią, tyłami, albo też brygadą materiałowego zabezpieczenia, bazą szpitalną itd.;
- natomiast pojęcie "kierowanie" stosuje się w odniesieniu do funkcji wojsk i tyłów, takich jak walka, bitwa, zabezpieczenie materiałowe, medyczne itd. lub też działanie, praca. W kontekście słowo "kierowanie" stosuje się następująco: kierować/ę/ walką, bitwą, zabezpieczeniem tyłowym wojsk, działaniem, pracą tyłów itd.

TABELA 6

SYSTEMATYKA FORM DOWODZENIA

ZWIĄZKAMI TYŁOWYMI

Formy dowodzenia	Wewnętrzne	Zewnętrzne
Organizacyjne	- rozmowy indywidualne dowódcy z wyznaczonymi oficerami; - odprawy oficerów dowództwa x/ /szefostwa, komendy/ związku tyłowego x/; - zebrania oficerów dowództwa, sztabu i służb; - telefoniczne przekazywanie informacji; - zapoznanie z dokumentami tzw. "obiegiem" za podpisem.	- indywidualny kontakt dowódcy lub osoby upoważnionej z dowódcą szczebla podległego lub też z przełożonym szczebla wyższego na SD związku tyłowego, na punkcie dowodzenia podwładnego lub na TSD przełożonego; - kontrola taktycznego i specjalistycznego działania podległych jednostek w miejscu wykonywania zadań; - rekonesans i rozpoznanie rejonu rozmieszczenia oraz obiektu specjalistycznej pracy związku tyłowego; - działanie powoływanych doraźnie grup operacyjnych, komisji kompleksowych i zespołów problemowych.
Sztabowe	- harmogramy pracy dowództwa; - grafiki dyżurów i odpoczynków; - dzienniki działań bojowych i protokóły z dyżurów; - plan obrony i ochrony SD zw. tyłowego oraz instrukcja alarmowa; - mapy, szkice, tabulogramy wynikowe z EMC; - wzory i druki dokumentów; - decyzje i plany działania zw.tyłowego; - prośby, notatki służbowe itp.	- rozkazy ustne, pisemne lub graficzne dowódcy; - zarządzenia przygotowawcze i główne dowódcy lub zastępców - ustne, pisemne, graficzne; - wytyczne szefów służb; - komunikaty, dyspozycje materiałowe i awiza; - radiogramy, telegramy, kodogramy, zdjęcia i taśmy magnetyczne; - meldunki ustne i pisemne; - protokoły ze zdarzeń szczególnych; - zapotrzebowania i prośby.

x/ W dalszym ciągu treści tabeli używać się będzie nazwy: dowództwo.

Praktyka i teoria nie zna wypadków używania pojęcia "dowodzenie" w odniesieniu do funkcji wojsk i tyłów w takim np. kontekście: "dowodzić walką, zabezpieczeniem, działaniem, pracą". Byłby to bowiem przykład błędnego użycia pojęcia "dowodzenie".

Konsekwencją powyższych rozważań jest zróżnicowanie celów i funkcji dowodzenia i kierowania.

Dowodzenie związkiem tyłowym jest główną organizatorską funkcją jego organów dowodzenia, której celem jest utrzymanie podległych sił i środków w stałej sprawności i gotowości do działania, tj. wykonywania taktycznych i specjalistycznych zadań. Dowódcze funkcje organów dowodzenia związkiem tyłowym są następujące:

- uzupełnianie podległych jednostek tyłowych żołnierzami i sprzętem do stanów etatowych;
- utrzymanie dowództwa i podległych jednostek w gotowości bojowej i zdolności do wykonywania zadań;
- programowanie i planowanie szkolenia ideowo-politycznego, bojowego i fachowego żołnierzy;
- utrzymanie właściwego stanu dyscypliny i stanu moralno-politycznego żołnierzy etatowych, a w BSzF także i żołnierzy stanu zmiennego;
- dbałość o odpowiednie warunki pracy i socjalno-bytowe oraz bezpieczeństwo żołnierzy stanu etatowego całego związku tyłowego, a w BSzF także żołnierzy stanu zmiennego.

Taktyczne i specjalistyczne działanie związku tyłowego może nastąpić po postawieniu mu zadania. Z kolei sprawny przebieg wykonania tego zadania osiąga się w procesie kierowania.

Kierowanie działaniem związku tyłowego jest główną, organizatorską funkcją jego organów dowodzenia, której celem jest pełne i terminowe wykonywanie zadań taktycznych i specjalistycznych. Kierowanie polega na spełnianiu następujących funkcji kierowniczych:

- zbieranie informacji niezbędnych do skutecznego kierowania działaniem jednostki tyłowej;
- analiza zadania i ocena sytuacji jednostki tyłowej;
- podejmowanie decyzji o działaniu jednostki tyłowej;
- stawianie zadań podległym jednostkom;
- organizowanie współdziałania ze współwykonawcami zadania;
- organizowanie i prowadzenie rekonesansu;
- planowanie działania;
- kontrola stanu i działania jednostki tyłowej;
- egzekwowanie wykonania zadań;

- analiza i ocena działania oraz wyciągnięcie wniosków do usprawnienia dalszych działań;

- złożenie meldunku /sprawozdania/ o wykonaniu zadania i jego przebiegu.

Oddzielenie funkcji dowodzenia od funkcji kierowania ma cel poznawczy. W praktyce bowiem funkcje te są wykonywane jednocześnie i przez te same organa dowodzenia, zgodnie z zasadą "jedności dowodzenia". W praktyce, mówiąc i pisząc o dowodzeniu, ma się na myśli wszystkie dowódcze i kierownicze funkcje spełniane przez organa dowodzenia.

Wymienione funkcje dowodzenia i kierowania mogą się nieco różnić dla określonych szczebli dowodzenia. Wraz ze wzrostem szczebli dowodzenia wzrasta ilość funkcji i rozszerza się ich przedmiotowy zakres.

III ORGANIZACJA I METODYKA DOWODZENIA ZWIĄZKAMI TYŁOWYMI

Żadne zbiorowe działanie nie może przebiegać sprawnie bez poprzedzającej go organizacji /przygotowania, preparacji/. W myśl tej zasady przygotowuje się również działania bojowe wojsk i zabezpieczające działania tyłów. Zgodnie z zasadą "przygotowania działań" każdy zorganizowany okres działań /ZOD/ dzieli się na dwa podokresy /w dalszym ciągu zwane okresami/:

- przygotowania działania,
- wykonania zadania /właściwego działania/.

Zorganizowane okresy działania związków tyłowych następują bezpośrednio jeden po drugim; nie ma między nimi żadnych przerw /pauz/ przeznaczonych na przygotowanie kolejnego działania. Tak więc okres przygotowania kolejnego ZOD /y/ przypada na końcową fazę ZOD poprzedniego /x/. Następuje zazębianie się ZOD, co ilustruje rysunek 15.

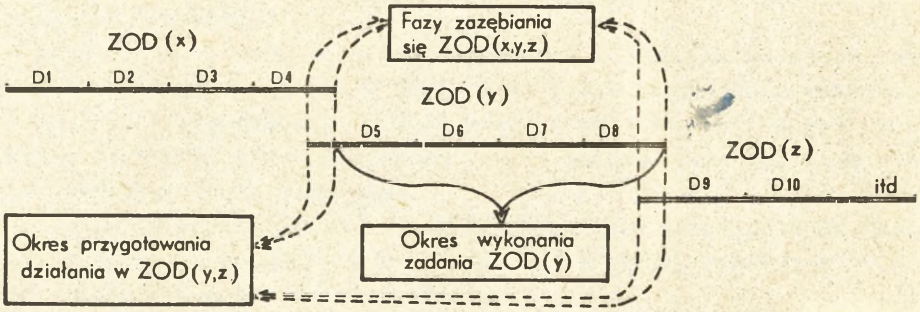

Rys. 15 Stosunek okresu przygotowania do okresu wykonania zadania oraz zazębianie się ZOD

Czas przygotowania działania związku tyłowego w zasadzie nie pozostaje w zależności względem czasu wykonania zadania w danym ZOD. Czas przygotowania działania rozpoczyna się w momencie otrzymania zadania /w dowolnej formie/ i kończy się w momencie nakazanym do rozpoczęcia lub gotowości do jego wykonania. W czasie II wojny światowej w Armii Czerwonej i LWP obowiązywała /do dziś nie zdeaktualizowana i nie zmieniona/ zasada przeznaczania dowództwom szczebli podległych 2/3 dyspozycyjnego czasu na przygotowanie działań. Ocenia się, że minimalny czas, jaki otrzymać powinien związek tyłowy na przygotowanie działania, w tym na czynności organizacyjno-kierownicze i wykonawcze przed działaniem, powinien wynosić 6-8 godzin czasu dziennego.

Czas wykonania zadania jest równy czasowi trwania zorganizowanego okresu działania i - jak wykazano w rozdziale II, pkt 2 - może wynosić do 4-8 i więcej dób dla różnych związków tyłowych armii i frontu.

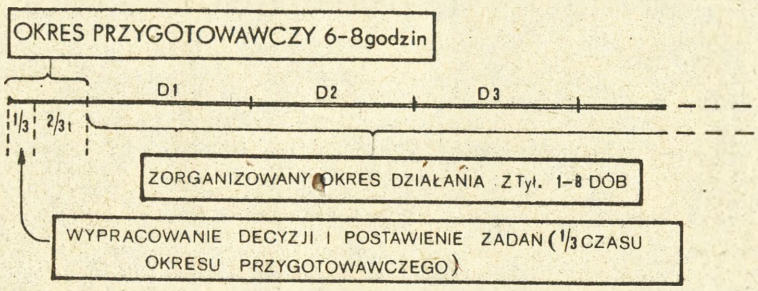

Rys. 16 Podział czasu w okresie przygotowania działania związku tyłowego

1. Przygotowanie działania związku tyłowego

Przygotowanie działania związku tyłowego odbywa się w okresie przygotowawczym, tj. przedziale czasu bezpośrednio poprzedzającym działanie właściwe. Okres przygotowawczy wyznaczony jest w celu wykonania czynności organizacyjno-kierowniczych organów dowodzenia i przedsięwzięć wykonawczych oddziałów, pododdziałów i urządzeń dla osiągnięcia gotowości do wykonania zadań i sprawnego rozpoczęcia działania właściwego.

Organizowanie działania związku tyłowego polega na kierowniczym /organizatorskim/ oddziaływaniu organów dowodzenia na podległe jednostki tyłowe w celu przygotowania skutecznego wykonania zadań, z uwzględnieniem ich przebiegu w czasie i przestrzeni na tle całokształtu warunków bojowych, terenowych, klimatycznych i innych.

Kierownicze oddziaływanie, a więc organizowanie działania związku tyłowego to nic innego, jak: podejmowanie decyzji o działaniu podległych sił i środków, pobudzanie podwładnych do działania przez stawianie im zadań oraz stwarzanie innych motywacji, egzekwowanie wykonawstwa zadań i pomoc podwładnym w tym zakresie.

Organizowanie działania związku tyłowego w danym ZOD przypada w zasadzie na jego początek, tj. na okres przygotowania działań. W tym to bowiem okresie decyduje się i planuje na cały ZOD. Od sprawności kierowniczej organów dowodzenia w okresie przygotowania działań zależy w dużym stopniu skuteczność wykonania zadań w całym ZOD.

Sprawność kierownicza organów dowodzenia związku tyłowego zależy od ich zgrania i doświadczenia oraz od stosowanej metodyki dowodzenia. Zgranie i doświadczenie organów dowodzenia nie wymaga szerszego naświetlenia, natomiast więcej uwagi należy poświęcić "metodyce dowodzenia".

Metodyka dowodzenia obejmuje zbiór zasad, metod i form służących organom dowodzenia do rozwiązywania zadań /funkcji/ kierowniczych w polowych warunkach wojennych. Pojęcie "metodyka dowodzenia" wyprowadzono głównie ze zbioru metod organizacyjnych, logicznych, matematycznych, prawnych, psychologicznych i innych, które wykorzystywane są przez organa dowodzenia w procesie kierowania związkiem tyłowym. Czynności kierownicze mają charakter metodyczny, a więc powinny przebiegać w kolejności właściwej ze względu na ich cel, sposób, miejsce i czas wykonania.

Metodyka dowodzenia związkiem tyłowym powinna dać odpowiedź na zasadnicze pytanie: jak organizować działanie związku tyłowego, aby ten wykonał w pełni i w nakazanym terminie zadanie postawione przed nim przez frontowe /armijne/ tyłowe organa dowodzenia?

Dowództwo /komenda, szefostwo/ związku tyłowego - w zależności od doświadczenia, zgrania i umiejętności kierowniczych, a przede wszystkim od dyspozycyjnego czasu - może zastosować jeden z trzech rodzajów metodyk /trybów organizacyjno-metodycznych/ pracy w okresie przygotowawczym, tj.:

- metodykę rozwiniętą, gdy okres przygotowawczy wynosi 10 i więcej godzin;
- metodykę typową, gdy okres przygotowawczy wynosi 6-8 godzin;
- metodykę skróconą, gdy okres przygotowawczy wynosi do 6 godzin.

Zanim jednak zostaną scharakteryzowane czynności kierownicze, zaliczane do wymienionych rodzajów metodyki, należy najpierw uwzględnić stałą i uniwersalną czynność, jaką jest zbieranie i posiadanie informacji o stanie i możliwościach oraz położeniu związku tyłowego.

Informacje o stanie i możliwościach związku tyłowego zawarte są w posiadanych stałych i doraźnych aktach normatywnych /patrz rozdz. II, pkt 2, podp. A - podstawy dowodzenia związkami tyłowymi/. Jednak dane te muszą być na bieżąco aktualizowane stosownie do zmian zachodzących w stanie ukompletowania jednostek związku tyłowego. Informacje o sytuacji związku tyłowego powinny być ciągle zbierane i ewidencjonowane na mapach roboczych, w dziennikach działań bojowych oraz utrwalane w postaci innych dokumentów dowodzenia, a mniej ważne także w pamięci. Ponadto informacje dotyczące stanu, możliwości i położenia związku tyłowego powinny być, odpowiednio do potrzeb, notowane i bieżąco uzupeł-

TABELA 7

RODZAJE METODYKI PRACY KIEROWNICZEJ DOWÓDZTWA /SZEFOSTWA, KOMENDY/ ZWIĄZKU TYŁOWEGO W OKRESIE PRZYGOTOWANIA DZIAŁANIA ZWIĄZKU

A. metodyka rozwinięta	B. Metodyka typowa	C. Metodyka skrócona
1. Analiza zadania związku tyłowego i powzięcie decyzji o wykonaniu zadań pilnych		
2. Analiza czasu i opracowanie harmonogramu pracy dowództwa na okres przygotowania działania	1. Analiza czasu i opracowanie harmonogramu pracy dowództwa na okres przygotowania działania	1. Analiza czasu i opracowanie harmonogramu pracy dowództwa na okres przygotowania działań
3. Informowanie taktyczno-tyłowe dowództwa związku tyłowego		
4. Wydanie zarządzeń wstępnych		
5. Ocena sytuacji i powzięcie decyzji o działaniu związku tyłowego	2. Opracowanie decyzji o działaniu związku tyłowego	2. Opracowanie decyzji odnośnie do zadania o pierwszym i drugim stopniu pilności przy udziale wybranych dowódców jednostek
6. Organizacja i prowadzenie rekonesansu	3. Organizacja i prowadzenie rekonesansu.	3. Organizacja i prowadzenie rekonesansu
7. Ogłoszenie decyzji i postawienie zadań dowódcom jednostek	4. Ogłoszenie decyzji i postawienie zadań dowódcom jednostek	
8. Organizacja współdziałania		
9. Opracowanie planu działania związku tyłowego i jego zatwierdzenie	5. Opracowanie planu działania związku tyłowego i jego zatwierdzenie	
10. Opracowanie i wydanie rozkazu dowódcy do działania związku tyłowego	6. Opracowanie i wydanie rozkazu dowódcy do działań związku tyłowego	4. Opracowanie i wydanie rozkazu dowódcy do działania związku tyłowego
11. Kontrola - pomoc w jednostkach	7. Kontrola - pomoc w jednostkach	5. Kontrola - pomoc w jednostkach
12. Zbieranie danych i złożenie meldunku o gotowości związku tyłowego do działania	8. Zbieranie danych i złożenie meldunku o gotowości związku tyłowego do działania	6. Złożenie meldunku o rozpoczęciu działania

niane w zeszytach pracy, stanowiących osobiste kompendium wiedzy każdego oficera wchodzącego w skład organów dowodzenia.

A. Rozwinięta metodyka pracy organów dowodzenia związku tyłowego

Początkiem okresu przygotowawczego i bezpośrednią podstawą dla dowódcy /szefa, komendanta/ do organizowania działania związku tyłowego jest zarządzenie kwatermistrza /szefa służby/ frontu /armii/ osobiście przekazane na piśmie lub ustnie, albo przez upoważnionego oficera.

Zarządzenie dla różnych związków tyłowych, przekazywane w formie pisemnej lub ustnej, powinno mieć jednakową formę sztabową i podobny układ zagadnień. Różne natomiast muszą być treści zarządzeń dla odpowiednich specjalistycznych związków tyłowych. Układ zagadnień i rozkład treści zarządzeń dla różnych związków tyłowych frontu i armii przedstawia tabela 8 oraz wzory zarządzeń - załączniki 2, 3, 4.

a. Analiza zadania związku tyłowego i powzięcie decyzji o wykonaniu zadań pilnych

Początkiem racjonalnego działania związku tyłowego jest świadomość zadań /celów/ jego dowództwa /szefostwa, komendy/.

Zadania związku tyłowego są zwykle określonego rodzaju: "nakazane" przez przełożonego i "wynikające" z aktualnej sytuacji odnoszonej do przyszłego działania. Rozpatrując zadania wg kryterium terminów ich realizacji, można je sklasyfikować jako "zadania pilne" i "zadania zwykłe".

Analizy zadania związku tyłowego dokonuje osobiście dowódca i może to robić przy udziale swoich zastępców. W procesie przygotowania /organizowania/ działania związku tyłowego analiza taka jest pierwszą metodyczną czynnością po otrzymaniu zadania. Analizy zadania dokonuje się dla gruntownego zrozumienia celu i zamiaru przełożonego. Polega ona na wnikliwym przeczytaniu zarządzenia, rozbiorze zadania ogólnego /końcowego/ na: zadania etapowe /okresowe/ wyodrębnione wg kryterium czasu i kolejności wykonania; zadania taktyczne, specjalistyczne oraz dotyczące wszechstronnego zabezpieczenia działania, wyodrębnione wg kryterium celu i charakteru działania.

Dokonując analizy zadania, rekomenduje się sporządzenie wykazu /pisemnego/ zadań, uporządkowanych wg kryteriów: kolejności wykonania, charakteru zadania /taktyczne, specjalistyczne, zabezpieczenia/ z oznaczeniem zadań pilnych. Wykaz zadań służy do podejmowania decyzji, opracowania planu oraz do innych celów w procesie dowodzenia, dlatego też zasługuje na staranne opracowanie. Zapis zadań należy sporządzać przy użyciu tych samych sformułowań, które zostały zawarte w zarządzeniu lub

TABELA 8

FORMA, ZAGADNIENIA I TREŚCI ZARZĄDZENIA KWATERMISTRZA
/SZEFA SŁUŻBY/ FRONTU /ARMII/ DLA ZWIĄZKU TYŁOWEGO FRONTU /ARMII/ W RAMACH ZOD

Układ, zagadnienia i treści	TBF	FBMZ	ABMZ	BT	BDE	BWK	BM	BSzF	ABZ Med.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Działania bojowe									
1. Położenie i działanie nieprzyjaciela	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2. Położenie i działanie wojsk własnych, linie rozgraniczenia pasa działania frontu /armii/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
II. Stopień rozwinięcia /stan/ polowego systemu zabezpieczenia, w którym działa ZTył.									
1. Stan rozwinięcia i działania urządzeń tyłowych wyższego i niższego szczebla współdziałających systemowo z danym ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2. Orientacyjny stan wojsk frontu /armii/, w tym ZO /ZT/ sojuszniczych	x	x	x					x	x
III. Zadania ZTył. na czas założonego ZOD									
1. Zadania taktyczne									
- zwinięcie ZTył.		x	x	x	x	x	x	x	x
- przesunięcie ZTył.		x	x	x	x	x	x	x	x
- rozwinięcie ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
- wydzielenie oddziału ZTył.	x	x	x					x	
- wydzielenie sił i środków do innych zadań	x	x	x	x				x	x
2. Zadania specjalistyczne:									
- przyjąć na zaopatrzenie	x	x	x						
- dowieźć, wydać zaopatrzenie	x	x	x	x					
- pobrać, przyjąć zaopatrzenie	x	x	x	x					
- przyjąć porażonych z transportu samochodowego, lotniczego i od grup hospitalizacyjnych								x	x
- udzielać określonego rodzaju pomocy medycznej								x	x
- przekazać na transport kolejowy w celu ewakuacji na OK								x	x
- przystąpić do odbudowy mostu, odcinka kolejowego, drogi					x	x	x		
- przyjąć drogę do osłony technicznej i regulacji ruchu					x				
- utrzymywać odwód /rezerwę/ sił i środków	x	x	x	x	x			x	x
- wyprodukować, wyremontować, wyprać	x	x	x						
IV. Zabezpieczenie działania ZTył.									
1. Obrona i ochrona ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2. Przydział ZTył. na zaopatrzenie do bazy lub brygady materiałowego zabezpieczenia oraz przydział średniego limitu materiałów ogólnego użytku /am., mps, żywn., umund. itp./	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3. Przydział materiałów i urządzeń specjalistycznych /np. medycznych, konstrukcji mostowych itp./					x	x	x	x	x
4. Etapy zabezpieczenia medycznego ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
5. Etapy zabezpieczenia technicznego ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
V. Organizacja dowodzenia									
1. Miejsca i terminy rozmieszczenia TSD frontu /armii/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2. Rodzaje i terminy składania meldunków	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Formalny opis zarządzenia	x	x	x	x	x	x	x	x	x

były przekazane ustnie przez przełożonego, bowiem przetwarzanie zadań na tzw. "własny język" grozi ich wypaczeniem.

Zadania związku tyłowego, uznane za pilne, wymagają niezwłocznej realizacji w okresie przygotowawczym do działania związku tyłowego w ramach danego ZOD. Będą to zwykle zadania związane z wszechstronnym zabezpieczeniem działania danego związku, np.: zorganizowanie rekonesansu dróg marszu i nowego rejonu rozwinięcia związku lub jego wydzielonego elementu, osiągnięcie gotowości materiałowej, medycznej i technicznej do marszu itp. Do pilnych mogą też być zaliczane zadania o charakterze specjalistycznym, np.: rozpoczęcie lub przyśpieszenie działań przygotowawczych, zaniechanie określonych działań jednostek i urządzeń, które w świetle nowego zarządzenia dla związku tyłowego stały się zbędne, oraz inne podobne zadania.

Realizacja zadań pilnych wymaga decyzji o ich wykonaniu. Decyzja taka należy do kompetencji dowódcy związku tyłowego. Jednakże przygotowawczy charakter zadań pilnych wskazuje, że o sposobie ich wykonania /a więc: kto, co, jak, gdzie, w jakim terminie itd./ mogą - z polecenia dowódcy /szefa, komendanta/ - zdecydować odpowiedni zastępcy, a nawet szefowie służb. Decyzje takie, w formie zarządzeń wstępnych /wytycznych/, doprowadzane są do wykonawców.

W wyniku analizy zadania dowódca /szef, komendant/ powinien sformułować zamiar działania związku tyłowego w zakresie wykonania zadań. Zamiar działania jest koncepcją /myślą przewodnią/ dowódcy, zawierającą cel główny i cele pośrednie, siły i środki do ich osiągnięcia oraz sposób działania na tle istniejących warunków. Zamiar działania stanowi element decyzji o działaniu związku tyłowego, a ogłoszony dowództwu - stanowi podstawę do dalszej pracy nad opracowaniem decyzji, planu działania, rozkazu dowódcy, zarządzeń itp.

W trakcie analizy zadań związku tyłowego dowódca /szef, komendant/ powinien także dokonać ogólnej analizy czasu ZOD i określić zadania kierownicze dowództwa, zwłaszcza na okres przygotowawczej działalności związku, tj. ustalić przynajmniej rodzaj metodyki dowodzenia, która posłużyłaby sztabowi do opracowania harmonogramu pracy dowództwa.

b. <u>Analiza czasu i opracowanie harmonogramu pracy dowództwa na okres przygotowania działań</u>

Rezultatem analizy czasu działania związku tyłowego w określonym ZOD powinien być harmonogram pracy dowództwa /szefostwa, komendy/ w okresie przygotowawczym.

Wzór "harmonogramu pracy dowództwa na okres przygotowawczy" przedstawia załącznik 5. Harmonogram pracy wyraża przyjętą /zdecydowaną/ organi-

zację pracy kierowniczej i chociaż jest to dokument pomocniczy /wewnętrzny/, to od jego treści i realizacji zawartych w nim założeń i zadań zależy sprawność działania sił i środków danego związku tyłowego. Wzór ten, w załączonej wersji, składa się z trzech rozdziałów, zatytułowanych:

I - Kalkulacja czasu i ważniejsze terminy;

II - Wyszczególnienie czynności kierowniczych w okresie przygotowywania działania; w rozdziale tym zawarto trzy modele metodyki pracy /rozwiniętą, typową i skróconą/ do zastosowania w zależności od czasu trwania okresu przygotowania;

III - inne dane organizacyjne, których treść zawiera załączony wzór.

Harmonogram pracy opracowuje szef sztabu związku tyłowego /lub szef innego organu spełniającego funkcje sztabu/ jednocześnie z dokonywaną przez dowódcę analizą zadania.

Rozdział pierwszy harmonogramu może być opracowany osobiście przez dowódcę, co stanowiłoby podstawę i wytyczną dla szefa sztabu odnośnie do opracowania całości tego dokumentu.

c. Informowanie taktyczno-tyłowe dowództwa związku tyłowego

Informowanie taktyczno-tyłowe jest trzecią spośród kierowniczych czynności rozwiniętej metodyki pracy. Dokonywane jest zwykle w formie odprawy bezpośrednio po analizie zadania i opracowaniu harmonogramu pracy dowództwa /szefostwa, komendy/.

Celem informowania taktyczno-tyłowego jest zapoznanie zastępców, szefów określonych służb i oficerów sztabu oraz dyżurnego służby operacyjnej z:

- zarządzeniem kwatermistrza /szefa służby/ frontu /armii/ lub tylko z zadaniami związku tyłowego;
- zamiarem dowódcy;
- decyzją o wykonaniu zadań przygotowawczych /pilnych/ do właściwego działania w danym ZOD;
- wytycznymi dla zastępców i pomocników odnośnie do przygotowania danych do decyzji oraz dla oficerów sztabu - odnośnie do zorganizowania działania wg harmonogramu pracy.

Informowanie taktyczno-tyłowe prowadzi osobiście dowódca /szef, komendant/ związku tyłowego przy czynnym udziale szefa sztabu, który może przekazywać niektóre zagadnienia spośród wyżej wymienionych.

Forma informowania taktyczno-tyłowego /odprawa/ i przekazywane liczne zagadnienia mogą spowodować znaczną stratę czasu. Dlatego też informowanie powinno trwać możliwie krótko, a przekazywane treści muszą być rzeczowe i zwięzłe. Ewentualne wyjaśnienia mogą być udzielane indy-

widualnie po odprawie. Jeżeli na SD związku tyłowego obecny jest przedstawiciel kwatermistrza /szefa służby/ frontu /armii/, to powinien on uczestniczyć w informowaniu taktyczno-tyłowym.

d. Wydanie zarządzeń wstępnych

Zarządzenia wstępne w związku tyłowym dotyczą wykonania zadań pilnych, tj. zadań przygotowawczych do sprawnego rozpoczęcia i skutecznego wykonania zadań w działaniu właściwym. Zadania przygotowawcze dotyczą przeważnie służb kwatermistrzowskich i technicznych, ale mogą także dotyczyć działań specjalistycznych, szczególnie w okresie przygotowawczym do działań w kolejnym ZOD. Z reguły do zadań przygotowawczych będzie należał rekonesans i rozpoznanie nowych rejonów rozmieszczenia oraz terenowych obiektów pracy /drogi, mosty, linie kolejowe/. Zadania te zwykle nie są nakazane w zarządzeniu wyższego szczebla, lecz wynikają z logiki skutecznego działania. Obowiązkiem dowódcy jest wskazać te zadania i powziąć decyzję o ich wykonaniu, przy czym może on zlecić odpowiednim zastępcom, pomocnikom i szefom służb określenie sposobów wykonania zadań /powzięcia decyzji/ i doprowadzenie ich do wykonawców w formie zarządzeń wstępnych.

Zarządzenia wstępne, wg decyzji dowódcy lub własnej, przekazuje sztab i zastępcy dowódcy,kompetentni w dziedzinie, której pilne zadania dotyczą. Zarządzenia wstępne przekazywane są wykonawcom ustnie /w kontakcie osobistym/ oraz przez techniczne środki łączności i odnotowane w dzienniku działań bojowych. Treść zarządzeń wstępnych w zasadzie nie powinna ujawniać przygotowawczych działań związku tyłowego.

e. Ocena sytuacji i powzięcie decyzji o działaniu związku tyłowego

Ocena sytuacji związku tyłowego jest procesem badawczej i twórczej działalności dowódcy /szefa, komendanta/, jego zastępców i pomocników oraz szefów służb podczas wypracowania decyzji. Celem oceny sytuacji jest przestudiowanie danych o siłach, środkach i warunkach działania i na tej podstawie opracowanie najlepszego sposobu wykonania zadania, czyli wypracowanie decyzji o działaniu związku tyłowego.

Decyzja jest to nielosowy wybór /świadomy akt woli/ z pewnej ilości możliwych sposobów działania jednego wariantu przygotowania i prowadzenia działania, który decydent /dowódca, szef, komendant/ uznał za najlepszy /optymalny/ wg kryterium: celu /zadania/, użycia sił i środków, ich ewentualnych strat, czasu działania i innych.

Analiza zadania, ocena sytuacji i powzięcie decyzji o działaniu związku tyłowego są czynnościami dowódcy wykonywanymi przy pomocy podległych mu specjalistów.

Metodyki prowadzenia oceny i wypracowania decyzji mogą być różne. Zależy to od doświadczeń i przyjętego stylu pracy w danym dowództwie związku tyłowego. Teoretycznie można wyodrębnić /nazwać i opisać/ trzy metody prowadzenia oceny sytuacji i wypracowania decyzji:

- pierwsza - ocena wg zagadnień służb;
- druga - ocena wg zagadnień decyzji;
- trzecia - ocena wg pilności treści decyzyjnych.

Ocena sytuacji wg zagadnień służb polega na tym, że dowódca /szef, komendant/, posługując się harmonogramem pracy, wyznacza służby /zastępców, pomocników i oficerów sztabu/, które mają przygotować "dane do decyzji" /potocznie zwane propozycjami/ oraz określa kolejność i czas meldowania. Z kolei wyznaczeni oficerowie przygotowują dane do decyzji w swoich zeszytach pracy i w nakazanych terminach oraz w określonym czasie zgłaszają się do przełożonego w celu zameldowania danych do decyzji. Po wysłuchaniu meldunków wszystkich wyznaczonych oficerów, dowódca /szef, komendant/ ocenia sytuację służb, syntetyzuje propozycje i podejmuje decyzję o działaniu związku tyłowego w nakazanym ZOD.

Pewną trudność w przygotowaniu przez szefów służb danych do decyzji może stanowić układ meldunku /referatu/ dla dowódcy.
Jest to jedna z tych spraw, które stanowią dorobek z ćwiczeń poszczególnych związków tyłowych. Tym niemniej proponuje się następujący, zunifikowany układ meldunku danych szefa służby do decyzji dowódcy:

1. Stan sił i środków służby - "mam"
2. Możliwości posiadanych przez służbę sił i środków - "mogę"
3. Zadania stojące przed służbą - "muszę"
4. Propozycje sposobów działania służby dla wykonania jej zadań - "proponuję"
5. Prośby do przełożonego służbowego lub funkcyjnego /szefa służby, frontu, armii/ - "proszę"

Dla łatwiejszego zapamiętania układu meldunku przytacza się mnemotechniczny dwuwiersz:

mam, mogę, muszę;
proponuję, proszę.

Przedstawiona metoda oceny sytuacji wg służb jest klasyczną, przydatną jeszcze w dydaktyce, ale mniej lub prawie niestosowaną w praktyce ze względu na długi czas wypracowania decyzji. W uproszczeniu metodyka ta polega na wysłuchaniu przez dowódcę kilku meldunków i notowaniu danych, a następnie osobistym opracowaniu decyzji przy technicznej pomocy oficera sztabu.

Ocena sytuacji wg zagadnień decyzji polega na opracowywaniu decyzji w kolejności zagadnień jej sformalizowanego układu. Opracowanie decyzji prowadzi osobiście dowódca /szef, komendant/ związku tyłowego, mając pod ręką wzór /blankiet/ decyzji, przy udziale zastępców /szefów służb/ oraz oficerów sztabu, obecnych przez cały czas trwania oceny sytuacji.

Kolektywna ocena sytuacji polega w tej metodzie na dyskutowaniu i opracowywaniu kolejnych zagadnień decyzji, a w nich - najlepszych sposobów działania.

Metoda oceny sytuacji i kolejnego decydowania o działaniu związku tyłowego wg zagadnień układu decyzji wymaga posiadania uniwersalnego i opartego na słusznych teoretycznych podstawach modelu decyzji. Propozycję modelu decyzji dowódcy o działaniu związku tyłowego w czasie ZOD przedstawia tabela 9 oraz załączniki 6, 7, 8, zawierające wzory /blankiety do wypełnienia/ decyzji wybranych związków tyłowych armii i frontu.

Decyzję dowódcy o działaniu związku tyłowego opracowuje się na mapach i w formie tekstowej.

Tabela 9 zawiera treści decyzji opracowywane na mapach i w tekście, i to dla wszystkich kwatermistrzowskich związków tyłowych armii i frontu.

Prezentowana tu metoda umożliwia sprecyzowanie decyzji w momencie zakończenia oceny sytuacji, bowiem cały proces oceny jest procesem decydowania.

Spośród zalet oceny sytuacji wg zagadnień decyzji można wyliczyć:

- skrócony czas opracowywania decyzji i jej wyczerpującą treść /stosownie do przyjętego wzoru/;
- eliminuje się potrzebę ogłaszania decyzji dla zastępców /szefów służb/ i oficerów sztabu, bowiem osoby te przez cały czas brały czynny udział w powstawaniu decyzji;
- uzyskuje się prawie natychmiastową gotowość wyjazdu oficerów, współtwórców decyzji, do jednostek związku tyłowego w celu postawienia im zadań oraz dla kontroli - pomocy; oficerowie ci powinni być uprzedzeni o wyjeździe do jednostek podczas informowania taktyczno-tyłowego.

Ocena sytuacji wg pilności treści decyzyjnych /stopnia pilności zadań/

Pilność tych treści można wyrazić trzema stopniami.

Pierwszym stopniem pilności określa się zadania dotyczące przygotowania związku tyłowego do działań, a więc zadania wymagające realizacji w okresie przygotowawczym. Tego charakteru działanie związku tyłowego jest zwykle regulowane "zarządzeniami wstępnymi", wydawanymi po "analizie zadania".

Drugim stopniem pilności opatrzone będą kolejne zadania w danym ZOD. Jeżeli nowe zadanie związku tyłowego /na kolejny ZOD/ będzie wymagało przegrupowania, to właśnie to działanie taktyczne będzie należeć do zadań drugiego stopnia pilności. Jeżeli natomiast po okresie przygotowawczym nastąpi realizacja nowych specjalistycznych zadań, to właśnie część tej pracy, w czasie od pół do jednej doby, będzie cechować drugi stopień pilności.

Trzecim stopniem pilności możemy określić zadania specjalistyczne wykonywane po zadaniu drugim, czyli pracę związku tyłowego w nowym rejonie /po przegrupowaniu/ lub w dotychczasowym rejonie, ale po upływie od pół do jednej doby czasu /patrz rys. 17/.

Okres przygotowawczy ZTył. do działania	Okres właściwego działania ZTył. w danym ZOD	
	Marsz ZTył. do nowego rejonu lub praca w starym rejonie przez 0,5 - 1 doby	Praca specjalistyczna ZTył. do końca ZOD w nowym lub poprzednim rejonie rozmieszczenia
1-szy°	2-gi°	3-ci°
Stopnie pilności zadań i decyzji o ich wykonaniu		

Rys. 17 Podział zadań ZTył. na stopnie pilności w celu sukcesywnego opracowania decyzji o ich wykonaniu

Podział zadań wg stopnia pilności potrzebny jest dla dokonania oceny sytuacji i opracowania decyzji metodą sukcesywną. Metoda sukcesywnego opracowania decyzji o działaniu związku tyłowego polega na stopniowym jej podejmowaniu w procesie analizy zadania i oceny sytuacji rozciągniętym w czasie. Oznacza to, że wypracowanie całości decyzji nie jest aktem jednorazowym, lecz trwa przez cały okres przygotowawczy i kończy się w okresie realizacji zadań drugiego stopnia pilności, tj. w czasie właściwego działania ZTył.

Pierwsza część decyzji, dotycząca zadań przygotowawczych do działań związku tyłowego, podejmowana jest na początku okresu organizacji i doprowadzana do wykonawców w formie zarządzeń wstępnych

Druga część decyzji, dotycząca realizacji zadań drugiego stopnia pilności /np. przesunięcia związku tyłowego do nowego rejonu/, podejmowana jest po wydaniu zarządzeń wstępnych i wdrażana do realizacji przy pomocy oficerów dowództwa związku tyłowego wysłanych do podległych jednostek.

TABELA 9

FORMA, ZAGADNIENIA I TREŚĆ DECYZJI DOWÓDCY
/KOMENDANTA/ O DZIAŁANIU ZWIĄZKU TYŁOWEGO FRONTU I ARMII W RAMACH ZOD

Forma	Zagadnienia i treść	TBF	FBMZ	ABMZ	BT	BDE	BWK	BN	BSzF	ADZ Mod.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Mapa skala 200.000	I. Działania bojowe									
	1. Położenie i działanie nieprzyjaciela	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	2. Położenie i działanie wojsk własnych, linie rozgraniczenia pasa działania	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	3. Ugrupowanie i rozmieszczenie związku tyłowego oraz współdziałające z nim jednostki wyższego i niższego szczebla	x	x	x	x	x	x	x	x	x
TEKST DECYZJI	II. Zadania ZTył. na czas określonego ZOD									
	1. Zadania taktyczne:									
	- zwinięcie ZTył.		x	x	x	x	x	x	x	x
	- przesunięcie ZTył.		x	x	x	x	x	x	x	x
	- rozwinięcie ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- wydzielenie oddziału ZTył.	x	x	x	x				x	x
	- wydzielenie sił i środków do innych zadań	x	x	x	x				x	x
	2. Zadania specjalistyczne:									
	- przyjąć na zaopatrzenie	x	x	x						
	- dowieźć, wydać zaopatrzenie	x	x	x	x					
	- pobrać, przyjąć zaopatrzenie	x	x	x	x					
	- wyprodukować, wyremontować, wyprać	x	x	x						
	- przyjąć porażonych z transp. samochodowego, lotniczego i z grup hospitalizacyjnych								x	x
	- udzielać określonego rodzaju pomocy med.								x	x
	- przekazać porażonych na transport kolejowy w celu ewakuacji na OK lub do innej BSzF								x	x
	- odbudować most, odcinek kolejowy, odcinek drogi					x	x	x		
	- przyjąć drogi do osłony technicznej i regulacji ruchu					x				
	- utrzymywać odwód /rezerwę/ sił i środków	x	x	x	x	x			x	x
MAPA skala 200.000 Mapa sk.50.000 TEKST DECYZJI	III. Decyzja o wykonaniu zadań									
	1. Zamiar dowódcy:									
	a/ ogólny sposób wykonania zadania	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	b/ drogi i ugrupowanie marszowe ZTył.		x	x	x	x	x	x	x	x
	c/ ugrupowanie i rozmieszczenie ZTył. w rejonie rozwinięcia	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	2. Zadania dla wykonawców /taktyczne i specjalistyczne/:									
	a/ dla dowódcy grupy rekonesansowej	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	b/ dla dowódców rzutów /sektorów/:									
	- pierwszego	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- drugiego	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- trzeciego	x	x	x	x					
	c/ dla dowódcy /komendanta/ oddziału ZTył.	x	x	x					x	
	3. Zadania dla wykonawców w zakresie zabezpieczenia działań ZTył:									
	a/ dowódcy rzutów, sektorów i jednostek - obrona i ochrona w czasie zwijania, marszu i w nowym rejonie rozmieszczenia	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	b/ kwatermistrz - przygotowanie ZTył. do marszu i działania w nowym rejonie rozmieszczenia pod względem materiałowym i medycznym	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	c/ zca ds. technicznych - przygotowanie ZTył. do marszu i działania w nowym rejonie pod względem materiałowo-technicznym	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	d/ ...									
	IV. Dowodzenie									
	- miejsce SD i dcy /kta/ ZTył. w marszu	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- łączność w marszu	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- meldunki w czasie marszu	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- SD ZTył. w nowym rejonie rozmieszczenia	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- łączność i meldunki	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	V. Wytyczne dla sztabu ZTył.									
	- wydanie rozkazu dowódcy /komendanta/ na piśmie	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- opracowanie planu działania i innych dokumentów	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- kontrola i pomoc jednostkom przed marszem i w nowym rejonie	x	x	x	x	x	x	x	x	x

TABELA 10

WYKAZ CELÓW /ZADAŃ/ DO OSIĄGNIĘCIA NA REKONESANSIE
ZWIĄZKU TYŁOWEGO FRONTU I ARMII

Lp.	Cel /zadanie/ rekonesansu	TBF	FBMZ	ABMZ	BT	BDE	BWK	BM	BSzF	ABZ Med.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	CELE TAKTYCZNE									
1.	Potwierdzenie /skorygowanie/ planu /decyzji/ ugrupowania związku tyłowego w nowym rejonie, opracowanego na podstawie mapy	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2.	Wybór /potwierdzenie lub skorygowanie zaplanowanych na podstawie mapy/ dróg ruchu wewnętrznego i dojazdowych do FDS /ADS/ z oznaczeniem sposobów regulacji ruchu i odcinków wymagających naprawy oraz ewentualnie dróg marszu do nowego rejonu	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.	Wybór rejonów zapasowych i dróg ewakuacji jednostek do tych rejonów	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4.	Określenie miejsc okopów, schronów, szczelin i innych ukryć oraz elementów obrony i ochrony	x	x	x	x	x	x	x	x	x
5.	Rozpoznanie rejonu i dróg pod względem skażeń i oznaczenie miejsc skażonych	x	x	x	x	x	x	x	x	x
6.	Rozpoznanie możliwości maskowniczych terenu w rozpoznawanym rejonie	x	x	x	x	x	x	x	x	x
7.	Rozpoznanie miejsc SD związku tyłowego i jego jednostek oraz warunków budowy łączności	x	x	x	x	x	x	x	x	x
8.	Rozpoznanie miejsc przygotowania lądowisk śmigłowców	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	CELE SPECJALISTYCZNE									
1.	Rozpoznanie stacji /portów rzecznych/ wyładowczych i załadowczych /ewakuacyjnych/ pod względem warunków przeładunkowych	x	x	x	x		x		x	
2.	Rozpoznanie rejonów przeładunkowych	x	x	x					x	
3.	Rozpoznanie dróg /FDS, ADS/ pod wzgl. technicznej osłony, regulacji i kontroli ruchu, obsługi medycznej i technicznej kolumn oraz objazdów miejsc zagrożonych					x				
4.	Rozpoznanie i sporządzenie kart rozpoznania technicznego:									
	- linii kolejowej /w tym i mostów kolejowych/						x			
	- stacji i węzłów kolejowych						x			
	- urządzeń zabezpieczenia ruchu pociągów i łączności kolejowej						x			
	- zasobu miejscowych materiałów do odbudowy linii kolejowej						x			
5.	Rozpoznanie przeszkody wodnej i ustalenie parametrów jej charakterystyki					x		x		
6.	Ustalenie dróg dojazdu do budowanego mostu					x		x		
7.	Rozpoznanie zasobów miejscowych do budowy mostu oraz rejonu /planu/ obróbki elementów mostowych					x		x		
8.	Rozpoznanie terenu i ludności miejscowej pod względem sanitarno-epidemiologicznym	x	x	x	x	x	x	x	x	x
9.	Rozpoznanie możliwości wykorzystania miejscowej infrastruktury produkcyjnej, przetwórczej, usługowej, magazynowej, transportowej, materiałowej oraz placówek służby zdrowia	x	x	x	x	x	x	x	x	x
10.	Rozpoznanie miejsc grzebania zmarłych								x	x
11.	Rozpoznanie i określenie źródeł wody do celów konsumpcyjnych i technicznych	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Trzecia część decyzji, dotycząca realizacji zadań trzeciego stopnia pilności, powzięta zostanie w trakcie realizacji zadań 2-go stopnia pilności. Zawarta ona będzie w planie działania związku tyłowego w danym ZOD i może być doprowadzona do podległych jednostek w formie pisemnego rozkazu dowódcy do działania w nakazanym okresie.

Opracowując decyzję wg pilności jej treści, wydłuża się czas jej opracowania kosztem okresu działania związku tyłowego, ocena sytuacji dokonywana jest w 2-3 częściach, zaś decyzja o działaniu związku tyłowego jest opracowywana i przekazywana wykonawcom sukcesywnie, w trzech jakby "ratach":

- pierwsza - analiza zadania - zarządzenia wstępne;
- druga - ocena zadania drugiego /np. taktycznego/ - ustne postawienie zadań wykonawcom przez oficerów dowództwa /komendy, szefostwa/ związku tyłowego;
- trzecia - ocena zadania trzeciego, tj. pracy specjalistycznej i przekazanie decyzji wykonawcom w pisemnym rozkazie dowódcy, obejmującym całość decyzji o działaniu związku tyłowego w danym ZOD.

f. Organizacja i prowadzenie rekonesansu

Organizacja rekonesansu

Rekonesans terenu w rejonie planowanego rozmieszczenia i obiektów działania związku tyłowego powinien być prowadzony dwukrotnie. Pierwszego wstępnego rozpoznania przydatności terenu oraz skażeń i stopnia zniszczeń dokonuje się z powietrza. Prowadzi je sztab i odpowiednie służby kwatermistrzowskie frontu /armii/. Drugie rozpoznanie przeprowadza grupa rekonesansowa związku tyłowego w okresie bezpośrednio poprzedzającym zajęcie rejonu rozmieszczenia lub obiektów specjalistycznego działania. Rekonesans bezpośredni w terenie, którego głównym celem jest rozpoznanie nakazanego rejonu rozwinięcia i obiektów pracy związku tyłowego, jest rekonesansem dowódczym.

Rekonesans dowódczy związku tyłowego jest rozpoznaniem terenowych obiektów działania taktycznego, specjalistycznego i zabezpieczenia związku tyłowego w celu skonfrontowania decyzji powziętej na podstawie mapy z rzeczywistymi warunkami terenowymi, jej potwierdzenia lub ewentualnego skorygowania.

Wykaz szczegółowych celów /zadań/ do osiągnięcia w czasie rekonesansu w różnych związkach tyłowych frontu i armii zawiera tabela 10.

Rekonesans dowódczy związku tyłowego prowadzi wyznaczona grupa oficerów i żołnierzy specjalistów z dowództwa /szefostwa, komendy/ związku tyłowego, jego jednostek i pododdziałów zabezpieczenia. Na czele grupy rekonesansowej może niekiedy stanąć dowódca /szef, komendant/

związku tyłowego, jeżeli tylko uzna, że jego osobisty udział w rekonesansie jest konieczny, a dalsza organizacja przygotowania związku do działania może być realizowana bez jego udziału.

Rekonesans dowódczy powinien być dobrze zorganizowany i zabezpieczony. W tym celu - w każdym związku tyłowym - powinna być wyłoniona stała grupa rekonesansowa, specjalizująca się /drogą ćwiczeń w terenie/ w sprawnym organizowaniu rekonesansu, rozpoznawaniu różnymi sposobami terenu i obiektów pracy, dokumentowaniu wyników rekonesansu, organizowaniu wprowadzania kolumn związku tyłowego do rozpoznanych rejonów itp.

Wyrazem organizacji rekonesansu jest plan rekonesansu opracowany przez dowódcę grupy rekonesansowej i zatwierdzony przez dowódcę związku tyłowego. Plan rekonesansu powinien zawierać:

I. Cele rekonesansu, których treść zawiera tabela 10
II. Skład grupy rekonesansowej
III. Ważniejsze terminy działania grupy rekonesansowej
IV. Drogę marszu do nowego rejonu rozmieszczenia /obiektu pracy/
V. Sposób przeprowadzenia rekonesansu.

Do planu rekonesansu, w formie załącznika, należy również mapa: decyzja - plan rozmieszczenia /ugrupowania/ związku tyłowego w nowym rejonie. Wzór planu rekonesansu rejonu rozmieszczenia FBMZ i dróg marszu przedstawia załącznik 9.

Zaplanowane cele rekonesansu dowódczego można osiągnąć tylko w porze dziennej, bowiem rozpoznania terenu i obiektów pracy dokonuje się przeważnie przez postrzeganie wzrokowe. Zatem organizując przygotowanie związku tyłowego do działania należy mieć na uwadze czas przeprowadzenia rekonesansu w sensie wymiaru i pory doby.

Pełną podstawę do działania grupy rekonesansowej stwarza dowódca /szef, komendant/ związku w wyniku powzięcia decyzji o działaniu związku tyłowego w danym ZOD, której treścią jest również ugrupowanie związku w nowym rejonie rozwinięcia. Oczekiwanie na powzięcie tej decyzji opóźnia wysłanie grupy rekonesansowej, a tym samym skraca czas prowadzenia rekonesansu o czas poświęcony na wypracowanie decyzji. Czas oczekiwania grupy rekonesansowej na decyzję dowódcy można skrócić dwoma sposobami: doraźnym i stałym.

Sposób doraźny polega na tym, że dowódca traktuje sprawę zadania taktycznego i decyzji o jego wykonaniu w pierwszym stopniu pilności, względnie też dowódca sam staje na czele grupy rekonesansowej i w czasie prowadzenia rekonesansu decyduje o ugrupowaniu i rozmieszczeniu związku tyłowego w nowym rejonie rozwinięcia.

Sposób stały polega z kolei na tym, że decyzja dowódcy o ugrupowaniu i rozmieszczeniu związku tyłowego w nowym rejonie podejmowana jest

w bardzo krótkim czasie, właściwie sprowadza się do wskazania przez dowódcę jednego z kilku typowych modeli ugrupowania odpowiedniego do terenu w nakazanym przez kwatermistrza frontu /armii/ rejonie. Sposób ten wymaga opracowania - jeszcze w czasie pokoju - albumu typowych modelu ugrupowania jednostek w rejonie rozmieszczenia związku tyłowego. Opracowania różnych modeli ugrupowań związków tyłowych można dokonać w oparciu o studium terenu, skład i zasady funkcjonowania danego związku.

W czasie prowadzenia rekonesansu w oparciu o typowy model zawsze zajdzie potrzeba dokonywania poprawek odnośnie do rozmieszczenia związku tyłowego, lecz będzie to korekta decyzji, a nie jej opracowanie, które jest zastrzeżone dla dowódcy.

Ponieważ rekonesans dowódczy z reguły przeprowadza się w porze dziennej, istotną rolę odgrywa pora doby, w której związek tyłowy otrzymuje zadanie /zarządzenie pisemne lub ustne/ dotyczące przemieszczenia. Sztab kwatermistrzostwa lub szef właściwej służby kwatermistrzowskiej powinien stawiać zadania związkom tyłowym /związane z ich przesunięciem/ z takim wyliczeniem, aby ich dowództwa /szefostwa, komendy/ miały zapewnione warunki do:

- przeprowadzenia rekonesansu w porze dziennej;
- rozpoczęcia marszu o zmroku;
- zakończenia marszu przed nastaniem dnia.

Sposoby prowadzenia rekonesansu

Sposób przeprowadzenia rekonesansu rejonu rozmieszczenia i terenowego obiektu pracy związku tyłowego zależy od kilku czynników, z których najważniejszymi są:

- czas rozpoznania;
- powierzchnia rejonu /długość linii kolejowej, drogi/, w tym liczba sektorów oraz liczba rozmieszczanych jednostek i urządzeń;
- skład grupy rekonesansowej i liczba pojazdów, dokonujących objazdu rozpoznawanego terenu /linii kolejowej, drogi/.

Sposoby prowadzenia rekonesansu, wyodrębnione i nazwane wg kryterium geometrii ruchu osób i środków /samochodów/ rozpoznawczych, mogą być następujące: pętla gwiaździsta /A/, pętla rejonowa /B/, pętla punktowa /C/, kierunek punktowy /Da/, punkt rejonowy /Db/ oraz sposoby mieszane /rys. 18/.

Rozpoznanie rejonu sposobem "pętli gwiaździstej" /A/ polega na:

- przybyciu grupy rekonesansowej do centralnego punktu w rejonie /SD związku tyłowego lub dowódcy sektora/;
- postawieniu zadań podgrupom rozpoznawczym;
- wyjeździe podgrup w swoje rejony i po wykonaniu tam zadań rozpoz-

nawczych - powrocie do centralnego punktu w celu zameldowania o wyniku rozpoznania

- wysłaniu przedstawicieli jednostek, jako przewodników, na punkt spotkania kolumn w celu ich sprawnego wprowadzenia w rozpoznane rejony rozmieszczenia /rozwinięcia/.

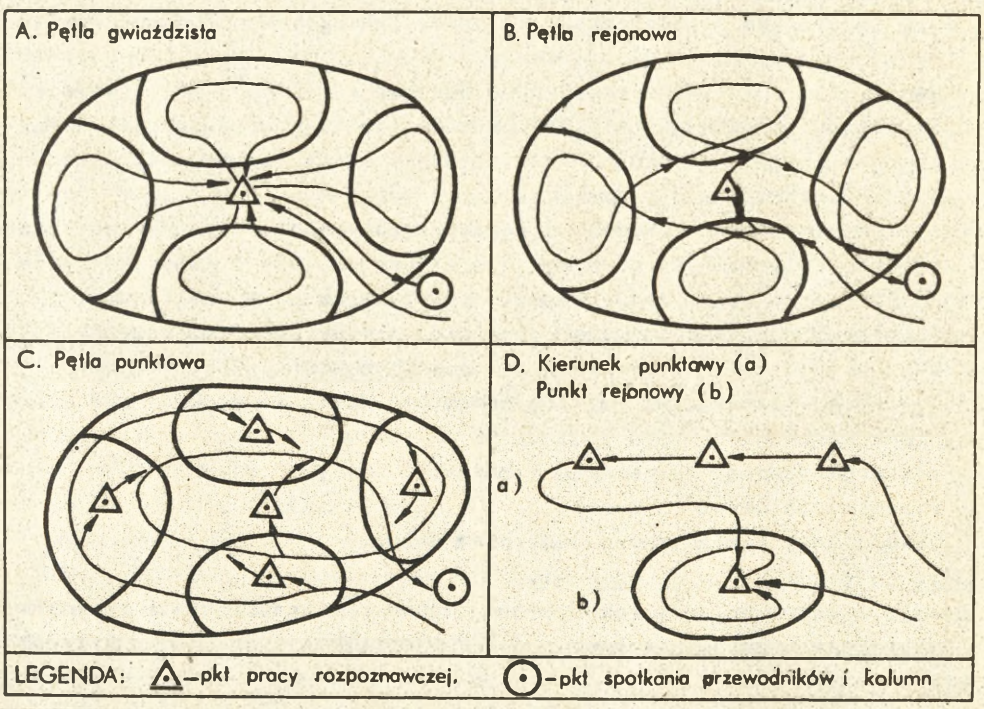

Rys. 18 Sposoby prowadzenia rekonesansu rejonu rozmieszczenia związku tyłowego i obiektów jego pracy

Sposób ten pozwala na przeprowadzenie rekonesansu w krótkim czasie, bowiem przedstawiciele wszystkich jednostek prowadzą rozpoznanie jednocześnie. Wymaga to jednak oddzielnego samochodu i środków zabezpieczenia na każdy rozpoznawany rejon lub obiekt.

Rozpoznanie rejonu sposobem "pętli rejonowej" /B/ polega na objeżdżaniu całością grupy /podgrupy/, zwykle jednym samochodem, wszystkich kolejno rozpoznawanych rejonów danego sektora i wykonywaniu zadań rozpoznawczych. Dowódca podgrupy rekonesansowej /dowódca sektora/ ma możliwość osobistego zapoznania się z warunkami terenowymi każdej jednostki. Sposób ten wymaga większej ilości czasu na przeprowadzenie rekonesansu przy użyciu mniejszej liczby środków transportowych i środków zabezpieczenia.

Zatem sposób ten może być przydatny do rozpoznawania terenu w jednym sektorze rejonu rozmieszczenia związku tyłowego lub całego rejonu oddziału /pododdziału/ tyłowego, a więc mniejszej jednostki tyłowej.

Rozpoznanie rejonu sposobem "pętli punktowej" /C/ polega na rozwiezieniu jednym /lub więcej/ samochodem przedstawicieli jednostek na punkty pracy w celu wykonania zadań rozpoznawczych, a następnie w drugim obrocie /druga pętla/ - zebraniu ich, przyjęciu meldunku o wynikach rozpoznania i odwiezieniu na punkt spotkania kolumn. Ten sposób rozpoznawania rejonu pozwala na użycie małej liczby samochodów i środków zabezpieczenia oraz średniej ilości czasu rozpoznawczego /w porównaniu ze sposobami A i B/.

Do rozpoznawania terenowych obiektów pracy związku tyłowego /BDE, BWK/, posiadających charakter liniowy /np. drogi, linie kolejowe/, najbardziej przydatny jest sposób określony tu jako "kierunek punktowy" /Da/. Polega on na tym, że grupa rozpoznawcza przejeżdża wzdłuż rozpoznawanej drogi lub linii kolejowej, prowadząc obserwację i zatrzymując się w celach rozpoznawczych na określonych punktach, zwykle przy drogowych /kolejowych/ urządzeniach technicznych. Jednocześnie z rozpoznaniem terenowego obiektu pracy inna grupa /podgrupa/ rekonesansowa prowadzi rozpoznanie rejonu rozmieszczenia jednostki sposobem "punktu rejonowego" /Db/ lub innym.

W zależności od celów, czasu i środków rekonesansu rejonu rozmieszczenia i terenowych obiektów pracy sposoby prowadzenia rozpoznania mogą być inne, stanowiące odmianę lub kompilację wyżej przedstawionych.

Metoda określania długości kolumny i wielkości rejonu rozmieszczenia

Z marszem związku tyłowego związana jest długość kolumn marszowych. Z kolei z decyzją i planem rozmieszczenia związku tyłowego oraz z rekonesansem rejonów rozmieszczenia związana jest powierzchnia tych rejonów.

Długość kolumny marszowej tyłów zależy od liczby pojazdów w kolumnie i odstępów między nimi oraz od wielkości odstępów taktycznych między maszerującymi pododdziałami i oddziałami.

Odstępy bezpieczeństwa między poszczególnymi pojazdami zależą od szybkości jazdy i mogą wynosić 30-50 m. Odstępy taktyczne pomiędzy pododdziałami i oddziałami tyłowymi warunkowane są względami bezpieczeństwa przed bronią jądrową, tj. zasadą, aby jednym ładunkiem jądrowym małego wagomiaru przeciwnik nie zniszczył jednocześnie dwóch większych pododdziałów /np. kompanii transportowych/, a ładunkiem średniego wagomiaru - dwóch oddziałów. W odniesieniu do jednostek transportowych

przyjmuje się, że odstępy pomiędzy kompaniami /ok. 60 pojazdów/ nie powinny być mniejsze niż 2 km, a pomiędzy batalionami /240-300 pojazdów/ - 5 km.

Przykładowo: długość kolumny btr: 300 pojazdów x 50 m + 3 odstępy po 2 km = 15.000 m + 6.000 m = 21 km

Długość kolumn jednostek tyłowych w czasie postoju ulega zwykle skróceniu na skutek zmniejszenia się odstępów między poszczególnymi pojazdami /20-30 m/, natomiast odstępy taktyczne pomiędzy pododdziałami i oddziałami powinny pozostać nie zmienione.

Powierzchnia rejonu rozmieszczenia jednostki tyłowej /związku, oddziału, pododdziału, urządzenia/ zależy od składu organizacyjnego, wyposażenia i przeznaczenia danej jednostki oraz od warunków terenowych i przyjętego stopnia rozśrodkowania w terenie.

Zawarte w instrukcjach i innych opracowaniach teoretycznych tzw. "dane taktyczne" określają powierzchnię rejonów rozmieszczenia poszczególnych związków tyłowych, niemniej jednak należy poznać przesłanki, z jakich takie ustalenia wynikają.

Przy obliczaniu powierzchni rejonów rozmieszczenia mogą być stosowane różne metody w zależności od przyjętego systemu rozmieszczenia jednostek. Stosowane są dwa podstawowe sposoby rozmieszczania jednostek tyłowych: gniazdowy oraz kierunkowo - przestrzenny.

Sposób gniazdowy polega na rozmieszczeniu oddziałów, pododdziałów lub urządzeń danego związku tyłowego w oddzielnych grupach /gniazdach/, między którymi zachowuje się odpowiednie odstępy zapobiegające zniszczeniu dwóch takich "gniazd" jednym uderzeniem jądrowym. Oddzielną grupę /gniazdo/ może stanowić jeden lub kilka oddziałów /pododdziałów, urządzeń/ rozmieszczonych w jednym rejonie i tworzących jeden obiekt obrony i ochrony.

Metodę obliczania powierzchni rejonu rozmieszczenia, na przykładzie batalionu transportowego, ilustruje rys. 19.

Z rysunku wynika, że przy zachowaniu dwukilometrowych odstępów między kompaniami na rozmieszczenie jednego gniazda potrzeba 4 km^2 powierzchni, a na rozmieszczenie całego batalionu - 20 km^2. Jeżeli część terenu w rejonie rozmieszczenia nie nadaje się do wykorzystania lub też założy się większe normy rozśrodkowania /np. odstępy 3-kilometrowe/ - ogólna powierzchnia ulegnie odpowiedniemu powiększeniu.

W ABMZ są cztery bataliony transportowe. Piątą grupę będzie stanowić dowództwo i jednostki obsługi. Zatem: 5 x 20 km^2 = 100 km^2. Jednak biorąc pod uwagę zwiększone odstępy między batalionami /np. nie 2, a 4 km/, można stwierdzić, że powierzchnia rejonu rozmieszczenia ABMZ w pełnym

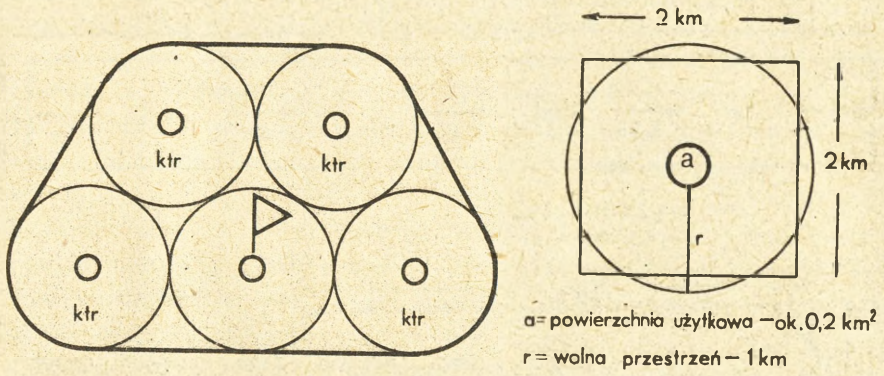

Rys. 19 Rozmieszczenie batalionu transportowego według sposobu gniazdowego

składzie powinna wynosić około 120 km^2.

Według podobnych zasad ustala się powierzchnię rejonów rozmieszczenia innych związków tyłowych.

Przykładowo w BSzF, poza komendą i jednostkami obsługi, występuje dwadzieścia kilka szpitali polowych. Zakładając, że w jednym "gnieździe" rozmieszcza się od 1 do 2 szpitali można przyjąć do kalkulacji około 20 takich "gniazd". Ponieważ szpitale polowe rozmieszcza się zwykle w osiedlach, należy przyjąć większe odstępy między poszczególnymi "gniazdami", np. 4 km. Zatem na każde "gniazdo" należy liczyć nie mniej niż 16 km^2 / 4 x 4 km/. W rezultacie na rozmieszczenie BSzF trzeba: 20 gniazd x 16 km^2 = 320 km^2. Z uwagi na to, że w danym rejonie mogą występować znaczne obszary nie nadające się do wykorzystania, w praktyce powierzchnia BSzF może wynosić około 500 km^2, a nawet więcej.

Sposób kierunkowo-przestrzenny polega na rozmieszczeniu jednostki /jej samochodów/ wzdłuż dróg lub bezpośrednio na drogach, bez zmiany ugrupowania marszowego. Stosuje się go zwykle podczas odpoczynków w czasie marszu lub wówczas, gdy nie ma potrzeby rozwijania danej jednostki do pracy.

Z rysunku wynika, że przy zachowaniu między kompaniami 2 km odstępów /niezależnie od liczby wykorzystywanych dróg/, na rozmieszczenie batalionu transportowego trzeba około 30 km^2 terenu oraz około 15 km dróg.

Powierzchnię rejonów rozmieszczenia jednostek transportowych można obliczyć również według metody "gęstości pojazdów na kilometrze kwadratowym terenu". W takim wypadku przyjmuje się zwykle 15 pojazdów na 1 km^2.

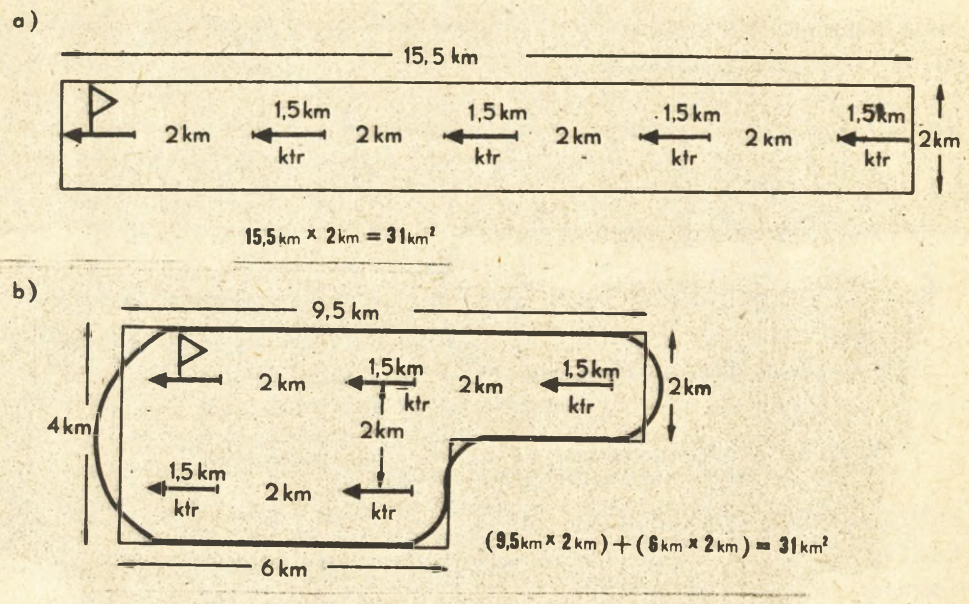

Rys. 20 Kierunkowo-przestrzenne rozmieszczenie batalionu transportowego

Przykładowo: komp.transportowa: 60 samochodów : 15 = 4 km^2
batalion transp.: 300 samochodów : 15 = 20 km^2

W rezultacie otrzymuje się podobne dane jak przy obliczeniach wg gniazdowego sposobu rozmieszczania jednostki. Nie można jednak stosować tej metody do ustalania powierzchni rejonów rozmieszczenia związków tyłowych, które dysponują dużą ilością ludzi, środków materiałowych, sprzętu specjalistycznego, natomiast posiadają stosunkowo niewielką liczbę pojazdów mechanicznych /np. BSzF, TBF i inne/.

Wybrany teren powinien zapewniać dogodne warunki rozmieszczenia i pracy oraz obrony i ochrony jednostki. A więc gęstość przejezdnych dróg nie powinna być mniejsza niż 0,5 km na 1 km^2 terenu. Zapewni to dwie do czterech dróg dojazdowych i wyjazdowych z rejonu rozmieszczenia. Ponadto teren powinien stwarzać dogodne warunki maskowania, obrony i ochrony, urządzenia stanowisk do pracy i dla pojazdów, zapewniać dostateczną liczbę źródeł wody itp.

W przydzielonym rejonie bezpośrednio dla rozmieszczenia tyłów wykorzystuje się tylko niewielką część terenu /tzw. powierzchnia użytkowa/. Większość terenu zajmują przestrzenie przeciwatomowego rozśrodkowania jednostki. W przestrzeniach tych mogą być wyznaczane tzw. wewnętrzne rejony zapasowe /na wypadek konieczności przemieszczenia niektórych pododdziałów/, rejony wyczekiwania transportu, rejony przeładunkowe, pozycje obronne, posterunki obserwacyjno-obronne itp.

g. Ogłoszenie decyzji i postawienie zadań dowódcom jednostek

Ogłoszenie decyzji o działaniu związku tyłowego w danym ZOD i postawienie zadań dowódcom jednostek tyłowych jest najważniejszą czynnością dowódcy /szefa, komendanta/ związku tyłowego, bowiem uruchamia ona właściwe działanie. Decyzja i plany działania, nie przekazane wykonawcom, stanowią tylko zamierzenia dowódcy i nieuruchomiony potencjał możliwości.

Ogłoszenie decyzji przez dowódcę /szefa, komendanta/ odnosi się do oficerów dowództwa związku tyłowego, natomiast postawienie zadań - do dowódców /komendantów/ oddziałów, pododdziałów i urządzeń bezpośrednio podległych dowódcy lub jego zastępcom.

Ogłaszanie decyzji dla określonych oficerów dowództwa nie zawsze jest konieczne z uwagi na fakt udziału zastępców, szefów służb i oficerów sztabu w jej opracowaniu. Uważa się jednak, że ogłaszanie decyzji o działaniu związku tyłowego jest czynnością celową z następujących powodów:

- ogłoszenie decyzji może stanowić formę przedstawiania jej treści do akceptacji przez przedstawiciela kwatermistrza lub szefa służby frontu /armii/, jeżeli taki przedstawiciel jest na SD ZTył;
- ogłoszenie decyzji jest wyrazem przyjęcia przez dowódcę jednego wariantu działania spośród wielu dyskutowanych na etapie opracowywania decyzji;
- ogłoszenie decyzji daje niezbędną podstawę do opracowania przez sztab rozkazu i planu działania związku tyłowego oraz innych dokumentów;
- ogłoszenie decyzji jest dowódczą formą stawiania zadań dowódcom jednostek tyłowych bezpośrednio lub pośrednio przez oficerów kierunkowych.

Stawianie zadań jednostkom tyłowym jest konieczną czynnością kierowniczą, bez której nie ma zespołowego działania. Zadania te stawia się niezwłocznie po powzięciu decyzji o działaniu związku tyłowego. Jeżeli nie ma warunków do jednoczesnego przekazania zadań wszystkim jednostkom, to ustala się kolejność przekazywania im zadań. Za podstawę do ustalenia tej kolejności przyjmuje się zwykle kolejność przystępowania poszczególnych jednostek do działania /np. do marszu/ oraz stopień trudności organizacyjno-przygotowawczych jednostek do działania właściwego.

Formy i sposoby stawiania zadań jednostkom związku tyłowego mogą być bezpośrednie i pośrednie, a wśród nich ustne oraz przekazywane przez techniczne środki łączności lub na piśmie.

Zadania w formie bezpośredniej, ustnej stawia osobiście dowódca /szef, komendant/. W tym celu mogą być zawczasu wezwani dowódcy wszystkich lub wybranych jednostek na SD związku tyłowego, względnie też dowódca wyjeżdża do jednej lub do kilku jednostek. Pozostałe formy stawiania zadań mają charakter pośredni. Realizują je zastępcy i sztab, w którego składzie powinni być oficerowie kierunkowi do poszczególnych jednostek. Oficerowie kierunkowi, wysłuchując treści decyzji w czasie jej ogłaszania, notują zadania dla "swoich" jednostek, a następnie - po ich "autoryzowaniu" /sprawdzeniu pod względem zgodności z decyzją/ przez dowódcę lub szefa sztabu - wyjeżdżają na SD danej jednostki w celu postawienia zadania i jego wyjaśnienia oraz przekazania wytycznych o współdziałaniu i kontroli - pomocy w okresie przygotowawczym.

Stawianie zadań ustnie /bezpośrednio i pośrednio/ jest najlepszą formą ich przekazania i zrozumiałego przyjęcia, bowiem następuje tu kontakt osobisty przełożonego z podwładnym, kontakt, który dla podwładnego - a także i przełożonego - ma wartość psychologiczną i intelektualną. Przełożony ma możliwość przekazania i wyjaśnienia zadania, a także sprawdzenia jego zrozumienia. Z kolei podwładny, dowódca jednostki tyłowej przyjmujący zadanie w formie ustnej, ma możliwość zapytania o sprawy niejasne, a przede wszystkim ma psychologiczne i intelektualne przeświadczenie, że zadanie zrozumiał właściwie, że powzięta decyzja jest racjonalna i akceptowana i że może liczyć na pomoc przełożonego lub jego przedstawiciela w organizowaniu działania.

W związku tyłowym, który składa się z kilkunastu lub większej liczby jednostek bezpośrednio podległych dowódcy /szefowi, komendantowi/, część z nich będzie otrzymywać zadania przez techniczne środki łączności lub na piśmie.

Przez techniczne środki łączności /radio,telefon/ przekazuje się zadania o krótkiej treści i zakodowane. Kodowanie i rozkodowywanie jest czynnością czasochłonną, stwarza większe prawdopodobieństwo "przekłamań", często powoduje pytania i odpowiedzi wyjaśniające zbyt lakoniczną treść zadania /kodogramu/.

Przekazywanie jednostce zadania na piśmie, w formie rozkazu lub zarządzenia /drogą poczty polowej/, jest możliwe i stosowane w wypadku dłuższego okresu przygotowawczego do działania, albo też dla potwierdzenia zadania przekazanego ustnie lub przez techniczne środki łączności.

h. Organizacja współdziałania

Współdziałanie jednostek tyłowych jest to skoordynowane co do zadań /celu/, czasu, miejsca i sposobu ześrodkowanie wysiłków i działań dwóch lub więcej jednostek dla osiągnięcia wspólnego celu, jakim jest wszechstronne zabezpieczenie tyłowe wojsk.

Współdziałające jednostki tyłowe mogą wykonywać zarówno określone wspólne zadanie, jak też zadania różne, stosownie do swego przeznaczenia i rozkazu /zarządzenia/ przełożonego. Jednak każda ze współdziałających jednostek powinna wykonywać swoje zadania tak, aby zabezpieczyć działanie innych jednostek lub zapewnić im najbardziej dogodne warunki pracy.

Współdziałanie związku tyłowego odbywa się w dwóch grupach relacji: zewnętrznej i wewnętrznej.

W grupie relacji współdziałania zewnętrznego mieści się współpraca jednego związku tyłowego z innymi związkami /oddziałami/ tyłowymi lub ogólnowojskowymi. Na podkreślenie zasługuje tu fakt, że każdy związek tyłowy /frontowy lub armijny/ działa w łańcuchu systemowym zabezpieczenia materiałowego, technicznego, medycznego czy komunikacyjnego, tworząc ogniwo tego systemu powiązane z ogniwami szczebla wyższego, niższego oraz własnego. Dla przykładu: ABMZ współdziała w systemie zabezpieczenia materiałowego z FBMZ /ogniwo szczebla wyższego/ oraz z batalionami zaopatrzenia dywizji /ogniwo szczebla niższego/. Poza tym ABMZ współdziała ze związkami tyłowymi /oddziałami/ należącymi do innych systemów zabezpieczenia, np. w zakresie dowozu lub przegrupowania - z batalionem drogowo-eksploatacyjnym, w zakresie zabezpieczenia technicznego - z ABR itd. Ponadto każdy związek tyłowy może mieć wskazane jednostki ogólnowojskowe i rodzajów wojsk do współdziałania w ramach bojowego zabezpieczenia tyłów.

Organizatorem współdziałania związków tyłowych z różnymi specjalistycznymi jednostkami wyższego, własnego i niższego szczebla jest zawsze wspólny przełożony: kwatermistrz, szef sztabu lub szef właściwej służby frontu /armii/.

Do grupy relacji współdziałania wewnętrznego należy współpraca organizowana wewnątrz każdego związku tyłowego pomiędzy jego oddziałami i pododdziałami. Współpraca ta może dotyczyć zarówno wykonywania wspólnych zadań przez jednostki o tym samym przeznaczeniu /np. w zakresie realizacji dowozu środków materiałowych/, jak też przedsięwzięć realizowanych przez jedne jednostki na rzecz innych /np. w zakresie zaopatrywania materiałowego, zabezpieczenia medycznego, obsługi technicznej, prac przeładunkowych itp./.

Organizatorem współdziałania jednostek danego związku tyłowego jest jego dowódca /szef, komendant/.

Organizacja współdziałania jednostek tyłowych nie może być aktem jednorazowym, lecz procesem ciągłym, tak jak ciągłe jest dowodzenie związkami tyłowymi.

Zadania związków tyłowych, z punktu widzenia organizacji współdziałania, można podzielić na dwie grupy.

Do pierwszej grupy należą zadania, których realizacja nie wymaga specjalnej organizacji współdziałania przez przełożonego. Do tej grupy zadań należą tzw. "rutynowe działania tyłów", tj.:

- jednorodne w swym charakterze;
- powtarzające się codziennie i przebiegające w zasadzie w niezmienionych warunkach bojowych i terenowych;
- realizowane przez te same związki i oddziały tyłowe we względnie stałym systemie zabezpieczenia materiałowego, medycznego, technicznego i komunikacyjnego;
- zadania taktyczne i specjalistyczne o ustalonym, dokładnie znanym przez dowódców /szefów, komendantów/ sposobie działania i zakresie kompetencji.

Do realizacji tego typu działań w zasadzie wystarczy dokładne postawienie zadań poszczególnym wykonawcom i przekazanie informacji /komunikatu, awiza, powiadomienia/ związkom i oddziałom tyłowym uczestniczącym w danym działaniu, np. powiadomienie odbiorcy o terminach dostaw środków materiałowych. Jednakże może zaistnieć potrzeba organizowania współdziałania przy wykonywaniu zadań systemowych, ale realizowanych w warunkach odbiegających od normalnych, nawet jak na warunki bojowe, np. w początkowym okresie wojny, kiedy tworzy się dopiero polowy system zabezpieczenia tyłowego wojsk.

W systemowo wspólnych działaniach związków i oddziałów tyłowych dużego znaczenia nabiera rola "głównego wykonawcy zadania". Wspólny przełożony, stawiając zadania jednostkom tyłowym, powinien wyznaczyć głównego wykonawcę wspólnego zadania. Do głównego wykonawcy należy kierowanie działaniem wszystkich współuczestników wykonania danego zadania. Jeżeli wspólny przełożony współdziałających związków i oddziałów tyłowych nie wyznaczył głównego wykonawcy, a w praktyce ćwiczeń takie zdarzenia mają miejsce, to funkcja ta powinna wynikać z odpowiednich teoretycznych ustaleń. Za podstawę do określenia głównego wykonawcy wspólnego zadania tyłowego proponuje się następującą zasadę: głównym wykonawcą wspólnego zadania powinien być ten dowódca, którego jednostka uczestniczy największymi siłami i środkami we wspólnym działaniu, bez względu na szczebel przynależności organizacyjnej.

Do drugiej grupy należą zadania, których realizacja z reguły wymaga specjalnej organizacji współdziałania uczestniczących jednostek przez ich wspólnego przełożonego. Dotyczy to zwłaszcza współpracy jednostek tyłowych należących do różnych systemów zabezpieczenia tyłowego, np.

jednostek transportowych i medycznych w zakresie wykorzystania transportu ogólnego przeznaczenia do ewakuacji sanitarnej lub jednostek transportowych i ewakuacyjno-remontowych w zakresie ewakuacji uszkodzonego sprzętu technicznego. Również współpraca jednostek tyłowych i liniowych w zakresie zabezpieczenia bojowego tyłów, likwidacji skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela na wojska i tyły, przeprawy przez duże przeszkody wodne i w innych podobnych wypadkach stwarza zawsze potrzebę organizacji współdziałania. Organizatorem takiego współdziałania jest dowódca lub sztab związku operacyjnego.

Ponieważ w odniesieniu do tyłów, zwłaszcza szczebla operacyjnego, nie ma możliwości zbiorowego stawiania zadań związkom i oddziałom tyłowym w terenie i organizowania współdziałania na miejscu zamierzonego działania, należy je przeprowadzić przy stawianiu zadań poszczególnym wykonawcom w tych samych formach dowódczo-sztabowych, przy użyciu których przekazywane są zadania.

i. Opracowanie planu działania związku tyłowego

Plan działania związku tyłowego jest wewnętrznym dokumentem dowodzenia. Stanowi on rozwinięcie decyzji dowódcy /szefa, komendanta/ o działaniu związku tyłowego i służy do sprawnego kierowania jego taktycznym i specjalistycznym działaniem oraz zabezpieczeniem.

Treść planu działania różnych związków tyłowych frontu i armii z oznaczeniem jego sztabowej formy zawiera tabela 11, natomiast wzór planu działania związku tyłowego, jako przykład dla armijnej brygady materiałowego zabezpieczenia, zawiera załącznik nr 10.

Plan działania związku tyłowego opracowuje się w procesie planowania, który rozpoczyna się od analizy zadania, prowadzonej po otrzymaniu zarządzenia, a kończy aktem zatwierdzenia przez dowódcę /szefa, komendanta/ w końcowej fazie okresu przygotowawczego. Niektóre zagadnienia planu mogą być rozwijane z dnia na dzień w toku jego realizacji.

Plan działania związku tyłowego w załączonej formie - mapa z legendą - jest zgodny z formą planu działania taktycznego i operacyjnego wdrożoną w praktyce szkoleniowej wojsk i ASG WP.

Plan ten opracowuje sztab związku tyłowego przy udziale służb, które opracowują swoje specjalistyczne zagadnienia. Sztab związku tyłowego jest głównym autorem i redaktorem planu. W związku z tym powinien dbać o jednolitość formy i spójność jego treści oraz jego terminowe wykonanie. Powinien zatem posiadać wzór planu działania swego związku i wymagać od współredaktorów /służb/ jego przestrzegania.

Plan działania /po zarejestrowaniu w kancelarii/ przechowuje się w sztabie, który nadzoruje jego realizację przez jednostki i służby związ-

ku tyłowego. W toku jego realizacji, plan powinien być udostępniony zastępcom dowódcy /szefa, komendanta/ i szefom służb. Zmiany założeń i ustaleń planistycznych oraz rozwijania planu w miarę jego realizacji dokonuje się tylko na podstawie decyzji dowódcy /szefa, komendanta/ związku tyłowego.

j. Opracowanie i wydanie rozkazu dowódcy do działania związku tyłowego

Rozkaz dowódcy /szefa, komendanta/ związku tyłowego jest udokumentowaną formą przekazania zadań jednostkom i szefom służb na określony czas działania. Rozkaz ten dotyczy taktycznych i specjalistycznych żadań oraz zabezpieczenia działań związku tyłowego. Zagadnienia opracowywane w rozkazie dowódcy /szefa, komendanta/ są jednakowe dla wszystkich związków tyłowych frontu i armii, różne natomiast są treści. Zagadnienia rozkazu zawiera tabela 12.

Rozkaz dowódcy /szefa, komendanta/ opracowuje sztab i służby związku tyłowego na podstawie decyzji i zwykle jednocześnie z opracowaniem planu działania związku tyłowego. Głównym redaktorem rozkazu jest szef sztabu lub oficer wyspecjalizowany w opracowywaniu rozkazów. Zastępcy /szefowie służb/ mają obowiązek przekazywania do sztabu zredagowanych punktów rozkazu dotyczących ich specjalistycznych spraw. Duże usprawnienie czynności opracowania rozkazu /szczególnie - skrócenie czasu jego wykonania przez służby i sztab/ mogą stanowić druki /blankiety/ do wypełniania, takie np. jakie zawierają załączniki 11 i 12.

Rozkaz wydaje dowódca /szef, komendant/ przez jego podpisanie /po uprzednim przeczytaniu/. Rozkaz wydaje się dla wszystkich jednostek i rozsyła przez pocztę polową zgodnie z rozdzielnikiem na pierwszym egzemplarzu, pozostającym w kancelarii sztabu. Na tym egzemplarzu zastępcy /szefowie służb/ podpisem stwierdzają przyjęcie rozkazu do wiadomości i wykonania.

Pisemny rozkaz dowódcy jednostki związku tyłowego otrzymują zwykle dla potwierdzenia zadań, które zostały im przekazane wcześniej, w formie kontaktów osobistych lub przez techniczne środki łączności.

Rozkaz dowódcy, jako "dokument roboczy", powinien znajdować się w sztabie aż do jego wykonania, tj. do końca danego zorganizowanego okresu działania związku tyłowego.

k. Kontrola - pomoc w jednostkach

Prowadzenie kontroli stanu jednostek i ich gotowości do działania taktycznego i specjalistycznego jest stałym zadaniem dowództwa /szefostwa, komendy/ związku tyłowego.

Kontrola - pomoc prowadzona w okresie przygotowania związku tyłowego do działania może posiadać trzy cele:

TABELA 11

FORMY, ZAGADNIENIA I TREŚCI PLANU DZIAŁANIA ZWIĄZKU TYŁOWEGO FRONTU I ARMII W RAMACH ZOD

Forma	Zagadnienia i treści	TBF i oddz.	FBMZ i oddz.	ABMZ i oddz.	BT	BDE	BWK	BM	BSzF i oddz.	ABZ Med.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I. MAPA, skala 200.000	Zagadnienia taktyczno-operacyjne									
	- pas operacyjny frontu, armii	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- rubież bojowej styczności wojsk	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- oznaczenie nazw wojsk własnych i nieprzyjaciela	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- rejony działania desantów i grup dywersyjno-rozpoznawczych mogących zagrozić ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- tereny skażone i zagrożone żywiołami	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Obiekty i rejony własnego działania									
	- główne /i wewntualnie zapasowe/ rejony rozmieszczenia	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- odbudowywane i obsługiwane linie kolejowe, mosty i drogi kołowe /FDS/					x	x	x		
	- drogi przesunięcia ZTył. i rejony odpoczynku	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- schemat ugrupowania kolumn marszowych ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Obiekty systemowego współdziałania z danym ZTył. /patrz słownik/									
	- wyższego szczebla	x	x	x	x	x	x		x	x
	- niższego szczebla	x	x	x	x	x	x		x	x
	- miejscowe	x	x	x		x	x	x	x	x
	Elementy zabezpieczenia komunikacyjnego									
	- drogi kołowe i przeprawy	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- linie kolejowe, SR, SW, SES	x	x				x		x	
	- lotniska zabezpieczenia materiałowego	x								
	- porty i przystanie wodne	x								
	- tymczasowe rejony przeładunkowe	x								
	Stanowiska dowodzenia									
	- TSD frontu, admii	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- SD /i ewentualnie TSD/ ZTył. i jednostek współdziałających	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Formalny opis mapy: tytuł planu, znak tajności, podpis szefa sztabu, "zatwierdzam" - dca ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
II. MAPA skala 50.000	Plan ugrupowania ZTył. w rejonie rozmieszczenia /rozwinięcia z elementami obrony i ochrony/									
	Szkic sytuacyjny									
	- granice rejonu rozmieszczenia /rozwinięcia/ ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- granice rejonów rozmieszczenia poszczególnych jednostek i ich rejonów zapasowych	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- drogi dojazdowe i wewnętrzne z oznaczeniem kierunków i regulacji ruchu	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- rejony wyczekiwania i formowania kolumn oraz przeładunków	x	x	x					x	
	- stacje rozdzielcze, wyładowcze, załadowcze ewakuacji sanitarnej oraz lądowiska	x	x	x					x	x
	- źródła wody	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- SD ZTył. i poszczególnych jego jednostek	x	x	x	x	x	x	x	x	x

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Elementy obrony i ochrony									
	- kierunek szczególnego zagrożenia z powietrza i lądu	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- granice sektorów obrony	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- rozbudowa fortyfikacyjna /szczeliny, okopy, schrony/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- posterunki obserwacyjno-ochronne i wartownicze	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- podsłuchy, czujki, patrole ochronne i rozpoznania skażeń	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- rejony zapasowe i drogi awaryjnej ewakuacji jednostek	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- rejony odwodów, wartowni i pododdziałów alarmowych	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- rejony zabiegów specjalnych lub PZS i place dezaktywacji	x	x	x	x	x	x	x	x	x
III. LEGENDA do planu działania ZTył.	A. Stan i możliwości głównych sił i środków ZTył	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	B. Główne zadania ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	C. Sposób działania ZTył.									
	- plan obrotu środków materiałowych	x	x	x						
	- plan przyjmowania i wydawania środków materiałowych	x	x	x	x					
	- plan dowozu środków materiałowych		x	x	x					
	- podział sił i środków przeładunkowych	x	x	x						
	- plan produkcji mięsa i wędlin	x	x							
	- plan produkcji chleba	x	x	x					x	
	- plan usług pralniczych i kąpielowych	x	x	x					x	
	- plan użycia oddziałów i pododdziałów dla zabezpieczenia medycznego ZT									x
	- prognoza struktury napływających porażonych								x	
	- profilizacja szpitali								x	
	- plan ewakuacji porażonych									x
	- podział sił i środków do odbudowy odcinków linii kolejowej						x			
	- plan osłony technicznej i regulacji ruchu na FDS					x				
	- organizacyjno-techniczny plan budowy /odbudowy/ mostu na rzece							x		
	D. Bojowe zabezpieczenie działania									
	- podział sił i środków na sektory	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- sygnały powiadamiania i alarmowania	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- skład grupy ratunkowo-ewakuacyjnej	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- formularz ewidencji strat	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	E. Zabezpieczenie tyłowe ZTył.									
	- zabezpieczenie materiałowe	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- zabezpieczenie medyczne	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- zabezpieczenie techniczne /ewakuacyjno-remontowe/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Praca partyjno-polityczna									
	F. Wydzielenie oddziału ZTył.	x	x	x					x	
	G. Dowodzenie									
	- plan łączności radiowej	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- plan łączności przewodowej	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- wymiana poczty	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- meldunki	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	H. Formalny opis legendy planu działania ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Uwaga: "x" oznacza, że dane zagadnienie jest istotne dla danego związku tyłowego.

TABELA 12

ZAGADNIENIA I TREŚCI ROZKAZU DOWÓDCY /SZEFA, KOMENDANTA/
ZWIĄZKU TYŁOWEGO FRONTU I ARMII DO DZIAŁANIA W RAMACH ZOD

Zagadnienia i treści x/	TBF	FBMZ	ABMZ	BT	BDE	BWK	BM	BSzF	ABZ Med.
1. Działanie nieprzyjaciela	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2. Działanie wojsk własnych	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3. Zadanie związku tyłowego	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4. Zamiar wykonania zadania	x	x	x	x	x	x	x	x	x
po słowie r o z k a z u j ę :									
5. Zadania taktyczne i specjalistyczne poszczególnych jednostek ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
6. Zadania w zakresie bojowego i tyłowego zabezpieczenia działania ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
7. Dowodzenie ZTył. /SD, meldunki, zastępcy/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Formalny opis rozkazu	x	x	x	x	x	x	x	x	x

x/ Treści rozkazu /rozwinięcie zagadnień/- patrz: treść decyzji dowódcy o działaniu ZTył. TABELA 9 oraz załączniki 11 i 12.

a/ stwierdzenie stanu zabezpieczenia i gotowości jednostek do nakazanego działania;

b/ egzekwowanie wykonania zadań nakazanych w zarządzeniach wstępnych, głównych i rozkazie dowódcy do działania związku tyłowego;

c/ udzielenie pomocy organizacyjnej i metodologicznej dowództwom /szefostwom, komendom/ jednostek w przygotowaniu ich działań zgodnie z decyzją /rozkazem/ dowódcy związku tyłowego.

Wymienione cele kontroli - pomocy osiąga się przez bezpośredni i czynny udział przedstawiciela dowódcy związku tyłowego w kierowniczej pracy dowództw podległych jednostek oraz przez bezpośredni przegląd przedmiotu kontroli w kontrolowanej jednostce lub przez nakazanie złożenia odpowiedniego meldunku, przy czym w tej ostatniej formie kontroli nie zakłada się okazania organizatorskiej pomocy kontrolowanemu.

Kontrola - pomoc ma także znaczenie szkoleniowo psychologiczne dla kontrolowanego. Należy bowiem liczyć się z faktem obsady dowództw jednostek związku tyłowego w przeważającej liczbie przez oficerów rezerwy, nie zawsze posiadających gruntowne wyszkolenie wojskowe i bardzo małą praktykę dowodzenia w warunkach polowych. W takich warunkach w czasie kontroli należy czynnie pomagać dowódcom jednostek, szczególnie w zrozumieniu zadania, powzięciu racjonalnej decyzji o działaniu jednostki i jasnym postawieniu zadań wykonawcom. Przedstawiciel dowództwa związku tyłowego powinien uczestniczyć w opracowaniu decyzji i zatwierdzić ją w imieniu dowódcy /szefa, komendanta/ związku tyłowego.

Kontrolowany dowódca /komendant, kierownik/ jednostki tyłowej nie powinien odczuwać kontroli jako uciążliwość, lecz jako zabezpieczenie go przed niewłaściwym zrozumieniem zadania, powzięciem błędnej decyzji lub też naruszeniem terminu gotowości do działania.

Kontrolujący jednostki w okresie przygotowania, po wypełnieniu swojej roli, zwykle wracają na SD związku tyłowego, gdzie składają ustne meldunki o wynikach kontroli - pomocy i sporządzają odpowiednie zapisy w dzienniku działań bojowych.

1. <u>Zbieranie danych i złożenie meldunku o gotowości związku tyłowego do działania</u>

W zarządzeniu kwatermistrza /szefa służby/ frontu /armii/ z zasady określony jest termin osiągnięcia przez związek tyłowy gotowości do działania oraz termin złożenia o tym fakcie meldunku do sztabu kwatermistrzostwa frontu /armii/. Z kolei dowódca danego związku tyłowego w swoim rozkazie do działania i w treści zadań, przekazywanych podległym jednostkom w innych formach dowodzenia, również określa termin gotowości i nakazuje meldowanie o osiągnięciu tego stanu.

Nie należy przy tym nakazywać zbyt wczesnego /ponad potrzebę/ terminu gotowości, bowiem skraca się w ten sposób okres przygotowawczy, co bez wątpienia odbija się niekorzystnie na jakości przygotowań, szczególnie w dziedzinie zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego.

Meldunki o gotowości jednostek związku tyłowego napływają do sztabu i dyżurnego operacyjnego w formie ustnej, przekazywane przez techniczne środki łączności i ewentualnie przez oficerów prowadzących kontrolę-pomoc, a powracających na SD po wykonaniu swego zadania.

Sztab związku tyłowego lub organ spełniający jego rolę powinien opracować syntetyczny meldunek o gotowości związku tyłowego do działań, odnotować jego treść w dzienniku działań bojowych i przekazać na TSD frontu /armii/ w formie ustnej lub telegramem przez techniczne środki łączności.

B. Typowa metodyka pracy organów dowodzenia związku tyłowego

Typowa metodyka pracy organów dowodzenia związku tyłowego w okresie przygotowawczym obejmuje niezbędne czynności kierownicze, w zasadzie takie same, jak w "metodyce rozwiniętej" /porównaj czynności podane w tabeli 7/. Czynności dowódcy i jego pomocniczych organów dowodzenia w okresie przygotowawczym związku tyłowego do działań, pracujących w myśl założeń "metodyki typowej", ilustruje rys. 21.

W początkowym okresie zespołowych działań istnieje duże prawdopodobieństwo popełnienia zasadniczego błędu, "błędu decyzyjnego" przez decydenta. Z tego to właśnie powodu dowódcy wojskowi, w tym i dowódcy /szefowie, komendanci/ związków tyłowych, tak wnikliwie analizują zadania, oceniają sytuację na tle całości warunków, wysłuchują propozycji podległych im oficerów sztabu i służb, starannie wypracowują racjonalną decyzję o działaniu podległych im jednostek.

Tak starannie prowadzony proces badawczo-decyzyjny pochłania dużo czasu. W związku z tym obserwuje się często niewłaściwe wykorzystanie czasu dyspozycyjnego przez dowódców /szefów, komendantów/ wyrażające się w tym, że najwięcej czasu z przeznaczonego na przygotowanie działania zajmuje im wypracowanie i powzięcie decyzji oraz jej przekazanie wykonawcom. Dzieje się tak głównie z powodu dużego poczucia odpowiedzialności dowódcy za podejmowaną decyzję i obawy przed popełnieniem "błędu decyzyjnego", Często jednak przyczyną zbyt powolnego dochodzenia do decyzji są braki w wyszkoleniu i niesprawność organizacyjna dowództwa /szefostwa, komendy/ związku tyłowego.
Należy zatem ściśle przestrzegać zasady: "wypracowanie decyzji i doprowadzenie jej do wykonawców nie powinno zajmować więcej niż 1/3 czasu trwania okresu przygotowawczego do działania".

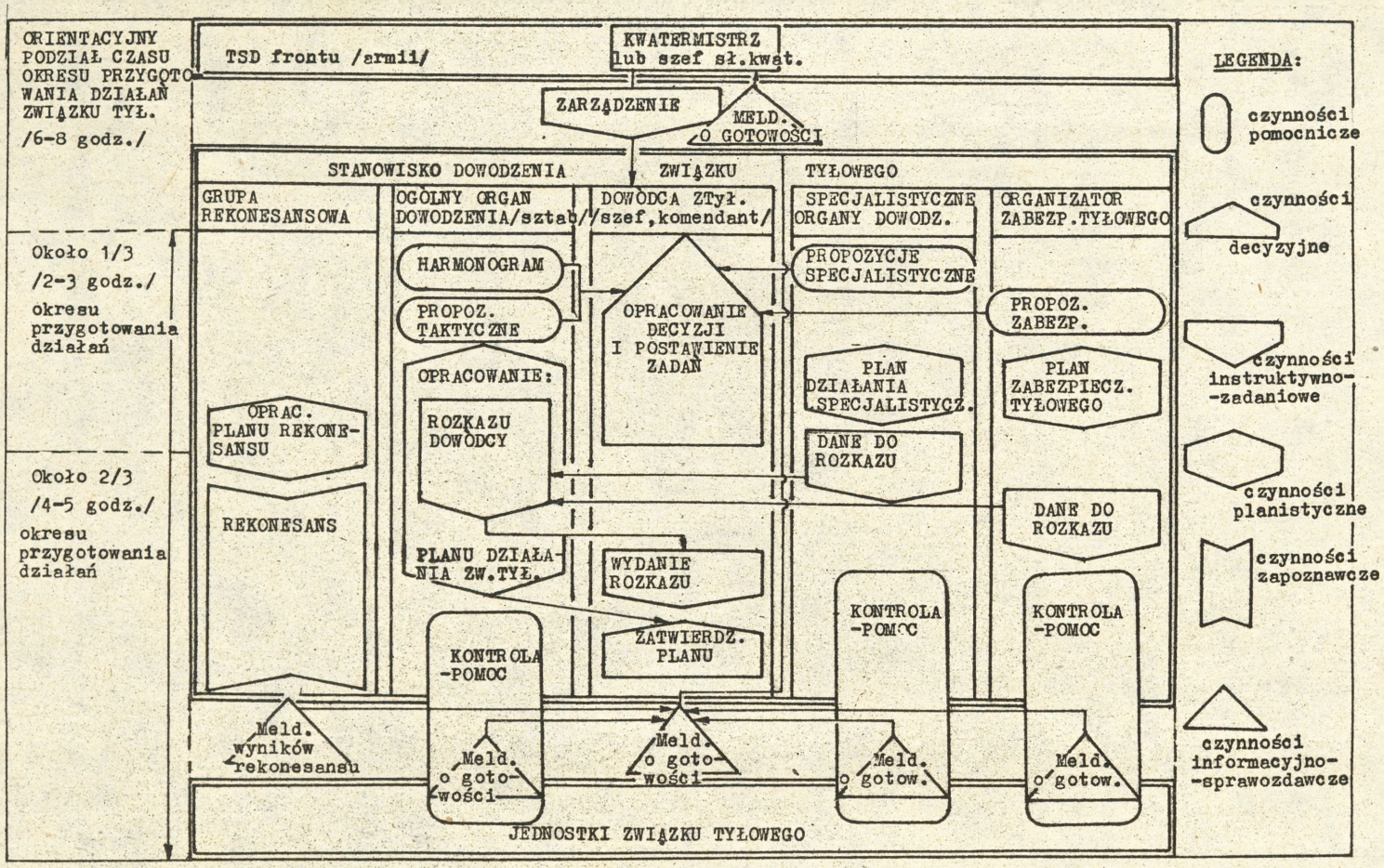

Rys. 21 Ideowy model typowej metodyki pracy organów dowodzenia związku tyłowego w okresie przygotowania działania

Godzi się także przypomnieć, że na postawienie zadań przez dowódcę związku tyłowego czekają dowódcy 2-3 podległych szczebli organizacyjnych tego związku, którzy muszą także - w podobny sposób jak ich przełożony - zorganizować działanie swoich jednostek i w celu osiągnięcia gotowości do działań częstokroć wykonać szereg zadań /czynności/ organizacyjnych z zakresu zabezpieczenia.

W typowej metodyce pracy organów dowodzenia związku tyłowego skróceniu ulegają początkowe czynności.

Pierwszą czynność /po otrzymaniu zarządzenia z TSD frontu, armii/ obejmuje analizę czasu i harmonogram pracy /patrz tabela 7 pkt B oraz rys. 21/. Czynności tej nie wolno zaniechać, bowiem czas dyktuje organizację pracy, a harmonogram pracy jest wyrazem tej organizacji.

Postępując wg metodyki typowej, dowódca /szef, komendant/ może zrezygnować z informowania taktyczno-tyłowego i od razu przystąpić do opracowywania decyzji przy udziale zastępców i wybranych oficerów sztabu. W ten sposób opracowanie decyzji jest połączeniem w jedno takich czynności, jak analiza zadania i ocena sytuacji oraz informowanie taktyczno-tyłowe. Opracowanie decyzji o działaniu związku tyłowego w procesie analizy zadania i oceny sytuacji, jako czynność zagregowana, nie wyklucza możliwości przekazania jednostkom zarządzeń wstępnych przez tych oficerów, którzy uczestniczą w opracowaniu decyzji, a których dowódca /szef, komendant/ może - w tym celu - zwolnić na określony czas.

Całościowe opracowanie decyzji o działaniu związku tyłowego w czasie analizy zadania i oceny sytuacji może przebiegać w myśl zaleceń przedstawionych w rozdz. III pkt 1.A.5, a i b, tj. wg zagadnień służb lub wg układu zagadnień decyzji.

Dalsze czynności kierownicze dowódcy /szefa, komendanta/ oraz jego sztabu i szefów służb, wykonywane w okresie przygotowania związku tyłowego do działań, mogą przebiegać tak, jak to wykazano w tabeli 7 /pkt B, podpunkty 3-8/. Czynności te są w zasadzie takie same jak w przedstawionej "metodyce rozwiniętej", a i sposób ich wykonania może także przebiegać według zaleceń dotyczących tej metodyki.

C. Skrócona metodyka pracy organów dowodzenia związku tyłowego

Skrócony tryb organizacyjno-metodyczny pracy kierowniczej dowódcy /szefa, komendanta/ związku tyłowego stosuje się w wypadku skrajnie skróconego czasu trwania okresu przygotowawczego, tj. do 6 godzin. Skrócona metodyka pracy organów dowodzenia obejmuje do 6 czynności /patrz tabela 7, pkt C/, tj. o połowę mniej aniżeli w metodyce rozwiniętej. Mimo krótkiego okresu przygotowawczego działanie związku tyło-

wego musi być zorganizowane, zaś praca dowództwa /szefostwa, komendy/ podporządkowana temu celowi także musi być zorganizowana w niezbędnym zakresie. Dlatego też muszą być zrealizowane następujące czynności: analiza czasu i wykonanie harmonogramu pracy dowództwa, powzięcie decyzji o działaniu związku tyłowego, wydanie rozkazu, kontrola - pomoc i meldunek o gotowości do działania.

Pominięcie pewnych czynności i dokumentów dowodzenia skraca czas organizacji działania odpowiednio do wymiaru krótkiego okresu przygotowawczego. Dążyć jednak należy do usprawnienia czynności dowódcy /szefa, komendanta/ związku tyłowego oraz opracowania dokumentów dowodzenia, niezbędnych przynajmniej dla zorganizowanego rozpoczęcia działania.

Przykładem skrócenia czasu powzięcia decyzji jest jej stopniowe opracowywanie i ratalne doprowadzanie do wykonawców wg stopni pilności zadań związku tyłowego. Istota sukcesywnego opracowywania decyzji i przekazywania wykonawcom wg pilności jej treści została przedstawiona w rozdz. III, pkt 1.A.5.c. Z kolei usprawnieniem doprowadzenia decyzji do wykonawców, choćby w zakresie zadań pierwszego i drugiego stopnia pilności, może być opracowanie jej przy udziale /obecności/ dowódców jednostek, wybranych wg kryterium kolejności przystępowania do działania. Po uruchomieniu działania dowódca i sztab powinni niezwłocznie przystąpić do opracowania decyzji o wykonaniu zadań trzeciego stopnia pilności i wydania rozkazu dowódcy na piśmie oraz do dokończenia opracowania planu działania związku tyłowego w całym ZOD.

Usprawnienie opracowania i wydania niezbędnych dokumentów dowodzenia można osiągnąć przez wykorzystanie wzorów /blankietów/, jednoczesne opracowywanie kilku zagadnień dokumentu przez wyspecjalizowanych oficerów sztabu i służb, posługiwanie się organizacją itp.

W wypadku dysponowania na organizację działania jedynie "czasem krytycznym"[3/] zaistnieje konieczność rezygnacji z dokumentów dowodzenia, bowiem spośród czynności kierowniczych ich przygotowanie jest właśnie najbardziej czasochłonne. Organizując działania związku tyłowego w "czasie krytycznym" należy: decyzje obmyśleć, a nie pisać; plany "posiadać w głowie", a nie na mapie i w legendzie; zadania stawiać ustnie, a nie na piśmie. W takim wypadku dowódca, sztab i służby stosują skróconą metodykę dowodzenia oraz posługują się tylko mapą, osobistymi zeszytami pracy /notatkami/ i dziennikiem działań bojowych.

3/ Czas krytyczny - to taki jego wymiar, który nie pozwala na opracowanie i wydanie dokumentów dowodzenia we właściwych terminach.

2. Dowodzenie związkiem tyłowym w toku działania

Dowodzenie związkiem tyłowym w toku działania /wykonywania zadań/ przebiega w oparciu o zasady przedstawione w dotychczasowej treści podręcznika. Na dowodzenie związkiem tyłowym w toku działania w zasadniczy sposób wywiera wpływ działalność organizatorska dowództwa, zrealizowana w okresie przygotowawczym, nieprzypadkowo zwanym także okresem organizacji działań. To w okresie przygotowawczym powzięto decyzję i opracowano plan działania oraz wydano rozkaz dowódcy /szefa, komendanta/ na cały zorganizowany okres działania.

Pozornie może wydawać się, że skoro w okresie organizacji zdecydowano, zaplanowano i rozkazem uruchomiono działanie związku tyłowego, to - w teorii - zrealizowano istotę dowodzenia i w praktyce dowództwo /szefostwo, komenda/ w toku działania może ograniczyć swoją działalność do czuwania, aby "maszyna pracowała i nie zboczyła z wyznaczonego kursu". Jednakże dowodzenie związkiem tyłowym w toku działania nie jest zaprogramowaną i wycelowaną rakietą, ani też pojazdem torowym, którego kierunek ruchu określają szyny, lecz jest procesem wymagającym sterowania i zasilania od początku do końca działania w danym ZOD.

Dowodzenie związkiem tyłowym w toku działania powiada określone właściwości, których istotę przedstawia się w dalszej części podręcznika.

A. Rozkład natężenia wysiłku organów dowodzenia

Rozkład natężenia wysiłku organów dowodzenia związku tyłowego zależy od okresu działania /przygotowawczego lub wykonawczego/ oraz od szeregu innych czynników /np. sytuacji operacyjnej i tyłowej, warunków terenowych i atmosferycznych, potrzeb wojsk itp./.

Największe spiętrzenie czynności kierowniczych, a zatem i największe natężenie wysiłku organów dowodzenia przypada na okres przygotowawczy do działań, co szeroko przedstawione zostało w rozdz. III, pkt. 1.A.B i C.

Rozkład wysiłku organów dowodzenia w toku działania związku tyłowego ma charakter zmienny, w zależności od rodzaju i warunków działania. W trakcie wykonywania zadania taktycznego /np. przegrupowania, rozwijania się do pracy w nowym rejonie/ szczególnie zaangażowany jest ogólny organ dowodzenia /sztab/ związku tyłowego, natomiast w czasie wykonywania zadania specjalistycznego najwięcej kierowniczego wysiłku wkłada w dowodzenie specjalistyczny organizator dowodzenia /patrz - tabela 2/. Dowódca /szef, komendant/ i organizatorzy wszechstronnego zabezpieczenia działania związku tyłowego mają zadania ciągłe, a ich wysiłek kierowniczy rozłożony jest względnie równomiernie.

W razie uderzenia nieprzyjaciela na związek tyłowy lub w wypadku gruntownej zmiany jego zadania, wszystkie osoby i komórki organizacyjne dowództwa /szefostwa, komendy/ pracują z maksymalnym natężeniem i w niezbędnym wymiarze czasu.

Syntezę natężenia wysiłku kierowniczego organów dowodzenia związku tyłowego przedstawia tabela 13.

TABELA 13

SYNTEZA NATĘŻENIA WYSIŁKU KIEROWNICZEGO ORGANÓW DOWODZENIA ZWIĄZKU TYŁOWEGO

Lp.	Podokresy ZOD i rodzaje zadań	Organa dowodzenia			
		Dowódca /szef, komendant/	Ogólny org. dow. /sztab/	Specjalist. organ dowodzenia	Organizator zabezpieczenia
1	Okres przygotowawczy	x	x	x	x
2	Okres działania:				
	a/ zadanie taktyczne	x	x		x
	b/ zadanie specjalistyczne	x		x	x
	c/ zad. zabezpieczenia działań	x			x
3	Zdarzenie awaryjne lub gruntowna zmiana zadania	x	x	x	x

B. Organizacja i metodyka dowodzenia związkiem tyłowym w toku działania

Metodyka dowodzenia związkiem tyłowym w toku działania /wykonywania zadań/ polega na:

a/ umiejętnym wykorzystaniu i rozwijaniu planu działania;

b/ podejmowaniu decyzji o działaniu związku tyłowego w kolejnej dobie;

c/ reagowaniu na zdarzenia nie przewidziane i nie określone ściśle w planie działania;

d/ stawianiu zadań wykonawcom;

e/ egzekwowaniu wykonania postawionych zadań.

a. Wykorzystanie planu działania związku tyłowego

Plan działania w swojej treści zawiera decyzję o sposobach wykonania zadań związku tyłowego w całym ZOD, doprowadzoną do wykonawców /jednostek/ w formie rozkazu dowódcy. Stanowi więc podstawę formalnoprawną dla organów dowodzenia związku tyłowego i źródło danych decyzyjnych.

Gdyby plan działania we wszystkich jego zagadnieniach /zadaniach związku tyłowego/ mógł być opracowany na wszystkie dni danego ZOD w jednakowym stopniu szczegółowości, a działania przebiegały bez zakłóceń, to rola organów dowodzenia mogłaby sprowadzać się do doprowadzania treści planu do właściwych wykonawców /jednostek/. Jednakże plan ten bywa zwykle opracowany w różnych stopniach szczegółowości /patrz rozdz. III, pkt 1.A.9 oraz wzór planu - załącznik 10/ zależnych od czasu, którym dysponowano na jego wykonanie. Plan zbyt ogólny, przed jego wdrożeniem, wymaga uszczegółowienia /rozwinięcia/ w niezbędnym zakresie.

Rozwijania planu działania związku tyłowego dokonuje się z doby na dobę, poczynając od drugiej doby danego ZOD /na dobę pierwszą danego ZOD opracowano go w szczegółach w okresie przygotowawczym/. Podstawę rozwijania planu stanowi decyzja /dobowa/ dowódcy. Rozwinięty plan na kolejną dobę działania służy za podstawę do działania pionów organizacyjnych i służb dowództwa /szefostwa, komendy/ związku tyłowego.

b. Decyzja o działaniu związku tyłowego w kolejnej dobie

Potrzebę podejmowania decyzji o działaniu związku tyłowego w czasie kolejnej doby określa nie tylko konieczność rozwijania planu, ale także napływające od przełożonego komunikaty, dyspozycje i wytyczne dotyczące kolejnej doby oraz aktualna sytuacja związku, mająca wpływ na jego dalsze działanie.

Układ decyzji o działaniu w kolejnej dobie jest taki sam jak decyzji dotyczącej całego ZOD /patrz rozdz. III, pkt 1.A.5c, tab. 9 i załączniki 6,7,8/. Mniejszy będzie tylko jej zakres rzeczowy i treści, bowiem obejmujący zadania i sposób ich wykonania tylko na czas doby. Decyzję "dobową" powinien z dnia na dzień podejmować dowódca /szef, komendant/ związku tyłowego lub zastępca pełniący czasowo jego obowiązki, natomiast doprowadzenie decyzji do wykonawców /jednostek/ może wykonać sztab oraz szefowie specjalistycznych pionów i służb.

Opracowanie decyzji dobowej może przebiegać zasadniczo dwoma sposobami, które - w zależności od rodzaju związku tyłowego i jego sytuacji - mogą mieć odpowiednie odmiany.

Sposób pierwszy polega na tym, że dowódca /szef, komendant/ zwołuje codzienną odprawę, na której zastępcy /szefowie pionów/ i szefowie służb meldują wykonanie i przebieg realizacji decyzji z dnia poprzedniego oraz stojące przed ich pionami i służbami zadania, a także proponują sposoby ich wykonania. Dowódca ustosunkowuje się do przedstawionych propozycji, akceptując je lub ewentualnie korygując. W tej akceptacji propozycji i w korygujących je wytycznych wyraża się powzięcie decyzji przez dowódcę związku tyłowego. Decyzja o działaniu związku tyłowego w

kolejnej dobie, opracowana tym sposobem, jest niejako "zaakceptowaną sumą decyzji zastępców /szefów pionów/ i szefów służb".

Drugi sposób polega na zameldowaniu dowódcy /szefowi, komendantowi/ projektu całościowej decyzji przez szefa sztabu lub innego zastępcę i jej zatwierdzeniu z ewentualnymi poprawkami, dotyczącymi głównie użycia sił i środków oraz sposobu ich działania. Opracowaniem projektu decyzji kieruje szef sztabu lub inny zastępca przy udziale szefów pionów specjalistycznych i służb albo oficerów "dyżurnego zespołu kierowania"[4/]. W tym wypadku powzięcie decyzji wyraża się w zatwierdzeniu przez dowódcę jej projektu.

Projekt decyzji dobowej może być przedłożony dowódcy /szefowi, komendantowi/ związku tyłowego przez meldującego bez uczestnictwa w tym innych oficerów. Jednak bardziej celowe jest dokonywanie tej czynności na odprawie szefów pionów specjalistycznych i służb, gdyż unika się w ten sposób konieczności przekazywania treści decyzji zainteresowanym oficerom dowództwa /szefostwa, komendy/.

Decyzja o działaniu związku tyłowego w następnej dobie powinna być powzięta i doprowadzona do wykonawców najpóźniej w godzinach wieczornych dnia poprzedniego. Porę tę determinują następujące zdarzenia:

- wykonanie lub prawie całkowite wykonanie decyzji z dnia poprzedniego;
- zebranie meldunków sytuacyjnych z poszczególnych oddziałów, pododdziałów i urządzeń związku tyłowego;
- otrzymanie odgórnych danych do decyzji na dobę następną, takich jak wytyczne, komunikaty, dyspozycje sztabu i służb kwatermistrzowskich frontu /armii/.

Nie bez wpływu na działanie w "dobowym cyklu", z odpowiednim decyzyjnym wyprzedzeniem, pozostaje naturalny rytm biologiczny ludzi, który działania bojowe wprawdzie zakłócają, ale którego nie eliminują.

c. Decyzje doraźne

Podczas działania związków tyłowych w operacji zaczepnej frontu /armii/ będą występowały zdarzenia nie przewidziane w planie działania i nie określone ściśle w decyzjach dobowych, a tym bardziej w decyzji na cały ZOD. Będą to przeważnie zdarzenia o charakterze bojowym, obronnym i zabezpieczeniowym. Zdarzenia takie będą wymagały reakcji nie tylko ze strony dowódców właściwych /ze względu na zdarzenie/ jednostek, ale także i reakcji odpowiednich organów dowodzenia związku tyłowego.

4/ Patrz rozdz. III pkt 2.B.7

Wiadomości o ważniejszych zdarzeniach w jednostkach związku tyłowego, w formie meldunków, napływają na SD związku tyłowego do dyżurnej służby operacyjnej, dyżurnego zespołu kierowania lub bezpośrednio do osób funkcyjnych dowództwa /szefostwa, komendy/.

Informacje wymagające doraźnej reakcji ze szczebla związku taktycznego, po odnotowaniu na mapie roboczej i w dzienniku działań bojowych, powinny być skierowane do właściwego zastępcy - szefa pionu lub do służby specjalistycznej w celu powzięcia doraźnej decyzji i przekazania jej zainteresowanym jednostkom.

Nie przewidzianych zdarzeń, wymagających doraźnych decyzji, może być wiele w ciągu doby działania. Uważa się, że doraźne decyzje powinni podejmować zastępcy, szefowie pionów i służb.

Suma drobnych zdarzeń może tworzyć jakościowo nową sytuację związku tyłowego, wymagającą reakcji ze strony dowódcy. Również duże straty związku tyłowego, zagrożenie zniszczeniem lub obezwładnieniem zawsze wymagać będą doraźnej decyzji dowódcy /szefa, komendanta/. W sytuacjach krytycznych dowódca /szef, komendant/ powinien przeanalizować i ocenić sytuację, powzięć nową decyzję i wg niej uruchomić odpowiednie działanie.

Reasumując sprawę decyzji, podejmowanych w danym ZOD, można je sklasyfikować i przedstawić w postaci graficznej /rys. 22/.

d. Stawianie zadań

Stawianiu zadań jednostkom, należącym organicznie do związku tyłowego, poświęciliśmy nieco uwagi w rozdz. III, pkt. 1.A.4. - "wydawanie zarządzeń wstępnych" i podpunkt 7 - "ogłoszenie decyzji i postawienie zadań dowódcom jednostek". Wymienione treści dotyczyły jednak okresu przygotowawczego i doprowadzenia do wykonawców decyzji na cały ZOD. W tym miejscu pragniemy sformułować kilka uwag dotyczących przekazania wykonawcom decyzji dobowych i doraźnych.

Ogólne sposoby i środki stawiania zadań na kolejną dobę działań i zadań doraźnych, jakimi dysponuje dowództwo /szefostwo, komenda/ danego związku tyłowego, są w zasadzie stałe i wykorzystywane w każdej sytuacji.

Poszczególnym specjalistycznym jednostkom, np. dla różnych rodzajów polowych składów środków materiałowych w związkach tyłowych o charakterze materiałowo-zaopatrzeniowym /ABMZ, FBMZ, TBF i ich wydzielone oddziały/ i dla innych związków, zadania są przekazywane z TSD frontu /armii/ przez specjalistyczne służby tyłowe, dowództwa i szefostwa rodzajów wojsk i służb za pośrednictwem dowództw /szefostw, komend/ związków tyłowych. Tego rodzaju zadania dla specjalistycznych jednostek napływają z TSD frontu /armii/ na SD danego związku tyłowego w formie

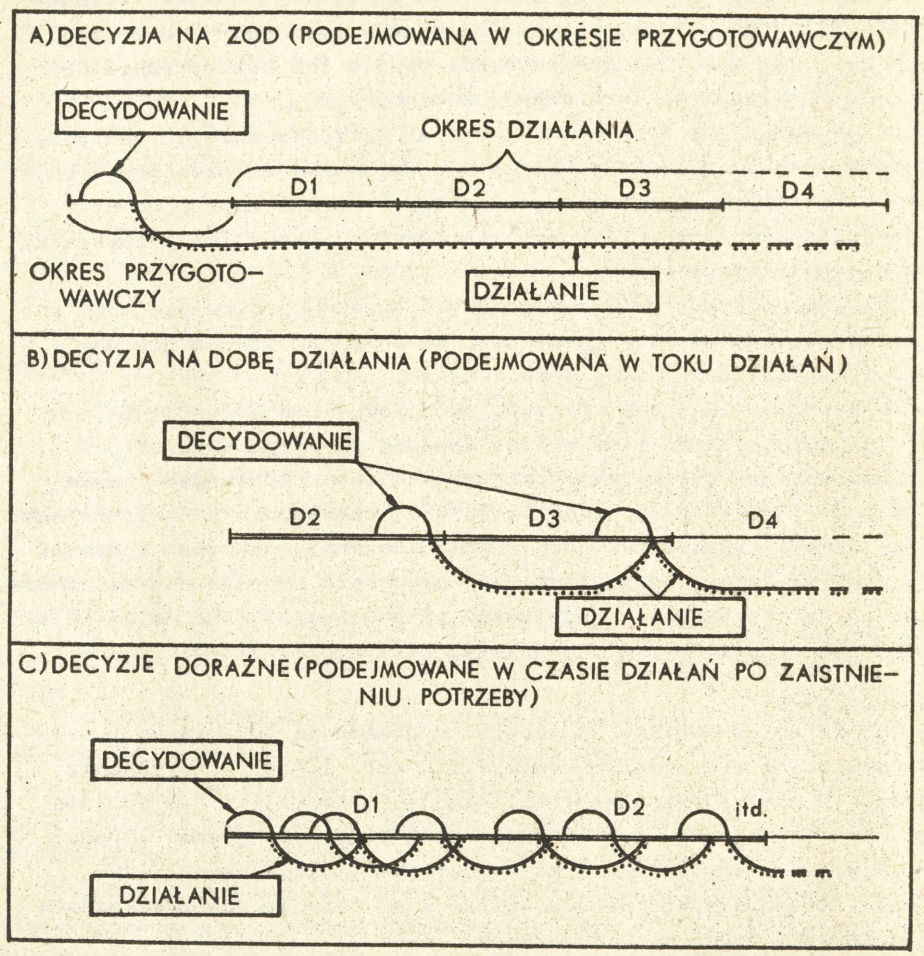

Rys. 22 Klasyfikacja decyzji dowódcy związku tyłowego wg czasu ich podejmowania i zakresu treści decyzyjnych

dokumentów i wytycznych na piśmie, rozdzielników, zleceń i innych dyspozycji materiałowych. Te dokumenty decyzyjne /zadaniowe/ nie mogą być przetwarzane, a tym bardziej zmieniane przez dowództwo /szefostwo, komendę/ związku tyłowego. Powinny być niezwłocznie przekazane właściwemu adresatowi - jednostce danego związku tyłowego.

Zadania dla jednostki od fachowego przełożonego z TSD frontu /armii/ napływają na SD związku tyłowego z odpowiednim wyprzedzeniem /w stosunku do terminów ich realizacji/ i dlatego powinny stanowić podstawę

do decyzji dobowej dowódcy /szefa, komendanta/ oraz odpowiednio dopełnione o sprawy taktyczne, zabezpieczeniowe i inne - stanowić treść zadań jednostek na kolejną dobę działań. Ilustrację obiegu informacji zadaniowych w relacji: TSD frontu /armii/ - SD związku tyłowego - SD specjalistycznych jednostek przedstawia rysunek 23.

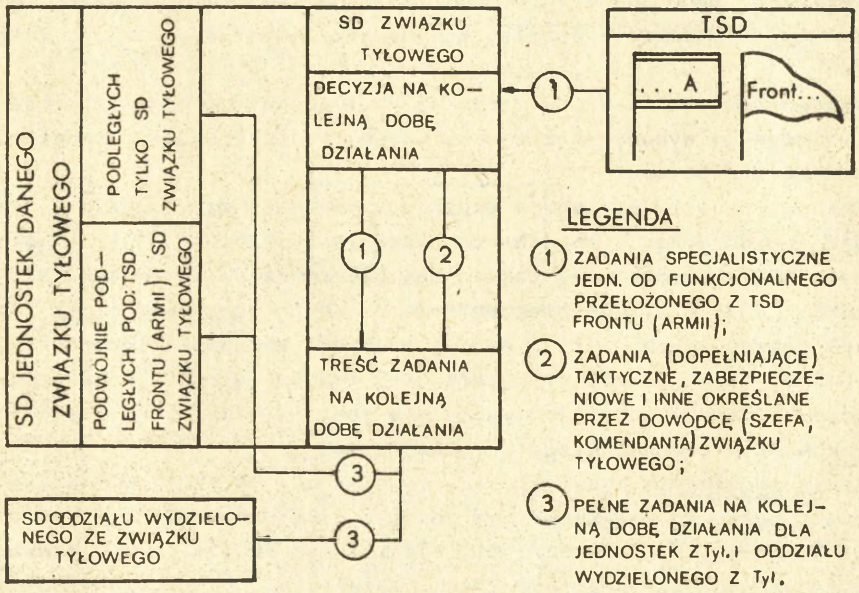

Rys. 23 Ideowy model obiegu informacji zadaniowych w relacji: TSD frontu /armii/ - SD ZTył. - SD specjalistycznych jednostek i oddziału wydzielonego z ZTył.

Do stawiania jednostkom zadań na kolejną dobę działania powinni być angażowani odpowiedni zastępcy /szefowie pionów specjalistycznych/ i szefowie służb, a także - w miarę możliwości - osobiście dowódca /szef, komendant/ związku tyłowego.

Zadania specjalistyczne jednostek, stawiane im przez sztab kwatermistrzostwa i odpowiednie służby oraz szefostwa rodzajów wojsk, w zasadzie powinny być przekazywane za pośrednictwem dowództwa /szefostwa, komendy/ związku tyłowego, tak jak przedstawia to rys. 23.

Nieprzestrzeganie tej zasady może zdezorganizować dowodzenie związkiem tyłowym, bowiem dowódca /szef, komendant/, nie znając zadań podległych mu służbowo jednostek, nie może wywierać organizatorskiego wpływu na przebieg ich wykonania i wszechstronnego zabezpieczenia.

Jednakże mogą zaistnieć sytuacje, w których pilność zadań spowoduje konieczność przekazywania zadania specjalistycznego z TSD frontu /armii/ do specjalistycznej jednostki, np. do polowego składu amunicyjnego czy mps, z pominięciem SD związku tyłowego. Każdemu wypadkowi pominięcia bezpośredniego przełożonego przy przekazywaniu zadania towarzyszyć muszą następujące czynności:

- stawiający zadanie powinien powiadomić o tym fakcie pominiętego przełożonego, tj. dowódcę /szefa, komendanta/ związku /oddziału związku/ tyłowego;
- dowódca jednostki, który otrzymał zadanie od funkcyjnego przełożonego, powinien je wykonywać i zameldować o tym fakcie bezpośredniemu przełożonemu służbowemu.

Na specjalną uwagę zasługuje problem kierowania działalnością oddziałów wydzielanych przez niektóre związki tyłowe frontu i armii. Według aktualnych poglądów oddziały takie mogą być tworzone ze składu TBF, FBMZ, ABMZ i BSzF dla zabezpieczenia określonych zgrupowań wojsk lub kierunków operacyjnych. Siły i środki oddziału związku tyłowego /OTBF, OFBMZ, OABMZ, OBSzF/ określa kwatermistrz frontu /armii/. Dowództwo /szefostwo, komenda/ oddziału wydzielane jest ze składu dowództwa /szefostwa, komendy/ odpowiedniego związku tyłowego.

Ponieważ oddział związku tyłowego rozwija się do pracy w oddzielnym rejonie, odległym od macierzystego związku o kilkadziesiąt, a nawet kilkaset kilometrów /np. OTBF/, kierowanie jego działalnością i wszechstronne zabezpieczenie przez dowództwo /szefostwo, komendę/ własnego związku byłoby bardzo utrudnione, a niekiedy wręcz niemożliwe. Wobec tego powinien on posiadać autonomiczną samodzielność. Zadania specjalistyczne, a częstokroć nawet taktyczne oraz dotyczące zabezpieczenia, otrzymywać może bezpośrednio z TSD frontu /armii/.

Zadania dla specjalistycznych jednostek oddziału /np. dla polowych składów lub ich oddziałów/ - podobnie jak w wypadku związku tyłowego - przekazywane są z TSD frontu /armii/ za pośrednictwem dowództwa /szefostwa, komendy/ oddziału. W razie pominięcia przez stawiającego zadanie /np. szefa służby frontu/ dowództwa oddziału tryb postępowania jest taki sam, jak poprzednio omówiony w odniesieniu do całości związku tyłowego.

Wariant obiegu informacji bezpośrednio między TSD frontu /armii/ a jednostkami specjalistycznymi lub oddziałem związku tyłowego ilustruje rysunek 24.

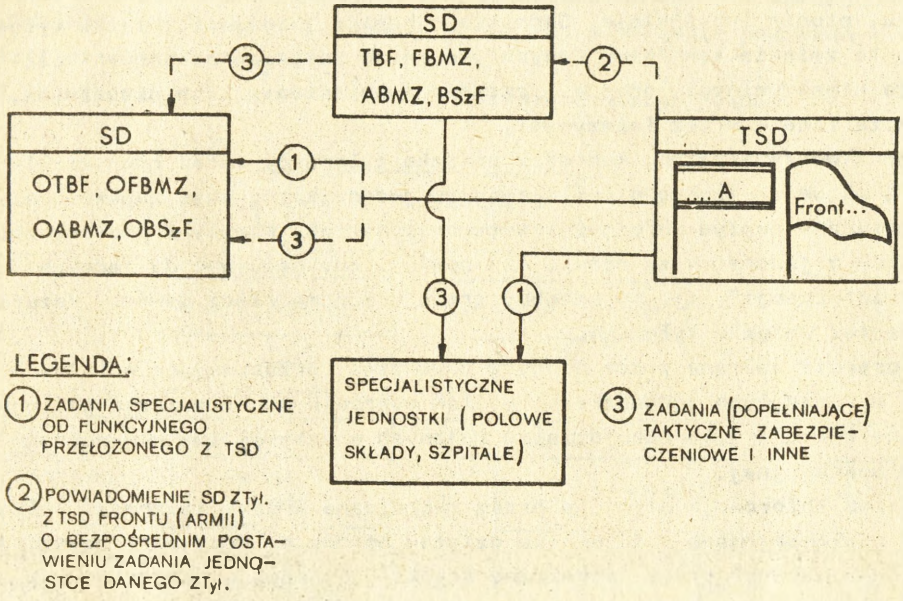

Rys. 24 Ideowy model obiegu informacji zadaniowych w relacji: TSD frontu /armii/ - oddział ZTył. oraz TSD frontu /armii/ - jednostka związku tyłowego /oddziału związku/

e. Zbieranie informacji

Cybernetycy twierdzą, że "nie praca, lecz informacja zrodziła człowieka", inni - także entuzjaści tej nowej dyscypliny naukowej - uważają, że "nie ten kieruje, kto ma ku temu formalne prawo, lecz ten, kto dysponuje odpowiednimi informacjami". Również i w tym podręczniku stwierdzone zostało, że bez odpowiednich informacji niemożliwe jest racjonalne działanie, tak jednostkowe, jak i zespołowe. Informacja jest bowiem intelektualną podstawą dowodzenia i kierowania.

O posiadanie przez związek tyłowy informacji zadaniowych /zadań/ dba odpowiedni organ dowodzenia tyłami, znajdujący się zwykle na TSD frontu /armii/.

Kierowanie związkiem tyłowym w toku działania wymaga posiadania możliwie pełnych, aktualnych i prawdziwych informacji o sytuacji każdej jednostki tego związku, tj. o jej stanie, położeniu, możliwościach, zaawansowaniu w realizacji zadań, potrzebach materiałowych, medycznych i technicznych, o stanie bezpieczeństwa oraz o innych warunkach działania.

Każdy dowódca /szef, komendant/, szef pionu specjalistycznego oraz szef służby posiada odpowiedni "bank danych" /bank informacji/ o swoim związku, pionie lub służbie. Jednakże dynamika działania związku tyłowego ciągle zmienia ten "bank danych", czyniąc informacje: jedne - całkowicie nieaktualnymi, drugie - częściowo zmienionymi lub niepełnymi, a jeszcze inne - wręcz fałszywymi.

Dowództwo /szefostwo, komenda/ związku tyłowego, chcąc mieć ciągle pełną i aktualną wiedzę o podległych mu jednostkach, musi zapewnić sobie systematyczny dopływ informacji z tych jednostek. Kanały i sposoby zbierania ich z jednostek są różne, ale powinny one napływać do jednego "banku informacji", tj. do sztabu, pracującego na rzecz dowódcy /szefa, komendanta/ związku tyłowego.

Informacje zebrane przez osoby z dowództwa, przebywające w różnych celach w podległych jednostkach, po ich powrocie na SD związku powinny być odnotowane w dzienniku działań bojowych w sztabie lub u dyżurnego służby operacyjnej.

Również informacje uzyskane przez techniczne środki łączności powinny być udokumentowane w dzienniku działań bojowych. Przy przekazywaniu informacji ustnych przez techniczne środki łączności w dowództwach i sztabach wszystkich jednostek powinna obowiązywać zasada "skutecznego połączenia", tzn. że odbierający powinien informację przyjąć, zapisać /nawet jeżeli jest ona przeznaczona dla innej osoby/, a następnie przekazać właściwemu adresatowi. Abonenta, któremu zwykle z trudem udaje się uzyskać połączenie z danym SD, nie wolno "odsyłać" pod pretekstem, że to "niewłaściwy numer".

Informacje należy zawsze dokumentować, zarówno przyjęte, jak i przekazane /nadane/. Dokumentuje się /utrwala/ je bądź to przez naniesienie na mapę lub adnotację w innym dokumencie graficznym, bądź też przez zapis w dzienniku działań, osobistym zeszycie pracy, przez zapis na taśmie /płycie/ magnetycznej lub błonie fotograficznej, albo też przez sporządzenie odpowiedniego dokumentu sztabowego /protokołu, notatki, itp./.

Rozdziałem informacji zajmuje się zwykle szef sztabu. Przekazywaniem informacji zainteresowanym osobom danego organu dowodzenia jest zadaniem sztabu, kancelarii i służb dyżurnych.

Postępowanie z informacjami, a szczególnie udokumentowanymi, powinno być zgodne z zasadą tajności dowodzenia i przepisami o postępowaniu z dokumentami niejawnymi.

f. Nadzór służbowy

Nadzór służbowy jest to stała troska przełożonego o pełne i terminowe wykonywanie przez podwładnych ich obowiązków i zadań.

Przełożony sprawuje nadzór przez stosowanie zbioru form dowodzenia i kierowania, takich jak: kontrola podwładnych, żądanie sprawozdań i meldunków, szkolenie, wychowanie, przymus, stwarzanie podwładnym motywacji działania i inne.

Strukturę form i zakresów nadzoru odzwierciedla rysunek 25.

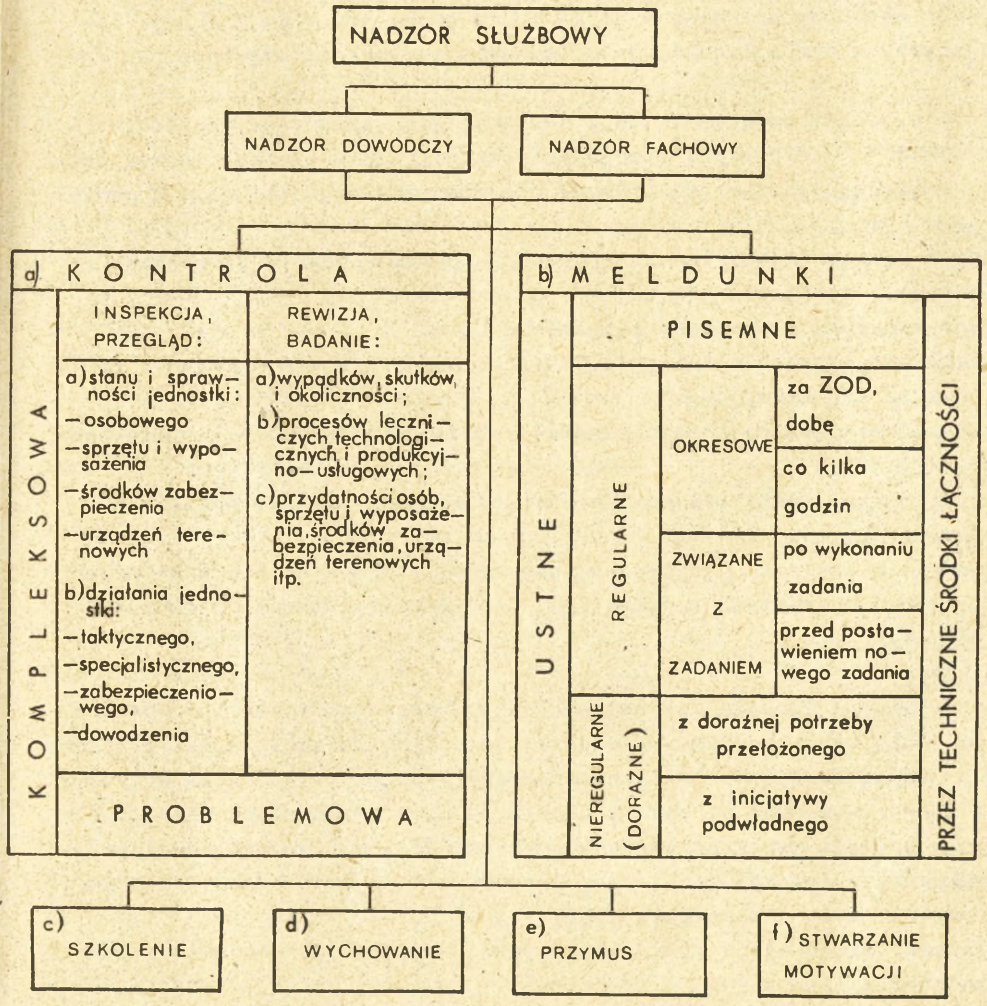

Rys. 25 Struktura form i zakresów nadzoru służbowego

Nadzór służbowy przy użyciu wymienionych form jest realizowany przez dowódcę /szefa, komendanta/ w stosunku do podległych jednostek danego związku tyłowego oraz przez kwatermistrza frontu /armii/ w stosunku do podległych mu związków tyłowych. Nadzór służbowy w wymienionych relacjach i sprawowany przez służbowego przełożonego nazywa się "nadzorem dowódczym".

Nadzór służbowy sprawowany przez szefa pionu specjalistycznego lub szefa służby w podległych ogniwach dowodzenia określa się "nadzorem fachowym".

Zarówno nadzór dowódczy, jak i fachowy, jest spełniany osobiście przez dowódcę, szefa pionu specjalistycznego, szefa służby i przez osoby im podległe, należące do organów dowodzenia danego szczebla organizacyjnego tyłów.

Nadzór służbowy jest zawsze ingerencją przełożonego w działanie podwładnego i sprowadza się do:

- egzekwowania obowiązków i zadań;
- rozliczenia z działania, tj. zbilansowania efektów, nakładów sił i środków oraz ich strat;
- udzielenia podwładnemu niezbędnej pomocy organizatorskiej lub osobowej i rzeczowej;
- wyciągnięcia wniosków odnośnie do podwyższenia efektywności dalszych działań.

Nadzór nie powinien ograniczać inicjatywy i pomysłowości podwładnych oraz wzajemnego zaufania i pozytywnej współpracy między przełożonym i podwładnymi.

Kontrola

Kontrola jest funkcją kierowniczą i najważniejszą formą sprawowania nadzoru służbowego organów dowodzenia wszystkich szczebli wojsk i tyłów. Kontrola związków tyłowych i ich jednostek może być prowadzona w każdym etapie zorganizowanego okresu działania, a więc przed działaniem /tj. w okresie przygotowawczym/, w toku wykonywania zadań danego ZOD i po jego upływie, a szczególnie po zakończeniu operacji frontowej /armijnej/, którą związki tyłowe zabezpieczały.

W zależności od etapu kontrolnego różne mogą być główne cele kontroli, co przedstawia tabela 14.

Kontrolę-pomoc, prowadzoną w jednostkach przez organa dowodzenia związku tyłowego w okresie przygotowawczym, opisano w rozdz. III, pkt 1.A.11.

Okres właściwego działania związku tyłowego w danym ZOD to szczególnie odpowiedni etap do sprawowania nadzoru w formie kontroli, bowiem

TABELA 14

GŁÓWNE CELE KONTROLI W RÓŻNYCH OKRESACH DZIAŁANIA ZWIĄZKU TYŁOWEGO

Lp.	Etap kontrolny	Główny cel kontroli
1.	Okres przygotowawczy do działania w danym ZOD	Pomoc
2.	Okres działania w danym ZOD	Egzekwowanie
3.	Po upływie czasu danego ZOD	Rozliczenie

chodzi tu o wyegzekwowanie pełnego i terminowego wykonania zadań przez każdą jednostkę tyłową. Suma tych zadań określa zabezpieczenie tyłowe, stanowiące duży potencjał siły bojowej wojsk frontu /armii/.

Kontrola w toku działania powinna być organizowana lub przynajmniej skoordynowana przez sztab związku tyłowego. Kontroli, jako formy nadzoru, nie należy nadużywać, bowiem powoduje ona - obok skutków pozytywnych - dezorganizację działania jednostki kontrolowanej, a ponadto może być oceniana przez kontrolowanych dowódców jako wyraz braku zaufania ze strony kontrolującego organu dowodzenia.

W toku działań związku tyłowego nie zaleca się prowadzenia kontroli kompleksowej, tj. obejmującej wszystkie kierunki działalności taktycznej, specjalistycznej i zabezpieczeniowej, gdyż utrudnia ona funkcjonowanie jednostki i przeszkadza jej w wykonywaniu zadań. Rekomenduje się natomiast kontrolę problemową /odcinkową/, która, nie hamując działania jednostki, sprzyja usprawnieniu tego działania.

Kontrola prowadzona w każdej formie powinna zawierać atrybuty jej organizacji, tj.: kto i kogo lub co kontroluje, miejsce i czas kontroli, cel i zakres kontroli, wykorzystywane siły i środki, termin i formę opracowania wyników kontroli itp.

Cele i zakres kontroli należą do tych elementów organizacji kontroli, których treść można uogólnić. Cel i zakres kontroli jednostek tyłowych wyrażono na schemacie - rys. 25 a - kontrola.

Głównym celem kontroli po upływie czasu ZOD, tj. po wykonaniu zadań w danym okresie, jest rozliczenie jednostki z wykonania zadania. Dopiero po zakończeniu ZOD kontrola kompleksowa ma racjonalny sens i może być prowadzona, jednak pod warunkiem, że jest na to czas, a jednostka kontrolowana nie działa w tzw. "ruchu ciągłym".

Kontrola o celu rozliczeniowym /kompleksowa/ może mieć pełny zakres i cele:

a/ ustalenie stanu rzeczywistego w kontrolowanym przedmiocie;

b/ porównanie stanu rzeczywistego z rozkazem dowódcy określającym zadania i innymi aktami normatywnymi;

c/ wykrycie przyczyn ewentualnych niezgodności między stanem faktycznym a zadaniem /celem/ albo wykrycie warunków i okoliczności sprzyjających prawidłowej realizacji zadania, czyli skuteczności danego działania;

d/ wskazanie sposobów osiągnięcia celów w dalszym działaniu lub podniesienia sprawności i skuteczności działania, np. przez:

- określenie sposobów usunięcia niezgodności między celem /zadaniem/ a stanem rzeczywistym,
- zmianę lub korektę przebiegu procesu technicznego, leczniczego, produkcyjno-usługowego, technologiczno-organizacyjnego itp. /w zależności od rodzaju jednostki tyłowej/,
- wskazanie pozytywnych stron, zdarzeń i przedsięwzięć danego działania,
- zapewnienie prawidłowej informacji o stanie działania /wynikach kontroli/ dla potrzeb organów dowodzenia.

Na zakończenie warto nadmienić, że kontrola jest atrybutem władzy i powinna być oddzielona od wykonawcy, a tzw. "samokontrola" /stosowana z dobrymi rezultatami, np. przez robotników w produkcji/ nie należy do systemu nadzoru służbowego.

Meldunek ustny kontrolowanego

Meldunki spełniają podwójną rolę: pierwsza - zapewnienie przełożonemu informacji niezbędnych do racjonalnego dowodzenia kierowania, i druga - forma nadzoru służbowego nad podwładnymi /patrz rys. 25b/.

Meldunki ustne kontrolowani składają przeważnie w dwóch wypadkach:

- pierwszy - przed zapowiedzianą kontrolą kompleksową /rozliczeniową/, często wg zagadnień wcześniej podanych przez organ dowodzenia organizujący kontrolę; celem takiego meldunku jest zapoznanie zespołu kontrolnego z jednostką kontrolowaną /przedmiotem kontroli/;
- drugi - zorientowanie osoby kontrolującej /służbowego lub funkcyjnego przełożonego/ o sytuacji jednostki kontrolowanej.

Kontrola doraźna, bez zapowiedzi, w toku działania oddziału, urządzenia lub związku tyłowego w warunkach polowych może być częstym zdarzeniem. Kontrolujący - np. kwatermistrz, czy szef służby tyłowej frontu /armii/ lub dowódca /szef, komendant/ związku tyłowego - żądają zameldowania im sytuacji kontrolowanej jednostki. Jeżeli kontrolujący nie określi treści meldunku, to meldunek ustny o sytuacji danej jednostki należy ułożyć według następujących zagadnień:

I. Charakter działań i położenie wojsk frontu /armii/ w pasie działania

II. Nieprzyjaciel, charakter jego działań i położenie przed frontem wojsk własnych oraz oddziaływanie na daną jednostkę tyłową

III. Zadanie własne, stan i położenie własnego ugrupowania, stopień realizacji zadania, zamiar dalszych działań oraz szczególne trudności napotykane w pracy

IV. Sytuacja materiałowa, medyczna i techniczna jednostki oraz ewentualne trudności w tym zakresie

V. Synteza sytuacji, prośby i propozycje.

Przed przystąpieniem do złożenia meldunku dobrze jest przedstawić kontrolującemu, według jakich zagadnień będzie zbudowany meldunek, i jeśli nie wniesie on zmian, to należy meldować /referować/ zgodnie z przyjętym układem meldunku i zawsze posługując się mapą roboczą lub planem działania /również na mapie/.

Każdy dowódca /szef, komendant/ związku i oddziału tyłowego powinien być zawsze gotowy do złożenia ustnego meldunku o sytuacji dowodzonej przez niego jednostki.

Meldunek pisemny /sytuacyjny/

Związek tyłowy składa meldunek pisemny do służbowego przełożonego frontu /armii/, którego stałym miejscem dowodzenia jest TSD odpowiedniego szczebla organizacyjnego. Meldunek pisemny składany jest okresowo, zwykle za okres doby działania, ale może też być nakazany doraźnie przez sztab lub właściwą służbę kwatermistrzostwa frontu /armii/.

Źródłem danych do meldunku syntetycznego, wysyłanego ze związku tyłowego do TSD frontu /armii/, są meldunki z podległych jednostek, informacje gromadzone w sztabie przez całą dobę działania oraz meldunek z dnia poprzedniego.

Meldunek zawiera kompleksową informację o danym związku tyłowym i dlatego zasadnym jest określanie go nazwą "meldunek sytuacyjny".

Załącznik 13 zawiera wzór meldunku sytuacyjnego ABMZ, a załącznik 14 jest wzorem meldunku sytuacyjnego BSzF.

Kolejne meldunki sytuacyjne powinny być opracowywane przez te same 2-3 osoby ze sztabu związku tyłowego. Dzięki temu uzyskuje się wysoką specjalizację i sprawność oficerów w opracowywaniu tego dokumentu.

Meldunek sytuacyjny, jako dokument, jest przesyłany do TSD frontu /armii/ pocztą polową, która jest niezawodnym, lecz zbyt powolnym środkiem przekazywania informacji. Z tego to powodu konieczne jest terminowe jego opracowanie i wysłanie do adresata.

Formy, zagadnienia i treści meldunku sytuacyjnego poszczególnych rodzajów związków tyłowych frontu i armii zawiera tabela 15.

g. Organizacja dyżurnych zespołów kierowniczych

Przedstawiona dotychczas organizacja i metodyka pracy kierowniczej organów dowodzenia związku tyłowego, zarówno w okresie przygotowawczym, jak i w toku działania, zakłada pełne zaangażowanie całego stanu osobowego, poczynając od dowódcy /szefa, komendanta/, poprzez zastępców /szefów pionów/, szefów służb z podległymi im oficerami, do służb wewnętrznych włącznie.

Do służb wewnętrznych należą:

- dyżurny oficer operacyjny i jego pomocnik,
- oficerowie dyżurni jednostek,.
- dyżurni: łączności i biura przepustek,
- warty i patrole,
- dyżurni służby wewnętrznej w pododdziałach.

Dzięki służbom wewnętrznym w związku tyłowym istnieją warunki do wojskowego porządku wewnętrznego i zapewniony jest ciągły przepływ informacji w pionach organizacyjnych oraz mobilność alarmowa oddziałów, pododdziałów i urządzeń o każdej porze doby. Zatem służby dyżurne są operatywnym organem dowodzenia w związku tyłowym.

W dowództwie związku tyłowego ważną funkcję spełnia dyżurny oficer operacyjny, podlegający dowódcy /szefowi, komendantowi/ związku.

Zadania dyżurnego operacyjnego są następujące:

1. Obejmować i zdawać służbę w nakazanych terminach i meldować o tym przełożonemu.

2. Znać w niezbędnym zakresie sytuację bojową frontu /armii/ oraz szczegółowo sytuację swego związku tyłowego.

3. Znać aktualne położenie i sposób łączności ze stanowiskami dowodzenia nadrzędnego i podległego szczebla oraz z SD /TSD/ jednostek współdziałających, zabezpieczających i zabezpieczanych.

4. Posiadać mapę roboczą i ewidencjonować na niej oraz w dzienniku działań bojowych wszystkie informacje dotyczące nowej sytuacji jednostek i całego związku tyłowego.

5. Analizować i oceniać zaistniałe sytuacje, konsultować je z zainteresowanymi organami dowództwa /szefostwa, komendy/, a następnie meldować przełożonemu wraz z wnioskami i projektami rozwiązań.

6. Być w stałej gotowości do złożenia przełożonemu meldunku sytuacyjnego /ustnego/ o doraźnych, cząstkowych decyzjach powziętych przez zastępców /szefów pionów/, szefów służb lub inne kompetentne osoby.

7. Organizować przekazywanie wykonawcom rozkazów, zarządzeń, wytycznych, dyspozycji i komunikatów, jeżeli przekazanie ich w służbowych i fachowych pionach jest czasowo niemożliwe.

TABELA 15

FORMY, ZAGADNIENIA I TREŚCI MELDUNKU SYTUACYJNEGO
/Z DZIAŁAŃ DOBOWYCH/ ZWIĄZKU TYŁOWEGO FRONTU I ARMII

Forma	Zagadnienia i treści	TDF	FBMZ	ABMZ	BT	BDE	BWK	DM	BSZF	ABZ Geo.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I. OLEAT do mapy, skala 50 000 lub MAPA o tej skali ewentualnie SZKIC lub TEKST	1. Położenie ZTył. w terenie:									
	- ogólny rejon rozmieszczenia ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- miejsce SD ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- miejsca SD tych jednostek ZTył., których fachowymi przełożonymi są oficerowie sztabu ogólnowojskowego, dowództw i szefostw rodzajów wojsk, a szczególnie służb tyłowych	x	x	x					x	x
	- układ wykorzystywanych w rejonie dróg i droga dojazdu do SD od strony TSD	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- lądowisko w rejonie ZTył.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- terenowy obiekt pracy ZTył. /miejsce budowanego mostu, odbudowywany odcinek kolejowy, obsługiwane drogi, SR, SW, SES itp./	x	x			x	x	x	x	
	- rejon i SD wydzielonego elementu z ZTył.	x	x	x					x	x
	- rejon zapasowy rozmieszczenia ZTył. i awaryjne drogi ewakuacji	x	x	x	x	x	x	x	x	x
II. TEKST MELDUNKU	2. Wykonane zadanie specjalistyczne w dniu sprawozdawczym:									
	- obrót i stan środków materiałowych	x	x	x						
	- ruch, leczenie i stan porażonych								x	x
	- stan zaawansowania odbudowy mostu, odcinka kolejowego, drogi					x	x	x		
	- osłona techniczna dróg i mostów oraz regulacja ruchu					x				
	- wykonane i trwające przewozy środków materiałowych i ich stan w transporcie samochodowym				x					
	3. Stan i możliwości ZTył.:									
	- żołnierzy	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- pojazdów samochodowych	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- maszyn zasadniczych i radiostacji	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- żywności i wody	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- paliw i smarów	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	- łóżek, krwi i materiałów opatrunkowych								x	x
	- terenu pod względem san.-epid. i zasobności	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	4. Straty	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	5. Prośby i propozycje	x	x	x	x	x	x	x	x	x
III. Formalny opis meldunku		x	x	x	x	x	x	x	x	x

8. Dopilnować przestrzegania dyscypliny, porządku i bezpieczeństwa na SD.

9. Odbierać i niezwłocznie przekazywać sygnały powiadamiania i alarmowe zgodnie z instrukcją alarmową.

10. W razie otrzymania ważnych informacji, dotyczących wojsk własnych lub przeciwnika, niezwłocznie meldować je przełożonemu o każdej porze doby, a następnie działać zgodnie z jego poleceniem.

11. Znać aktualne miejsce przebywania przełożonego oraz zastępców, szefów pionów i służb.

Dla przedstawienia organizacji i metodyki dowodzenia przyjęto założenie pełnego zaangażowania organów dowodzenia. Spośród organów dowodzenia tylko służby wewnętrzne mają pracę zmianową, natomiast wszystkie pozostałe osoby dowództwa /szefostwa, komendy/ pracują ciągle, z największym natężeniem w okresie przygotowawczym i nieco mniejszym w czasie wykonywania zadań w danym ZOD. Oficerowie ci pracują w dzień i w nocy, z małymi przerwami na posiłki i kilkugodzinnym odpoczynkiem na dobę. Sam charakter pracy kierowniczej jest bardzo wyczerpujący, a ponadto żołnierze ci mogą być często nękani alarmami, pracować w środkach ochronnych, a niekiedy nawet bezpośrednio uczestniczyć w walce. Takiej "totalnej" pracy przez dłuższy okres nie wytrzymają nawet żołnierze młodzi, zdrowi, silni fizycznie i odporni psychicznie oraz przyzwyczajeni do braku wygód w warunkach polowych. Dowody tego nie trudno zaobserwować już w czasie kilkudniowych ćwiczeń prowadzonych w warunkach pokoju.

Wyczerpanie fizyczne i psychiczne kadry kierowniczej w stosunkowo krótkim czasie prowadzi do zmniejszenia efektywności dowodzenia związkiem tyłowym. Takiego stanu rzeczy można uniknąć przez wprowadzenie "dyżurnych zespołów kierowania" /DZK/.

Dyżurny zespół kierowania jest to zbiór oficerów wydzielony z poszczególnych pionów funkcjonalnych i służb związku tyłowego, kierowany przez zastępcę dowódcy /szefa, komendanta/, wykonujący w czasie dobowego dyżuru wszystkie funkcje związane z kierowaniem działalnością związku. W skład DZK może wchodzić dyżurny operacyjny i jego pomocnik.

Dobowy czas pracy /służby/ DZK jest optymalny zarówno z naturalnego, jak i prakseologicznego punktu widzenia. Uważa się, że termin zmian DZK powinien przypadać na godziny popołudniowe. O tej bowiem porze przełożeni z TSD frontu /armii/ przekazują zwykle zadania na dzień następny. Celowe jest więc, aby zadania te przyjmowane były przez nowy DZK. Natomiast meldunek sytuacyjny /pisemny/ za daną dobę powinien opracować i nadać do TSD frontu /armii/ zespół zdający dyżur.

Przyjmujący służbę DZK powinien mieć pewien okres wdrożeniowo-odbiorczy, to znaczy, że przez określony czas, np. przez jedną godzinę, oba zespoły pełniłyby dyżur jednocześnie. Umożliwia to przyjmującemu służbę zespołowi dokładne zaznajomienie się z sytuacją związku tyłowego i z dotychczasową działalnością zdającego służbę zespołu. Po upływie tego okresu /wdrożeniowego/ dowodzenie związkiem tyłowym przyjmuje obejmujący służbę DZK.

Zadania DZK w czasie dobowej służby są takie, jakie wykonywałoby dowództwo /szefostwo, komenda/, kierując związkiem tyłowym bez tworzenia DZK, a zatem:

1. Przyjęcie zadań od przełożonych z TSD frontu /armii/ do wykonania przez związek tyłowy w dniu następnym.

2. Ustalenie zadań nakazanych odgórnie oraz wynikających z planu działania związku tyłowego na kolejną dobę i z aktualnej sytuacji.

3. Rozwinięcie /uszczegółowienie/ planu działania na kolejną dobę.

4. Opracowanie projektu decyzji dowódcy /szefa, komendanta/ o działaniu związku tyłowego w następnej dobie i zameldowanie tej decyzji.

5. Doprowadzenie decyzji dowódcy do wykonawców.

Wymienione czynności organizacyjno-metodyczne powinny być wykonane do godzin wieczornych. Zapewni to podległym dowódcom jednostek niezbędne warunki czasowe przygotowania się do realizacji ich zadań w dniu następnym.

Dalsze czynności DZK to:

6. Zbieranie informacji o sytuacji i przebiegu wykonywania zadań przez poszczególne jednostki związku oraz ich dokumentowanie na mapie roboczej i w dzienniku działań bojowych.

7. Analiza i ocena zaistniałych sytuacji oraz meldowanie o tym dowódcy /szefowi, komendantowi/ wraz z propozycją rozwiązania wynikłych problemów.

8. Podejmowanie doraźnych /cząstkowych/ decyzji w imieniu dowódcy i przekazywanie ich odpowiednim jednostkom.

9. Opracowanie i przekazanie na TSD frontu /armii/ okresowych meldunków.

10. Prowadzenie kontroli działania i zabezpieczenia jednostek.

11. Odbieranie i przekazywanie sygnałów powiadamiania o zagrożeniu i sygnałów alarmowych zgodnie z instrukcją alarmową.

12. Stała gotowość do złożenia meldunku sytuacyjnego przełożonemu - własnemu i wyższego szczebla.

13. Kierowanie pracą komórek organizacyjnych dowództwa /szefostwa, komendy/, które pracują bez zmian dyżurnych.

14. W razie potrzeby, np. po uderzeniu BMR na związek tyłowy lub po otrzymaniu zarządzenia otwierającego nowy ZOD, wezwanie do pracy odpoczywającej zmiany DZK.

Odpoczywająca zmiana DZK, wraz z odwodem środków łączności, powinna stanowić "odwód dowodzenia", utrzymywany nie na SD związku tyłowego, lecz w innym miejscu /np. w rejonie bazy gospodarczo-remontowej związku/. Dyżurne zespoły kierowania i tworzony z nich odwód dowodzenia, rozmieszczany poza SD, rozśrodkowują organa dowodzenia związku tyłowego, co bez wątpienia podnosi żywotność systemu dowodzenia na wyższy poziom. W wypadku uderzenia nieprzyjaciela bronią masowego rażenia na związek tyłowy i jego SD pozwoli to na sprawne odtworzenie naruszonego systemu dowodzenia i zachowanie ciągłości zabezpieczenia materiałowego, medycznego i komunikacyjnego wojsk frontu /armii/.

h. Organizacja likwidacji skutków uderzenia bronią masowego rażenia na związek tyłowy

Do broni masowego rażenia zaliczane są atomowe, biologiczne i chemiczne środki rażenia. Środki te, użyte na polu walki, powodują masowe straty żołnierzy i ludności cywilnej, sprzętu technicznego, środków zaopatrzenia i obsługi oraz terenowych obiektów infrastruktury komunikacyjnej, ekonomicznej i społecznej, a nawet deformację pokrycia i ukształtowania terenu. W podręczniku Sztab Kwat. 90/79 pt. "Organizacja obrony i ochrony tyłów operacyjnych", wydanym przez Główne Kwatermistrzostwo WP, w tabeli 3 na str. 12 jest zawarta ocena, z której wynika, że każdy związek tyłowy może być rażony co najmniej jednym ładunkiem jądrowym.

Użycie przez nieprzyjaciela lotnictwa, wojsk lądowych, desantów powietrznych, dywersji, psychologicznych i innych środków oddziaływania, a ponadto działanie żywiołów /pożarów, powodzi/ może również powodować jeśli nie masowe, to bliskie tej skali straty, szczególnie w związkach i oddziałach tyłowych.

Przeciwko wszystkim wyżej wymienionym środkom i sposobom niszczącego oddziaływania tyły organizują: zapobieganie, przeciwdziałanie i usuwanie skutków napadu.[5/]

Przedsięwzięcia obronne i ochronne obejmują:

	Przedsięwzięcia wykonywane	
	przed uderzeniem	po uderzeniu
a/ w zakresie zapobiegania:		
1. Zachowanie tajemnicy działania wojsk i tyłów	x	x

5/ Podręcznik pt. "Organizacja obrony i ochrony tyłów operacyjnych" Szt.Kwat. 90/79, wyd. MON GK WP, Warszawa 1980.

	przed uderzeniem	po uderzeniu
2. Obserwacja	x	x
3. Rozpoznanie	x	x
4. Powiadamianie	x	
5. Wykorzystanie warunków terenowych	x	x
6. Rozśrodkowanie	x	x
7. Maskowanie	x	x
8. Profilaktyka i higiena	x	x
b/ w zakresie przeciwdziałania:		
1. Działania bojowe	x	x
2. Współdziałanie	-	x
3. Rozbudowa inżynieryjna ukryć i stanowisk obronnych	x	
4. Dyżurowanie	x	x
5. Służba ochronna /wartownicza, patrolowa, porządkowa/	x	x
6. Ubezpieczenie i konwojowanie w marszu	x	x
7. Rozśrodkowanie i właściwe ugrupowanie	x	x
8. Wyjście z zagrożonego terenu	x	x
9. Manewr siłami i środkami obronnymi i ochronnymi	-	x
10. Stosowanie indywidualnych i zbiowych środków ochrony przed skażeniami	x	x
11. Stosowanie izolacji, kwarantanny, gaszenia pożarów, likwidacji zatopień itp.	-	x
12. Zabiegi specjalne	-	x
c/ w zakresie usuwania skutków:		
1. Akcja ratownicza ludzi, sprzętu i zapasów	-	x
2. Wyjście z zagrożonego terenu do rejonu bezpiecznego	-	x
3. Manewr siłami i środkami obronnymi i ochronnymi	-	x
4. Stosowanie indywidualnych i zbiorowych środków ochrony przed skażeniami	-	x
5. Stosowanie izolacji, kwarantanny, gaszenia pożarów, likwidacja zatopień i usuwanie zawałów	-	x
6. Zabiegi specjalne	-	x

	przed uderzeniem	po uderzeniu
7. Odtworzenie gotowości związku tyłowego:		
- systemu dowodzenia jednostkami i ZTył.	-	x
- oddziałów, pododdziałów i urządzeń ZTył.	-	x
- środków transportowych i przeładunkowych	-	x
- zapasów środków materiałowych	-	x
- urządzeń produkcyjnych, obsługowych i innych środków specjalistycznych	-	x
- linii drogowych, kolejowych i obiektów komunikacyjnych	-	x
- odbudowa morale żołnierzy rażonego ZTył.	-	x

Dowódca /szef, komendant/ związku tyłowego decyduje tylko o niektórych spośród wymienionych przedsięwzięć. Inne należą do kompetencji kwatermistrza lub szefów służb i szefów rodzajów wojsk frontu /armii/, a nawet dowódcy frontu /armii/.

Dowódca /szef, komendant/ związku tyłowego odpowiada za bezpieczeństwo powierzonych mu sił i środków i powinien uczynić wszystko, co w jego mocy, aby uniknąć rażenia podległych mu jednostek. Jeżeli jednak, mimo wszystko, nieprzyjaciel wykona uderzenie na jedną lub kilka jednostek - powinien uczynić wszystko, co jest możliwe w danej sytuacji, aby przywrócić gotowość bojową /sprawność, żywotność/ danego związku tyłowego.

Przywracanie gotowości bojowej związku tyłowego w oparciu o siły i środki własne powinno być zorganizowane przed uderzeniem /ex ante/ i doorganizowane po uderzeniu /ex post/.

Cytowany już podręcznik Szt.Kwat. 90/79 uznaje potrzebę wydzielania sił i środków do prowadzenia akcji ratowniczej w związku tyłowym, ale jednoznacznej nazwy ich nie określa, używając do tego takich pojęć, jak: "siły i środki do prowadzenia akcji ratowniczej", "siły ratownicze", "przygotowane grupy żołnierzy" i inne. Natomiast "Instrukcja o obronie wojsk przed bronią masowego rażenia" /Chem. 249/79, wyd. MON, Szefostwo Wojsk Chem./ z 1976 r. siły i środki niższego rzędu aniżeli oddział ratunkowo-ewakuacyjny /ORE/ określa mianem "grupa ratunkowo-ewakuacyjna" /GRE/.

Uważa się, że w skład GRE danego związku tyłowego /w zależności od możliwości/ mogą wchodzić takie siły i środki, jak: straż ppoż, pododdział chemiczny i rozpoznania skażeń, pododdział inżynieryjny, pododdział remontowy ze środkami ewakuacyjnymi, pododdział medyczny, pralnia

i łaźnia z zapasem umundurowania i bielizny, transport samochodowy, pododdział gospodarczy /mps, kuchnie/ oraz pododdziały łączności, ochrony i regulacji ruchu, elektrowni oświetleniowej i inne, w zależności od potrzeb stwierdzonych ex post.

Ponadto związki tyłowe mogą otrzymać, jako wsparcie do prowadzenia akcji ratowniczej, siły i środki będące w dyspozycji dowódcy frontu /armii/, wydzielone ze składu oddziału ratunkowo-ewakuacyjnego /ORE/.

Warianty tworzenia i wykorzystania sił i środków ratowniczo-ewakuacyjnych mogą być różne. Ilustruje to tabela 16.

TABELA 16

WARIANTY TWORZENIA I UŻYCIA SIŁ I ŚRODKÓW RATUNKOWO-EWAKUACYJNYCH

Gotowość oddziałów i grup ratunkowo-ewakuacyjnych /ORE, GRE/ jest:		Siły i środki ratunkowo-ewakuacyjne /ORE,GRE/ działają:	
		w zawczasu przydzielonym /względnie stałym/ pasie	w rejonach określanych doraźnie po uderzeniu broni jądrowej
	stała /natychmiast rozpoczyna działanie jako element etatowy/	1	2
	alarmowa /powołuje się na sygnał jako element taktyczny/	3	4

W naszych siłach zbrojnych, zwłaszcza w odniesieniu do związków tyłowych, obowiązuje wariant 4, tj. siły i środki ratunkowo-ewakuacyjne są w gotowości alarmowej i przystępują do działania w rejonach określanych doraźnie po uderzeniach broni jądrowej. Nie wyklucza się jednak /w określonych warunkach/ zastosowania innych waruantów działania.

Dowódca /szef, komendant/ związku tyłowego, w zakresie organizacji ochrony przed bronią jądrową i usuwania jej skutków, powinien zawczasu:

1. Posiadać /opracować/ plan likwidacji skutków uderzenia atomowego na związek tyłowe, a w nim:

a/ skład grupy ratunkowo-ewakuacyjnej /kto, co i ile wydziela do GRE/;

b/ sygnał alarmowego powołania GRE i miejsce jej tworzenia /zbiórki/;

c/ ogólne zadania i sposób prowadzenia akcji ratowniczej w rejonie rozmieszczenia związku tyłowego /sektory działania, rozpoznanie, gaszenie pożarów, wynoszenie i wywożenie żołnierzy i materiałów, ewakuacja uszkodzonego sprzętu, częściowe zabiegi sanitarne itp./;

d/ rejon zapasowy związku tyłowego lub rejony zapasowe jednostek w sektorach rejonu dotychczas zajmowanego /zasadniczego/;

e/ drogi ewakuacji do rejonów zapasowych i miejsca urządzenia punktów zabiegów specjalnych /PZS/;

f/ określenie zastępczego dowództwa /szefostwa, komendy/ związku tyłowego spośród dowództw /komend/ podległych jednostek;

g/ określenie odwodu dowodzenia spośród własnych organów dowodzenia oraz sił i środków łączności, ustalenie miejsca rozmieszczenia tego odwodu /poza SD/ i sposobu rotacji /zmiany/.

2. Prowadzić kontrolę w jednostkach w celu sprawdzenia i egzekwowania przedsięwzięć dotyczących obrony przed BMR oraz przestrzegania ustalonych w tym zakresie zasad.

3. Drogą ćwiczebnych alarmów doskonalić działania podległych jednostek na wypadek uderzenia jądrowego oraz sprawdzić tworzenie grupy ratunkowo-ewakuacyjnej.

4. Zorganizować przyjmowanie sygnałów powiadamiania o zagrożeniu, ich ocenę i ewentualne ogłaszanie alarmu bojowego dla całości lub części jednostek związku tyłowego.

Powiadamianie o zagrożeniu z powietrza, w obowiązującym systemie, jest scentralizowane. Znaczy to, że posterunki radiotechniczne przekazują sygnały ostrzegania drogą radiową wszystkim jednostkom posiadającym odbiorniki radiowe pracujące w tym systemie. Ponadto sztaby ogólnowojskowe wszystkich szczebli oraz rodzaje wojsk i służb powiadamiają o zagrożeniu podległe wojska przy zastosowaniu wszystkich środków łączności i poza kolejnością.

Ogłaszanie alarmów bojowych dla jednostek oraz związków taktycznych i tyłowych jest zdecentralizowane. Znaczy to, że każdy dowódca, ostrzeżony lub powiadomiony o zagrożeniu - po uprzedniej ocenie stopnia zagrożenia - ogłasza /lub nie ogłasza/ alarm bojowy dla podległego mu związku lub oddziału.

W pewnych sytuacjach alarm atomowy może być ogłoszony centralnie przez dowódcę frontu /armii/ dla wszystkich podległych mu wojsk, w tym

także tyłów. Sytuację taką stwarzają rozpoznane poczynania przygotowawcze przeciwnika do zmasowanego uderzenia bronią jądrową. Wobec bezpośredniego zagrożenia wojsk dowódca operacyjny może nakazać przekazanie sygnału alarmu atomowego do wszystkich wojsk i przez wszystkie środki łączności.

Sygnał alarmu atomowego, odebrany na SD związku tyłowego, przekazuje się do wszystkich podległych jednostek natychmiast i poza kolejnością przez dostępne środki łączności. Na własnym SD ogłasza się alarm przez środki łączności wewnętrznej oraz sygnałem dźwiękowym.

Alarm atomowy powoduje: przerwanie pracy /na stanowiskach pozostają jedynie służby dyżurne i ochronne/, zajęcie ukryć, włożenie masek i odzieży ochronnej, wyjazd z rejonu kolumn gotowych do marszu, zbiórkę sił i środków wyznaczonych do grupy ratunkowo-ewakuacyjnej i inne podobne przedsięwzięcia.

Po uderzeniu atomowym nieprzyjaciela dowódca /szef, komendant/ związku tyłowego, przy pomocy podległych mu organów dowodzenia /może to być dowództwo zapasowe, wyznaczone zawczasu na wypadek obezwładnienia lub zniszczenia SD związku tyłowego/, powinien wykonywać następujące czynności:

1. Nawiązać łączność radiową, radioliniową lub przewodową ze wszystkimi podległymi jednostkami /ewentualny brak łączności może oznaczać porażenie danej jednostki/.

2. Postawić zadanie dowódcy GRE do rozpoczęcia akcji ratowniczej w sektorze prawdopodobnego porażenia jednostek bronią jądrową.

3. Zameldować przez techniczne środki łączności na TSD przełożonego o prawdopodobnych stratach i innych danych sytuacyjnych. Meldunek ten może stanowić podstawę do włączenia oddziału ratunkowo-ewakuacyjnego /ORE/ do akcji ratowniczej na rzecz porażonego związku tyłowego.

4. Zbierać dane o sytuacji i kierować akcją ratunkową.

5. Usuwać własnymi siłami skutki uderzenia i przywracać gotowość bojową /sprawność/ związku tyłowego do działania na rzecz zabezpieczanych wojsk oraz ściśle współdziałać z siłami i środkami ORE, prowadzącymi likwidację skutków napadu jądrowego w rejonach masowych porażeń tyłów frontu /armii/.

6. Złożyć meldunek o stratach i stanie związku tyłowego oraz o pilnych potrzebach w stanie osobowym, w sprzęcie i transporcie, w środkach materiałowych i innym wyposażeniu niezbędnym do funkcjonowania w danym systemie zabezpieczenia.

W razie otrzymania od kwatermistrza frontu /armii/ lub z obszaru kraju uzupełnienia sił i środków dowództwo /szefostwo, komenda/ związku

tyłowego zobowiązane jest do sprawnego włączenia ich w skład podległych jednostek oraz intensywnego szkolenia bojowego i politycznego, a także specjalistycznego w praktycznym działaniu.

Mimo uniknięcia bezpośredniego porażenia bronią jądrową związek tyłowy może ulec skażeniu lub zakażeniu w trakcie wykonywania zadań tak w rejonie rozmieszczenia, jak i na drogach przegrupowania /dowozu, ewakuacji/. Wymaga to prowadzenia ciągłego rozpoznania i kontroli stopnia napromienienia, przeprowadzania zabiegów specjalnych, dezaktywacji, odkażania i dezynfekcji, przestrzegania zasad higieny i profilaktyki itp.

Dowódca /szef, komendant/ tego związku tyłowego, który nie odniósł poważniejszych strat w wyniku uderzenia BMR, powinien liczyć się z ewentualnym nakazem wydzielenia części sił i środków lub całych oddziałów /pododdziałów, urządzeń/ i przekazania ich do innego związku tyłowego danego szczebla organizacyjnego lub nawet do szczebla niższego, np. z frontowego związku tyłowego do armii, z armijnego związku do dywizji lub brygady.

Siły i środki wydzielane dla odtworzenia gotowości innych związków lub oddziałów tyłowych powinny posiadać pełną sprawność specjalistyczną, wymaganą w nowym układzie organizacyjnym.

WYKAZ TABEL I RYSUNKÓW

TABELE:

RYSUNKI:

CZĘŚĆ DRUGA

W Z O R Y D O K U M E N T Ó W D O W O D Z E N I A

/załączniki/

Załącznik 1

WYKAZ WZORÓW DOKUMENTÓW DOWODZENIA ZWIĄZKAMI TYŁOWYMI FRONTU I ARMII ZAWARTYCH W PODRĘCZNIKU

Lp.	Nazwa dokumentu	TBF	FBMZ	ABMZ	BT	BDE	BWK	BM	BSzF	ABZ Med.
1.	Zarządzenie kwatermistrza /szefa służby/ frontu dla związku tyłowego frontu, armii		x				x		x	
2.	Harmonogram pracy dowództwa /komendy/ związku tyłowego na okres przygotowawczy x/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.	Plan rekonesansu rejonu rozmieszczenia i dróg marszu związku tyłowego		x							
4.	Decyzja dowódcy /komendanta/ o działaniu związku tyłowego w ramach ZOD		x	x					x	
5.	Plan działania związku tyłowego w ramach ZOD			x						
6.	Rozkaz dowódcy /komendanta/ do działania związku tyłowego w ramach ZOD			x					x	
7.	Meldunek sytuacyjny /z działań dobowych/ związku tyłowego			x					x	

Uwaga: x/ wzór uniwersalny, nadaje się dla różnych ZTył.

ZAŁĄCZNIK 2

WZÓR ZARZĄDZENIA KWATERMISTRZA FRONTU /ARMII/
DLA FRONTOWEJ /ARMIJNEJ/ BRYGADY MATERIAŁOWEGO
ZABEZPIECZENIA

==========

T A J N E
Egz. nr ....

DOWÓDCA
.... FRONTOWEJ BRYGADY MATERIAŁOWEGO ZABEZPIECZENIA

ZARZĄDZENIE nr .... /Sztab KWATERMISTRZA FRONTU .....
z dnia ..... TSD - ..... / /
Mapa 200 000 wyd. .....
w sprawie działania .... FBMZ w okresie od ..... do .....

I. 1. Nieprzyjaciel .....
.....
.....
.....
.....

2. Wojska frontu prowadzą działania .....
na rubieży .....
wykonując główne uderzenie /skupiając główny wysiłek/ w
kierunku: .....
.....
Linia rozgraniczenia pasa frontu:
- prawa - ..... ;
- lewa - ..... .

II. 1. W polowym systemie zabezpieczenia materiałowego wojsk frontu
..... pracują:
- ..... ABMZ ... armii od .....4 w rejonie .....
..... , SD - ..... / / ,
a od ..... w rejonie ..... ;
- ..... TBF od ..... w rejonie .....
..... , SD - ..... / /;
- Oddział .... TBF od ..... w rejonie .....
..... , SD - ..... / /.

2. FDS - .... od .... TBF /OTBF/ do .... ABMZ - .....
.....
Punkty dyspozytorskie: .....
.....

Przeprawa mostowa na rz. ..... w m. ..... .

Rokadowa FDS - ..... przebiega .....

III. 1. .... FBMZ od ..... do ..... przemieścić do rejonu .....

.....

po drodze .....

i przystąpić do zaopatrywania ... armii oraz przydzielonych na zaopatrzenie jednostek wymienionych w pkcie ..... /III.3./.

2. Dowieźć do .... ABMZ:

Rodzaj zaopatrzenia	W dniach /ton/		
	dn.	dn.	dn. ....
1	2	3	4
- amunicja			
- benzyna samoch.			
- olej napędowy			
- paliwo lotnicze			
- żywność			
- umundurowanie			
- mat. inżynieryjne			
- mat. chemiczne			
- części zamienne			
- inne śr. mat.			

Punkt spotkania z przedstawicielem .... ABMZ w dniu .....

- ..... / /; punkty i terminy spotkania w kolejnym rejonie przekazania środków materiałowych uzgodnić z dowództwem .... ABMZ.

3. Wydać, przydzielonym na zaopatrzenie, następującym jednostkom środki materiałowe w następujących dniach:

Nazwa ZT, oddziału /kolejność wg pilności potrzeb/	Nazwa zaopatrzenia i dobowy limit /ton/														
	am.strzel.		benz.sam.			olej napęd.			żywność			inne śr.mat.			
	Dnie wydawania - kolejność - jak rubryka 1														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

4. Pobrać własnym transportem z ..... w rejonie ..... następujące środki materiałowe /ton/:
   - dnia .....: .....
   .....
   .....
   - dnia .....: .....
   .....
   .....

5. Przyjąć w rejonie ..... z ... BT bez wymiany /z wymianą/ transportu samochodowego środki materiałowe /ton/:
   - dnia ....., punkt spotkania kolumn ... BT .... / / około godz. .....: amunicji - ....., mps - ....., żywności - ....., inne śr. mat. - .....;
   - dnia .....: amunicji - ....., mps - ..... żywności - ....., inne śr. mat. - ..... .
   - dnia .....: amunicji - ....., mps - ..... żywności - ....., inne śr. mat. - ..... .

IV. 1. Obronę i ochronę brygady w nowym rejonie rozwinięcia oraz na drogach marszu zorganizować we własnym zakresie oraz we współdziałaniu:
   - w marszu ... z .... rozmieszczona/y/ w .... SD - ..... / /;
   - w rejonie ... z .... rozmieszczona/y/ w .... SD - ..... / /.

2. Ewakuację rannych i chorych prowadzić własnym transportem:
   - do dnia ..... do ... BSzF - punkt przyjęcia czynny w m. ..... / /;
   - od dnia ..... do ... BSzF - punkt przyjęcia czynny w m. ..... / / po drodze ewakuacji ....

3. Ewakuację techniczną prowadzić własnym transportem.
   - do dnia ..... do PZUS ..... FBR w ..... / /,
   - od dnia ..... do PZUS ..... FBR w ..... / / po drodze ..... .

V. TSD frontu ..... od ..... w ..... / /.
Meldunki składać o:
- rozpoczęciu marszu i stratach masowych - natychmiast,

- stanie brygady - codziennie na piśmie do godz. .....
wg stanu z ....., a ponadto przez techniczne środki do godz. ..... o stanie amunicji, mps i żywności.

SZEF SZTABU
KWATERMISTRZOSTWA FRONTU.....

.....
/stopień, imię i nazwisko/

KWATERMISTRZ
ZASTĘPCA DOWÓDCY FRONTU .....

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Wydrukowano w 2 egz.
Egz. nr 1 - adresat
Egz. nr 2 - aa.
Wyk. .....
Druk ..... dnia ....
Nr .....

ZAŁĄCZNIK 3

WZÓR ZARZĄDZENIA KWATERMISTRZA /SZEFA SŁUŻBY ZDROWIA/ FRONTU DLA BAZY SZPITALNEJ

T A J N E

Egz. nr ....

KOMENDANT

.... BAZY SZPITALNEJ FRONTU

ZARZĄDZENIE nr ...../Sztab/zdr. KWATERMISTRZA FRONTU .....
z dnia ....., TSD - ..... / /,
mapa 200 000 wyd. .....
w sprawie działania ... BSzF w okresie od ..... do .....

I. 1. Nieprzyjaciel .....
.....
.....
.....
.....

2. Wojska frontu prowadzą działania .....
na rubieży .....,
wykonując główne uderzenie /skupiając główny wysiłek w kierunku .....
.....

Linia rozgraniczenia pasa frontu:
- z prawa: .....;
- z lewa: ..... .

II. W polowym systemie zabezpieczenia medycznego na kierunku ..... armii dotychczas pracuje .... BSzF /nie pracuje żadna BSzF/.
Ewakuację porażonych prowadzi się:
- do ... BSzF rozwiniętej w rejonie .....
..... SD - ..... / /;
- do szpitali stacjonarnych w m. .....
.....,

nad którymi polecam komendantowi ... BSzF sprawowanie nadzoru.
W składzie ... armii walczy .... ZT /NAL NRD lub AR/ należy się liczyć z koniecznością leczenia żołnierzy armii sojuszniczych na ogólnych zasadach.

Razem wojska .... armii i działające w jej pasie, które zabezpiecza ... BSzF przez okres ..... dni wynoszą około ..... tys.

III. 1. ... BSzF od ..... do ..... przemieścić do rejonu .....
.....
po drodze: .....
.....

2. a/ Do ..... /termin/ rozwinąć ... BSzF w rejonie:
.....
.....
na ..... łóżek etatowych i ..... łóżek szpitalnych miejscowych; wraz z terminem rozwinięcia osiągnąć gotowość do przyjmowania z wojsk działających w pasie ..... armii porażonych około ..... dziennie, z tego około ..... ewakuowanych śmigłowcami na lądowisko, które urządzić w ..... / / i samochodami po drodze ewakuacji .....
do PSz Segregacyjnego, który rozwinąć w pierwszej kolejności w ..... / /.

b/ Przejąć i ewakuować od grup hospitalizacyjnych armii w celu dalszego leczenia porażonych:

Termin przejęcia	Liczba porażonych	Nazwa obiektu znajdowania się porażonych	Miejsce i współrzędne	Nr grupy hospitalizacyjnej

c/ Oddział BSzF w składzie: .....
.....
przemieścić od ..... do ..... po drodze:
.....
i rozwinąć łóżek ....., w tym ..... etatowych oraz ..... miejscowych w rejonie: .....
.....
Lądowisko śmigłowców urządzić w ..... / /,
Polowy Sz. Segr. wraz z SD komendy oddziału BSzF rozwinąć w ..... / /.

d/ Zakres pomocy w ... BSzF i OBSzF - specjalistyczna i kwalifikowana w ..... zakresie.
Dokonać profilizacji szpitali w oparciu o następującą prognozę napływu porażonych:
- od broni jądrowej - ..... %,
- od promieniowania szczątkowego - ..... %,
- od broni konwencjonalnej - ..... %,
- od broni chemicznej - ..... %,
- chorzy - ..... %,
- psychozy reaktywne - ..... %.

e/ Do ... armii, działającej jako operacyjna grupa manewrowa frontu, wydzielić .....
i skierować do dyspozycji szefa służby zdrowia ... A w m. ..... / /, na godz. ..... dnia .....

f/ W ... BSzF utrzymywać medyczny odwód interwencyjny w składzie .....
i gotowości do wykonania zadań wg oddzielnego zarządzenia /wytycznych/.

g/ Przygotować się do ewakuacji porażonych do szpitali na obszarze kraju:
- od dnia ..... z lotniska ..... / /
  około ..... porażonych dziennie;
- od dnia ..... ze stacji ewakuacyjnej .....
  / / około ..... dziennie;
- od dnia ..... autobusami około ..... dziennie.

IV. 1. Obronę i ochronę bazy w marszu i nowym rejonie rozmieszczenia zorganizować we własnym zakresie oraz we współdziałaniu:
- na drodze marszu - z ..... rozmieszczoną/y/ w ....., SD - ..... / /;
- w rejonie - z ..... rozmieszczoną/y/ w ...., SD - ..... / /.

2. ... BSzF przydzielam na zaopatrzenie do /TBF, OTBF, FBMZ/ ....., SD - ..... / /.
Środki materiałowe pobierać własnym transportem co ... dni w kolejności ..... w ilości przyznanego limitu na dzień: żywności na stan etatowy i zmienny - wg potrzeb, sprzęt i materiały sanitarne - wg potrzeb, mps - ..... ton, po drodze dowozu .....
.....

Krew konserwową ..... litrów dostarczy do ... BSzF Stacja Krwiodawstwa I Kategorii w dniu ..... .

3. Ewakuację techniczną prowadzić własnym transportem :
   - do dnia ..... do PZUS ... FBR w ..... / /,
   - od dnia ..... do PZUS ... FBR w ..... / /,
   po drodze ..... .
   Uszkodzony sprzęt medyczny do PSSan. ... TBF /OTBF, FBMZ/.

V. TSD frontu ..... od ..... w ..... / /.
Meldunki składać:
- o rozpoczęciu marszu i stratach masowych - natychmiast przez techniczne środki łączności,
- o stanie bazy - codziennie na piśmie do godz. ..... wg stanu z ....., a ponadto przez techniczne środki łączności o stanie obłożenia do godz. ..... .

SZEF SŁUŻBY ZDROWIA
FRONTU .....

.....
/stopień, imię i nazwisko/

KWATERMISTRZ
ZASTĘPCA DOWÓDCY FRONTU ....

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Wydrukowano w 2 egz.
Egz. nr 1 - adresat
Egz. nr 2 - aa.
Wyk. .....
Druk ..... dn. ....
Nr .....

ZAŁĄCZNIK 4

WZÓR ZARZĄDZENIA KWATERMISTRZA /SZEFA SŁUŻBY KOMUNIKACJI/ FRONTU DLA BRYGADY WOJSK KOLEJOWYCH

==========

T A J N E

Egz. nr ....

DOWÓDCA

... BRYGADY WOJSK KOLEJOWYCH

ZARZĄDZENIE nr ..../Sztab/KW KWATERMISTRZA FRONTU .....
z dnia ..... TSD - .....
..... / /, mapa 200 000 wyd. .....
w sprawie działania ... BWK w okresie od ..... do .....

I. 1. Nieprzyjaciel .....
.....
.....
.....
.....

2. Wojska frontu prowadzą działania .....
na rubieży .....,
wykonując główne uderzenie /skupiając główny wysiłek/ w kierunku .....
.....
Linia rozgraniczenia pasa frontu:
- prawa - .....;
- lewa - ..... .

II. Do dowozu zaopatrzenia ze stacji rozdzielczej .....
..... / / oraz ewakuacji transportem kolejowym planuje się odbudowę linii kolejowej na kierunku .....
.....
siłami ... BWK i ... BWK we współdziałaniu z jednostkami zmilitaryzowanymi MK oraz jednostkami KW ..... /nazwa armii sojuszniczej/.

III. 1. ... BWK przesunąć na kierunek odbudowy linii kolejowej, do rejonu .....:
- rzut kołowy do ..... /termin/ po drodze marszu .....
.....
.....

- rzut kolejowy do ..... /termin/ przyjąć na stacjach wyładowczych .....
  i skierować do rejonu wykonania zadania.

2. We współdziałaniu z ... BWK od ..... przystąpić do odbudowy kierunku kolejowego .....
   .....
   o przepustowości ..... par pociągów na dobę,
   wykonując w zadaniu pierwszym odcinek .....
   ..... z mostem na .....,
   po czym w zadaniu drugim przystąpić do odbudowy odcinka kolejowego ..... z mostem na
   ..... .
   Odcinek pierwszy ..... przekazać do eksploatacji i technicznej osłony DKDS w terminie do .....
   We współdziałaniu jednostek kolejowych - starszy-dowódca
   ... BWK.

IV. 1. Obronę i ochronę brygady oraz odbudowywanych obiektów kolejowych /do czasu ich przekazania do eksploatacji/ zapewnić we własnym zakresie oraz we współdziałaniu z .....
   ..... SD w rejonie ..... / /,
   oraz ..... SD w rejonie ..... / /.

2. Sprzęt i konstrukcje do normatywnych należności pobierać z ...PSSKiP rozwiniętego w rejonie stacji kolejowej .....
   ..... / /.

3. ... BWK przydzielam na zaopatrzenie
   - od ..... do ..... FBMZ - SD w rejonie ..... / /;
   - od ..... do OTBF - ...., SD w rejonie ..... / /.
   Środki materiałowe pobierać własnym transportem co ..... dni w ..... kolejności i w ilości przyznanego dziennego limitu:
   am. strzeleckiej - ..... ton, mps ....., żywności .....,
   inne - wg potrzeb, po drodze: .....
   .....

4. Ewakuację rannych i chorych prowadzić własnym transportem.
   - do dnia ..... do ... BSzF - punkt przyjęcia czynny w m. ..... / /;
   - od dnia ..... do OBSzF - ....., punkt przyjęcia czynny w m. ..... / /.
     po drodze ewakuacji .....
     .....

5. Uszkodzony sprzęt komunikacyjny i pojazdy samochodowe ewakuować własnym transportem do ... FBR - PZUS - ..... / /, a od ..... do PZUS - ..... / / po drodze .....

V. TSD frontu ..... od ..... w ..... / /.

Meldunki składać o:

- rozpoczęciu marszu i stratach masowych - natychmiast;
- o wykonaniu zadań - niezwłocznie;
- o stanie brygady - codziennie na piśmie do godz. ..... wg stanu z ....., a ponadto przez techniczne środki łączności do godz. ..... o stanie odbudowy.

SZEF SŁUŻBY KOMUNIKACJI WOJSKOWEJ FRONTU	KWATERMISTRZ ZASTĘPCA DOWÓDCY FRONTU ....
.....	.....
/stopień, imię i nazwisko/	/stopień, imię i nazwisko/

Wydrukowano w 2 egz.
Egz. nr 1 - adresat
Egz. nr 2 - aa.
Wyk. .....
Druk .... dn. .....
Nr .....

ZAŁĄCZNIK 5

WZÓR HARMONOGRAMU PRACY DOWÓDZTWA /SZEFOSTWA, KOMENDY/ ZWIĄZKU TYŁOWEGO W OKRESIE PRZYGOTOWANIA DZIAŁANIA W RAMACH ZOD.

ZATWIERDZAM

.....
Dnia ..... godz. .....

P O U F N E
Egz. pojedynczy

HARMONOGRAM PRACY

.....
/dowództwa, komendy, szefostwa Z.Tył./
na okres przygotowawczy od ..... do .....

I. Kalkulacja czasu i ważniejsze terminy

1. ..... otrzymała zadanie na ..... dni, tj.
/nazwa ZTył./
od ..... do ..... z tego:
- czas okresu przygotowania wynosi - ..... godz., w tym:
godz. dziennych ....., godz. nocnych ..... ;
- czas okresu działania wynosi ..... dni;

2. Terminy i czas ważniejszych czynności kierowniczych w okresie przygotowania:
- czas na opracowanie decyzji o działaniu ..... godz.,
- decyzję meldować przełożonemu do zatwierdzenia
.....,
/termin, komu, gdzie/
- zadania podwładnym postawić /ustnie/ do ..... godz.

- rozkaz do działania Z Tył. wydać na piśmie do ..... godz.
- gotowość do ..... osiągnąć o ..... godz.
/nazwa działania/

- gotowość do ..... osiągnąć o ..... godz.
/nazwa działania/
- rozpocząć ..... o godz. .....,
/nazwa działania/
- meldunek o osiągnięciu gotowości do .....
/rozpoczęciu ...../ złożyć przez techniczne środki łączności na ..... do ..... godz.
/nazwa TSD/

II. Wyszczególnienie czynności kierowniczych w okresie przygotowania działania

A. Według rozwiniętej metodyki pracy

Lp.	Czynności kierownicze	Czas od - do	Czas ilość	Wykonawca i uwagi
1	2	3	4	5
1.	Analiza zadania ..... i powzięcie decyzji o wykonaniu zadań pilnych			
2.	Analiza czasu i opracowanie harmonogramu pracy ..... na okres organizacji działania			
3.	Informowanie taktyczno-tyłowe dowództwa			
4.	Wydanie zarządzeń wstępnych			
5.	Ocena sytuacji ..... i powzięcie decyzji o działaniu ZTył.			
6.	Organizacja i prowadzenie rekonesansu			
7.	Ogłoszenie decyzji i postawienie zadań dowódcom jednostek			
8.	Organizacja współdziałania			
9.	Opracowanie planu działania ..... i jego zatwierdzenie			
10.	Opracowanie i wydanie rozkazu ..... do działania			
11.	Kontrola - pomoc w jednostkach			
12.	Zbieranie danych i złożenie meldunku o gotowości ..... do działania			

B. Według typowej metodyki pracy

Lp.	Czynności kierownicze	Czas od - do	Czas ilość	Wykonawca i uwagi
1	2	3	4	5
1.	Analiza czasu i opracowanie harmonogramu pracy ..... na okres organizacji działania			
2.	Opracowanie decyzji o działaniu			
3.	Organizacja i prowadzenie rekonesansu			
4.	Ogłoszenie decyzji i postawienie zadań dowódcom jednostek			

1	2	3	4	5
5.	Opracowanie planu działania ..... i jego zatwierdzenie			
6.	Opracowanie i wydanie rozkazu ..... do działania			
7.	Kontrola - pomoc w jednostkach			
8.	Zbieranie danych i złożenie meldunku o gotowości do działania			

C. Według skróconej metodyki pracy

Lp.	Czynności kierownicze	Czas		Wykonawca i uwagi
		od - do	Ilość	
1	2	3	4	5
1.	Analiza czasu i opracowanie harmonogramu pracy ..... na okres organizacji działania			
2.	Opracowanie decyzji na zadanie pierwsze /...../ przy udziale wybranych dowódców jednostek			
3.	Organizacja i prowadzenie rekonesansu.			
4.	Opracowanie i wydanie rozkazu dowódcy do działania			
5.	Kontrola - pomoc w jednostkach			
6.	Złożenie meldunku o rozpoczęciu działania			

III. Inne dane organizacyjne

1. W informowaniu taktyczno-tyłowym udział biorą:

.....

.....

.....

.....

2. Zarządzenia wstępne wydać /nazwa jednostek i sposób/:

.....

.....

.....

.....

.....

3. Meldunki danych do decyzji składają oficerowie:

kto	w czasie od - do
.....	.....

	kto	w czasie od - do
.....		.....
.....		.....
.....		.....

4. Dla postawienia zadań jednostkom

   a/ wzywa się na ..... godz. na SD ZTył. następujących dowódców /kierowników, komendantów/:

   .....

   .....

   .....

   b/ Wysyła się do jednostek następujących oficerów /dla postawienia zadań i kontroli - pomocy/:

   .....

   .....

   .....

   .....

5. Inne zagadnienia organizacyjne: .....

   .....

SZEF SZTABU .....

.....

/podpis/

ZAŁĄCZNIK 6

WZÓR DECYZJI DOWÓDCY O DZIAŁANIU ARMIJNEJ BRYGADY MATERIAŁOWEGO ZABEZPIECZENIA

==========

T A J N E

Egz. pojedynczy

DECYZJA DOWÓDCY O DZIAŁANIU .... ABMZ

w okresie od ....., do ....., mapa ..... wyd. .....

/wykonanie w zeszycie pracy dowódcy lub na blankiecie/

OBYWATELE OFICEROWIE - ogłaszam decyzję!

I. 1. Nieprzyjaciel .....

.....

.....

.....

.....

2. Wojska ... armii prowadzą działania na rubieży .

.....

wykonując główne uderzenie /skupiając główny wysiłek/ w kierunku .....

.....

Linia rozgraniczenia pasa armii przebiega:

- prawa: .....
- lewa : .....

3. W polowym systemie zabezpieczenia materiałowego wojsk armii pracują na kierunku ... A następujące ZTył.:

- ... FBMZ rozmieszczona w ..... / /
- ... BT dowożąca zaopatrzenie z ... TBF do ... ABMZ na przemian /równolegle/ z ... FBMZ.

po FDS - .....

II. W Zarządzeniu nr ..... kwatermistrza ... A brygada otrzymała ZADANIA do wykonania w okresie od ..... do .....;

- pierwsze - w dniach ..... wykonać dowóz ..... ton zaopatrzenia do ZT i oddziałów..... /pierwszego rzutu armii/ i ewakuację ..... żołnierzy z ..... do ... BSzF ..... / / ;
- drugie - w dniach ..... wydać w składach brygady ..... ton zaopatrzenia dla ..... ZT i oddziałów /drugiego rzutu i tyłów armijnych/ ;
- trzecie - w dniach ..... pobrać /przyjąć z/ transportem brygady ..... ton zaopatrzenia, w tym ..... ton amunicji, ... ton mps, ... ton żywności, ... ton .... ;

- przemieścić ... ABMZ w czasie od ..... do ..... do rejonu:
  .....
  po drodze .....
  i wydzielić oddział ... ABMZ do rejonu .....
  w celu zaopatrywania wojsk ..... ;
- ponadto zadaniem brygady jest ciągłe wykonywanie zadań usługowo-produkcyjnych, jak kąpiel żołnierzy, pranie i naprawa umundurowania, wypiek chleba i remont sprzętu kwatermistrzowskiego.

III. Wymienione zadania ZDECYDOWAŁEM wykonać następująco:

1. a/ ZAMIERZAM do ..... rozpoznać nowy rejon rozmieszczenia, a następnie łącząc dowóz z ewakuacją i przemieszczeniem /bez przerwy w pracy/ przesunąć brygadę w ..... rzutach:
   1-szy - kolumny dowożące zaopatrzenie do ZT, dowódca rzutu ob. .....;
   2-gi - główne siły, środki i SD brygady po wydaniu zaopatrzenia pobierającym ZT i oddziałom swoim transportem, dowódca rzutu ob. .....;
   3-ci - kolumny brygady pobierające /przyjmujące/ zaopatrzenie we frontowych źródłach .....
   dca rzutu ob. .....
   Na bazie 3-go rzutu odpowiednio wzmocnionego utworzyć oddział ... ABMZ z dowódcą .....
   Zaopatrzenie dowożone do brygady po godz. .....
   przyjmować w nowym rejonie rozmieszczenia lub po reorganizacji kolumn przeadresować do dywizyjnych odbiorców oraz oddziału ... ABMZ

   b/ Ugrupowanie brygady w nowym rejonie /granice sektorów i rozmieszczenie jednostek i drogi/ - jak na mapie.

2. Dla realizacji zadań brygady w myśl podanego zamiaru
   R O Z K A Z U J Ę :
   a/ Dowódcy grupy rekonesansowej głównego rejonu rozmieszczenia brygady - ob. ..... i dowódcy grupy rekonesansowej rejonu rozmieszczenia oddziału ... ABMZ ob. ..... :
   - do .... rozpoznać rejon/y/ rozmieszczenia i potwierdzić, a w miarę potrzeby skorygować plan ugrupowania elementów brygady /oddziałów brygady/ w rejonach rozmieszczenia;
   - ustalić stopień przydatności terenu w rejonie pod względem drożni, inżynieryjnym, OPBMR, maskowania, sanitarnohigienicznym oraz zasobów wody konsumpcyjnej i dla celów technicznych;

- przejąć kolumny rzutów marszowych brygady na drogach podejścia i wprowadzić je do planowych rejonów rozmieszczenia;
- ubezpieczyć rejony rozmieszczenia do czasu zajęcia ich przez jednostki brygady.

b/ Dowódcy pierwszego rzutu w składzie .....
.....
we współdziałaniu z .....
wykonać w:
- zadaniu pierwszym - dowóz: do ... DZ/DPanc/ - .....
..... / /: amunicji ..... ton, mps .....,
żywności ....., inne mat. ..... ton po drodze:
.....
do ... DPanc/DZ/ ..... / /:
amunicji ..... ton, mps ....., żywności .....
....., innych środków mat. ..... ton;
do .....
.....
.....
Wymarsz z obecnego rejonu godz. ..... dn. .....
- zadaniu drugim - załadować ..... porażonych w DPM -
..... / / i ewakuować ich do ..... BSzF -
..... / /;
- zadaniu trzecim - wykonać marsz do nowego rejonu rozwinięcia
..... / / i odtworzyć gotowość do wykonywania
kolejnych zadań do dnia ..... godz. .....

c/ Dowódcy drugiego rzutu w składzie: .....
..... wykonać w:
- zadaniu pierwszym do godz. ..... wydać środki materiałowe
na transport wojsk i do godz. ..... osiągnąć gotowość
do marszu;
wydzielić i oddać do dyspozycji dowódcy oddziału .... ABMZ
odpowiednie siły i środki;
- w zadaniu drugim - wykonać marsz po drodze .....
..... do nowego rejonu i
do godz. ..... dnia ..... przyjąć z transportu frontowego: amunicji ..... ton, mps ..... ton, żywn. .....
ton, ...
Punkt przejścia ..... / / przekroczyć czołem
o godz. ....., dn. .....
- kolejne zadania zostaną określone w nowym rejonie /we właściwym czasie/.

d/ Dowódcy Oddziału ... ABMZ w składzie .....
.....
wykonać w:
- zadaniu pierwszym - marsz do rejonu rozwinięcia .....
..... do godz. ..... dn. .....;
po drodze .....
Punkt przejścia ..... / /
przekroczyć o godz. ..... dn. .....
- zadaniu drugim - wykonać dowóz do ... DZ/DPanc/:
am. ..... ton, mps ....., żywności .....,
innych śr.mat. ..... ton; do ... DPanc/DZ/: amunicji
..... ton, mps ....., żywności ..... ton;
- kolejne zadania oddział otrzyma w rozkazie dowódcy brygady na piśmie .

IV. 1. Dowódcom rzutów jednostek obronę i ochronę rzutów ugrupowania brygady w rejonach formowania kolumn, marszu i sektorach rozwinięcia w nowym rejonie urządzić wg ogólnych zasad ubezpieczenia w marszu i rejonach, wykorzystując 1/3 etatowego składu osobowego i etatowe środki do obrony przeciwlotniczej. Ściśle przestrzegać zasad "Instrukcji o obronie i ochronie ... ABMZ".
Po osiągnięciu nowego rejonu nawiązać łączność z SD .... DZ /innego ZT lub oddziału wskazanego/ w celu współdziałania w obronie i ochronie brygady.

2. Kwatermistrzowi - zorganizować zabezpieczenie materiałowe oddziałów i pododdziałów brygady szczególnie:
- zatankować pojazdy i tarę oddziałów i pododdziałów do pełnych normatywnych zapasów i dbać w toku wykonywania zadań o ich utrzymanie;
- przed marszem wydać żołnierzom gorącą strawę w oddziałach;
- wyewakuować rannych i chorych z brygady do wskazanego szpitala ... BSzF ..... / /.

3. Zastępcy ds. technicznych zorganizować ewakuację pojazdów i maszyn przekraczających możliwości remontowe brygady do wskazanej ... FBR - ..... / /. W oddziałach i pododdziałach dokonać obsługiwania technicznego pojazdów i udzielić instruktażu o bezpieczeństwie ruchu w kolumnach i zachowania w czasie napadu z ziemi lub powietrza.

4. Zastępcy ds. politycznych zorganizować .....

V. SD - ABMZ w marszu będzie .....
w nowym rejonie rozwija się - ..... / /, SD oddziału ...ABMZ w marszu i w rejonie wg decyzji jego dowódcy.

Łączność w marszu - radiowa, tylko do nadawania i odbioru sygnałów i komend dowodzenia w marszu oraz ostrzegania i alarmowania o zagrożeniu; w rejonach - wg dotychczasowego planu /schematu, systemu/. Rzuty brygady w marszu prowadzą osobiście wyznaczeni dowódcy.

VI. Wytyczne dla dowództwa /komendy, szefostwa/ do dalszej kierowniczej pracy i odpowiedzi na pytania oraz sprawdzenie zrozumienia zadań przez dowódców jednostek.

ZAŁĄCZNIK 7

WZÓR DECYZJI DOWÓDCY O DZIAŁANIU FRONTOWEJ BRYGADY MATERIAŁOWEGO ZABEZPIECZENIA

==========

T A J N E

Egz. pojedynczy

DECYZJA DOWÓDCY O DZIAŁANIU .... FBMZ
w okresie od ..... do ....., mapa ..... wyd. .....
/wykonanie w zeszycie pracy dowódcy lub na blankiecie/

OBYWATELE OFICEROWIE - ogłaszam decyzję:

I. 1. NIEPRZYJACIEL .....
.....
.....
.....
.....

2. WOJSKA FRONTU ..... prowadzą operację .....,
wykonując główne uderzenie w kierunku .....
.....

Linia rozgraniczenia pasa frontu przebiega:
- prawa: ..... ;
- lewa : ..... .

3. Źródłami zaopatrzenia dla ... FBMZ są:
- do godz. ... dnia ..... - ... TBF - ..... / /,
- od ..... OTBF - SD ..... / /,
- od ..... ponadto SW - ..... / /
na odbudowywanej linii kolejowej.

Dostawy środków materiałowych dla ... FBMZ realizuje ... BT frontu po FDS - ..... : .....
.....
.....

II. W Zarządzeniu nr ..... kwatermistrza frontu .....
brygada otrzymała ZADANIA do wykonania w okresie od .....
do .....:

1. Zadanie taktyczne: od .... do ..... przemieścić ... FBMZ do rejonu .....
.....
po drodze .....
i zaopatrywać ... armię oraz ..... frontowych oddziałów i ZT działających w pasie ... A.

2. Zadania specjalistyczne:

a/ Przyjąć na zaopatrzenie następujące związki i oddziały:

- ... armię, a ponadto ZT i oddziały podporządkowania frontowego: .....
.....
.....

b/ dowieźć do ... ABMZ - ..... / / środki materiałowe ..... ton w tym:

Rodzaj zaopatrzenia	w dniach:		
- amunicji - mps - żywności - inne śr.mat			
Razem			

c/ wydać ze składów w rejonie rozwinięcia ... FBM na transport jednostek przydzielonych na zaopatrzenie ..... ton, w tym:

Rodzaj zaopatrzenia	w dniach:		
- amunicji - mps - żywności - innych śr. mat.			
Razem			

d/ przyjąć zaopatrzenie w rejonie ... FBMZ dowożone transportem samochodowym ... BT - ..... ton, w tym:

Rodzaj zaopatrzenia	w dniach:		
- amunicji - mps - żywności - innych śr. mat.			
Razem			

e/ pobrać z ..... w m. ..... / /
środki materiałowe ..... ton , w tym:
- dnia .....: ..... ;
- dnia .....: ..... .
Razem w ciągu ... dni przewieźć ..... ton z tego przeładować w rejonie ... FBMZ ..... ton w tym paliwa .... ton i ..... ton pozostałych ładunków,

f/ Ponadto zadaniem ... FBMZ jest w okresie od ..... do .....:
- wyremontować: .....
.....
- wyprodukować chleba ..... ton, mięsa ..... ton, wędlin ..... ton;
- wyprać ..... ton umundurowania i ..... ton .....;
- wykąpać: ..... żołnierzy dziennie.

III. Wymienione zadania ZDECYDOWAŁEM wykonać następująco:

1. a/ zamierzam do ..... rozpoznać nowy rejon rozmieszczenia, a następnie, łącząc dowóz z przemieszczeniem, przesunąć brygadę w ..... rzutach:
1-szy - kolumny z zaopatrzeniem dla ... ADMZ nakazanym do dowiezienia w dniu ....., dowódca rzutu ob. .....;
2-gi - zasadnicze siły i środki brygady w tym SD, dowódca rzutu ob. .....;
3-ci - .....
dowódca rzutu ob. ..... .
Wydawanie zaopatrzenia jednostkom, które przysłały transport po przyznane im środki materiałowe, zakończyć do .....
Środki materiałowe dowiezione przez ... BT po zwinięciu ... FBMZ przyjmować na transport opróżniony, a resztę w nowym rejonie rozmieszczenia.
Po zajęciu nowego rejonu niezwłocznie przystąpić do wykonania zadań dowozowych, remontowych, produkcyjno-usługowych z jednoczesnym wykonaniem przedsięwzięć obrony i ochrony.

b/ Ugrupowanie ... FBMZ w nowym rejonie /granice sektorów i rozmieszczenie jednostek oraz drogi/ - jak na mapie.

2. Dla realizacji zadań brygady w myśl podanego zamiaru
R O Z K A Z U J Ę :

a/ Dowódcy grupy rekonesansowej - ob. .....:
- do ..... rozpoznać rejon rozmieszczenia i potwierdzić, a w miarę potrzeby skorygować plan ugrupowania brygady w nowym rejonie;

- ustalić stopień przydatności terenu w rozpoznawanym rejonie pod względem drożności, inżynieryjnym, OPBMR, maskowania, sanitarnohigienicznym oraz zasobów wody dla celów konsumpcyjnych i technicznych;
- przyjąć kolumny rzutów marszowych brygady na drodze podejścia, punkt spotkania ..... / / i wprowadzić je do rozpoznanych rejonów rozmieszczenia;
- ubezpieczyć rejony do czasu przejęcia ich przez jednostki brygady.

b/ Dowódcy pierwszego rzutu w składzie: .....
..... wykonać w:
- zadaniu pierwszym - wykonać dowóz: amunicji ..... ton, mps ....., żywności ....., innych śr.mat. ..... ton do ... ABMZ - ..... / /, a jeśli zajdzie potrzeba to zezwalam na wydłużenie dowozu do DPZ wg decyzji kwatermistrza ... A.
- zadaniu drugim - wykonać marsz do nowego rejonu rozmieszczenia ... FBMZ ..... / / i zająć wyznaczone miejsca dla poszczególnych jednostek nie później jak do ..... po czym przystąpić do odtworzenia zdolności do wykonywania kolejnych zadań;
- .....
.....
.....

c/ Dowódcy drugiego rzutu w składzie: .....
..... wykonać w:
- zadaniu pierwszym do .... zakończyć wydawanie środków materiałowych, a do ..... osiągnąć gotowość do marszu na drogach formowania kolumn. Kolejność jednostek w rzucie:
.....
.....;
- zadaniu drugim - wykonać marsz po drodze: .....
.....
Punkt przejścia przekroczyć czołem o ....., punkt wyrównania o ....., nowy rejon osiągnąć czołem ..... ogonem .....;
- w zadaniu trzecim do ..... odtworzyć gotowość do dowozu i przyjmowania środków materiałowych oraz rozpocząć pracę remontową i produkcyjno-usługową i zakończyć czynności porządkowe;
- .....
.....

d/ Dowódcy trzeciego rzutu w składzie: .....
..... wykonać w:
- zadaniu pierwszym .....
.....
.....
- zadaniu drugim .....
.....
.....

IV. 1. Dowódcy rzutów i jednostek obronę i ochronę rzutów ugrupowania brygady w rejonach formowania, marszu i sektorach rozwinięcia w nowym rejonie - wykonać na ogólnych zasadach ubezpieczenia w marszu, na postoju, wykorzystując środki przeciwlotnicze i 1/3 etatowego składu osobowego do obrony plot.
Ściśle przestrzegać "Instrukcji o obronie i ochronie - FBMZ" z uwzględnieniem istniejących warunków.
Po osiągnięciu rejonu nawiązać współdziałanie z ... SD - ..... / / w celu obrony ... FBMZ.

2. Kwatermistrzowi - zorganizować zabezpieczenie materiałowe oddziałów i pododdziałów brygady, szczególnie zapewnić:
- tankowanie pojazdów i tary w tyłach oddziałów do pełnych norm zapasów ruchomych i doraźnych i ich utrzymywanie w czasie wykonywania zadań brygady;
- przed marszem wydać żołnierzom w oddziałach gorącą strawę;
- wyewakuować rannych i chorych nie nadających się do marszu i leczenia w brygadzie do ... BSzF - ..... / /.
Ewakuację medyczną w nowym rejonie prowadzić do.....
..... / /.

3. Zastępcy ds. technicznych - wyewakuować pojazdy i maszyny nie nadające się do remontu w brygadzie do ... FBR - .....
..... / /.
W oddziałach dokonać obsługiwania technicznego pojazdów, udzielić instruktażu kierowcom o zasadach bezpieczeństwa w ruchu oraz zorganizować zamykanie techniczne kolumn.
Ewakuację techniczną prowadzić w marszu do .....
/ /, w nowym rejonie do ..... / /.

4. Zastępcy ds. politycznych zorganizować .....

V. SD - FBMZ maszeruje w ..... rzucie za ..... w nowym rejonie rozwija się w ..... / /. Łączność w marszu - radiowa, tylko do nadawania i odbioru sygnałów i komend dowodzenia brygadą w marszu oraz ostrzegania i alarmowania o zagrożeniu; w nowym rejonie - wg dotychczasowego planu /porządku/.

Rzuty brygady w marszu prowadzą osobiście wyznaczeni dowódcy.

VI. Wytyczne dla oficerów dowództwa do dalszej kierowniczej pracy, odpowiedzi na pytania oraz sprawdzenie zrozumienia zadania przez dowódców jednostek.

ZAŁĄCZNIK 8

WZÓR DECYZJI KOMENDANTA O DZIAŁANIU BAZY SZPITALNEJ FRONTU

T A J N E

Egz. pojedynczy

DECYZJA KOMENDANTA O DZIAŁANIU ... BSzF

w okresie od ..... do ....., mapa ..... wyd. .....

/wykonanie w zeszycie pracy komendanta lub na blankiecie/

I. 1. NIEPRZYJACIEL .....
.....
.....
.....
.....

2. WOJSKA FRONTU ..... prowadzą operację .....,
wykonując główne uderzenie w kierunku .....
.....
Linia rozgraniczenia pasa frontu przebiega:
- prawa: .....
- lewa : ..... .

3. ... BSzF otrzymała zadanie zabezpieczenia medycznego ... A i wojsk działających w jej pasie o łącznym stanie około ..... żołnierzy. Dotychczas ... armię zabezpieczała ... BSzF rozwinięta w rejonie .....
/lub ... Armia prowadzi ewakuację do ..... szpitali stacjonarnych w rejonie wyjściowym, lub sojuszniczych polowych szpitali w ..... /.
W składzie ... A działają sojusznicze ZT .....,
których porażeni będą napływać do ... BSzF.

II. W Zarządzeniu nr ..... kwatermistrza frontu .....
... BSzF otrzymała ZADANIA do wykonania:

1. Zadanie taktyczne:

a/ ... BSzF od .... do ..... przegrupować do rejonu: .....
..... po drodze:
.....
i do ..... osiągnąć gotowość do pracy, rozwijając .....
łóżek szpitalnych etatowych i ..... miejscowych oraz szpital segregacyjny w ..... / / i lądowisko śmigłowców w ..... / /.

b/ Wydzielić i do ..... rozwinąć oddział ... BSzF w rejonie
..... na ..... łóżek szpitalnych etatowych i ..... miejscowych.

Droga przesunięcia oddziału BSzF .....
.....
W rejonie oddziału urządzić:
- szpital segregacyjny /punkt rozdzielczy porażonych/ w
..... / /,
- lądowisko śmigłowców w ..... / /.

c/ Do ... armii, działającej jako operacyjna grupa manewrowa frontu, wydzielić siły i środki .....
.....
skierować je do dyspozycji ..... w m.
..... / / na godz. ..... dnia .....

d/ W ... BSzF utrzymywać medyczny odwód interwencyjny w składzie .....
..... i w ciągłej gotowości do wykonania /działania/ .....
.....

2. Zadanie specjalistyczne:

a/ Dokonać profilizacji szpitali wg następującej prognozy napływu porażonych:
- od broni jądrowej - .... %,
- od promieniowania cząstkowego - ....%,
- od broni konwencjonalnej - ..... %,
- od broni chemicznej - ..... %,
- chorzy - ..... %,
- psychozy reaktywne - ..... %.

b/ Przyjmować porażonych z transportu lotniczego i samochodowego średnio dziennie ..... porażonych i udzielić im pomocy w zakresie .....
.....
oraz hospitalizować w czasie do .....

c/ Przejąć porażonych i ewakuować własnym transportem od grup hospitalizacyjnych armii w celu dalszego leczenia

Termin przyjęcia	Liczba porażonych	Nazwa obiektu znajdowania się porażonych	Miejsce i współrzędne	Nr grupy hospitalizacyjnej

d/ Przygotować się do ewakuacji porażonych do szpitali na obszarze kraju:

- od dnia ..... z lotniska ..... / /
  średnio dziennie .....;
- od dnia ..... ze stacji ewakuacji ..... / /
  średnio dziennie .....;
- od dnia ..... autobusami średnio dziennie
  ..... porażonych.

III. Wymienione zadania ZDECYDOWAŁEM wykonać następująco:

1. a/ Zamierzam do ..... rozpoznać wyznaczony rejon rozwinięcia ... BSzF /oddziału/, a następnie ugrupować bazę w ..... rzutach /rzucie/ przemieścić ją do nowych rejonów z jednoczesnym uzupełnieniem nakazanych elementów wydzielonych. Po zajęciu nakazanego rejonu rozwinięcia przystąpić do rozwijania szpitala i urządzeń bazy z jednoczesnym urządzeniem obrony i ochrony i osiągnięcia gotowości do pracy do godz. ..... dnia .....

b/ Kolejność ugrupowania i skład rzutów w kolumnie oraz dowódcy rzutów i jednocześnie sektorów:

- 1-szy rzut: .....
- 2-gi rzut: .....
- 3-ci rzut : .....
- 4-ty rzut : .....

c/ Ugrupowanie ... BSzF /OBSzF/ w rejonie rozwinięcia /mapa/:

- pierwszy sektor - granica: .....
  .....
  rozmieszczenie szpitali: .....
  .....
  .....
- drugi sektor - granica: .....
  .....
  rozmieszczenie szpitali .....
  .....
  .....,
- trzeci sektor - granica: .....
  .....
  rozmieszczenie szpitali .....
  .....
- czwarty sektor - .....;
- SD ... BSzF - ..... / /
- baza gospodarcza - ..... / /

- drogi w rejonie bazy .....
.....

2. Dla realizacji zadań ... BSzF w myśl podanego zamiaru
R O Z K A Z U J Ę :

a/ Dowódcy grupy rekonesansowej rejonu rozmieszczenia bazy ob. .....
Dowódcy grupy rekonesansowej rejonu rozmieszczenia oddziału bazy - ob. ..... :
- do ..... rozpoznać rejon rozmieszczenia i potwierdzić, a w miarę potrzeby - skorygować plan ugrupowania elementów bazy /oddziału bazy/ w rejonie rozmieszczenia;
- ustalić stopień przydatności terenu w rejonie pod względem drożni, OPBMR, maskowania sanitarnohigienicznym oraz zasobów wody konsumpcyjnej i dla celów technicznych.
- przyjąć kolumny rzutów marszowych bazy na drogach podejścia i wprowadzić je do planowanych rejonów rozmieszczenia;
- ubezpieczyć rejony rozmieszczenia do czasu zajęcia ich przez jednostki bazy.

b/ Dowódcy rzutów marszowych /komendantowi oddziału ... BSzF/:
- w zadaniu pierwszym sformować kolumny rzutów w swoich sektorach rozmieszczenia do ..... i wyruszyć na drogę marszu z takim wyliczeniem aby punkt przejścia /linię wyjściową/ ..... / / przekroczyć czołem o godzinie:
  - 1-szy rzut ..... godz.,
  - 2-gi rzut ..... ,
  - 3-ci rzut ..... ,
  - 4-ty rzut ..... ,

  Maszerować po drodze .....
  .....
  .....
  średnim tempem .... km/godz. krótki odpoczynek po ..... godzinach marszu od punktu przejścia. Długi odpoczynek bazy od ..... do ..... w rejonie .....
  .....
  Punkt spotkania pilotów rzutów /kolumn/ na podejściu do rejonu rozmieszczenia bazy w .....
  ..... / /;
- w zadaniu drugim - do ..... rozwinąć rzuty bazy w zaplanowanych sektorach i rozpoznanych miejscach przez przedstawicieli poszczególnych jednostek /szpitali/ w nakazanej

ilości łóżek oraz urządzenia niezbędne do sprawnego funkcjonowania bazy; dokonać także następującej profilizacji szpitali:

.....

.....

.....

.....

- w zadaniu trzecim - od godz. ..... być w gotowości do przyjmowania porażonych, udzielania pomocy; hospitalizacji w przepisowym zakresie;

- w zadaniu czwartym - od ..... przygotować porażonych do ewakuacji do szpitali na obszar kraju:
  - drogą lotniczą z lotniska ..... / /
  - drogą kolejową ze stacji ..... / /

  W tym celu komendant ... PSzSegr. rozwinąć pkty ewakuacyjne na ww. lotnisku i stacji kolejowej.

IV. 1. Dowódcy rzutów i jednostek obronę i ochronę rzutów ugrupowania bazy w rejonach formowania, w marszu i sektorach rozwinięcia w nowym rejonie urządzić wg ogólnych zasad ubezpieczenia w marszu i rejonach oraz zgodnie z "Instrukcją obrony i ochrony ... BSzF", wykorzystując 1/3 etatowego składu osobowego i etatowe środki do obrony przeciwlotniczej. Po osiągnięciu rejonu rozwinięcia nawiązać współdziałanie z ..... SD - .... / / w celu obrony ... BSzF.

2. Kwatermistrzowi - zorganizować zabezpieczenie materiałowe oddziałów i pododdziałów brygady, a szczególnie zapewnić:
   - tankowanie pojazdów i tary w tyłach oddziałów do pełnych norm zapasów ruchomych i doraźnych i ich utrzymywanie w czasie wykonywania zadań bazy;
   - przed marszem wydać żołnierzom w oddziałach gorącą strawę i uzupełnić zapasy normatywne żywności.
   - w czasie pracy bazy w nowym rejonie zapewnić ciągłość zaopatrywania i obsługi gospodarczej szpitali, szczególną uwagę zwrócić na zabezpieczenie źródeł wody konsumpcyjnej i do celów gospodarczych. Od .... BSzF jest przydzielona na zaopatrywanie do OTBF /FBMZ/ ..... / /.

3. Dowódca ... bzab. wyewakuować sprzęt nie wyremontowany siłami własnymi do PZUS ... FBR - ..... / /.

4. W oddziałach i pododdziałach dokonać obsługiwania technicznego pojazdów i maszyn oraz udzielić instruktażu kierowcom o zasadach

zachowania bezpieczeństwa w marszu w kolumnach, a także zorganizować techniczne zamykanie kolumn.

Ewakuację techniczną w marszu i po zajęciu nowego rejonu prowadzić do PZUS ... FBR - ..... / . /.

5. Rannych i chorych niezdolnych do zniesienia trudów marszu wyewakuować do ..... / /.

6. Zastępcy ds. politycznych zorganizować .....

V. SD - ... BSzF maszeruje w .... rzucie za .... W nowym rejonie rozwija się w ..... / /.

Łączność w marszu - radiowa, tylko nadawania i odbioru sygnałów i komend dowodzenia bazą w marszu oraz ostrzegania i alarmowania o zagrożeniu; w nowym rejonie - wg dotychczasowego planu.

Działaniem taktycznym bazy w marszu i w nowym rejonie komendant ... BSzF dowodzi przez dowódców rzutów marszowych, którzy są jednocześnie dowódcami sektorów.

VI. Wytyczne dla oficerów komendy BSzF do dalszej kierowniczej pracy i odpowiedzi na pytania oraz sprawdzenie zrozumienia zadań przez dowódców i komendantów szpitali.

ZAŁĄCZNIK 9

WZÓR PLANU REKONESANSU REJONU ROZMIESZCZENIA FBMZ /ABMŻ/ I DRÓG MARSZU

ZATWIERDZAM
DOWÓDCA ... FBMZ

TAJNE

Egz. nr ....

Dnia ..... godz. .....

PLAN REKONESANSU

REJONU ROZMIESZCZENIA I DRÓG MARSZU ... FBMZ

Mapa ..... wydanie .....

I. CELE REKONESANSU /wypisać odpowiednie cele z tabeli 10/:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

II. SKŁAD GRUPY REKONESANSOWEJ:

1. Dowódca - .....
2. Oficerowie z dowództwa brygady: .....
.....
.....
.....
.....
3. Oficerowie z jednostek - po ... przedstawicieli/u/ z:
.....
.....
.....
4. Pododdziały zabezpieczenia:
- ..... łączności z .....
- ..... ochrony z .....
- ..... regulacji ruchu z .....

- ..... rozpoznania skażeń z .....
- ..... saperów z .....
- ..... gospodarcza/y/ z .....
- ..... remontowa/y/ z .....
- ..... sanitarna/y/ z .....

III. WAŻNIEJSZE TERMINY:

1. Postawienie zadania dowódcy grupy .....
2. Wyjazd grupy rekonesansowej .....
3. Praca grupy w rejonie od ..... do .....
4. Meldunek radiowy o stanie drogi marszu .....
5. Meldunek o wprowadzeniu brygady do rejonu rozmieszczenia:
   - początek .....
   - zakończenie .....
6. Meldunek o wynikach rekonesansu: .....

IV. DROGA MARSZU DO NOWEGO REJONU: .....

.....

.....

.....

V. SPOSÓB PRZEPROWADZENIA REKONESANSU

A. Drogi marszu /wg mapy 200 000/ .....

.....

..... Meldunek składa .....

B. Rejon rozmieszczenia brygady /wg mapy 50 000 - załącznik/

nr nr podgrup sektor	Skład podgrup		Zadania podgrup	Czas pracy .... godz. od do	Miejsce i termin meldowania wyniku pracy
	Skład osobowy	Siły i środki			
1	2	3	4	5	6
I	Dca ..... Przedstawiciele jedn.: .... Razem ludzi	samochody .... radiostacje ... . maszyny .... urządz.rozp. skażeń .... broń ..... inne			
II					
III					
IV					

Załącznik: Plan rozmieszczenia ... FBMZ, mapa ..... /skala/ na ..... arkuszach - tylko do egz. nr 1

SZEF

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Wykonano w 2 egz.
Egz. nr 1 - grupa rekonesansowa
Egz. nr 2 - sztab ... BMZ
Wyk. .....
Druk ..... dn. .....

Załącznik do planu rekonesansu

DECYZJA - PLAN ROZMIESZCZENIA ..... FBMZ od ....
z elementami obrony i ochrony

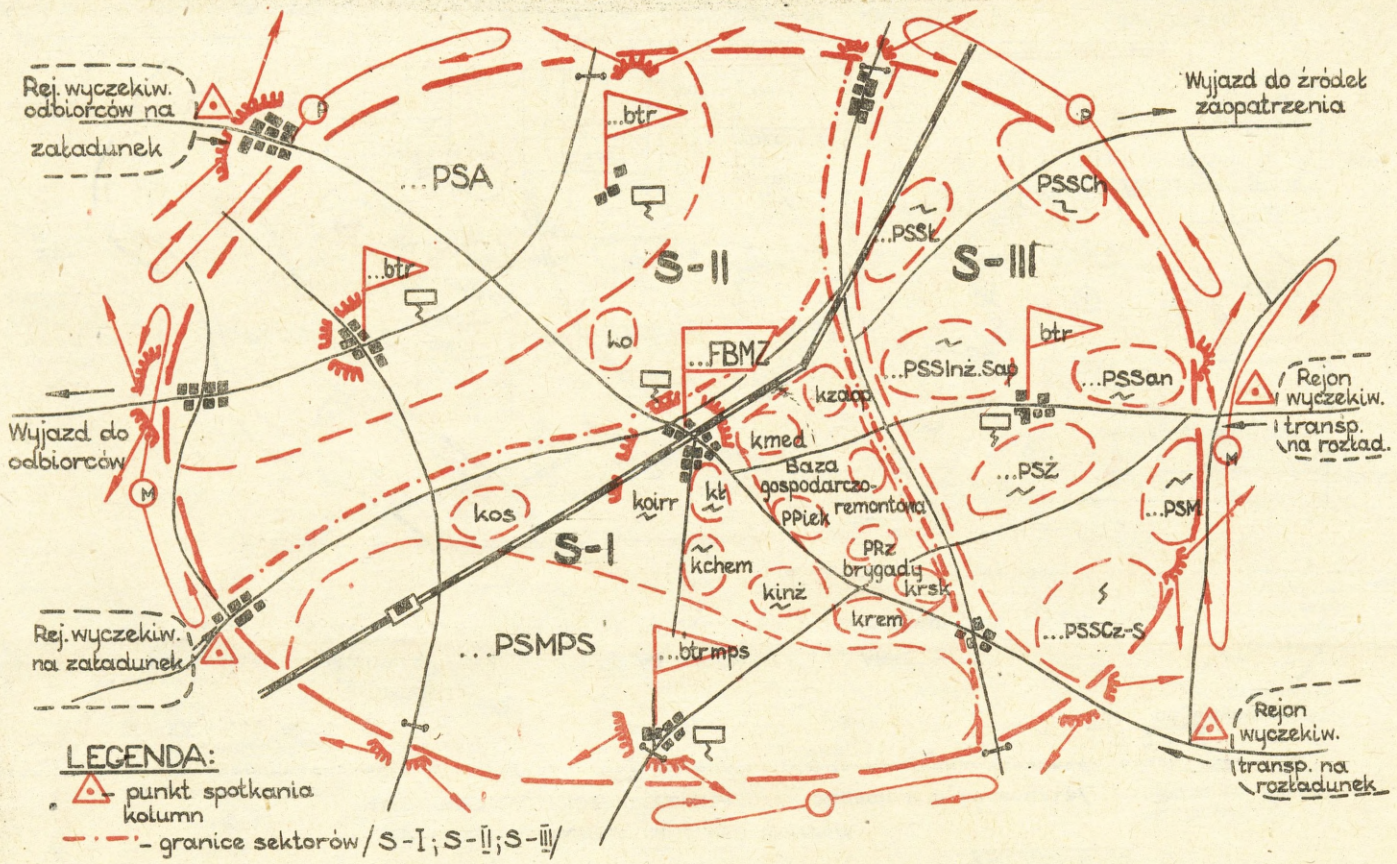

ZAŁĄCZNIK 10

WZÓR PLANU DZIAŁANIA ARMIJNEJ BRYGADY
MATERIAŁOWEGO ZABEZPIECZENIA /na mapach i w legendzie/

ZATWIERDZAM
DOWÓDCA ... ABMZ

.....
/stopień, imię i nazwisko/
Dnia ..... godz. .....

T A J N E
Egz. pojedynczy

I. PLAN DZIAŁANIA ... ABMZ
na okres od ..... do ..... /mapa 200 000/

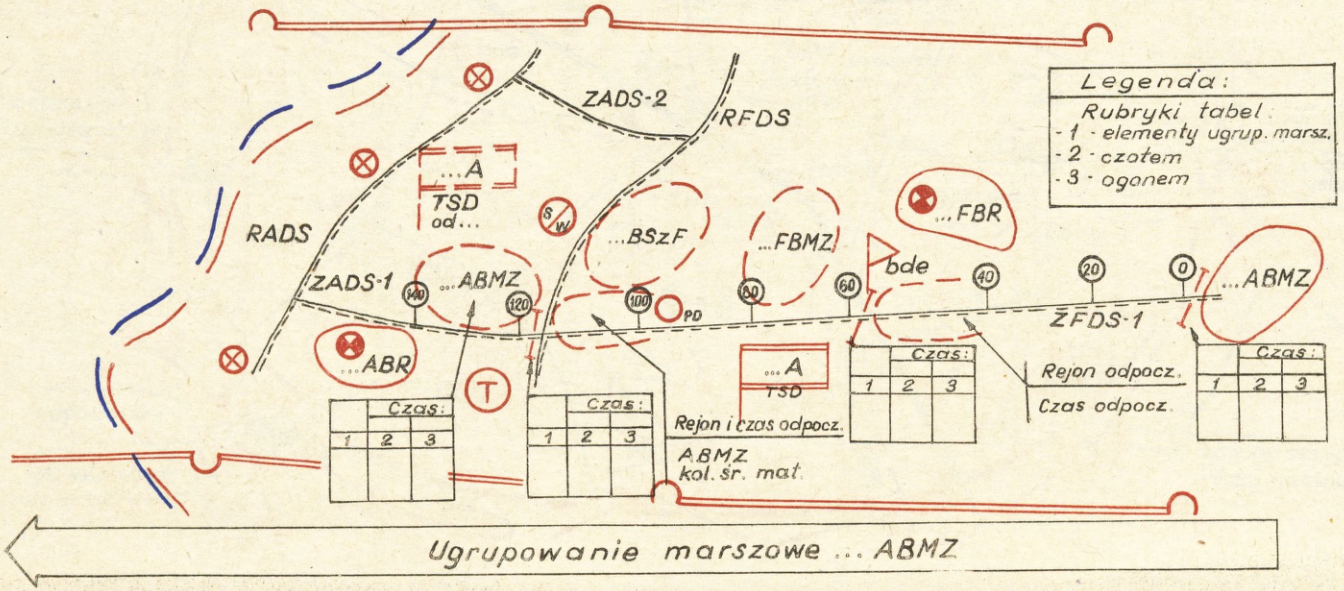

SZEF SZTABU ... ABMZ

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Wyk. w 1 egz.
Wyk. .....
Kreślił .....
Dnia ..... nr ks.kr .....

ZAŁĄCZNIKI: nr 1 - mapa 50 000 - plan ugrupowania ...ABMZ w rejonie
nr 2 - legenda do planu działania

ZATWIERDZAM
DOWÓDCA ... ABMZ

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Dnia ..... godz. .....

Załącznik 1 do planu
działania ... ABMZ

T A J N E

Egz. pojedynczy

II. PLAN ROZMIESZCZENIA ... ABMZ
od ..... z elementami obrony i ochrony

1. Szkic ugrupowania obrony i ochrony /mapa 50 000/

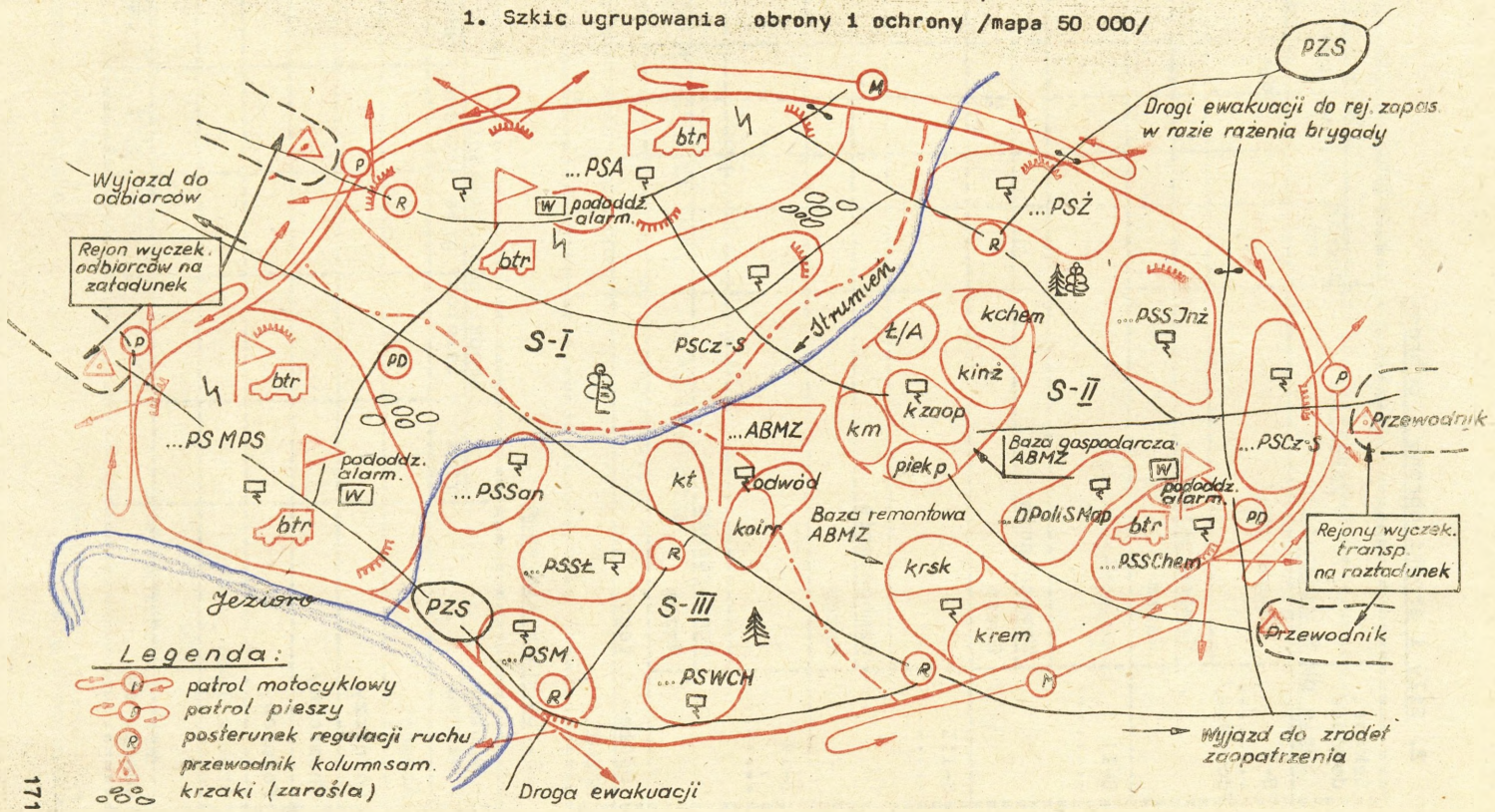

2. Siły i środki obrony i ochrony

Sektor, dowódca	Zadanie	Siły i środki							
		żołnierzy	PW	PM	KM				
S-I ..... /dowódca/									
	Wzmocnienie								
	Razem								
S-II									
	Wzmocnienie								
	Razem								
S-III									
	Wzmocnienie								
	Razem								
S-IV									
	Wzmocnienie								
	Razem								
Ogółem z tego									
OABMZ									

3. Sygnały alarmowe

Rodzaj alarmu	Środki powiadamiania					
	radio	telefon	głos	syrena	rakieta	
Atomowy						
Lotniczy						
Chemiczny						
Pożarowy						
Atak z lądu						
Odwołanie						

WZÓR LEGENDY DO PLANU DZIAŁANIA ABMZ

ZATWIERDZAM
DOWÓDCA ... ABMZ

.....
/stopień, imię i nazwisko/
Dnia .....

Załącznik 2 do planu
działania ... ABMZ
/do mapy/

T A J N E
Egz. pojedynczy

III L E G E N D A

DO PLANU DZIAŁANIA ... ABMZ W OKRESIE
od ..... do .....
/mapa 200 000, wydanie ...../

ZASTĘPCA DOWÓDCY ... ABMZ
ds. Zaopatrzenia i Transportu

.....
/stopień, imię i nazwisko/

SZEF SZTABU ... ABMZ

.....
/stopień, imię i nazwisko/

SPIS TREŚCI LEGENDY DO PLANU DZIAŁANIA ABMZ

I. DECYZJA DOWÓDCY O DZIAŁANIU ... ABMZ
w okresie od ..... do .....x/
/lub główne zadania brygady w danym ZOD/

---

x/ Jako 1-szy rozdział "Legendy" najwygodniej jest włączyć tekst decyzji o działaniu brygady /załącznik 6/ o takiej treści, jaka została ogłoszona przez dowódcę i zapisana podczas jej opracowania /oceny sytuacji brygady/. Jeżeli jest to z jakichś względów niemożliwe, należy w 1-szym rozdziale "Legendy" zapisać główne zadania brygady w danym ZOD.

II. PLAN PRACY ... ABMZ

1. Plan obrotu środków materiałowych

1.1. Obrót środków materiałowych w ABMZ w dniach od .... do ....
/w tonach/

Lp.	Wyszczególnienie	MPS	Środki materiałowe stałe						
			am.	inż.	cz-s	żywn.	mund.	pozost.	r-m
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Stan wyjściowy na dzień								
2	Dostawy do ... ABMZ w dniach od .... do ..... z tego:								
2.1	z przeładowaniem w składach brygady								
2.2	z przeadresowaniem do ZT i oddziałów armii								
2.3	pobranie transportem brygady z								
3	Zaopatrywanie wojsk armii w dniach od .... do ....., z tego:								
3.1	dowóz transportem frontu /jak pozycja 2.2/								
3.2	dowóz transportem ... ABMZ do zaopatrywanych ZT i oddziałów armii								
3.3	wydanie w ... ABMZ na transport odbiorców								
4	Stan końcowy na dzień								
5	Razem przeładunki w ABMZ								
6	Możliwości przeładunkowe ABMZ, w tym:								
6.1	składów								
6.2	batalionów /kompanii/ transportowych								
6.3	kompanii obsługi i regulacji ruchu								

1.2 Obrót środków materiałowych w ... ABMZ w dniu .....

/ w tonach/

Lp.	Wyszczególnienie	MPS	środki materiałowe stałe						
			am.	inż.	cz-s	żyw.	mund.	pozost.	r-m
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Stan wyjściowy na godz.								
2	Dostawy do ... ABMZ w dniu ..... z tego:								
2.1	z przeładunkiem w składach brygady								
2.2	z przeadresowaniem do ZT i oddziałów armii								
2.3	pobranie transportem brygad z								
3	Zaopatrywanie wojsk armii ....., z tego:								
3.1	dowóz transportem frontu /jak pozycja 2.2/								
3.2	dowóz transportem ... ABMZ do ZT i oddziałów i armii								
3.3	wydanie w ... ABMZ na transport odbiorców								
4	Stan na godz.								
5	Razem przeładunki w ... ABMZ								
6	Możliwości przeładunkowe ABMZ, w tym:								
6.1	składów								
6.2	batalionów /komp/ transport.								
6.3	komp.obsługi i regulacji ruchu								
7	Podział sił i środków przeładunkowych koirr								
8	Rezerwa sił i śr. przeład. koirr								

1.3 Obrót środków materiałowych ... ABMZ w dniu .....

/ w tonach/

Lp.	Wyszczególnienie	MPS	środki materiałowe stałe						
			am.	inż.	cz-s	żyw.	mund.	pozost.	r-m
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Stan wyjściowy na godz.								
2	Dostawy do ... ABMZ w dniu ..... z tego:								
2.1	z przeładunkiem w składach brygady								
2.2	z przeadresowaniem do ZT i oddziałów armii								
2.3	pobranie transportem brygad z								
3	Zaopatrywanie wojsk armii ....., z tego:								
3.1	dowóz transportem frontu /jak pozycja 2.2/								
3.2	dowóz transportem ... ABMZ do ZT i oddziałów i armii								
3.3	wydanie w ... ABMZ na transport odbiorców								
4	Stan na godz.								
5	Razem przeładunki w ... ABMZ								
6	Możliwości przeładunkowe ABMZ, w tym:								
6.1	składów								
6.2	batalionów /komp./ transport.								
6.3	komp.obsługi i regulacji ruchu								
7	Podział sił i środków przeładunkowych koirr								
8	Rezerwa sił i śr. przeład. koirr								

1.4. Obrót środków materiałowych ... ABMZ w dniu .....
/w tonach/

Lp.	Wyszczególnienie	MPS	środki materiałowe stałe						
			am.	inż.	cz-s	żyw.	mund.	pozost.	r-m
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Stan wyjściowy na godz.								
2	Dostawy do ... ABMZ w dniu ..... z tego:								
2.1	z przeładunkiem w składach brygady								
2.2	z przeadresowaniem do ZT i oddziałów armii								
2.3	pobranie transportem brygad z								
3	Zaopatrywanie wojsk armii ....., z tego:								
3.1	dowóz transportem frontu /jak pozycja 2.2/								
3.2	dowóz transportem ... ABMZ do ZT i oddziałów i armii								
3.3	wydanie w ... ABMZ na transport odbiorców								
4	Stan na godz.								
5	Razem przeładunki w ... ABMZ								
6	Możliwości przeładunkowe ABMZ, w tym:								
6.1	składów								
6.2	batalionów /komp/ transport.								
6.3	komp.obsługi i regulacji ruchu								
7	Podział sił i środków przeładunkowych koirr								
8	Rezerwa sił i śr. przeład. koirr								

2. Plan dowozu środków materiałowych.

2.1 Plan dowozu środków materiałowych w dniu .....

mapa 200 000 wyd. .....

Odbiorca /adresat/ środków materiałowych	Rodzaj i ilość ładunku /ton/	Wykonawca dowozu /btr, ktr/	Razem sam. / przyczep	W tym: cyst. wt / st.	przycz. cyst. wt / st.	samoch. wt / st.	przycz. sam. wt / st.	Miejsce i termin wyjazdu	Droga marszu i pkt spotkania przewodnika odbiorcy	Wykorzystanie samochodów w drodze powr.	Miejsce i termin powrotu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	A. Dowóz środków materiałowych transportem ... ABMZ z frontowych źródeł zaopatrzenia										
	B. Dowóz środków materiałowych transportem frontowym do ZT i oddziałów ... armii z przeadresowaniem w ... ABMZ										
	C. Dowóz środków materiałowych transportem ... ABMZ do ZT i oddziałów ... armii										

Objaśnienie: wt. - wielotonażowy ; st. - średniotonażowy

2.2 Plan dowozu środków materiałowych w dniu .....

mapa 200 000 wyd. .....

Odbiorca /adresat/ środków materiałowych	Rodzaj i ilość ładunku /ton/	Wykonawca dowozu /btr, ktr/	Razem sam. / przyczep	W tym: cyst. wt / st.	przycz. cyst. wt / st.	samoch. wt / st.	przycz. sam. wt / st.	Miejsce i termin wyjazdu	Droga marszu i pkt spotkania przewodnika odbiorcy	Wykorzystanie samochodów w drodze powr.	Miejsce i termin powrotu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A. Dowóz środków materiałowych transportem ... ABMZ z frontowych źródeł zaopatrzenia											
B. Dowóz środków materiałowych transportem frontowym do ZT i oddziałów ... armii z przeadresowaniem w ... ABMZ											
C. Dowóz środków materiałowych transportem ... ABMZ do ZT i oddziałów ... armii											

Objaśnienie: wt. - wielotonażowy ; st. - średniotonażowy

2.3 Plan dowozu środków materiałowych w dniu .....
mapa 200 000 wyd. .....

Odbiorca /adresat/ środków materiałowych	Rodzaj i ilość ładunku /ton/	Wykonawca dowozu /btr, ktr/	Razem sam. / przyczep	W tym: cyst. wt / st.	przycz. cyst. wt / st.	samoch. wt / st.	przycz. sam. wt / st.	Miejsce i termin wyjazdu	Droga marszu i pkt spotkania przewodnika odbiorcy	Wykorzystanie samochodów w drodze powr.	Miejsce i termin powrotu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A. Dowóz środków materiałowych transportem ... ABMZ z frontowych źródeł zaopatrzenia											
B. Dowóz środków materiałowych transportem frontowym do ZT i oddziałów ... armii z przeadresowaniem w ... ABMZ											
C. Dowóz środków materiałowych transportem ... ABMZ do ZT i oddziałów ... armii											

Objaśnienie: wt. - wielotonażowy ; st. - średniotonażowy

3. Ramowy plan wydawania środków materiałowych w składach ... ABMZ dla ZT i oddziałów ... armii pobierających zaopatrzenie własnym transportem /w tonach/

Lp.	Wyszczególnienie ZT i oddziałów - Odbiorców zaopatrzenia	Dnia						Dnia						Dnia					
		mps	am.	żyw./chleb	inż.	inne śr.mat.	Razem ton	mps	am.	żyw./chleb	inż.	inne śr.mat.	Razem ton	mps	am.	żyw./chleb	inż.	inne śr.mat.	Razem ton
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22

4. Plan działalności produkcyjno-usługowej ... ABMZ

a/ wypiek chleba:

- teoretyczne możliwości wypieku chleba w piekarni polowej - ton/dobę;
- możliwości realne wypieku chleba z uwzględnieniem zadania taktycznego brygady:

  w dniu ..... - ..... ton,

  w dniu ..... - ..... ton,

  w dniu ..... - ..... ton;

b/ pranie umundurowania:

- teoretyczne możliwości pralni polowej - ..... ton/dobę
- możliwości realne z uwzględnieniem zadania taktycznego brygady:

  w dniu ..... - ..... ton,

  w dniu ..... - ..... ton,

  w dniu ..... - ..... ton;

c/ kąpiel żołnierzy:

- teoretyczne możliwości łaźni polowej - ..... żołnierzy
- możliwości realno z uwzględnieniem zadania taktycznego brygady:

  w dniu ..... - ..... żołnierzy

  w dniu ..... - ..... żołnierzy

  w dniu ..... - ..... żołnierzy

III. PLAN ZABEZPIECZENIA DZIAŁANIA ... ABMZ

1. Praca partyjno-polityczna

a/ Zebrania partyjne:

- temat .....,

  jednostki ... ABMZ: .....

  .....

  obsługuje z ramienia POP brygady .....

  .....

b/ Zebrania ZSMP /ZSMW/ temat .....

.....

w jednostkach ... ABMZ: .....

.....

c/ Zebrania żołnierskie na temat: .....

.....

w jednostkach ... ABMZ: .....

.....

obsługuje z ramienia dowództwa brygady .....

.....

d/ Inne formy i treści pracy .....

.....

e/ Sposób zaopatrywania jednostek brygady w prasę i materiały propagandowe i oświatowe .....
.....

2. Zabezpieczenie materiałowe

a/ **Przydzielony brygadzie limit środków materiałowych na:**

	benzyny	oleju napędow.	żywności
- dzień			
- dzień			
- dzień			

b/ Przydział pododdziałów samodzielnych na zaopatrzenie do oddziałów gospodarczych

Samodzielne pododdziały	Samodzielne oddziały gospodarcze									
	k zaop.	• • btr.	• • btr	• • btr	• • btr mps	PSA	PS MPS			
koirr										
kchem.										
kinż.										
kłączn.										
krem.										
krem.sprz.kwat.										
kmed.										
PPiek.										
PPral.										
Płaź.										
RG Wet.										
Dowództw. ABMZ										
Składy polowe /małe/										

3. Zabezpieczenie medyczne:

- możliwości służby zdrowia brygady - pomoc lekarska ....porażonych
  - ewakuacja .....porażonych;
- prognoza strat: dnia ..... - ... %, tj. ..... porażonych,
  dnia ..... - ... %, tj. ..... porażonych,
  dnia ..... - ... %, tj. ..... porażonych;
- ewakuacji do ... BSzF - ..... / /,
  w nowym rejonie od dnia ... do ... BSzF - .....
  ..... / / transportem brygady.

4. Zabezpieczenie ewakuacyjno-remontowe

a/ Remont sprzętu kwat. na rzecz wojsk:

- możliwości dobowe krskwat. .....
  .....
- zadanie remontowe krskwat. od ..... do ..... :
  .....
- przekazanie sprzętu kwat. wyremontowanego .....
  .....
  .....

- ewakuacja sprzętu kwat. nie wyremontowanego do .....
.....

b/ Ewakuacja i remont pojazdów mechanicznych brygady:

- możliwości remontowe krem. na dobę: .....
.....
- zadania remontowe krem. w dniach /sztab/:

		dn.	dn.	dn. .....
samochody	RB			
	RS			
przyczepy	RB			
	RS			
cysterny samochodowe	RB			
	RS			
cysterny przyczepy	RB			
	RS			

- ewakuacja pojazdów nie wyremontowanych
  do ... ABR - ..... / / transportem brygady,
  od ... do ... FBR - ..... / /,
- możliwości ewakuacyjne krem jednorazowo ..... pojazdów.

IV. PLAN WYDZIELENIA ODDZIAŁU ... ABMZ

1. Skład Oddziału ABMZ

a/ Stan dowództwa

- dowódca - .....
- szef sztabu - .....
- .....
- .....

Razem ... oficerów, ... chorążych, ... podoficerów

b/ Stan wydzielonych składów polowych: .....
.....
.....
.....

c/ Stan wydzielonych pododdziałów transportowych: .....
.....
.....
.....

d/ Stan wydzielonych innych pododdziałów i urządzeń: .....
.....
.....

2. Rejon rozwinięcia OABMZ: .....
.....
od ..... do .....

3. Stan ZT i oddziałów ... Armii przydzielonych do OABMZ na zaopatrzenie: .....
.....
.....

4. Dostawy środków materiałowych do OABMZ z /ton/:

	... ABMZ	... FBMZ
- dnia		
- dnia		
- dnia		

5. Ewakuacja z OABMZ do:
   - medyczna - ... BSzF - ..... / /;
   - techniczna - ... ABR/lub ABMZ/ ..... / /.
6. Dowodzenie OABMZ:
   a/ pod każdym względem przez dowódcę ... ABMZ lub
   b/ w zakresie: zadań zaopatrywania wojsk - przez sztab kwatermistrzostwa ... armii, a zabezpieczenia gospodarczego, medycznego i technicznego - przez organa tyłowe brygady.
   c/ Łączność OABMZ z SD ... ABMZ i TSD ... armii na R-118.

V. PLAN DOWODZENIA ... ABMZ

1. Terminy obowiązujących meldunków w ... ABMZ

Nazwa meldunku i relacje składania		Na piśmie	Przez techniczne śr. łączności
Z działań dobowych	dcy jednostek .... ABMZ do dcy brygady	do godz. ... wg stanu z godz.	
	dca ... ABMZ do kwatermistrza ... A	do godz. ... wg stanu z godz.	
Z działań nocnych	dyżurni jednostek ... ABMZ do DSO brygady		do godz. .....
	DSO ... ABMZ do DSO sztabu kwat. ... armii		do godz. .....
Doraźne	- po wykonaniu określonego zadania, - po uderzeniu nieprzyjaciela - po zaistnieniu innych nadzwyczajnych zdarzeń; relacje składania: Dca jednostki - dca ABMZ - sztab kwat. ... armii.	natychmiast - dostępnymi środkami dowodzenia	

2. Terminy wymiany poczty w ... ABMZ
.....
.....
.....

3. Plan łączności radiowej ... ABMZ

Nr SR i KR	Nazwa sieci i kierunków radiowych	Typ rst.	TSD ..A	SD		Podległe jednostki											
				... ABMZ	... OABMZ	transp.				składy				zabezp.			

4. Plan łączności radioliniowej i przewodowej ... ABMZ

Nr kierunku	Nazwa środka łączności	TSD ..A	SD		Podległe jednostki											
			... ABMZ	... OABMZ	transp.				składy				zabezp.			

5. Sygnały dowodzenia

Lp.	Treść komendy	Umówiony sygnał /głos, radio, telefon/

VI. INNE WZGLĘDNIE STAŁE DOKUMENTY PLANU DZIAŁANIA ABMZ

1. Wykaz stanu ... ABMZ

Lp.	Nazwa jednostek	Nr polowy jednostki	Żołnierze				Broń				Samoch. i przycz.				Radiost.				Maszyny różne					Kuchnie/piece			
			szer.	chor. podofic	ofic.	Razem								Razem				Razem									Razem

Uwaga: licznik - stan wg etatu, mianownik - stan faktyczny

2. Wykaz normatywnych zapasów utrzymywanych w składach i urządzeniach ... ABMZ

Lp.	Nazwa składów i urządzeń prod.-usług.	Rodzaj środków materiałowych	Normatyw zapasów			
			w jednostkach kalkulacyjnych	Masa w tonach		
				od dnia	od dnia	od dnia .....

3. Instrukcja alarmowa /układ i treść wg potrzeb danej ABMZ/
4. Instrukcja obrony i ochrony ABMZ /układ i treść wg potrzeb danej ABMZ/
5. x/

---

x/ Mogą tu być dołączone inne dokumenty wg uznania dowódcy konkretnej ABMZ.

ZAŁĄCZNIK 11

WZÓR ROZKAZU DOWÓDCY DO DZIAŁANIA ARMIJNEJ BRYGADY MATERIAŁOWEGO ZABEZPIECZENIA

T A J N E

Egz. nr ....

ROZKAZ nr .... DOWÓDCY ... ABMZ z dnia .....,
SD - ..... / /, mapa ..... wyd. .....
w sprawie działania brygady w okresie od ..... do .....

1. Nieprzyjaciel .....
.....
.....
.....

2. Wojska ... armii prowadzą działania ..... na rubieży
....., wykonując główne uderzenie
/skupiając główny wysiłek/ w kierunku .....
.....
.....

3. W zarządzeniu nr ..... kwatermistrza ~~frontu~~ armii .....
z dnia .... ABMZ otrzymała zadania:
a/ od ..... do ..... przemieścić się do rejonu .....
.....
po drodze /drogach/ .....
.....
b/ Wydzielić oddział ABMZ, czynny od ..... w rejonie .....
.....
c/ w czasie od ..... do .....

	pobrać	dowieźć	przyjąć	wydać
- ładunków stałych				
- paliwa				

d/ wymiana drogi samochodowej:

4. Wymienione zadania zamierzam wykonać następująco: do .... rozpoznać nowe rejony rozwinięcia ... ABMZ i OABMZ, a następnie łącząc dowóz z ewakuacją i przemieszczeniem wykonać marsz brygady w ..... rzutach po ..... drogach /drodze/.
Przyjmowanie i wydawanie zaopatrzenia oraz pracę produkcyjną i usługową w dotychczasowym rejonie zakończyć o ....., a w nowym rejonie rozpocząć o .....

5. Dla realizacji zadań ... ABMZ zamierzonym sposobem

r o z k a z u j ę :

a/ w zadaniu pierwszym wykonać marsz do nowego rejonu:

Nr, przebieg dróg i pkty	I rzut /sektor/	II rzut /sektor/	III rzut /sektor/ OABMZ
Pkt wyjściowy .... / / Droga nr 1: Pkt wejściowy .... / /	Dca .... Skład I rzutu: - - - - - - Termin przekroczenia czołem - pkt wyjściowy o ..... - pkt wejściowy o	Dca .... Skład II rzutu: - - - - - - Termin przekroczenia czołem - pkt wyjściowy ..... - pkt wejściowy	Dcy III rzutu/OABMZ/ ..... Skład III rzutu: - - - - - - Termin przekroczenia czołem - pkt wyjściowy ..... - pkt wejściowy .....
jw.	jw.	jw.	jw.

Od punktów wejściowych do sektorów rozmieszczenia kolumny rzutów pilotują przedstawiciele jednostek - członkowie grupy rekonesansowej.

b/ W zadaniu drugim, właściwi kierownicy polowych składów - wydać, a dowódcy btr dowieźć do:

Nazwa ZT i oddziału ... armii	Nazwa btr	Rodzaj zaopatrzenia /ton/											
		amunicji			mps			żywności			innych śr. materiałowych		
		Dnie dowozu											
		D1	D2	D3	D1	D2	D3	D1	D2	D3	D1	D2	D3

c/ W zadaniu trzecim, kierownicy właściwych składów wydać środki materiałowe na transport jednostek ... armii

Nazwa jednostek pobierających zaopatrzenie	Rodzaj zaopatrzenia /ton/											
	amunicja			mps			żywność			Inne śr. materiałowe		
	Dnie pobierania											
	D1	D2	D3	D1	D2	D3	D1	D2	D3	D1	D2	D3

d/ W zadaniu czwartym, kierownicy właściwych składów przyjąć zaopatrzenie dowiezione transportem frontu:

- do składów polowych .....
  .....
  .....
- ewidencyjnie, z przeadresowaniem do ZT: .....
  .....
  .....
  .....

e/ W zadaniu piątym właściwi dowódcy btr pobrać z .....
..... / / zaopatrzenie:

w dniu ..... : .....
w dniu ..... : .....
w dniu ..... : .....

Zastępcy ds. zaopatrzenia i transportu dostarczać we właściwym czasie wykonawcom zadań specjalistycznych niezbędne dane organizacyjne.

6. Wykonanie zadań taktycznych i specjalistycznych brygady zabezpieczyć:

a/ Dowódcom rzutów /sektorów/ i jednostek brygady - obronę i ochronę w czasie formowania kolumn, marszu i w nowym rejonie rozwinięcia organizować wg zasad taktyki, wydzielić 1/3 składu osobowego do obrony plot w marszu. Ściśle przestrzegać "Instrukcji o obronie i ochronie ... ABMZ".

Szefowi sztabu po osiągnięciu nowego rejonu nawiązać współdziałanie obronne z .....

b/ Kwatermistrzowi przed marszem zorganizować:
- zatankowanie pojazdów paliwem do norm zapasów ruchomych i doraźnych;
- wydanie gorącej strawy dla żołnierzy poszczególnych rzutów;
- wyewakuowanie porażonych i niezdolnych do marszu do .....
- ..... / /.

W nowym rejonie ewakuację medyczną prowadzić własnym transportem do ..... - ..... / /;
zapewnić zdatną wodę konsumpcyjną i badanie san.-epid. terenu oraz kąpiel żołnierzy brygady.

c/ Zastępcy ds. technicznych przed marszem zorganizować obsługiwanie techniczne pojazdów oraz wyewakuować niesprawny sprzęt techniczny do ..... w ..... / /.
W jednostkach brygady udzielić instruktażu kierowcom o zasadach ruchu w kolumnie oraz urządzić zamykanie techniczne kolumn.
Ewakuację techniczną w nowym rejonie prowadzić do .....
- ..... / /.

7. Dowodzenie:
- SD w marszu - na czole ..... rzutu
  w nowym rejonie w m. ..... / /
- meldunki składać:
  .....
  .....
  .....
- zastępcy: dca .... btr .....
  dca .... btr .....

DOWÓDCA ... ABMZ

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Wykonano w 1. egz. 9a.
~~Rozesłano wg rozdzielnika na egz. 1~~
Wyk. .....
Druk ....., dnia ...
Nr ks. .....

ZAŁĄCZNIK 12

WZÓR ROZKAZU KOMENDANTA DO DZIAŁANIA
BAZY SZPITALNEJ FRONTU

T A J N E
Egz. nr ....

ROZKAZ nr .... KOMENDANTA ... BSzF z dnia .....
SD - ..... / /, mapa ..... wyd. .....
w sprawie działania Bazy w okresie od ..... do .....

1. Nieprzyjaciel .....
.....
.....
.....

2. Wojska ... armii prowadzą działania ..... na rubieży
.....,
wykonując główne uderzenie /skupiając główny wysiłek w kierunku/
.....
.....

3. W zarządzeniu nr .... kwatermistrza frontu .....
z dnia .... BSzF otrzymała zadania:
a/ od ..... do ..... przemieścić się do rejonu:
.....
po drodze /drogach/ .....
.....
b/ wydzielić i do ..... rozwinąć oddział ... BSzF w rejonie
.....
c/ do ..... armii, działającej jako operacyjna grupa manewrowa frontu, wydzielić siły i środki .....
..... i
skierować je do ..... / / na godz. ....
dnia .....
d/ w bazie utrzymywać medyczny odwód interwencyjny w składzie
.....
i w ciągłej gotowości do wykonania .....
e/ do ..... przejąć od ... BSzF zabezpieczenie medyczne
... armii i wojsk Frontu działających w jej pasie w tym .... ZT sojusznicze /NAL, NRD, AR/ .....
f/ dokonać profilizacji szpitali wg określonej prognozy strat sanitarnych oraz rozwinąć ... % łóżek etatowych i ..... łóżek dodatkowych na bazie zasobów miejscowych.

g/ przyjmować porażonych z transportu samochodowego i lotniczego po ..... średnio dziennie i udzielać im pomocy w zakresie .....
.....

h/ przejąć porażonych i ewakuować własnym transportem od ..... grup hospitalizacyjnych rozmieszczonych w pasie działania ... armii;

i/ od ..... ewakuować dziennie po ..... porażonych do szpitali na obszarze kraju z lotniska ..... / / i SES - ..... / / oraz autobusami do portu ewakuacyjnego - ..... / /.

4. Wymienione zadania zamierzam wykonać następująco: do ..... rozpoznać nowy rejon rozmieszczenia; w dotychczasowym rejonie zorganizować wydzielenie oddziału BSzF, sił i środków do OGMF, a następnie przemieścić bazę do rejonu rozwinięcia po ..... drogach /drodze/ w ... rzutach. Gotowość do marszu godz. .....
Gotowość do przyjmowania porażonych godz. ..... dn. .....

5. Dla realizacji zadań ... BSzF zamierzonym sposobem

r o z k a z u j ę :

a/ w zadaniu pierwszym wykonać marsz do nowego rejonu:
Siły i środki do OGMF w składzie: .....
..... pod dowództwem .....
..... po drodze .....
do dyspozycji ..... zameldować na TSD ... armii
- ..... / / do godz. ..... dn. .....
Siły główne:

Nr, przebieg dróg i pkty	I rzut /sektor/	II rzut /sektor/	III rzut /sektor/
Pkt wyjściowy ..... / / Droga nr 1:	Dca ..... Skład I rzutu: - - - - - -	Dca ..... Skład II rzutu: - - - - - -	Dca ..... Skład III rzutu /OBSzF/ - - - - - -
Pkt wejściowy ...../ /	Terminy przekraczania czołem: - pkt wyjściowy o ..... - pkt wejściowy o	- pkt wyjściowy o ..... - pkt wejściowy o	- pkt wyjściowy o ..... - pkt wejściowy o .....
jw.	jw.	jw.	jw.

Od pktów wejściowych do sektorów rozmieszczenia kolumny rzutów pilotują przedstawiciele jednostek - członkowie grupy rekonesansowej.

b/ Komendantom szpitali w zadaniu drugim - do ..... /termin/ rozwinąć w .... % etatowych łóżek w miejscach rozpoznanych oraz wykorzystując odpowiednią infrastrukturę i zasoby miejscowe powiększyć stan łóżek szpitalnych o ..... % do dnia ..... .

Komendanci sektorów nr ..... rozwinąć na drogach ewakuacji porażonych do Bazy - medyczne punkty rozdzielcze i szpitale segregacyjne.

Komendant sektora nr .... urządzić lądowisko dla śmigłowców sanitarnych w - ..... / / i przy nim MPR.

Komendant sektora nr ..... rozwinąć od ..... punkt ewakuacyjny przy stacji ewakuacji medycznej - ..... / /.

Komendant sektora nr ..... rozwinąć od ..... punkt ewakuacyjny na lotnisku ewakuacji medycznej ..... / /.

c/ Komendantom szpitali w zadaniu trzecim - dokonać profilizacji szpitali i przystąpić do leczenia porażonych zgodnie z rutynowym przeznaczeniem i uprofilowaniem szpitali.

d/ Komendantom szpitali w zadaniu czwartym - rozpocząć ewakuację porażonych:

- od ..... transportem lotniczym po ..... porażonych dziennie z lotniska ..... / /,
- od ..... transportem kolejowym po ..... porażonych dziennie ze stacji ewakuacji medycznej - .....
- od ..... transportem autobusowym po ..... porażonych dziennie.

e/ Dowódcy medycznego odwodu interwencyjnego ob. ..... zorganizować odwód w składzie: .....
.....
i rozmieścić go przy lądowisku śmigłowców w rejonie: .....
w gotowości do alarmowego działania w razie rażenia przez nieprzyjaciela ważnych obiektów dowodzenia .....

f/ Zastępcy komendanta ds. lecznictwa wydać zainteresowanym komendantom szpitali i dowódcom wytyczne regulujące:

- przejęcie porażonych od grup hospitalizacyjnych rozmieszczonych w pasie działania ... armii,
- profilizację szpitali,
- organizację ewakuacji porażonych na obszar kraju,
- zabezpieczenie materiałowo-medyczne szpitali i grzebanie zmarłych,
- ewakuację przed marszem rannych i chorych znajdujących się w Bazie .....

6. Wykonanie zadań taktycznych i specjalistycznych Bazy zabezpieczyć:

a/ Dowódcom rzutów i jednostek - obronę i ochronę w czasie formowania kolumn, marszu i nowym rejonie rozwinięcia organizować wg zasad taktyki, wydzielić .... składu osobowego do obrony plot w marszu. Ściśle przestrzegać "Instrukcji o obronie i ochronie ... BSzF".

Zastępcy komendanta ds. liniowych wydać dowódcom i komendantom jednostek wytyczne do obrony i ochrony oraz nawiązać współdziałanie obronne w nowym rejonie z ..... SD - .... / /.

b/ Kwatermistrzowi i dowódcy .... b zabezpieczenia przed marszem zorganizować:

- zatankowanie pojazdów paliwem do norm zapasów ruchomych i doraźnych;
- wydanie gorącej strawy dla żołnierzy poszczególnych rzutów;
- w nowym rejonie zapewnić źródła wody konsumpcyjnej oraz dla celów medycznych i technicznych;

c/ Szefowi służb technicznych przed marszem zorganizować: obsługiwanie techniczne pojazdów, wyewakuowanie pojazdów niesprawnych do ..... / / oraz zamykanie techniczne rzutów z sił i środków ... bzab.

d/ Dowódcom rzutów wydzielić ze szpitali niezbędne siły i środki medyczne do składu zamykania technicznego rzutów marszowych w celu udzielenia pomocy medycznej porażonym i kontuzjowanym.

7. Dowodzenie:

- SD w marszu na czele ..... rzutu
  w nowym rejonie w m. ..... / /
- meldunki składać:
  .....
  .....
- zastępcy: - komendant ... PSz... .....
  - komendant ... PSz... .....

KOMENDANT ... BSzF

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Wyk. w 1. egz. - a.a.
~~Rozesłano wg rozdzielnika na egz.~~ 1
Wyk. .....
Druk ..... dnia .....
Nr ks. .....

ZAŁĄCZNIK 13

WZÓR MELDUNKU SYTUACYJNEGO ARMIJNEJ BRYGADY MATERIAŁOWEGO ZABEZPIECZENIA

TAJNE

Egz. nr .....

KWATERMISTRZ - ZASTĘPCA DOWÓDCY ... ARMII

MELDUNEK SYTUACYJNY Nr .... ABMZ wg stanu z .....

dnia ....., SD - ..... / /,

mapa ....., wydanie .....

1. Położenie ... ABMZ - jak oleat /mapa, szkic/ zał. ...../lub opis/:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Obrót i stan środków materiałowych /ton/

Lp.	Wyszczególnienie	Am.	mps					Żyw.	Inne śr. mat.
			bs	on	bl		razem		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Stan z dn. ..... /poprzedn./								
2	Przychód w dn.....								
	w tym: 2.1 przyjęto z transp. fr. 2.2 pobrano z frontu 2.3 wykorzystano z zasobów miejsc. 2.4 zdobycze woj.								
3	Rozchód w dn.								
	z tego /dowieziono, wydano/ dla: 3.1 ...DZ/DPanc, DPZ/ 3.2 ... D ..... 3.3 ... D ..... 3.4 ... D ..... 3.5 ... D ..... 3.6 ... D ..... 3.7 pozost.jedn...A 3.8 ..... /wojsk sojuszn./								

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4	Stan na godz.									
	z tego znajduje się: 4.1 w transporcie do wojsk 4.2 w składach ABMZ 4.3									

3. Stan i możliwości ABMZ

3.1. Stan żołnierzy ....., w tym: oficerów ....., chorążych ....., podoficerów ..... szeregowych ..... .

3.2 Ilość i stan techniczny transportu samochodowego

Lp.	Rodzaj pojazdów		Stan/sztuk/ faktyczny	Stan/sztuk/ sprawnych	Ładowność /ton/	Do remontu/szt./ RB	Do remontu/szt./ RS
1	2		3	4	5	6	7
1	Samochody osobowo-terenowe						
2	Samoch.ciężarowe do 5 ton						
3	Samoch.ciężarowe ponad 5 ton						
4	Samoch.cysterny do 4,5 m^3						
5	Samoch.cysterny ponad 4,5 m^3						
6	Inne samochody /specjalne/						
	Przyczepy transportowe do 3 t						
	Przyczepy transportowe ponad 3 t						
	Przyczepy cysterny do 3 m^3						
	Przyczepy cysterny ponad 3 m^3						
	Razem ładowność	ładunków stałych					
		ładunków płynnych					

3.3. Ilość i stan techniczny maszyn i urządzeń

Lp.	Wyszczególnienie	Stan /szt./ faktyczny	Stan /szt./ sprawnych	Wydajność	Do remontu RB	Do remontu RS
1	2	3	4	5	6	7

3.4. Stan zajmowanego rejonu

a/ sanitarno-epidemiczny .....

.....

b/ stan wody: - konsumpcyjnej .....

- technicznej .....

.....

c/ zasobność materiałowa .....

.....

wykorzystano .....

4. Straty własne

a/ żołnierzy ..... w tym:

- poległych i zaginionych .....

.....

- sanitarne .....

b/ pojazdów i maszyn /tylko zniszczone/ .....

.....

.....

c/ materiałów /tylko zniszczone/ .....

.....

.....

5. Synteza, prośby, propozycje

a/ synteza: ... ABMZ ma możliwości wykonania .....

.....

.....

lub nie ma możliwości wykonania /wymienić jakiego zadania, np. przyjęcia lub wydania lub dowozu środków materiałowych lub produkcji lub obsługi itp./ i dlaczego .....

.....

.....

.....

.....

.....

b/ proszę o: .....

.....

.....

c/ proponuję: .....

.....

Załącznik 1 - oleat /mapa, szkic/"Rozmieszczenie ... ABMZ" na ... arkuszach - tylko dla adresata.

DOWÓDCA ... ABMZ

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Wyk. w 2 egz.
Egz. nr 1 - adresat
Egz. nr 2 - aa.
Wyk. .....
Druk ..... dn. ...
Nr ks .....

ZAŁĄCZNIK 14

WZÓR MELDUNKU SYTUACYJNEGO BAZY SZPITALNEJ FRONTU

T A J N E

Egz. nr .....

KWATERMISTRZ-ZASTĘPCA DOWÓDCY ... ARMII

SZEF SŁUŻBY ZDROWIA - ZCA KWATERMISTRZA ... ARMII

MELDUNEK SYTUACYJNY Nr ....BSZF wg stanu z .....

dnia ....., SD - ..... / /,

mapa ....., wyd. .....

1. Położenie ... BSzF - jak oleat /mapa, szkic/ załącznik .....
/lub opis/:

2. Urzutowanie bazy, ruch, leczenie i stan porażonych

a/ Urzutowanie ... BSzF

Lp.	Wyszczególnienie	Stan szpitali i urządzeń	z tego w		
			BSzF	OBSzF	
1	2	3	4	5	6
1	PSz segregacyjny				
2	PSz chirurgiczny				
3	PSz wewnętrzny				
4	PSz lekko rannych				
5	PSz skórno-weneryczny				
6	PSz zakaźny				
7					
8					
9	SK II kategorii				
10	PS WT				
11	Procent: - rozwinięcia				
12	- obłożenia				

b/ Ruch porażonych

Lp.	Wyszczególnienie	Razem	z tego w			
			BSzF	OBSzF		przejętych grupach hospital.
1	2	3	4	5	6	7
1	Stan porażonych z ..... /poprzedni/					
2	Przybyło w dniu ..... z tego:					
	2.1 PPM i ognisk masow. porażeń 2.2 bm dywizji i mbw armii 2.3 grup hospitalizac. armii 2.4					
3	Ubyło w dniu ..... z tego:					
	3.1 ewakuowano do kraju 3.2 wypisano do wojsk 3.3 zmarło 3.4					
4	Pozostało porażonych na ....., z tego:					
	4.1 żołnierzy WP 4.2 żołnierzy NAL /NRD/ 4.3 żołnierzy AR 4.4					

c/ Działalność lecznicza

Lp.	Wyszczególnienie	Razem	z tego w			
			BSzF	OBSzF		przejętych grupach hospital.
1	2	3	4	5	6	7
1	Udzielono pomocy /od poprzedniego meldunku					
	w tym: 1.1 operowano 1.2 poddano intensywnej terapii 1.3					
2	Stan porażonych na ..... z tego:					
	2.1 pozostanie w bazie do końca leczenia 2.2 wymaga pomocy med. 2.3 wymaga pomocy ze wskazań życiowych - chirurgicznej + internist. 2.4 podlega ewakuacji do kraju 2.5 nie nadaje się do transp.					

3. Stan i możliwości ... BSzF

3.1. Stan żołnierzy

Lp.	Wyszczególnienie	Razem		z tego /ilość/			
		ilość	%	BSzF	OBSzF		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Stan osobowy na .... z tego:						
	1.1 fachowy personel medyczny w tym:						
	1.1.1 lekarze specjaliści zabiegowi						

3.2. Stan faktyczny transportu i zaopatrzenia

Lp.	Wyszczególnienie	jm.	Razem		z tego			
			ilość	%	BSzF	OBSzF		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Samochody osob.-teren.	szt.						
2	Samochody ciężar. ... ton 2.1 ładowność	szt. ton						
3	Przyczepy samoch. ... ton 3.1 ładowność	szt. ton						
4	R-m ładowność sam. i przycz.	ton						
5	Cysterny sam. ..... ton	szt.						
	5.1 ładowność	ton						
6	Przyczepy cysterny .... ton 6.1 ładowność	szt. ton						
7	R-m ładowność mps	ton						
8	Samochody sanitarne 8.1 ładowność porażonych	szt. szt.						
9	Inne samochody	szt.						
10	Samochodów niesprawnych różnych rodzajów 10.1 wymaga RB 10.2 wymaga RS	szt. szt. szt.						
11	Przyczep niesprawnych	szt.						
12	Stan materiałów sanitarnych /na ilość łóż./	szt.						
13	Krew konserwowana	litr.						
14	Żywność rdz/ton							
15	Mps jn/ton							

3.3. Stan zajmowanego rejonu

a/ sanitarno-epidemiczny terenu .....

b/ szpitale objęte reżimem p.epid. .....

c/ stan wody konsumpcyjnej .....

dla celów gospodarczych .....

d/ zasobność rejonu:

- materiały .....
- obiekty do wykorzystania .....

.....

.....

4. Straty własne

a/ żołnierzy ....., w tym: poległych ....., porażonych ....., z tego personel medyczny ..... osób, w tym specjalistów zabiegowych ....., pielęgniarek ..... .

b/ zniszczonych pojazdów mechanicznych ..... szt., w tym samochodów sanitarnych ....., przyczep ..... innych pojazdów .....

c/ materiałów: sanitarnych ....., krwi ..... l, żywności ..... ton, paliwa ..... ton, namiotów ..... szt.

.....

5. Synteza, prośby, propozycje

a/ Synteza: ... BSzF ma możliwości wykonania /np. wydzielenia, rozwinięcia, przyjęcia, ewakuacji, leczenia itp./ .....

.....

.....

b/ proszę o: .....

.....

.....

c/ proponuję: .....

.....

.....

Załącznik 1 - oleat /mapa, szkic/"Rozmieszczenie ... BSzF" na ... arkuszach - tylko adresat.

KOMENDANT ... BSzF

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Wyk. w 2 egz.
Egz. nr 1 - adresat
Egz. nr 2 - aa
Wyk. .....
Druk ..... dn. .....
Nr ks. .....

SZKIC ROZMIESZCZENIA .... BSzF
w dniu ..... mapa 50 000, wyd. ...

Załącznik 1 do meldunku
sytuac. ... BSzF z dn. ...

T A J N E
Egz.pojedynczy

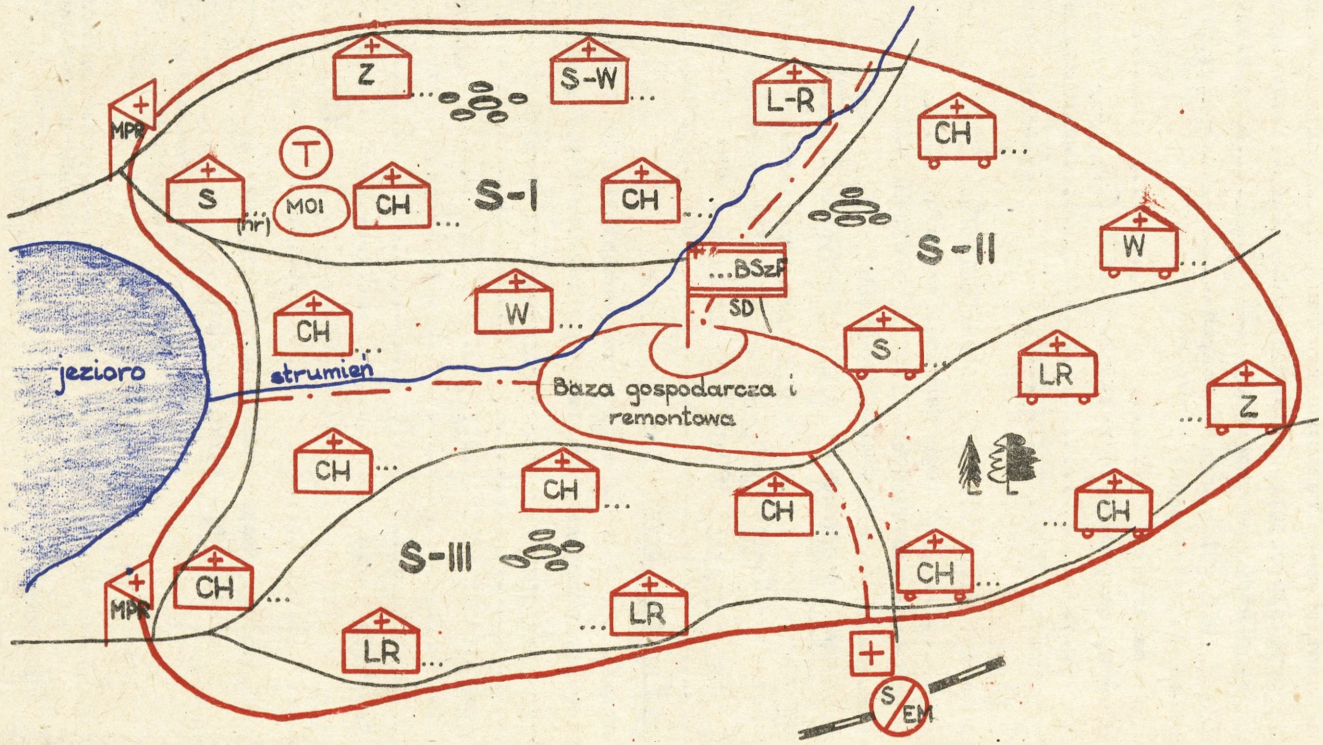

Wykł. w 1 egz.
Wyk.i kreślił .....
Dnia .....
Nr ks. .....

Legenda: MPR - medyczny pkt rozdzielczy
MOI - medyczny odwód interwencyjny
S-I,II,III - numery sektorów

CZEŚĆ TRZECIA

SŁOWNIK

A

ANALIZA ZADANIA - 1. Metoda badawcza zadania stosowana dla zrozumienia celu i zamiaru przełożonego, polegająca na rozbiorze zadania ogólnego /końcowego/ na: zadania etapowe /okresowe/ wg kryterium czasu i kolejności wykonywania; taktyczne, specjalistyczne i wszechstronnego zabezpieczenia działania - 2. Pierwsza metodyczna czynność dowódcy w procesie przygotowania /organizowania/ działania po otrzymaniu zadania.

ARMIJNY ZWIĄZEK TYŁOWY - wyższa jednostka organizacyjna o przeznaczeniu tyłowym, występująca na szczeblu armii, np. armijna brygada materiałowego zabezpieczenia /ABMZ/, armijna brygada wsparcia medycznego /ABWM/.

AWIZO - zawiadomienie jednostki o przydziale zaopatrzenia lub limitu zużycia, wysłaniu sił lub środków w celu wzmocnienia, zaopatrzenia /dowozu/, wsparcia lub też stworzenia warunków działania. Awiza przekazuje zainteresowanym jednostkom sztab i służby kwatermistrzowskie w formie dokumentów, ustnie bezpośrednio i przez techniczne środki łączności.

B

BAZA GOSPODARCZO-REMONTOWA /BGR/ - rejon rozmieszczenia i pracy pododdziałów gospodarczych, remontowych, medycznych i innych produkcyjno-usługowych należących do związków i oddziałów tyłowych szczebli operacyjnych. W rejonie BGR rozmieszcza się zwykle TSD danej jednostki tyłowej. Dowódcą BGR i TSD pod względem obrony i ochrony jest kwatermistrz jednostki tyłowej.

BAZA SZPITALNA FRONTU - związek tyłowy służby zdrowia frontu składający się z komendy, około 20 szpitali polowych oraz batalionu zabezpieczenia, stacji krwiodawstwa II kategorii i polowej stacji wytwarzania tlenu. BSzF przeznaczona jest do zabezpieczenia medycznego określonego zgrupowania wojsk /np. armii/ przez określony czas. BSzF po rozwinięciu staje się etapem ewakuacji medycznej przeznaczonym do udzielania kwalifikowanej i specjalistycznej pomocy medycznej porażonym i chorym oraz ich leczenia. Do podstawowych zadań BSzF należy:

- przyjmowanie porażonych i chorych oraz udzielanie im kwalifikowanej i specjalistycznej pomocy medycznej w pełnym zakresie;
- leczenie porażonych i chorych nie podlegających ewakuacji do zakładów leczniczych kraju;
- przygotowanie do dalszej ewakuacji do zakładów leczniczych kraju porażonych i chorych wymagających dłuższego okresu leczenia oraz tych, którzy po zakończeniu leczenia nie będą zdolni do służby wojskowej;
- materiałowo-techniczne zabezpieczenie szpitali i innych jednostek bazy szpitalnej frontu i przydzielonych na zaopatrzenie.

BRYGADA DROGOWO-EKSPLOATACYJNA - związek tyłowy służby komunikacji wojskowej frontu, przeznaczony do przygotowania i utrzymania o wymaganej przepustowości frontowych dróg samochodowych /FDS/ i rokadowych w pasie działania frontu oraz regulowania na nich ruchu kolumn wojsk i tyłów oraz pojedynczych samochodów. BDE składa się z batalionów drogowo-eksploatacyjnych i batalionów drogowo-mostowych wyposażonych w sprzęt i środki materiałowe, zapewniające im samodzielne wykonywanie zadań na wyznaczonych odcinkach FDS. BDE organizuje i rozwija sieć punktów dyspozytorskich, kontroli ruchu i posterunków regulacji ruchu oraz punkty pomocy medycznej, technicznej, ogrzewania, żywienia i odpoczynku dla kierowców czasowo oddalonych od macierzystych jednostek.

BRYGADA MOSTOWA /BM/ - związek tyłowy służby komunikacji wojskowej frontu przeznaczony do: budowy nisko - i wysokowodnych mostów składanych oraz niskowodnych mostów drewnianych; budowy i obsługi przepraw promowych i mostów pontonowych do czasu odbudowy mostów zniszczonych; odbudowy mostów zniszczonych i wzmocnienia mostów prowizorycznych dla potrzeb frontu; rozpoznania i ochrony mostów, urządzeń hydrologicznych i zasobów materiałów mostowych. Dla wykonania tych zadań BM posiada odpowiednie wyposażenie pontonowe, mostowe i inżynieryjno-techniczne; ma strukturę batalionową.

BRYGADA TRANSPORTOWA /BT/ - związek tyłowy służby komunikacji wojskowej obszaru kraju i frontu. BT ma strukturę batalionową; wyposażona jest w wielo - i średniotonażowe samochody ogólnego przeznaczenia oraz cysterny. BT obszaru kraju przeznaczona jest do przewozu środków materiałowych ze składów rozmieszczonych na OK do tylnej bazy frontu. BT frontu przeznaczona jest do przewozu środków materiałowych z TBF, stacji i portów wyładowczych do frontowych i armijnych brygad materiałowego zabezpieczenia.

BRYGADA WOJSK KOLEJOWYCH - związek tyłowy służby komunikacji wojskowej frontu, przeznaczony do eksploatacji, budowy i odbudowy oraz osłony technicznej linii, obiektów i stacji kolejowych na wyznaczonych odcinkach. BWK składa się z batalionów kolejowych, batalionów mostów kolejowych, batalionu odbudowy urządzeń zabezpieczenia urządzeń ruchu i łączności, batalionu transportowego i technicznego oraz innych pododdziałów specjalistycznych wyposażonych w niezbędny sprzęt i środki materiałowe zapewniające brygadzie samodzielne wykonywanie zadań.

BRYGADA ZABEZPIECZENIA MATERIAŁOWEGO /armijna lub frontowa/ - związek tyłowy armii i frontu składający się z dowództwa, batalionów transportowych, urządzeń przetwórczych i usługowych oraz pododdziałów przeładunkowych i wszechstronnego zabezpieczenia własnych potrzeb. BZM jest w pełni mobilna. BMZ armijna i frontowa należą do systemu zabezpieczenia materiałowego wojsk operacyjnych. Mogą zamieniać się miejscem i rolą

w systemowym łańcuchu zaopatrywania, jeżeli jedna z nich nie mogłaby funkcjonować.

C

CIĄGŁOŚĆ DOWODZENIA - zasada polegająca na nieprzerwanym i terminowym podejmowaniu decyzji o działaniu jednostki tyłowej i przekazywaniu zadań ich wykonawcom niezależnie od sytuacji jednostki.

CEL DOWODZENIA - ściśle określony rezultat /stan/ dążeń zamierzony przez przełożonego i zadany podwładnym do osiągnięcia.

CZĘSTOTLIWOŚĆ PRZESUWANIA JEDNOSTKI TYŁOWEJ - liczba zmian położenia jednostki w określonym działaniu bojowym /np. 2-3 razy w operacji zaczepnej armii/ lub jedna zmiana położenia jednostki w określonym czasie /np. 1 raz na 1-2 doby/.

CYKL ORGANIZACYJNY - czynności podobne do siebie pod względem metodycznym i rzeczowym, a powtarzające się w przedziale dób lub dłuższych okresów czasu.

D

DANE /zob. "INFORMACJA"/.

DECYZJA DOWÓDCY ZWIĄZKU TYŁOWEGO - nielosowy wybór /świadomy akt woli/ jednego wariantu przygotowania i przeprowadzenia działania - z pewnej liczby możliwych sposobów działania - który decydent uznał za najlepszy wg kryterium: celu /zadania/, użycia sił i środków, ich strat, czasu działania i innych. Układ decyzji: działania bojowe nieprzyjaciela i wojsk własnych, zadania związku tyłowego, zamiar ogólny dowódcy i zadania dla wykonawców, organizacja zabezpieczenia, dowodzenie i wytyczne dla sztabu.

DECYZJA TYŁOWA - akt woli dowódcy lub upoważnionego zastępcy, określający wybrany, jeden z wielu wariant sposobu użycia sił i środków tyłowych, zgodny z decyzją operacyjną /taktyczną/ i dyrektywą /rozkazem/ tyłową szczebla wyższego, w celu pełnego i we właściwym czasie zaspokojenia potrzeb materiałowych, medycznych i technicznych wojsk walczących oraz zapewnienia żywotności tyłów.

DIAGRAM - wykres przedstawiający graficznie przebieg jakiegoś zjawiska.

DOBA BOJOWA - dwudziestoczterogodzinny okres, w którym występują cyklicznie powtarzające się czynności oddziałów i związków taktycznych. Czynności te zwykle są następujące: walka, obsługa sprzętu bojowego i udział w zabezpieczeniu oraz odpoczynek żołnierzy. Doba bojowa z zasady nie pokrywa się z dobą astronomiczną.

DOKUMENTY DOWODZENIA TYŁAMI - akta sztabowe, pisemne i graficzne, dotyczące przesunięcia, rozmieszczenia, pracy oraz obrony i ochrony tyłów lub poszczególnych jednostek tyłowych. Zależnie od przeznaczenia dzielę się na dokumenty dowodzenia, sprawozdawcze i pomocnicze.

DOKUMENTY BOJOWE /TYŁOWE/ - akta sztabowe pisemne i graficzne, dotyczące przygotowania i prowadzenia działania /walki, operacji i ich zabezpieczenia/. Dzielę się na: dowodzenia, sprawozdawcze i pomocnicze wewnętrzne/.

DOKUMENTY SFORMALIZOWANE DOWODZENIA TYŁAMI - druki ujednolicone /wg określonych zasad/ pod względem formy, z zainicjowaną kanwą treści wymagającą jednak dopełnienia /wypełnienia/. Formalizacja dokumentów występuje w służbach. Są próby formalizacji dokumentów kierowania zabezpieczeniem tyłowym przez dowódcę, kwatermistrza i szefa służb technicznych w pionie organizacyjnym wojsk i tyłów, szczególnie dokumentów przekazywanych w zewnętrznych relacjach dowodzenia. Są także próby opracowania dokumentów, w których - oprócz sformalizowanej treści - występuje kod, służący do jej skrytego przekazywania przez techniczne środki łączności.

DOWODZENIE JEDNOSTKĄ TYŁOWĄ - główna, organizatorska funkcja dowództwa /szefostwa, kierownictwa, komendy/ jednostki, którego celem jest: utrzymanie podległych sił i środków w stałej sprawności i gotowości do działania; ciągła i wydajna praca dla terminowego wykonywania zadań; zapewnienia odpowiednich warunków bezpieczeństwa, pracy i bytowych jednostki.

DOWODZENIE TYŁAMI - główna, organizatorska funkcja organów dowodzenia tyłami, której celem jest: ciągła i wydajna praca związków /oddziałów i pododdziałów/ tyłowych zgodnie z ich przeznaczeniem; przygotowanie i utrzymanie sił i środków tyłowych w ciągłej sprawności i gotowości do działania; zapewnienie odpowiednich warunków bezpieczeństwa pracy i bytowych żołnierzom tyłów oraz odpowiednie wykorzystanie właściwości obronnych terenu, jego infrastruktury i zasobów.

DROGA SŁUŻBOWA - ustalony w wojsku sposób ustnego lub pisemnego zwracania się między przełożonym i podwładnym w celu załatwienia spraw służbowych. Przy przepływie informacji służbowych z góry w dół i z dołu w górę drabiny hierarchicznej nie należy pomijać bez pilnej potrzeby pośrednich dowódców. W sprawach ideologicznych, partyjnych, politycznych, kulturowych oraz osobistych droga służbowa nie obowiązuje.

DYREKTYWA OPERACYJNA - pisemnie sprecyzowany dokument - podpisany przez dowódcę wyższego związku operacyjnego i przekazany wykonawcom - w którym określa się: cel operacji, sposób jego osiągnięcia, skład i zadania związków operacyjnych oraz związków taktycznych i oddziałów rodzajów wojsk.

DYREKTYWA TYŁOWA - pisemnie sprecyzowany dokument - podpisany przez dowódcę wyższego związku operacyjnego i przekazany wykonawcom - w którym określa się: granice obszaru tyłów, drogi samochodowe, linie kolejowe oraz stacje rozdzielcze, rejony przeładunkowe, lotniska i lądowiska zabezpieczenia materiałowego, rozwinięcie i przesuwanie elementów ugrupowania tyłów, limity zużycia, przydział i zapasy niezniżalne środków materiałowych, transport i terminy dowozu, wykorzystanie szpitali miejscowych, organizację ewakuacji medycznej, bojowe zabezpieczenie tyłów i organizację dowodzenia tyłami. Dyrektywa tyłowa obejmuje zabezpieczenie tyłowe wojsk po linii kwatermistrzowskiej i technicznej. Projekt dyrektywy tyłowej przygotowuje kwatermistrz.

DYSPOZYCJE MATERIAŁOWE - akty normatywne wydawane przez szefów służb i rodzajów wojsk, będących organami zaopatrującymi, dla odpowiednich składów polowych oraz innych gospodarzy zasobów materiałowych w celu wydania środków materiałowych lub sprzętu jednostkom wymienionym w dyspozycji materiałowej. Dyspozycjami m.in. są rozdzielniki, zlecenia, asygnaty lub inne dokumenty, a niekiedy i ustne polecenie przełożonych.

DZIAŁANIE TYŁÓW /jednostki tyłowej/ - wykonywanie zadań o charakterze taktycznym /rozwijanie, zwijanie, marsz, obrona i ochrona itp./, specjalistycznym - zgodnie z przeznaczeniem /praca/ - oraz zabezpieczeniowym /rozpoznanie, zaopatrywanie, obsługa medyczna i techniczna itp./.

DYŻURNY ZESPÓŁ KIEROWANIA - zbiór oficerów ze wszystkich pionów funkcjonalnych i służb związku tyłowego pod dowództwem zastępcy, wykonujący wszystkie funkcje kierownicze w toku działań w czasie dobowego dyżuru.

E

EKONOMICZNOŚĆ DOWODZENIA - jedna z zasad dowodzenia, polegająca na umiejętnym i oszczędnym wykorzystywaniu żołnierzy, sprzętu technicznego, środków materiałowo-technicznych i medycznych oraz na celowym wydatkowaniu środków pieniężnych dla wykonywania zadań i zaspokajania potrzeb jednostki /tyłowej/.

ELASTYCZNOŚĆ DOWODZENIA - jedna z zasad dowodzenia, polegająca na zdolności dowództw /komend, szefostw/, sztabów i służb wszystkich szczebli dowodzenia, rodzajów wojsk i tyłów do dokonywania szybkich zmian w sposobach działań bojowych i specjalistycznych odpowiednio do nowych decyzji przełożonego, kluczowych potrzeb, możliwości i warunków.

ELEKTRONICZNA TECHNIKA OBLICZENIOWA - elektroniczne maszyny służące do przechowywania, liczbowego przetwarzania i wydawania informacji zgodnie z odpowiednim programem.

F

FORMY DOWODZENIA JEDNOSTKĄ TYŁOWĄ - pojęcie wieloznaczne, rozumiane jako: 1. charakter kontaktów przełożonych z podwładnymi w procesie dowodzenia; 2. wyraz zewnętrzny /kształt/ informacji kierowniczych przekazywanych w relacjach dowodzenia; 3. organizacyjna postać badania warunków i obiektów działania oraz nadzwyczajnych zdarzeń jednostki tyłowej.

FRONTOWE DROGI SAMOCHODOWE - drogi przeznaczone do ruchu związków i oddziałów /zgrupowań/ tyłowych oraz dowozu zaopatrzenia i ewakuacji żołnierzy porażonych, uszkodzonego własnego i zdobytego sprzętu oraz środków materiałowych w ogniwach frontowych od TBF do ABMZ.F. d.s. są przygotowywane, obsługiwane i utrzymywane przez wojska drogowe frontu.

FRONTOWY ZWIĄZEK TYŁOWY - wyższa jednostka organizacyjna o przeznaczeniu tyłowym, występująca na szczeblu frontu, np.: tylna baza frontu /TBF/, frontowa brygada materiałowego zabezpieczenia /FBMZ/, baza szpitalna frontu /BSzF/, brygada drogowo-eksploatacyjna /BDE/, brygada mostowa /BM/, brygada wojsk kolejowych /BWK/, brygada transportowa /BT/.

FUNKCJE DOWODCZE TYŁÓW - stałe zadania i czynności organów dowodzenia tyłami polegające na: uzupełnianiu jednostek tyłowych żołnierzami i sprzętem do stanów etatowych; utrzymaniu ich w gotowości bojowej i zdolności do wykonywania zadań; organizowaniu szkolenia politycznego, bojowego i fachowego żołnierzy tyłów; utrzymywaniu właściwego stanu dyscypliny i stanu moralno-politycznego oraz dbałości o odpowiednie warunki pracy, bezpieczeństwa i socjalno-bytowe żołnierzy tyłów i całych jednostek tyłowych.

FUNKCJE KIEROWANIA ZABEZPIECZENIEM TYŁOWYM - czynności organów dowodzenia tyłami polegające na: zbieraniu informacji niezbędnych w procesie kierowania, ich analizie i ocenie; podejmowaniu decyzji o zabezpieczaniu tyłowym wojsk; planowaniu zabezpieczenia tyłowego wojsk; stawianiu zadań tyłom i zadań tyłowych wojskom; organizowaniu współdziałania i rekonesansu tyłów; kontroli stanu i działania tyłów oraz egzekwowaniu wykonywania ich zadań.

G

GRUPA RATUNKOWO-EWAKUACYJNA /GRE/ - pododdział organizowany przed uderzeniem bronią jądrową i chemiczną nieprzyjaciela i powoływany sposobem alarmowym /na sygnał/ z sił i środków związku tyłowego, wykonujących /w rozproszeniu/ bieżące zadania nie dalej niż w rejonie rozmieszczenia związku tyłowego oraz rozwiązywany po wykonaniu zadań w akcji ratowniczej w rejonach /sektorach/ masowych porażeń jednostek organicznych ZTył., przydzielonych i z nim współdziałających.

GRE organizują pułki oraz związki tyłowe. GRE po jej alarmowym utworzeniu stanowi oddzielny element ugrupowania i z tego powodu podlega bezpośrednio dowódcy /szefowi, komendantowi/. Skład sił i środków GRE nie jest stały i zależy od charakteru i możliwości danego ZTył. GRE może się składać z pododdziałów i urządzeń: straż ppoż., pododdział chemiczny i rozpoznania skażeń, pododdział saperów, pododdział ewakuacji technicznej, pododdział medyczny ze środkami ewakuacyjnymi, pralnia i łaźnia ze środkami mundurowymi, pododdział transportu ogólnego, pododdziały gospodarcze /mps, kuchnie i żywność/, pododdział ochrony i regulacji ruchu, pododdział łączności radiowej, pododdział elektrowni oświetleniowych oraz inne w miarę potrzeby i możliwości.

H

HARMONOGRAM PRACY KIEROWNICZEJ - dokument pomocniczy, wyrażający organizację /własnej/ kierowniczej pracy określonych organów dowodzenia w ustalonym czasie, sporządzany zwykle na okres przygotowawczy określonego działania. Harmonogram powinien obejmować: kalkulację czasu działania /w tym także okresu przygotowawczego/ i terminy ważniejszych zadań, wykaz czynności kierowniczych z określeniem czasu ich wykonania i wykonawców oraz inne dane organizacyjne w zależności od potrzeb.

I

INFORMACJA - 1. powiadomienie o czymś, zakomunikowanie czegoś, wiadomość, wieść, nowina, zawiadomienie, pouczenie; 2. w cybernetyce: wyróżnienie jednego ze stanów układu dla wykorzystania go w sterowaniu.

INFORMACJE TAKTYCZNO-TYŁOWE /informacja - wiadomości, dane/ - 1. treść wiadomości o charakterze instruktywnym, dowódczym lub sytuacyjnym, zawarta w określonym źródle informacji i przeznaczona dla określonego informowanego; 2. treść wiadomości przekazana przez informatora i przyjęta do wiadomości przez informowanego o czymś, co informowanemu nie było wiadome.

INFORMACJE tyktyczno-tyłowe, DOWÓDCZE - zadania /cele/, sposoby działania i zabezpieczenia jednostki tyłowej, określane doraźnie przez służbowych i funkcjonalnych przełożonych, w zasadniczych i pomocniczych aktach normatywnych, takich jak: rozkazy, zarządzenia, wytyczne, dyspozycje materiałowe, awiza i komunikaty.

INFORMACJE taktyczno-tyłowe, INSTRUKTYWNE - normatywy i zasady organizacji jednostki tyłowej, organizacji i prowadzenia jej działań taktycznych i specjalistycznych, wykorzystanie sprzętu i wyposażenia itp. Informacje instruktywne są zawarte w stałych /zasadniczych i pomocni-

czych/ aktach normatywnych i innych oficjalnych dokumentach, takich jak: regulaminy, instrukcje, podręczniki itp..Informacje instruktywne stanowią taktykę działania jednostki.

INFORMACJE taktyczno-tyłowe SYTUACYJNE - wiadomości przekazywane od jednostki tyłowej do jej przełożonych w formie meldunków pisemnych i ustnych, map, szkiców, zdjęć o stanie jednostki, jej położeniu, możliwościach, stratach, potrzebach, o wykonaniu zadania oraz o stanie przedmiotu jej pracy.

INFORMATYKA - techniki i metody przetwarzania informacji; dyscyplina nauki i techniki, zajmująca się organizacją powstawania i przebiegu informacji, technologią i metodę jej przetwarzania, zwłaszcza za pomocą techniki obliczeniowej; nauka o komputerach; połączenie informacji z automatykę.

INFORMOWANIE TAKTYCZNO-TYŁOWE - czynność kierownicza, dokonywana zwykle w formie odprawy bezpośrednio po analizie zadania, polegająca na zapoznaniu zastępców i pomocników oraz szefów określonych służb i oficerów sztabu z zarządzeniem kwatermistrza szefa służby frontu /armii/ lub tylko zadaniami związku tyłowego, zamiarem dowódcy, decyzją o wykonaniu zadań /pilnych/ przygotowawczych oraz wytycznymi dla zastępców i pomocników do przygotowania danych do decyzji, a dla oficerów sztabu do organizowania działania wg harmonogramu pracy dowództwa /szefostwa, komendy/ związku tyłowego.

J

JEDNOSTKA TYŁOWA - ogólna nazwa określająca związek, oddział, pododdział lub urządzenie tyłowe, przeznaczone do realizacji zadań w zakresie zabezpieczenia materiałowego, medycznego, technicznego, komunikacyjnego i obsługi, a posiadająca oddzielny etat, nazwę, numer, pieczęć urzędową i nagłówkową.

JEDNOSTKI TYŁOWE SYSTEMOWEGO WSPÓŁDZIAŁANIA - elementy ugrupowania tyłów kilku szczebli organizacyjnych, należące w zasadzie do tej samej służby, obejmujące jednostkę określonego szczebla i w stosunku do niej jednostki niższego oraz wyższego szczebla, np. jednostkami systemowego współdziałania z bzaop dywizji są kzaop pułków i ABMZ.

JEDNOŚĆ DOWODZENIA - zasada postępowania /a także budowy systemu dowodzenia i główne kryterium oceny/ dowództw, sztabów i służb, polegająca na ich zgodności pod względem ideowo-politycznym, podstaw normatywnych i teoretycznych oraz form i metod w procesie dowodzenia.

K

KIEROWANIE ZABEZPIECZENIEM TYŁOWYM WOJSK - 1. główna, organizatorska funkcja tyłowych organów dowodzenia, której celem jest pełne i terminowe zaspokajanie potrzab wojsk i tyłów. 2. organizatorskie oddziaływanie dowództwa na wojska, aby te użytkowały i zużywały sprzęt i środki tyłowe w sposób oszczędny i racjonalny, a z kolei tyły - zaspokajały potrzeby tyłowe wojsk w pełnym wymiarze i w sposób ciągły dla osiągnięcia celów walki, bitwy, operacji.

KOLUMNA SAMOCHODOWA - ugrupowanie pojazdów w zwartym szyku /jeden za drugim/ do marszu po jednej drodze. Kolumna samochodowa składa się z siły głównej oraz elementów rozpoznania i ubezpieczenia, a także materiałowo-technicznego i medycznego zabezpieczenia.

KOMPETENCJA - zakres pełnomocnictw i uprawnień; uprawnienie i obowiązek danego organu do realizowania określonego przepisami działania.

KOMUNIKACJA WOJSKOWA: 1. sieć dróg kołowych, kolejowych, wodnych i powietrznych łączęca bazy zaopatrzenia i obsługi oraz bazy szpitalne z wojskami w celu dowozu, ewakuacji oraz przegrupowania wojsk i tyłów; 2. ogół przedsięwzięć związanych z organizacją przewozów wojskowych wszystkimi rodzajami transportu, przygotowaniem sieci komunikacyjnej i utrzymaniem jej sprawności; 3. organy kierownicze i wykonawcze służby komunikacji wojskowej.

KOMUNIKAT - informacja wysyłana przez dowództwa związków operacyjnych i taktycznych do podwładnych i współdziałających sąsiadów, zawierająca ogólne wiadomości polityczne, o działaniach nieprzyjaciela, działaniach wojsk własnych oraz o uzyskanych przez nie doświadczeniach w operacji /walce/.

KONSEKWENCJA DOWODZENIA - zasada polegająca na stanowczym /zdecydowanym, wytrwałym, kategorycznym, bezwzględnym/ działaniu od początku do końca, zgodnie z rozumną decyzją /planem/, ze świadomością odpowiedzialności za jej wynik.

KONTROLA - funkcja kierownicza i najważniejsza forma nadzoru służbowego organów dowodzenia przeprowadzana przed, w czasie, a przeważnie po działaniu /wykonaniu zadanią/ w celu zwalczania uchybień i błędów podwładnych. Kontrola polega na porównywaniu wyniku działania z jego celem.

KORZYSTNOŚĆ - cecha działania oceniona dodatnio ze względu na przewagę nabytków nad ubytkami /stopniem wykonania zadania nad zużyciem środków materiałowych i stratami/.

L

LIKWIDACJA SKUTKÓW UŻYCIA BRONI MASOWEGO RAŻENIA - przedsięwzięcia organizacyjne organów dowodzenia i wykonawcze przygotowanych sił i środków w celu udzielenia pomocy porażonym żołnierzom oraz przywrócenia zdolności bojowej wojsk i tyłów na które nieprzyjaciel wykonał uderzenie bronią masowego rażenia. Obejmuje: rozpoznanie rejonów porażenia, odtwarzanie naruszonego systemu dowodzenia, akcję ratunkową, ewakuację i leczenie, zabiegi sanitarne i specjalne, odbudowę dróg manewru, gaszenie pożarów i likwidację zatopień , izolowanie i ograniczanie ognisk zakażonych środkami bakteriologicznymi. Organizują ją dowódcy wszystkich szczebli dowodzenia, wykorzystując do tego siły i środki nie biorące udziału w wykonywaniu zadań, a szczególnie utworzone w tym celu ORE i GRE.

LUKA CZASU - określona ilość brakującego czasu do wykonania czegoś lub czas zajęty niezależnie od nas i na cele nie zamierzone.

Ł

ŁAŃCUCH ZAOPATRYWANIA I OBSŁUGI WOJSK - splot kolejnych ogniw dowozu między składami, punktami zaopatrzenia i bezpośrednimi użytkownikami środków materiałowych oraz ogniw ewakuacji medycznej, technicznej i innych między kolejnymi etapami ewakuacyjnymi odpowiadającymi hierarchicznej strukturze organizacyjnej wojsk. Łańcuch zaopatrywania i obsługi wojsk może składać się z wydłużonych ogniw, jeżeli dowóz i ewakuacja będą przebiegać z pomijaniem kolejnych składów /punktów/ zaopatrzenia i etapów ewakuacji. Łańcuch zaopatrywania i obsługi jest głównym modelem rzeczowo-organizacyjnym systemu zabezpieczenia tyłowego wojsk.

M

METODA - pojęcie wieloznaczne: 1. Świadomie i konsekwentnie stosowany sposób postępowania dla osiągnięcia określonego celu; 2. Sposób powtarzalny, systematycznie stosowany ze świadomością możliwości i skuteczności jego zastosowania w przypadkach określonego typu; 3. Ogólny schemat planu działania, sformułowany na podstawie uogólnienia jakichś typów skutecznych działań, który pozwala na opracowanie, właściwego ich programu; 4. Przepis /algorytm/ optymalnego lub racjonalnego postępowania.

METODYKA DOWODZENIA - zbiór zasad, metod i form służących organom dowodzenia do rozwiązywania zadań /funkcji/ kierowniczych w działaniu.

MODEL SYSTEMU ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK - graficzne lub opisowe wyrażenie w postaci rozwiniętej lub syntetycznej trzech głównych elementów systemu:
- organów dowodzenia - jako podmiotu działania;
- sił i środków tyłowych - jako pośrednika;
- zabezpieczanych wojsk - jako przedmiotu działania.

Celem modelowania systemu zabezpieczenia tyłowego wojsk są względy poznawcze lub praktyczne.

MOŻLIWOŚĆ DZIAŁANIA - 1. Wykonalność zadania lub zamierzonego działania; 2. Zgodność działania z aktami dyrektywnymi; 3. Dysponowanie sprawnością intelektualną,manualną i siłą oraz chęcią dostateczną do wykonania danego działania; 4. Okoliczności sytuacyjne nie udaremniają danego działania.

N

NADZÓR SŁUŻBOWY - stała troska przełożonego o pełne i terminowe wykonanie obowiązków i zadań przez podwładnych. Nadzór sprawuje przełożony zwykle po postawieniu podwładnym zadania, a w zasadzie od czasu rozpoczęcia jego wykonania. Przełożony sprawuje nadzór przez stosowanie zbioru form dowodzenia i kierowania, takich jak: kontrola podwładnych, żądanie zdawania sprawy z działania w formie meldunków, szkolenie, wychowanie, przymus, stwarzanie podwładnym motywacji działania i inne.

O

OCENA DZIAŁANIA - uznanie działania za sprawne albo niesprawne, skuteczne albo nieskuteczne, dodatnie albo ujemne. Ocena ma charakter relatywny, tj. odnosi się do celu działania lub innego pozytywnego stanu, wzorca. Oceny są wydawane przed albo po działaniu. Oceny przed działaniem są wydawane z większym lub mniejszym prawdopodobieństwem i w oparciu o podstawy teoretyczne. Oceny po działaniu są prawdziwe albo fałszywe. Ocena następuje po analizie.

OCENA SYTUACJI ZWIĄZKU TYŁOWEGO - proces badawczy i twórczej działalności dowódcy /szefa, komendanta/, zastępców i szefów służb podczas wypracowania decyzji. Celem oceny sytuacji jest przestudiowanie sił, środków i warunków i na tej podstawie opracowanie najlepszego sposobu wykonania zadania, czyli decyzji o działaniu związku tyłowego.

ODDZIAŁ RATUNKOWO-EWAKUACYJNY /ORE/ - doraźnie zorganizowana jednostka przed uderzeniem bronią jądrową i chemiczną nieprzyjaciela, powoływana sposobem alarmowym /na sygnał/ z sił i środków dywizji, armii, frontu, wykonujących w rozproszeniu/ bieżące zadania w ugrupowaniu macierzystego związku taktycznego, operacyjnego oraz rozwiązywana po wykonaniu zadań w akcji ratowniczej w rejonach masowych porażeń wojsk i tyłów własnego szczebla, przydzielonych i współdziałających. ORE po jego alarmowym utworzeniu stanowi oddzielny element ugrupowania taktycznego lub operacyjnego wojsk i z tego powodu podlega bezpośrednio dowódcy dywizji armii, frontu. W armii i froncie tworzy się kilka ORE. Skład ORE nie jest stały. W zależności od szczebla jego tworzenia może on się składać z: pododdziałów piechoty i czołgów, pododdziałów rozpoznania skażeń i zabiegów specjalnych, pododdziałów saperów i medycznych oraz ewakuacji technicznej i innych.

ODDZIAŁ TYŁOWY - jednostka tyłowa przeznaczona do wykonywania określonych zadań w zakresie zabezpieczenia materiałowego, medycznego, technicznego i komunikacyjnego, mająca samodzielność administracyjną i gospodarczą.

ODPORNOŚĆ JEDNOSTKI TYŁOWEJ /cecha żywotności/ - niewrażliwość osiągana drogą bojowego zabezpieczenia siłami i środkami wyższego dowódcy oraz taktycznych przedsięwzięć własnych /obrona i ochrona/.

OGNIWO DOWOZU - model ruchu transportu z zaopatrzeniem w relacji: źródło zaopatrzenia /załadowania/ - odbiorca /wyładowanie/.

OGNIWO EWAKUACJI - model ruchu transportu z przedmiotem ewakuacji /ranni, chorzy lub porażeni żołnierze; uszkodzony, zdobyty lub zbędny sprzęt techniczny i materiały itp./ w relacji: etap szczebla niższego /załadowania/ - etap szczebla wyższego /wyładowania/.

OGNIWO ZAOPATRYWANIA I OBSŁUGI - relacja dowozu, ewakucji i obsługi między szczeblem zaopatrującym i zaopatrywanym oraz obsługującym i obsługiwanych.

OKRES PRZYGOTOWANIA DZIAŁAŃ - przedział czasu bezpośrednio poprzedzający działanie właściwe, który wyznaczony jest w celu wykonania funkcji /czynności/ organizacyjno-kierowniczych organów dowodzenia i przedsięwzięć wykonawczych taktyczno-operacyjnych, tyłowych i innych przez wojska i tyły dla osiągnięcia gotowości do działania i sprawnego jego rozpoczęcia. Okres przygotowania działania często jest nazywany niesłusznie "okresem organizacji", co stanowi zawężenie treści - w teorii i rzeczywistej pracy - w praktyce.

OPERACJA ZACZEPNA ARMII - całokształt przedsięwzięć organizacyjnych i wykonawczych uderzeń ogniowych, związków pancernych i zmechanizowanych zgodnie z decyzją dowódcy armii dla osiągnięcia nakazanego celu

operacji zaczepnej. Armia może realizować cel operacji w ramach operacji zaczepnej frontu lub samodzielnie na odrębnym kierunku operacyjnym. Wymiar czasowy operacji zaczepnej armii zwykle odpowiada horyzontowi czasu zadania bliższego lub dalszego frontu.

OPERACJA ZACZEPNA FRONTU - całokształt przedsięwzięć organizacyjnych i wykonawczych uderzeń ogniem konwencjonalnym i jądrowym broni lufowej, rakietowej i lotnictwa oraz armii ogólnowojskowych, operacyjnej grupy manewrowej i desantów na jednym lub kilku kierunkach teatru działań wojennych, zgodnie z decyzją dowódcy frontu, dla osiągnięcia nakazanego celu operacyjnego lub strategicznego. Operację zaczepną frontu organizuje się i prowadzi w ramach strategicznej operacji na teatrze działań wojennych.

OPERATYWNOŚĆ DOWODZENIA TYŁAMI - szybkie i skuteczne pobudzanie organów dowodzenia i jednostek tyłowych do działania; ciągła gotowość do działania zgodnego z decyzją przełożonego.

OPTYMALNOŚĆ - w dowodzeniu jednostkę tyłową. 1. Zasadne dążenie dowódcy /szefa, komendanta/ do uzyskania najlepszych wyników w pracy jednostki; 2. Matematyczne ustalanie najkorzystniejszych rozwiązań skomplikowanych zagadnień.

ORGANA DOWODZENIA TYŁAMI - część dowództwa związku taktycznego i operacyjnego zajmująca się w określonym zakresie zabezpieczeniem tyłowym wojsk. Do organów dowodzenia tyłami należą: a/ liniowe organa dowodzenia tj. dowódca - z racji zasady jednoosobowego dowodzenia, szef sztabu - z racji funkcji koordynacyjnej wszelkiego /w tym i tyłowego/ zabezpieczenia działań wojsk, szefowie rodzajów wojsk - z racji zaopatrywania wojsk i tyłów w sprzęt i materiały po swojej linii; b/ tyłowe organa dowodzenia, tj.: kwatermistrz i szef służb technicznych - zastępcy dowódcy, sztaby i służby kwatermistrzowskie i techniczne.

ORGANA DOWODZENIA ZWIĄZKU TYŁOWEGO - kierownictwo /dowództwo, szefostwo lub komenda/, czyli organa dowódczo-sztabowego związku tyłowego, któremu podlegają organizacyjnie jednostki tyłowe i który spełnia funkcje dowodzenia i kierowania w stosunku do podwładnych oraz funkcje sprawozdawcze na rzecz przełożonych.

ORGANIZOWANIE DZIAŁANIA ZWIĄZKU TYŁOWEGO - 1. kierownicze oddziaływanie organów dowodzenia na podległe jednostki tyłowe w celu przygotowania skutecznego wykonania zadań z uwzględnieniem ich przebiegu w czasie i przestrzeni na tle całokształtu warunków bojowych, terenowych klimatycznych i innych. 2. Podejmowanie decyzji o działaniu podległych sił i środków; pobudzanie podwładnych do działania przez stawianie

im zadań oraz stwarzanie innych motywacji; egzekwowanie wykonawstwa zadań i udzielanie podwładnym pomocy w tym zakresie; 3. Organizacja w sensie czynnościowym,/umownie/ znaczy to samo co dowodzenie i kierowanie.

ORGATECHNIKA - skrót wyrażenia "organizatorska technika" - aparatura używana do usprawnienia pracy organom dowódczo-sztabowym, organizatorom dowodzenia /kierowania/ i zabezpieczenia. Do orgatechniki należą urządzenia służące do utrwalania i przechowywania informacji, ich powielania, liczbowego przetwarzania oraz obrazowania/ w wojsku nie zalicza się do orgatechniki urządzeń do przekazywania informacji,tj. środków łączności/.

P

PLAC ZABIEGÓW SANITARNYCH - miejsce w terenie z rozwiniętymi urządzeniami: rozbieralnią,łaźnią i ubieralnią,punktem medycznym i punktami kontroli stopnia skażenia.

PLAC ZABIEGÓW SPECJALNYCH - miejsce w terenie z odpowiednimi urządzeniami i sprzętem do usuwania skażeń.

PLAN DZIAŁANIA ZWIĄZKU TYŁOWEGO - zsynchronizowany układ: zadań /celów/ taktycznych,specjalistycznych i zabezpieczeniowych; stanu istniejących i spodziewanych sił i środków oraz sposobów ich użycia na tle istniejących i przyszłych warunków działania związku tyłowego. Wykonuje się go na mapach w skali: 200 000 - operacyjne i tyłowe elementy planu i 50 000 - ugrupowanie jednostek w rejonie rozwinięcia związku tyłowego oraz w formie legendy zawierającej stan i możliwości, główne zadania, sposób działania i zabezpieczenia oraz organizację dowodzenia związku tyłowego. Plan opracowuje sztab przy udziale służb, a zatwierdza dowódca /szef, komendant/ związku tyłowego.

PLAN ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK - wewnętrzny, kwatermistrzowski dokument zawierający rozwiniętą decyzję o zabezpieczeniu tyłowym wojsk, służący kwatermistrzowi i jego sztabowi do kierowania tym zabezpieczeniem. Opracowuje go sztab kwatermistrzostwa przy udziale służb na podstawie decyzji dowódcy i jego wytycznych dla tyłów oraz dyrektywy tyłowej /rozkazu tyłowego/ szczebla wyższego,a także z uwzględnieniem wszystkich warunków. Plan zabezpieczenia tyłowego wojsk opracowuje się na mapie, na której graficznie wyraża się organizację tyłów w pasie działania wojsk oraz legendę w formie oddzielnego dokumentu. Legendę opracowuje się wg zasady racjonalności, tj.: zadania /cele/, tyłów, siły i środki zabezpieczenia materiałowego, medycznego i komunikacyjnego oraz sposoby ich użycia, zagadnienia obrony i ochrony tyłów oraz organizacji dowodzenia.

PODLEGŁOŚĆ FUNKCJONALNA - stosunek podległości żołnierza, specjalisty określonego rodzaju wojsk i tyłów względem przełożonego funkcjonalnego z wyższego szczebla dowodzenia, który posiada kompetencje określone w specjalistycznych instrukcjach oraz ponosi odpowiedzialność za specjalistyczną działalność podwładnego.

PODLEGŁOŚĆ SŁUŻBOWA - stosunek podległości żołnierza względem bezpośredniego przełożonego służbowego, który posiada określone kompetencje regulaminowe i ponosi odpowiedzialność za służbową działalność podwładnego.

PODODDZIAŁ TYŁOWY - jednostka tyłowa przeznaczona do wykonywania zadań w zakresie zabezpieczenia materiałowego, medycznego, technicznego, komunikacyjnego i obsługi, nie mająca samodzielności administracyjnej i gospodarczej.

POLE WALKI /BITWY/ - obszar terenu, na którym pododdziały, oddziały i związki taktyczne prowadzą walkę lub na który nieprzyjaciel oddziałuje uderzeniem: ogniowym, desantów, dywersji, radioelektronicznym itp.; obszar, na którym prowadzi się operacje nazywamy jest polem bitwy.

POŁOŻENIE JEDNOSTKI TYŁOWEJ - 1. Rozmieszczenie jednostki w terenie; 2. Sytuacja jednostki tyłowej.

PRACA TYŁÓW - główna funkcja tyłów wykorzystana bezpośrednio lub pośrednio na rzecz zabezpieczanych wojsk.

PROSTOTA DZIAŁANIA - zasada dowodzenia polegająca na doborze takiego wariantu działania, który w sposób najmniej skomplikowany doprowadzi do osiągnięcia celu i wykonania zadania.

PRZYWRACALNOŚĆ SPRAWNOŚCI JEDNOSTKI TYŁOWEJ - cecha żywotności, osiągana drogą zamiany funkcji pomiędzy elementami jednostki, wykorzystywanej infrastruktury oraz drogą manewru, likwidacji zagrożenia i przyczyn uniemożliwiających wykonywanie zadań, a także przez ratownictwo, odbudowę morale i sprawne przyjmowanie uzupełnień.

PUNKTY DOWODZENIA - ogólna nazwa miejsc, z których kieruje się działaniami wojsk i tyłów szczebli taktycznych i operacyjnych. Punkty dowodzenia urządza się pod względem organizacyjno-technicznym i zabezpiecza pod każdym względem.

PUNKT ZABIEGÓW SPECJALNYCH - wydzielony teren z urządzeniami do przeprowadzania zabiegów sanitarnych i zabiegów specjalnych. W skład punktu wchodzą: punkt kontrolno-rozdzielczy, plac zabiegów sanitarnych /niekiedy także plac zabiegów weterynaryjnych oraz place zabiegów specjalnych, broni, sprzętu, odzieży, oporządzenia. Do PZS kieruje się ludzi, sprzęt i środki materiałowe o większym stopniu skażenia, niż przewidują dopuszczalne normy. PZS urządzają siły i środki ORE lub GRE.

R

RACJONALNOŚĆ /R/ DOWODZENIA, KIEROWANIA - /racjonalny = rozumny, rozsądny, przemyślany, oparty na naukowych podstawach i ugruntowany poznawczo/ polega na działaniu celowym /C/, sposobnym /metodycznym/ /S/ oraz zgodnym z ogółem posiadanych informacji /J/ aktualnych i wiedzy teoretycznej; R = /C,S,J/.

REJON ROZMIESZCZENIA JEDNOSTKI TYŁOWEJ - teren określony co najmniej trzema punktami, który zajmuje jednostka w gotowości do rozwinięcia i pracy lub wykonania innych zadań, np. do przesunięcia. Może być zasadniczy lub zapasowy rejon rozmieszczenia.

REJON ROZWINIĘCIA JEDNOSTKI TYŁOWEJ - teren określony co najmniej trzema charakterystycznymi /na mapie i w rzeczywistości/ punktami, w którym jednostka tyłowa rozwija się do pracy. Jednostka tyłowa może pracować poza rejonem rozwinięcia, np. jednostka transportowa, drogowo-eksploatacyjna i inne. Rejon rozwinięcia jest jednocześnie rejonem rozmieszczenia.

REKONESANS DOWÓDCZY ZWIĄZKU TYŁOWEGO - rozpoznanie terenowych obiektów działania taktycznego, specjalistycznego i zabezpieczenia związku tyłowego w celu skonfrontowania decyzji powziętej na podstawie mapy z rzeczywistymi warunkami terenowymi i dokonanie jej potwierdzenia z ewentualnymi korektami. Rekonesans prowadzi wyznaczona grupa oficerów i żołnierzy specjalistów z dowództwa /szefostwa, komendy/ ZTył., jego jednostek i pododdziałów zabezpieczenia. Na czele grupy rekonesansowej może stać dowódca Ztył.

RELACJA /stosunek/ - więź zachodząca między dwoma lub więcej przedmiotami, pojęciami, wielkościami, osobami, jak również między jednostkami organizacyjnymi.

RELACJA ŁĄCZNOŚCI - relacja dowodzenia, w której informacje są przekazywane za pośrednictwem środków łączności.

RELACJE DOWODZENIA TYŁAMI - więzi służbowe i funkcjonalne zachodzące między: 1. Dowódcą a kwatermistrzem i szefem służb technicznych. 2. Tyłowymi organami dowodzenia a jednostkami tyłowymi tego samego szczebla organizacyjnego. 3. Tyłowymi organami dowodzenia wyższego i niższego szczebla organizacyjnego.

ROZKAZ BOJOWY - polecenie dowódcy wydane podległym wojskom do działań bojowych w celu wykonania określonych zadań.

ROZKAZ DOWÓDCY ZWIĄZKU TYŁOWEGO - 1. Zasadniczy dokument dowodzenia jednostkami związku tyłowego; 2. Udokumentowana forma przekazania

zadań jednostkom przez dowódcę /szefa, komendanta/ związku tyłowego na określony czas działania. Rozkaz opracowuje sztab lub organ spełniający funkcje sztabu na podstawie zarządzenia kwatermistrza /szefa służby/ frontu, armii, decyzji dowódcy o działaniu związku tyłowego z uwzględnieniem aktualnej sytuacji. Rozkaz dotyczy działań taktycznych i specjalistycznych oraz zabezpieczenia działań związku tyłowego.

ROZKAZ TYŁOWY - zasadniczy dokument kierowania zabezpieczeniem tyłowym wojsk przez dowódcę oddziału, związku taktycznego i armii. Obejmuje zagadnienia: organizację tyłów, zabezpieczenie komunikacyjne /drogowe i transportowe/, zabezpieczenie materiałowe, medyczne i techniczne, obsługę wojsk oraz obronę i ochronę tyłów, i organizację dowodzenia. Głównym autorem rozkazu jest kwatermistrz /sztab kwatermistrzowski/.

ROZKAZ TYŁOWY DLA DYWIZJI /wyciąg z rozkazu tyłowego armii/ - dokument pisemny dowódcy armii, regulujący organizację zabezpieczenia tyłowego jednego związku tyktycznego. Najczęściej jednak zadanie tyłowe jest przekazywane związkowi taktycznemu w formie zarzędzeń i za podpisem kwatermistrza oraz szefa służb technicznych.

ROZMACH OPERACJI - ilościowe i jakościowe wskaźniki charakteryzujące daną operację, m.in.: ilość etatowych i przydzielonych sił i środków bojowych, głębokość operacji /w tym zadania bliższego i dalszego/, szerokość pasa działania i odcinka /odcinków/ przełamania, czas trwania operacji /w tym zadania bliższego i dalszego/ założone tempo natarcia.

ROZMIESZCZENIE TYŁÓW TAKTYCZNYCH I OPERACYJNYCH - rozlokowanie pododdziałów, oddziałów i związków tyłowych oraz ich elementów wydzielonych w ugrupowaniu bojowym pułku i dywizji oraz operacyjnym armii i frontu. Za rozmieszczenie elementów ugrupowania tyłów w pasie działania lub rejonie ześrodkowania /wyjściowym/ odpowiada sztab ogólnowojskowy na wniosek kwatermistrza danego szczebla organizacyjnego wojsk.

RÓWNOLEGŁOŚĆ PRACY ORGANÓW DOWODZENIA - metoda skracania czasu trwania okresu organizacji działań bojowych, polegająca na sukcesywnym doprowadzaniu decyzji do wykonawców i dzięki temu - jednoczesnym wykonywaniu czynności organizacyjnych organów dowodzenia w układzie poziomym i pionowym. Równoległość pozioma polega na jednoczesnym organizowaniu działań bojowych /operacyjnych/ przez dowódcę i sztab oraz organizowaniu zabezpieczenia przez szefostwa rodzajów wojsk i tyłowe organa dowodzenia. Równoległość pionowa polega na jednoczesnym organizowaniu działań bojowych /operacyjnych/ i zabezpieczenia przez organa dowodzenia dwóch lub więcej szczebli dowodzenia.

S

SIŁY I ŚRODKI TYŁOWE - żołnierze wyspecjalizowanych jednostek tyłowych wraz z bronią, transportem, sprzętem technicznym, wyposażeniem specjalistycznym, zapasami środków materiałowych, przeznaczeni do zaopatrywania i obsługi wojsk i tyłów.

SKUTECZNOŚCI DOWODZENIA - pozytywna ocena organów dowodzenia, które potrafiły tak pokierować działaniem, że nastąpiła zgodność wyniku z celem.

SPOSÓB - 1. Umyślny dobór i układ działań składających się na działanie złożone, uporządkowany w czasie i przestrzeni ze względu na cel /zadanie/, uwzględniający siły i środki, otoczenie taktyczne i operacyjne i inne warunki działania; 2. Sposób to tyle co metoda w szerszym zakresie, tzn. taki umyślny tok działania, który może być zastosowany bez możliwości powtarzania. Sposób formułuje się w postaci przepisu. Sposób może być bardziej szczegółowym opisem tego co się robi niż ogólny schemat przedstawiający jakąś metodę, znajomość samego tylko sposobu pozwala osiągnąć cel, nawet gdy nie wiadomo na jakiej metodzie ten sposób jest oparty.

SPRAWNOŚĆ / mistrzostwo/ DOWODZENIA - walor i kryterium oceny systemu dowodzenia w znaczeniu syntetycznym, metodologicznym, informatycznym i intelektualnym: 1. W znaczeniu syntetycznym - jest to ogół walorów praktycznych dowodzenia, takich, jak: skuteczność, ekonomiczność, szybkość, dokładność, prostota, skrytość; 2. W znaczeniu metodologicznym - ogół czynności organów dowodzenia możliwych do wykonania w danych warunkach działania; 3. W znaczeniu informatycznym - ogół materiałów, technik i urządzeń mechanicznych, elektrycznych oraz elektronicznych skutecznie użytkowanych w procesie obiegu, przetwarzania, gromadzenia i przechowywania informacji kierowniczych; 4. W znaczeniu intelektualnym - zdolność dowódcy i wszystkich osób należących do organów dowodzenia do wysiłku umysłowego.

SPRAWNOŚĆ JEDNOSTKI TYŁOWEJ - walor i kryterium oceny jednostki, polegające na zdolności i gotowości organizacyjnej, psychiczno-moralnej, fizycznej, technicznej, materiałowej i bojowej do wykonywania zadań. Sprawność j.t. utożsamiona jest z "gotowością do działań".

STANOWISKO DOWODZENIA - główny punkt dowodzenia, z którego dowódca, kwatermistrz, szef, komendant kieruje działalnością podległych mu sił i środków.

STRUKTURA / budowa/ - zbiór określonych relacji zachodzących pomiędzy elementami systemu.

SYNERGIA / współdziałanie/ - takie zestawienie dwóch lub więcej elementów, aby ich oddziaływanie dawało skutek większy niż suma skutków wywołanych przez każdy z elementów oddzielnie.

SYSTEM / przedmiot złożony, kompleks/ - układ przynajmniej dwóch elementów, powiązanych ze sobą relacjami i tworzących całość jakościowo różną od sumy elementów /synergia/.

SYSTEM DOWODZENIA TYŁAMI - celowo zbudowany układ organów dowodzenia tyłami i specjalistycznych związków /oddziałów, pododdziałów/ tyłowych danego szczebla organizacyjnego, połączonych więzami służbowymi i funkcjonalnymi.

SYSTEM DOWODZENIA ZWIĄZKIEM TYŁOWYM /oddziałem, pododdziałem/ - celowo zbudowany układ dowództwa /szefostwa, komendy/ i specjalistycznych jednostek wojskowych, połączonych więzami służbowymi i funkcjonalnymi.

SYTUACJA JEDNOSTKI TYŁOWEJ - okoliczności, w których znajduje się jednostka, a szczególnie: rozmieszczenie jednostki względem zabezpieczanych wojsk i systemowo współdziałających jednostek tyłowych wyższego i niższego szczebla; stopień zagrożenia jednostki tyłowej przez nieprzyjaciela, żywioł lub chorobę zakaźną; stopień możliwości wykorzystania terenu,infrastruktury komunikacyjnej, ekonomicznej i medycznej; stopień ukompletowania żołnierzami /w tym specjalistami/, pojazdami transportowymi i innym niezbędnym sprzętem technicznym oraz ich zdolność do działania i sprawność techniczna; stan środków materiałowych niezbędnych do funkcjonowania jednostki zgodnie z przeznaczeniem; stan moralny i ideowy żołnierzy jednostki tyłowej.

ŚRODKI DOWODZENIA - różnego rodzaju kancelaryjno-biurowe i topograficzne materiały oraz techniczne i elektroniczne środki dowodzenia wspomagające organa dowodzenia w wykonywaniu ich dowódczych i kierowniczych funkcji

ŚRODKI ŁĄCZNOŚCI - różnego rodzaju urządzenia i sprzęt, umożliwiające przekazywanie informacji na odległości. Rozróżnia się środki łączności sygnalizacyjne i techniczne oraz pocztę polową. Do pierwszej grupy należą m.in.: trąbka, gong, syrena, chorągiewki, płachty, pociski smugowe, świetlne, rakiety. Do drugiej różnego rodzaju urządzenia radiowe, radioliniowe, telewizyjne, troposferyczne i przewodowe. Do trzeciej należą różnego rodzaju środki transportowe umożliwiające przewożenie i doręczanie przesyłek o charakterze tajnym i jawnym.

T

TAJNOŚĆ DOWODZENIA - zasada polegająca na ukryciu przed nieprzyjacielem organów dowodzenia i informacji kierowniczych. Cel ten osiąga się przez: maskowanie i obronę stanowisk i punktów dowodzenia oraz węzłów i linii łączności; oznaczanie odpowiednim gryfem tajności dokumentów niejawnych /pisemnych, graficznych, zdjęć, zapisów magnetycznych itd./ oraz ścisłą ich ewidencję i kontrolę obiegu; przekazywanie dowództwom /szefostwom, komendom/, sztabom i służbom rozkazów, zarządzeń, wytycznych, dyspozycji materiałowych, meldunków, zapotrzebowań oraz prowadzenie rozmów za pomocą technicznych środków łączności przy użyciu kodów i szyfrów.

TECHNICZNE ŚRODKI DOWODZENIA - aparatura mechaniczna, elektryczna, elektroniczna i optyczna, wspomagająca organy dowodzenia w wykonywaniu ich dowódczych i kierowniczych funkcji. Do technicznych środków dowodzenia zalicza się wozy dowodzenia, środki łączności, orgatechnikę i elektroniczną technikę obliczeniową.

TEORIA KIEROWANIA ZABEZPIECZENIEM TYŁOWYM WOJSK / teoria dowodzenia tyłami/ - część taktyki tyłów i ekonomiki wojskowej, obejmująca badania oraz dostarczająca dydaktyce i praktyce zasad budowy oraz funkcjonowania systemu dowodzenia tyłami.

TREŚĆ DOWODZENIA TYŁAMI - taktyczno-tyłowe i specjalistyczne znaczenie wyrażeń słownych, pisemnych, graficznych lub w innych formach stosowanych w procesie kierowania zabezpieczeniem tyłowym. "Treść" tworzy parę kategorii z "formą".

TRWAŁOŚĆ JEDNOSTKI TYŁOWEJ /cecha żywotności/ - sprawność bojowa i fachowa oraz psychiczna i fizyczna żołnierzy, osiągana drogą szkolenia, utrzymywania odwodów, rezerw i zapasów, zapasowych rejonów i dróg oraz unikania sytuacji jedynego wyjścia.

TYLNA BAZA FRONTU /TBF/ - wielki związek tyłowy frontu składający się z szefostwa, jako organu dowodzenia, polowych składów różnych środków materiałowych /z wyjątkiem rakiet/, jednostek transportowych i przeładunkowych, polowych urządzeń produkcyjno-przetwórczych, remontowych, usługowych, wszechstronnego zabezpieczenia własnych potrzeb. TBF jest pierwszym polowym elementem systemu zabezpieczenia materiałowego frontu i współpracuje z wysuniętą bazą obszaru kraju należącą do tyłów strategicznych. TBF polowe składy rozwija na gruncie, a urządzenia produkcyjne, przetwórcze, remontowe i usługowe w oparciu o odpowiednie miejscowe urządzenia. TBF współpracuje ze wszystkimi rodzajami transportu. TBF może wydzielić 1-2 oddziały w kierunku zabezpieczonych wojsk.

TYŁOWE ORGANA DOWODZENIA /TOD/ - zastępcy dowódcy - kwatermistrz i szef służb technicznych oraz ich sztaby i służby tyłowe przeznaczone do kierowania zaopatrywaniem i obsługą wojsk i tyłów. TOD funkcjonują na TSD.

TYŁOWE STANOWISKO DOWODZENIA /TSD/ - punkt dowodzenia, z którego tyłowe organy dowodzenia kierują zabezpieczeniem tyłowym wojsk. Dowódcą TSD jest zwykle kwatermistrz. TSD wojsk szczebli taktycznych rozmieszcza się w rejonie drugiego rzutu tyłów, na szczeblach operacyjnych - w pobliżu stanowiska dowodzenia, a w związkach tyłowych /jeżeli TSD jest tworzone/ - w rejonie bazy gospodarczo-remontowej.

U

UGRUPOWANIE TYŁÓW - celowe rozmieszczenie elementów ugrupowania tyłów: w pasie działania wojsk - w stosunku elementów ugrupowania bojowego /taktycznego/ lub operacyjnego; w rejonie ześrodkowania /wyjściowym/ - w stosunku do dyslokacji jednostek liniowych i na drogach marszu - w stosunku do rzutów marszowych wojsk lub względem innych jednostek tyłowych. W ugrupowaniu tyłów mogą wystąpić: pierwszy i drugi rzut, /czasem trzeci/, odwód sił i środków tyłowych /rezerwa/, rzut powietrzny i kołowy /w DPD/, rzut zabezpieczający i rzut czasowo wyłączony /w OGM/, czołówka materiałowa itp.

UGRUPOWANIE ZWIĄZKU TYŁOWEGO - celowe /wg kryterium funkcjonalności/ rozmieszczenie pododdziałów, oddziałów i urządzeń w rejonie rozmieszczenia lub rejonie wykonywania zadania specjalistycznego lub na drodze /w celu wykonania marszu/. Za ugrupowanie związku tyłowego odpowiedzialny jest jego dowódca /szef, komendant/.

URZĄDZENIE TYŁOWE - 1. Całość lub część jednostki tyłowej rozwiniętej do pracy w terenie sposobem biwakowym lub w stałych obiektach, np. PPG, DPZ, DPM, PZUS itd.; 2. Mała jednostka tyłowa zwykle o charakterze produkcyjno-usługowym, np. piekarnia polowa, łaźnia polowa, pralnia polowa, rzeźnia polowa itp.

W

WALKA - starcie dwóch przeciwstawnych stron /od pojedynczego żołnierza do związku taktycznego włącznie/, dążących do osiągnięcia różnych, niezgodnych celów przy użyciu siły zbrojnej oraz podstępu.

WÓZ DOWODZENIA - samochód, transporter lub inny środek lokomocji, wyposażony w zespół technicznych środków łączności, zapewniający łączność

dowódcy /szefowi, komendantowi/ lub oficerom organów dowodzenia z ich przełożonym, podwładnymi lub współdziałającymi dowódcami /sztabami/. Wóz dowodzenia umożliwia łączność w ruchu i na postoju.

WSPÓŁDZIAŁANIE TYŁÓW - skoordynowane co do celu, miejsca, czasu i sposobu wspólne działanie jednostek tyłowych między sobą i z wojskami w procesie ich zaopatrywania i obsługi oraz z sąsiadami w wypadku zagrożenia.

WYTYCZNE - wiadomości odnoszące się do celów lub sposobów działania, a będące rozwinięciem i specjalistycznym dopełnieniem rozkazów lub zarządzeń. Wydawanie wytycznych przysługuje szefom służb, sztabów, rodzajów wojsk, kwatermistrzom i dowódcom. Wytyczne przełożonych są obowiązujące dla podwładnych.

Y

Z

ZABEZPIECZENIE BOJOWE JEDNOSTKI TYŁOWEJ - zorganizowane, względnie stałe i doraźne przedsięwzięcia jednostki tyłowej i określonych wojsk, o charakterze obronnym i ochronnym, w celu uniknięcia strat oraz zachowania warunków ciągłej pracy. Zabezpieczenie bojowe jednostki tyłowej realizuje jej dowództwo /szefostwo, komenda/ przy wsparciu ze strony dowództw szczebli operacyjnych. Do zakresu zabezpieczenia bojowego należy: rozpoznanie, OPBMR, OPL, obrona przeciwdesantowa i przeciwdywersyjna, ochrona przeciwpożarowa, przed kradzieżą i szkodliwymi warunkami, rozbudowa fortyfikacyjna, maskowanie oraz ubezpieczenie sił i środków w rejonie rozwinięcia i w marszu.

ZABEZPIECZENIE INFORMATYCZNE DOWODZENIA - zespół przedsięwzięć własnych i sztabu nadrzędnego w zakresie komputerowego przetwarzania informacji liczbowych w celu ewidencji, analizy i oceny ich stanu aktualnego oraz prognozowanego.

ZABEZPIECZENIE TYŁOWE WOJSK - jeden z działów zabezpieczenia taktycznego i operacyjnego działania wojsk; praktyczna strona taktyki tyłów; główna funkcja tyłów, realizowana przy udziale wojsk i wykorzystaniu zasobów terenu oraz zdobyczy wojennych, polegająca na zaspokajaniu materiałowych, medycznych, technicznych i komunikacyjnych oraz usługowych potrzeb wojsk.

ZADANIE - powierzenie żołnierzowi /dowódcy, komendantowi/ celu działania, określonego w trybie rozkazującym i przekazanego w formie ustnej, pisemnej lub graficznej. Cele działania jednostek /działania złożone/ są określane zadaniami /celami/ głównymi i zadaniami /celami/ pośrednimi; są też określani współdziałający w ich wykonaniu oraz siły i środki do wszechstronnego zabezpieczenia.

ZADANIE BLIŻSZE - pierwszy stopień zadania bojowego /operacyjnego/ oddziału lub związku /taktycznego, operacyjnego/ w działaniach zaczepnych; wykonywane zazwyczaj w początkowym ugrupowaniu bojowym /operacyjnym/ oraz bez zmiany organizacji współdziałania. Zależnie od sytuacji bojowej treścią zadania bliższego może być rozbicie bądź zniszczenie nieprzyjaciela w określonym rejonie oraz opanowanie wyznaczonego rejonu, rubieży lub obiektu. Wykonanie zadania bliższego stanowi warunek podstawowy do realizacji zadania dalszego.

ZADANIE DALSZE - kolejny stopień zadania bojowego wyznaczonego związkom operacyjnym w działaniach zaczepnych. Realizacja zadania dalszego zapewnia osiągnięcie kolejnego celu bitwy lub operacji. Dla wykonania zadania dalszego może być wprowadzony do bitwy drugi rzut i inne zmiany w ugrupowaniu operacyjnym oraz zmiany w organizacji współdziałania. Treścią zadania dalszego może być rozwinięcie powodzenia, rozbicie kolejnych odwodów nieprzyjaciela, likwidacja okrążonego zgrupowania jego wojsk oraz opanowanie rejonów, obiektów i rubieży zapewniających osiągnięcie celu głównego danej operacji i stworzenie warunków do przejścia wojsk do kolejnej operacji.

ZADANIE DNIA - końcowa część zadania bojowego wyznaczonego dywizji, a niekiedy i pułkowi na dany dzień natarcia. Treścią zadania dnia może być rozwinięcie sukcesu uzyskanego po wykonaniu zadania bliższego /dalszego/ oraz rozbicie odwodów taktycznych nieprzyjaciela i opanowanej określonej rubieży /rejonu/, zapewniającej dogodne warunki do rozwinięcia natarcia w dniu następnym.

ZADANIE SPECJALISTYCZNE ZWIĄZKU TYŁOWEGO - główna część zadania związku tyłowego, polegająca na wykonywaniu zadanej pracy zgodnej z kwalifikacjami i przeznaczeniem organicznych /i ewentualnie przydzielonych/ sił i środków. Celem zadania specjalistycznego związku tyłowego jest

współudział w systemie zabezpieczenia materiałowego, medycznego, technicznego i komunikacyjnego wojsk i tyłów w operacji.

ZADANIE TAKTYCZNE ZWIĄZKU TYŁOWEGO - część zadania związku tyłowego polegająca na zwinięciu, przesunięciu i rozwinięciu w nowym rejonie całości lub części sił i środków lub wykonania innego manewru, a także przedsięwzięcia związane z obroną i ochroną własną lub jednostki współdziałającej oraz na odtworzeniu gotowości do działania. Celem zadania taktycznego jest stwarzanie właściwych warunków do wykonania zadań specjalistycznych i zachowania żywotności związku tyłowego.

ZADANIE ZWIĄZKU TYŁOWEGO - cele zadane do osiągnięcia w określonym przedziale czasu. Zadanie związku tyłowego w operacji nie dzieli się na bliższe, dalsze itd., lecz na kolejne zorganizowane okresy działań /ZOD/, np. pierwszy ZOD, drugi ZOD itd. Cele nakazane związkowi tyłowemu do osiągnięcia w poszczególnych ZOD są celami pośrednimi, a cel główny związku tyłowego w operacji zawiera się we wspólnym celu wojsk i tyłów w operacji. Zadanie musi być konkretne i jednoznaczne. Zadanie na ZOD powinno mieć charakter taktyczny i specjalistyczny oraz zawierać organizację wszechstronnego zabezpieczenia. W treści zarządzeń, zadania /cele/ pośrednie mogą być określone liczebnikowo, np.:

- pierwsze - przesunąć ..... do ..... w czasie od ..... do .....;
- drugie - rozwinąć się i osiągnąć gotowość do .....;
- trzecie - /wydać, przyjąć, dowieźć, obsłużyć, odbudować itp./;
- itd.

ZAMIAR DZIAŁAŃ - koncepcja /myśl przewodnia/ działania, zawierająca cel główny i pośrednie, siły i środki do ich osiągnięcia oraz sposób działania. Zamiar działań stanowi element decyzji oraz wytyczną do pracy sztabu. Zamiar działań określa dowódca na podstawie analizy zadania.

ZAPLECZE - ogólne określenie bazy zasilania wojsk, stanowiącej obszar kraju wraz z jego zasobami ludzkimi, materiałowymi, infrastrukturą ekonomiczną i społeczną, instytucjami administracyjnymi i wojskowymi wraz z panującymi stosunkami społecznymi.

ZARZĄDZENIE /tyłowe, kwatermistrzowskie/ - akt prawny obowiązujący określone tyłowe organa dowodzenia oddziału, ZT, ZO lub dowództwo /szefostwo, komendę/ jednej jednostki tyłowej wydany przez dowódcę, kwatermistrza lub szefa służby w ramach przysługujących im uprawnień /kompetentnych/.

ZARZĄDZENIE PRZYGOTOWAWCZE /tyłowe/ - forma powiadamiania podległych tyłowych organów dowodzenia i jednostek tyłowych o oczekujących ich

nowych zadaniach. W zarządzeniu przygotowawczym przekazuje się charakter nowego zadania, termin otrzymania zarządzenia głównego w tej sprawie oraz co należy nowego dokonać, przyspieszyć lub zaniechać spośród zadań dotychczasowych, aby się przygotować do sprawnego działania w ramach nowego zadania właściwego.

ZASADA - 1. Ogólnie przyjęte, względnie trwałe twierdzenie podające jak jest w rzeczywistości, które może zalecać dowództwom, sztabom i służbom, co robić, a czego nie robić; 2. Podstawy teoretyczne, które zostały poddane weryfikacji i uznane za prawdziwe.

ZASILANIE WOJSK - 1. Pomnażanie siły bojowej wojsk przez ich uzupełnienie ludźmi i sprzętem, wzmocnienie, wsparcie, odpoczynek, wzmocnienie ducha moralno-politycznego itp.; 2. Zabezpieczenie materiałowe, techniczne i medyczne wojsk.

ZORGANIZOWANY OKRES DZIAŁAŃ /ZOD/ ZWIĄZKU TYŁOWEGO - przedział czasu, na który przełożony określa konkretne zadanie związkowi tyłowemu.

ZWIĄZEK OPERACYJNY - niestała jednostka organizacyjna rzędu: armia, front, flota i okręg wojskowy. Front jest związkiem operacyjnym wyższego rzędu, pozostałe - niższego rzędu. Front składa się z armii, związków taktycznych,rodzajów wojsk i jednostek tyłowych; armia składa się z dywizji zmechanizowanych, pancernych, pancerno-zmechanizowanych, związków i oddziałów rodzajów wojsk i tyłowych. Związki operacyjne przeznaczone są do prowadzenia operacji.

ZWIĄZEK TAKTYCZNY /ZT/ - jednostka organizacyjna wojska rzędu brygady, dywizji,korpusu. ZT obejmuje zazwyczaj kilka jednostek niższego rzędu /korpus-dywizje, brygady; dywizje-pułki, brygady - pułki lub bataliony, dywizjony/ zasadniczego dlań rodzaju wojsk oraz jednostki zabezpieczenia bojowego i tyłowego. Przeznaczony jest do prowadzenia działań bojowych.

ZWIĄZEK TYŁOWY /ZTył/ - wyższa jednostka organizacyjna przeznaczona do samodzielnego zabezpieczenia wojsk pod względem materiałowym, medycznym, technicznym lub komunikacyjnym. ZTył. składa się z dowództwa /szefostwa, komendy/ oraz oddziałów, pododdział i urządzeń tyłowych.

ŻYWOTNOŚĆ JEDNOSTKI TYŁOWEJ - suma jej jakościowych cech takich, jak odporność, trwałość i zdolność do przywracania sprawności oraz przedsięwzięć bojowego zabezpieczenia minimalizujących skutki oddziaływania nieprzyjaciela i żywiołów.

Wydrukowano w 80 egz.
Egz. nr 1-80 Bibl. Nauk. OZS
Wyk. płk Jakubisiak
Druk M.K. dn. 29.10.82 r.
Druk ASG WP nr pf-393/pf-1284/WW

MIEJSCE NA UWAGI I PROPOZYCJE